

ΟΣΚΑΡ ΓΟΥΑΪΛΤ

**ΤΟ ΠΟΡΤΡΕΤΟ
ΤΟΥ ΝΤΟΡΙΑΝ ΓΚΡΕΗ**

Μετάφραση
ΤΙΝΑ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΣΚΑΡ ΓΟΥΑΪΛΑΝΤ

Βρετανός λογοτέχνης. (Oscar Wilde, Δουβλίνο 1854 – Παρίσι 1900) Σπούδασε στην Οξφόρδη και επηρεάστηκε από τις απόψεις περί αισθητικής του Τζον Ράσκιν – αν και δεν δέχτηκε ποτέ τη θεωρία του για την ηθική βάση της τέχνης– και του Γουόλτερ Πέιτερ· για ένα ορισμένο διάστημα, μάλιστα, μιμήθηκε την επιτήδευση των Γάλλων *παρνασσικών* ποιητών και ιδιαίτερα του Γκωτιέ. Ταξίδεψε πολλές φορές στο Παρίσι, όπου σπούδασε ζωγραφική.

Το ποίημά του *Ravenna* (1878) τιμήθηκε με το βραβείο Νιούντιγκεϊτ και οι εκδότες αντιδικούσαν για το ποιος θα τύπωνε τα *Ποιήματά* του (1881). Τότε αναχώρησε για την Αμερική, όπου έδωσε μία σειρά διαλέξεων για τη διάδοση των θεωριών του *εστετισμού*. Όταν το 1882 επέστρεψε στην Ευρώπη, εγκαταστάθηκε στο Παρίσι, όπου φάνηκε ότι ήθελε να μιμηθεί τον Μπαλζάκ, ενώ εγκατέλειψε το ύφος του *εστέτ*. Η ευγλωττία του, η ανθρωπιά και η ευγένειά του τον έκαναν αγαπητό τόσο στα σαλόνια όσο και στον υπόκοσμο, όπου του άρεσε να συχνάζει.

Κατά την παραμονή του στο Παρίσι ολοκλήρωσε δύο ρομαντικά θεατρικά έργα, τη *Βέρα*, που παίχτηκε στη Νέα Υόρκη το 1883 και είχε πηγή έμπνευσης τη *Φεντόρα* του Σαρντού, και τη *Δούκισσα της Πάντοβα*, εμπνευσμένη από τη *Λουκρητία Βοργία* και από τον Άντζελο του Βικτόρ Ουγκό· έγραψε επίσης το μικρό ποίημα *Η Σφίγγα*, στο οποίο είναι φανερό η μίμηση του Μπωντλέρ. Μεταξύ 1885 και 1891 επιδόθηκε στη συγγραφή παραμυθιών, τα οποία συγκέντρωσε στα βιβλία του *Ο ευτυχισμένος πρίγκιπας και άλλα παραμύθια* (1888) και *Το σπίτι με τα ρόδια* (1891)· έγραψε επίσης *Το έγκλημα του λόρδου Άρθουρ Σάβιλ και άλλα διηγήματα* (1891), από τα οποία το διήγημα *Το πορτρέτο του κ. Ο.Χ.* είναι εμπνευσμένο από τα *Σονέτα* του Σαίξπηρ. Στην ίδια περίοδο ανήκει και το μυθιστόρημα *Το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέη*, που δημοσιεύτηκε στο *Lippincott's Monthly Magazine* το 1890 (και σε βιβλίο το 1891), καθώς και μερικά ποιήματα και σημαντικά δοκίμια που συγκεντρώθηκαν αργότερα σε έναν τόμο

με τον τίτλο *Στόχοι* (1891). Στο Παρίσι έγραψε στα γαλλικά, για την ηθοποιό Σάρα Μπερνάρ, το δράμα *Σαλώμη*, όπου είναι φανερή η επίδραση του συμβολικού θεάτρου του Μέτερλινκ. Μετέφερε στην αγγλική σκηνή με μεγάλη επιτυχία ένα είδος διαλόγου που τον χαρακτήριζε γνήσιο παριζιάνικο πνεύμα, με τις κωμωδίες *Η βεντάλια της λαίδης Γουίντερμιορ* (1892), *Μια γυναίκα χωρίς σημασία* (1893), *Ένας ιδανικός σύζυγος και Η σημασία του να είσαι ειλικρινής* (1895).

Από το 1893, όμως, η ιδιωτική ζωή του είχε αρχίσει να του στερεί την εύνοια της υψηλής κοινωνίας. Το 1895 υπέβαλε μήνυση στον μαρκήσιο του Κουίνσμπερι για δυσφήμιση, αλλά έχασε τη δίκη και καταδικάστηκε για σοδομία σε δύο χρόνια καταναγκαστικά έργα. Καρπός της φυλάκισής του ήταν το έργο *Εκ βάθρων* (*De Profundis*), ένα μέρος του οποίου δημοσιεύτηκε το 1905 (και ολόκληρο όχι πριν από το 1949), καθώς και *Η μπαλάντα της φυλακής του Ρέντινγκ*, που δημοσιεύτηκε το 1898. Μετά την αποφυλάκισή του ο Γουάιλντ εγκαταστάθηκε στο Παρίσι και υιοθέτησε το ψευδώνυμο Σεμπάστιαν Μέλμοθ (*Sebastian Melmoth*). Πέθανε στην ίδια πόλη από μηνιγγίτιδα, στις 30 Νοεμβρίου 1900.

Συγγραφέας με μεγάλο ταλέντο, εκπρόσωπος του ρεύματος των εστέτ και των παρακμιακών, ο Γουάιλντ έδωσε τον καλύτερο εαυτό του στις κωμωδίες του, που συνδέονται με την επηρεασμένη από το γαλλικό θέατρο παράδοση της Παλινορθωσης.

Πρόλογος¹

Ο καλλιτέχνης είναι ο δημιουργός ωραίων πραγμάτων.

Σκοπός της τέχνης είναι να αποκαλύπτει τον εαυτό της και να κρύβει τον καλλιτέχνη.

Κριτικός είναι αυτός που μπορεί να μεταφράξει με έναν άλλο τρόπο ή σ' ένα νέο υλικό την εντύπωση που του δημιουργούν τα ωραία πράγματα.

Η υψηλότερη, όπως και η κατώτερη, μορφή κριτικής είναι η αυτοβιογραφία.

Εκείνοι που βρίσκουν άσχημα νοήματα σε ωραία πράγματα είναι διεφθαρμένοι χωρίς να είναι γοητευτικοί. Αυτό είναι κακό.

Εκείνοι που βρίσκουν ωραία νοήματα σε ωραία πράγματα είναι οι καλλιεργημένοι. Γι' αυτούς υπάρχει ελπίδα.

Υπάρχουν οι εκλεκτοί για τους οποίους τα ωραία πράγματα σημαίνουν μόνο Ομορφιά.

Δεν υπάρχουν ηθικά ή ανήθικα βιβλία. Τα βιβλία είναι καλογραμμένα ή κακογραμμένα. Αυτό είναι όλο.

Η αντιπάθεια του δέκατου ένατου αιώνα για το Ρεαλισμό είναι η λύσσα του Κάλιμπαν που βλέπει το πρόσωπό του στον καθρέφτη.

Η αντιπάθεια του δέκατου ένατου αιώνα για το Ρομαντισμό είναι η λύσσα του Κάλιμπαν που δε βλέπει το πρόσωπό του στον καθρέφτη.

Η ηθική ζωή του ανθρώπου αποτελεί μέρος του υλικού που χρησιμοποιεί ο καλλιτέχνης, αλλά η ηθικότητα της τέχνης συνίσταται στην τέλεια χρήση ενός μέσου που δεν είναι τέλειο. Κανένας καλλιτέχνης δεν επιθυμεί να αποδείξει κάτι. Ακόμη και τα πράγματα που είναι αληθινά, μπορούν να αποδειχτούν.

Κανένας καλλιτέχνης δεν έχει ηθικές συμπάθειες. Μια ηθική συμπάθεια σ' έναν καλλιτέχνη αποτελεί ασυγχώρητη επιτήδευση ύφους.

Ένας καλλιτέχνης δεν μπορεί ποτέ να είναι νοσηρός. Ο καλλιτέχνης μπορεί να εκφράσει τα πάντα.

Η σκέψη και η γλώσσα είναι για τον καλλιτέχνη εργαλεία για την τέχνη του.

Η κακία και η αρετή είναι για τον καλλιτέχνη υλικό για την τέχνη του.

Από την άποψη της μορφής, ο τύπος για όλες τις τέχνες είναι η τέχνη της μουσικής. Από την άποψη του αισθήματος, πρότυπο είναι η τέχνη του ηθοποιού.

Όλη η τέχνη είναι συγχρόνως επιφάνεια και σύμβολο.

Εκείνοι που προχωρούν πέρα από την επιφάνεια, το κάνουν με δικό τους κίνδυνο.

Εκείνοι που διαβάζουν το σύμβολο, το κάνουν με δικό τους κίνδυνο.

Είναι ο θεατής, και όχι η ζωή, αυτό που αντικαθρεφτίζει στην πραγματικότητα η τέχνη.

Ο διχασμός των απόψεων πάνω σ' ένα έργο τέχνης δείχνει ότι το έργο είναι νέο, πολυσύνθετο και σφριγηλό.

Όταν οι κριτικοί διαφωνούν, ο καλλιτέχνης βρίσκεται σε συμφωνία με τον εαυτό του.

Μπορούμε να συγχωρήσουμε έναν άνθρωπο γιατί έκανε ένα χρήσιμο πράγμα, στο βαθμό που δεν το θαυμάζει. Η μόνη δικαιολογία για να κάνει κάποιος ένα άχρηστο πράγμα είναι ότι το θαυμάζει απεριορίστα.

Όλη η τέχνη είναι εντελώς άχρηστη.

ΟΣΚΑΡ ΓΟΥΑΪΛΑΝΤ

1

Το ατελιέ ήταν γεμάτο με την πλούσια μυρωδιά των ρόδων, κι όταν ο ελαφρός καλοκαιριάτικος αέρας φυσούσε ανάμεσα στα δέντρα του κήπου, απ' την ανοιχτή πόρτα έμπαινε το βαρύ άρωμα της πασχαλιάς, ή η λεπτότερη μυρωδιά της λουίζας.

Από τη γωνιά του περσικού ντιβανιού με τα δεματίνα μαξιλάρια όπου ήταν ξαπλωμένος, καπνίζοντας, σύμφωνα με τη συνήθειά του, αμέτρητα τσιγάρα, ο λόρδος Χένρυ Γουότον² μόλις που διέκρινε τη λάμψη των μελένιων και ευωδιαστών ανθών της λαμπουρνιάς, που τα τρεμουλιαστά κλαριά της έμοιαζε να σηκώνουν με δυσκολία το φορτίο μιας ομορφιάς τόσο πύρινης σαν τη δική τους. Πού και πού, η φανταστική σκιά των πουλιών που πετούσαν, διαγραφόταν φευγαλέα πάνω στη μεταξωτή κουρτίνα που κάλυπτε το τεράστιο παράθυρο, δημιουργώντας μια στιγμιαία εντύπωση γιαπωνέζικης ζωγραφιάς. Του έφεραν στο νου εκείνους τους ωχρούς ζωγράφους του Τόκιο, με τα χαρακτηριστικά που μοιάζουν σκαλισμένα σε νεφρίτη μέσα από την τέχνη τους, που είναι αναγκαστικά ακίνητη, προσπαθούν να μεταδώσουν την αίσθηση της ταχύτητας και της κίνησης. Το πνιγμένο βουητό των μελισσών που πετούσαν μες στο μακρύ, ακούρευτο γρασίδι, ή περιτριγυρίζαν με μονότονη επιμονή τα σκονισμένα χρυσαφιά λουλούδια του αναρριχώμενου αγιοκλήματος, έμοιαζε να κάνει την ησυχία ακόμη πιο καταθλιπτική. Ο αχνός απόηχος του Λονδίνου ακουγόταν σαν τις βαθιές νότες ενός μακρινού εκκλησιαστικού οργάνου.

Στο κέντρο του δωματίου, προσαρμοσμένο σ' έναν όρθιο τρίποδα, βρισκόταν το ολόσωμο πορτρέτο ενός νέου εξαιρετικής ομορφιάς, και μπροστά του, λίγο πιο κει, καθόταν ο ίδιος ο καλλιτέχνης, ο Μπάζιλ Χόλγουορντ, που η αιφνίδια εξαφάνισή του πριν από μερικά χρόνια προκάλεσε, τότε, μεγάλη αναταραχή κι έδωσε λαβή σ' ένα σωρό παράξενες εικασίες.

Καθώς ο καλλιτέχνης κοίταζε τη χαριτωμένη και ωραία μορφή που με τόση τέχνη είχε αποτυπώσει στον πίνακα, ένα χαμόγελο ευχαρίστησης πέρασε από το πρόσωπό του, και φάνηκε πως ήθελε να μείνει μόνιμα ζωγραφισμένο εκεί. Ξαφνικά όμως, ανακάθισε απότομα, και κλείνοντας τα μάτια, ακούμπησε τα δάχτυλα πάνω στα βλέφαρά του, λες κι ήθελε να κρατήσει φυλακισμένο μες στο μυαλό του κάποιο περίεργο όνειρο που φοβόταν ότι θα έχανε ξυπνώντας.

«Είναι το καλύτερο έργο σου, Μπάτζιλ, το πιο όμορφο που ζωγράφισες ποτέ» είπε ο λόρδος Χένρυ νωχελικά. «Πρέπει οπωσδήποτε να το στείλεις του χρόνου στην γκαλερί Γκρόσβενορ.³ Η Ακαδημία είναι πάρα πολύ μεγάλη και πολύ μпанάλ. Όσες φορές πήγα εκεί, είτε είχε τόσο κόσμο, που δεν μπορούσα να δω τους πίνακες, πράγμα απαίσιο, είτε είχε τόσο πολλούς πίνακες, που δεν μπορούσα να δω τον κόσμο, πράγμα πολύ χειρότερο. Η Γκρόσβενορ είναι ο μοναδικός κατάλληλος χώρος».

«Νομίζω ότι δε θα το στείλω πουθενά» απάντησε ο καλλιτέχνης, ρίχνοντας πίσω το κεφάλι μ' εκείνο τον παράδοξο τρόπο που έκανε τους φίλους του να τον κοροϊδεύουν στην Οξφόρδη. «Όχι, δε θα τον στείλω πουθενά».

Ο λόρδος Χένρυ σήκωσε τα φρύδια, και τον κοίταξε κατάπληκτος μέσ' από τ' αχνογάλαζα σύννεφα του καπνού που ανέβαιναν προς τα πάνω σε τόσο χαριτωμένες τουλούπες από το ποτισμένο με όπιο τσιγάρο του. «Δε θα το στείλεις πουθενά; Αγαπητέ μου, γιατί; Έχεις συγκεκριμένο λόγο; Τι περίεργοι τύποι που είσατε εσείς οι ζωγράφοι! Κάνετε το παν για να αποκτήσετε φήμη, και μόλις την αποκτήσετε, κάνετε το παν για να την καταστρέψετε. Είναι πολύ ανόητο εκ μέρους σου, γιατί ένα μόνο είναι χειρότερο από το να μιλούν όλοι για σένα, κι αυτό είναι το να μη μιλούν καθόλου. Ένα πορτρέτο σαν αυτό θα σε τοποθετούσε στην κορυφή όλων των νέων ζωγράφων της Αγγλίας, και θα 'κανε τους γέροντες ζωγράφους να σε ζηλέψουν, αν βέβαια οι γέροι είναι ικανοί για οποιοδήποτε συναίσθημα».

«Ξέρω ότι θα με κοροϊδέψεις» αποκρίθηκε ο άλλος, «αλλά πραγματικά δεν μπορώ να τον εκθέσω. Έχω βάλει πάρα πολλά απ' τον εαυτό μου».

Ο λόρδος Χένρυ τεντώθηκε πάνω στο ντιβάνι και γέλασε.

«Ναι, το ήξερα ότι θα γελούσες, αλλά αυτή είναι η αλήθεια».

«Έχεις βάλει πάρα πολλά από τον εαυτό σου! Στο λόγο μου, Μπάτζιλ, δε φανταζόμουν ότι είσαι τόσο ματαιόδοξος, και πραγματικά δεν μπορώ να βρω την παραμικρή ομοιότητα ανάμεσα σ' εσένα, με τα δυνατά και αδρά χαρακτηριστικά και τα κατάμαυρα μαλλιά σου, κι αυτόν το νεαρό Άδωνη, που μοιάζει καμωμένος από φίλντισι και ροδοπέταλα. Για τ' όνομα του Θεού, αγαπητέ μου Μπάτζιλ, αυτός είναι ένας Νάρκισσος, κι εσύ –εντάξει, φυσικά διαθέτεις έκφραση διανοουμένου κι όλα τα σχετικά. Αλλά η ομορφιά, η αληθινή ομορφιά, τελειώνει εκεί που αρχίζει η έκφραση της πνευματικότητας. Το ίδιο το πνεύμα είναι από τη φύση του μια υπερβολή και καταστρέφει κάθε αρμονία σ' ένα πρόσωπο. Τη στιγμή που κάποιος κάθεται να σκεφτεί, γίνεται όλος μύτη ή όλος μέτωπο, ή κάτι άλλο εξίσου φριχτό. Κοίτα τους επιτυχημένους άντρες κάθε επαγγέλματος που απαιτεί γνώση. Είναι απαίσιοι! Εκτός, φυσικά, από τους λειτουργούς της Εκκλησίας. Αλλά οι κληρικοί δε σκέφτονται. Ένας επίσκοπος εξακολουθεί να λέει αυτά που άκουγε όταν ήταν δεκαοχτώ χρονών παιδί, και σαν φυσική συνέπεια διατηρεί πάντοτε μια υπέροχη όψη. Ο μυστηριώδης νεαρός σου φίλος, που το όνομά του δε μου είπες ποτέ, αλλά που το πορτρέτο του πραγματικά με μαγεύει, δε σκέφτεται ποτέ. Είμαι εντελώς σίγουρος. Είναι ένα άμυαλο, όμορφο πλάσμα, που θα 'πρεπε να το έχουμε κοντά μας το χειμώνα όταν δεν υπάρχουν λουλούδια να κοιτάζουμε, όπως επίσης και το καλοκαίρι, όταν χρειάζομαστε κάτι για να δροσίξει το πνεύμα μας. Μην κολακεύεις τον εαυτό σου, Μπάτζιλ, δεν έχεις την παραμικρή ομοιότητα με τον πίνακά σου».

«Δε με κατάλαβες, Χάρυ» αποκρίθηκε ο καλλιτέχνης. «Φυσικά και δεν του μοιάζω καθόλου. Το ξέρω πολύ καλά. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά θα λυπόμουν αν του έμοιαζα. Δε με πιστεύεις; Σου λέω την αλήθεια. Υπάρχει κάτι μοιραίο σε κάθε σωματική ή πνευματική υπεροχή, αυτό το μοιραίο που σαν σκυλί μοιάζει ν' ακολουθεί σ' όλη την πορεία της ιστορίας τα διστακτικά βήματα των βασιλιάδων. Καλύτερα να μη διαφέρεις από τους συνανθρώπους σου. Οι άσχημοι και οι ανόητοι είναι οι τυχεροί αυτού του κόσμου. Μπορούν να κάθονται με την ησυχία τους και να χαζεύουν το έργο που παίζεται μπροστά στα μάτια τους. Μπορεί να μην ξέρουν τι θα πει νίκη, αλλά τουλάχιστον γλιτώνουν από τη γνώση της ήττας. Ζουν όπως θα 'πρεπε να ζούμε όλοι, ατάραχοι

κι αδιάφοροι, δίχως ανησυχίες. Δεν καταστρέφουν τους άλλους, ούτε οδηγούνται στο χαμό από τα χέρια των άλλων. Η κοινωνική θέση και τα πλούτη σου, Χάρυ, το δικό μου το μυαλό, το όποιο μου μυαλό –η τέχνη μου, ό,τι κι αν αξίζει, η ομορφιά του Ντόριαν Γκρέη –όλοι θα υποφέρουμε γι' αυτά που μας έδωσαν οι θεοί, θα υποφέρουμε τρομερά».

«Ντόριαν Γκρέη; Αυτό είναι τ' όνομά του;» ρώτησε ο λόρδος Χένρυ, διασχίζοντας το ατελιέ και πλησιάζοντας τον Μπάζιλ Χόλγουορντ.

«Ναι, αυτό είναι τ' όνομά του. Δε σκόπευα να σου το αποκαλύψω».

«Για ποιο λόγο όμως;»

«Α, δεν μπορώ να σου εξηγήσω. Όταν μου αρέσει πολύ κάποιος, δεν αποκαλύπτω σε κανέναν το όνομά του. Μου φαίνεται ότι λέγοντάς το παραχωρώ στους ξένους ένα κομμάτι του. Έχω καταλήξει να αγαπώ τη μυστικότητα. Μου φαίνεται ότι είναι το μόνο που μπορεί να κάνει τη σύγχρονη ζωή μας μυστηριώδη ή υπέροχη. Το πιο κοινό πράγμα γίνεται καταπληκτικό, αρκεί να το κρύψεις. Όταν φεύγω απ' την πόλη, δε λέω ποτέ στους φίλους μου πού πηγαίνω. Αν το έκανα, θα έχανα κάθε ευχαρίστηση. Είναι μια ανόητη συνήθεια, μπορώ να πω, αλλά μου φαίνεται ότι φέρνει πολύ ρομαντισμό στη ζωή μας. Φαντάζομαι ότι με θεωρείς εντελώς ανόητο, έτσι δεν είναι;»

«Καθόλου» αποκρίθηκε ο λόρδος Χένρυ, «καθόλου, αγαπητέ μου Μπάζιλ. Ξεχνάς, μου φαίνεται, ότι είμαι παντρεμένος, και η μοναδική γοητεία του γάμου είναι ότι κάνει τη συνεχή απάτη και μυστικότητα αναγκαία και για τις δύο πλευρές. Δεν ξέρω ποτέ πού είναι η γυναίκα μου, και η γυναίκα μου ποτέ δεν ξέρει τι κάνω. Όταν συναντιόμαστε –συναντιόμαστε μερικές φορές, όταν βγαίνουμε έξω για φαγητό ή όταν πηγαίνουμε στον δούκα– λέμε ο ένας στον άλλον με κάθε σοβαρότητα τα πιο γελοία ψέματα. Η γυναίκα μου τα καταφέρει πολύ καλά σ' αυτό το παιχνίδι –πολύ καλύτερα από μένα, πρέπει να πω. Ποτέ δεν μπερδεύει τις μέρες και τις ώρες στα ψέματα που μου λέει, πράγμα που εγώ παθαίνω συνέχεια. Μα κι όταν ανακαλύπτει τα ψέματα που της λέω εγώ, δεν κάνει τον παραμικρό καβγά. Μερικές φορές θα 'θελα να θυμώσαι, αυτή όμως τίποτα. Το μόνο που κάνει είναι να γελάει μαζί μου».

«Απεχθάνομαι τον τρόπο που μιλάς για την έγγαμη ζωή σου, Χάρυ» είπε ο Μπάζιλ Χόλγουορντ, προχωρώντας αργά προς την πόρτα που έβγαζε στον κήπο. «Πιστεύω ότι είσαι ένας πολύ καλός σύζυγος, μα ντρέπεσαι ως το μεδούλι για τις ίδιες σου τις αρετές. Είσαι πολύ περιεργός τύπος. Δε λες ποτέ κάτι ηθικό, δεν κάνεις όμως και ποτέ κάτι ανήθικο. Ο κυνισμός σου δεν είναι παρά μια πόζα».

«Το να είσαι φυσικός είναι πόζα, και μάλιστα η πιο εξοργιστική πόζα που ξέρω» φώναξε ο λόρδος Χένρυ γελώντας, και οι δύο νέοι βγήκαν μαζί στον κήπο και κάθισαν στον μακρύ πάγκο από μπαμπού κάτω απ' τη σκιά μιας ψηλής δάφνης. Το φως του ήλιου γλιστρούσε μέσ' απ' τα γυαλιστερά φύλλα. Στο γρασίδι τρέμιζαν οι άσπρες μαργαρίτες.

Ύστερα από μια παύση, ο λόρδος Χένρυ έβγαλε το ρολόι του. «Νομίζω ότι πρέπει να πηγαίνω, Μπάζιλ» μουρμούρισε, «και πριν φύγω, επιμένω να μου απαντήσεις στην ερώτηση που σου έκανα λίγο πριν».

«Τι με ρώτησες;» είπε ο ζωγράφος, με τα μάτια καρφωμένα στο χώμα.

«Ξέρεις πολύ καλά».

«Δεν ξέρω, Χάρυ».

«Πολύ καλά, θα σου πω αμέσως. Θέλω να μου εξηγήσεις γιατί δε θέλεις να εκθέσεις το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέη. Θέλω τον πραγματικό λόγο».

«Σου τον είπα».

«Όχι, δε μου τον είπες. Είπες ότι έχεις περάσει πολλά απ' τον εαυτό σου στον πίνακα. Αυτά είναι παιδιάστικα πράγματα».

«Χάρυ» είπε ο Μπάζιλ Χόλγουορντ, κοιτάζοντάς τον κατάματα, «κάθε πορτρέτο που ζωγραφίστηκε με αληθινό αίσθημα, είναι πορτρέτο του καλλιτέχνη κι όχι του μοντέλου του. Το μοντέλο είναι κάτι τυχαίο, η αφορμή μόνο. Δεν αποκαλύπτει αυτόν ο καλλιτέχνης. Πάνω στον ζωγραφισμένο μουσαμά, ο καλλιτέχνης αποκαλύπτει τον ίδιο του τον εαυτό. Δε θα εκθέσω τον πίνακα, γιατί φοβάμαι πως μέσα του υπάρχει το μυστικό της ψυχής μου».

Ο λόρδος Χένρυ γέλασε. «Και ποιο είν' αυτό;» ρώτησε.

«Θα σου πω» είπε ο Χόλγουορντ, όμως μια έκφραση αμηχανίας ζωγραφίστηκε στο πρόσωπό του.

«Είμαι όλος αυτιά, Μπάζιλ» συνέχισε ο σύντροφός του κοιτάζοντάς τον.

«Α, δεν έχω και τόσο πολλά να πω, Χάρυ» απάντησε ο ζωγράφος, «και φοβάμαι ότι δε θα τα καταλάβεις. Ίσως και να μην τα πιστέψεις».

Ο λόρδος Χένρυ χαμογέλασε, και σκύβοντας, έκοψε μια μαργαρίτα με ρόδινα πέταλα και την εξέτασε προσεκτικά. «Είμαι σίγουρος ότι θα τα καταλάβω» αποκρίθηκε, κοιτάζοντας επίμονα τον μικρό χρυσαφένιο δίσκο με τα άσπρα φτερά, «κι όσο για την ικανότητά μου να πιστεύω αυτά που ακούω, μπορώ να πιστέψω τα πάντα, φτάνει να είν' απίστευτα».

Ο άνεμος παρέσυρε μερικά άνθη από τα δένδρα, και τα βαριά κλαριά της πασχαλιάς με τους αστερισμούς των μικρών λουλουδιών σφιγμένους τον έναν κοντά στον άλλον κινήθηκαν μπρος πίσω στον χλιαρό αέρα. Μια ακρίδα άρχισε να πηδάει πλάι στον τοίχο, και σαν γαλάζια κλωστή ένα ψιλόλιγνο αλογάκι της Παναγίας πέρασε πετώντας με τα διάφανα φτερά του. Ο λόρδος Χένρυ ένιωσε ότι μπορούσε να ακούσει ακόμη και το χτύπο της καρδιάς του Μπάζιλ Χόλγουορντ, και αναρωτήθηκε τι θα του έλεγε.

«Η ιστορία είναι η εξής» είπε ο ζωγράφος μετά από μια παύση. «Πριν από δυο μήνες πήγα σε μία δεξίωση της λαίδης Μπράντον. Ξέρεις ότι εμείς οι φτωχοί καλλιτέχνες από καιρό σε καιρό πρέπει να εμφανιζόμαστε στις κοινωνικές εκδηλώσεις, μόνο και μόνο για να υπενθυμίζουμε στην κοινωνία ότι δεν είμαστε αγριάνθρωποι. Με βραδινό κοστούμι κι άσπρη γραβάτα, όπως μου είπες κάποτε, ο καθένας, ακόμη κι ένας χρηματιστής, μπορεί ν' αποκτήσει τη φήμη του πολιτισμένου. Λοιπόν, δέκα λεπτά αφότου μπήκα στο σαλόνι, κι ενώ μιλούσα με κάτι τεράστιες, σημαιοστολισμένες γριές και ανιαρούς κυρίους, ένιωσα ξαφνικά ότι κάποιος με κοίταζε. Γύρισα λίγο το κεφάλι μου κι αντίκρισα για πρώτη φορά τον Ντόριαν Γκρέη. Όταν συναντήθηκαν τα μάτια μας, ένιωσα να γλομιάζω. Μια περίεργη αίσθηση τρόμου με κυρίεψε. Ήξερα ότι αντίκρυ μου είχα κάποιον με τόσο γοητευτική προσωπικότητα, που αν της το επέτρεπα, θα απορροφούσε όλη μου την ύπαρξη, όλη μου την ψυχή, την ίδια μου την τέχνη. Εσύ ξέρεις, Χάρυ, πόσο ανεξάρτητος είμαι από τη φύση μου. Ήμουν πάντα αφέντης του εαυτού μου, τουλάχιστον ως τη στιγμή που συνάντησα τον Ντόριαν Γκρέη. Ύστερα –δεν ξέρω πώς

να σου το εξηγήσω– ήταν σαν κάτι να μου έλεγε ότι βρισκόμουν στα πρόθυρα μιας τρομερής κρίσης στη ζωή μου. Είχα την παράξενη αίσθηση ότι η μοίρα μου επιφύλασσε εξαισίες χαρές και εξαισίες λύπες. Φοβήθηκα κι έκανα να φύγω απ' το δωμάτιο. Δεν ήταν η συνείδησή μου που μ' έσπρωξε να το κάνω, ήταν ένα είδος δειλίας. Δεν καυχίμαι που προσπάθησα να το σκάσω».

«Η συνείδηση και η δειλία είναι στην πραγματικότητα το ίδιο πράγμα, Μπάζιλ. “Συνείδηση” είναι απλώς το εμπορικό όνομα της εταιρείας. Αυτό είν' όλο».

«Δεν το πιστεύω, Χάρυ, και νομίζω πως ούτε κι εσύ το πιστεύεις. Τέλος πάντων, όποιο κι αν ήταν το κίνητρό μου –μπορεί να ήταν και η περηφάνια, γιατί κάποτε ήμουν περήφανος– προσπάθησα να φτάσω ως την πόρτα. Εκεί, φυσικά, έπεσα πάνω στη λαίδη Μπράντον. “Δε θα μας το σκάσετε από τόσο νωρίς, κύριε Χόλγουορντ!” τσίριξε. Ξέρεις πόσο περίεργα στριγκή είν' η φωνή της».

«Ναι, είναι σ' όλα της παγόνι εκτός από την ομορφιά» είπε ο λόρδος Χένρυ, μαδώντας τη μαργαρίτα με τα μακριά, νευρικά του δάχτυλα.

«Δεν μπορούσα να την ξεφορτωθώ. Με κουβάλησε και με σύστησε σε μέλη της Βασιλικής Οικογένειας, σε διάφορους κυρίες με γιγάντιες τιάρες και παπαγαλίσιες μύτες. Μιλούσε για μένα σαν να 'μουν ο πιο αγαπημένος της φίλος. Είχαμε συναντηθεί μονάχα μια φορά προηγουμένως, αλλά της είχε καρφωθεί στο μυαλό ότι έπρεπε να με μεταχειριστεί σαν εξέχον πρόσωπο. Νομίζω ότι εκείνες τις μέρες κάποιος πίνακάς μου είχε δημιουργήσει μεγάλη αίσθηση, τουλάχιστον αναφερόταν κολακευτικά στις εφημερίδες της δεκάρας, πράγμα που στον δέκατο ένατο αιώνα μας ισοδυναμεί με την αθανασία. Βρέθηκα πάλι πρόσωπο με πρόσωπο με τον νεαρό που η προσωπικότητά του με είχε συγκινήσει τόσο περίεργα. Ήμασταν πάρα πολύ κοντά ο ένας στον άλλον, τα χέρια μας σχεδόν ακουμπούσαν. Τα μάτια μας συναντήθηκαν πάλι. Ήταν παράτολμο εκ μέρους μου, αλλά παρακάλεσα τη λαίδη Μπράντον να μας συστήσει. Ή μάλλον, δεν ήταν και τόσο παράτολμο τελικά. Ήταν απλώς αναπόφευκτο. Θα μπορούσαμε ν' αρχίσουμε να μιλάμε και χωρίς να μας συστήσουν. Είμαι σίγουρος γι' αυτό. Ο Ντόριαν μου το είπε αργότερα.

Είχε νιώσει κι εκείνος ότι η συνάντησή μας ήταν καθορισμένη απ' τη μοίρα».

«Και πώς περιέγραψε η λαίδη Μπράντον αυτόν τον υπέροχο νεαρό;» ρώτησε ο σύντροφός του. «Ξέρω ότι συνηθίζει να κάνει μια γρήγορη παρουσίαση όλων των καλεσμένων της. Θυμάμαι μια φορά που μου σύστησε έναν άγριο και κοκκινοπρόσωπο ηλικιωμένο κύριο, σκεπασμένο από πάνω ως κάτω με παράσημα και διακρίσεις· μου σφύριξε στ' αντί, ψιθυρίζοντας με φωνή τραγική που πρέπει να άκουσαν καθαρότατα όλοι στο δωμάτιο, τις πιο καταπληκτικές λεπτομέρειες. Κυριολεκτικά το 'βαλα στα πόδια. Μου αρέσει να ανακαλύπτω τους ανθρώπους μόνος μου. Αλλά η λαίδη Μπράντον μεταχειρίζεται τους καλεσμένους της ακριβώς με τον ίδιο τρόπο που ένας δημοπράτης μεταχειρίζεται τα αντικείμενα που βγάζει στο σφυρί. Είτε διαλύει κάθε μυστήριο που τους περιβάλλει, είτε σου λέει τα πάντα γι' αυτούς εκτός από κείνα που πραγματικά θέλεις να μάθεις».

«Καημένη λαίδη Μπράντον! Είσαι πολύ σκληρός μαζί της, Χάρυ!» είπε αδιάφορα ο Χόλγουορντ.

«Μα αγαπητέ μου, προσπάθησε να δημιουργήσει ένα κοσμικό σαλόνι, και το μόνο που κατάφερε ήταν να ανοίξει ένα εστιατόριο. Τι να θαυμάσω; Πες μου όμως, τι είπες για τον κύριο Ντότριαν Γκρέη;»

«Α, διάφορα του είδους, “Γλυκύτατο αγόρι –η καημένη η μητέρα του κι εγώ ήμασταν αχώριστες. Δε θυμάμαι με τι ακριβώς ασχολείται –μου φαίνεται –μου φαίνεται ότι δεν ασχολείται με τίποτα –α, ναι, παίζει πιάνο, ή μήπως βιολί, αγαπητέ κύριε Γκρέη;” Ο Ντότριαν κι εγώ δεν μπορέσαμε να κρατήσουμε τα γέλια μας, και γίναμε φίλοι αμέσως».

«Το γέλιο δεν είναι καθόλου κακή αρχή για μια φιλία, και οπωσδήποτε είναι το καλύτερο τέλος της» είπε ο νεαρός λόρδος, κόβοντας άλλη μια μαργαρίτα.

Ο Χόλγουορντ κούνησε το κεφάλι του. «Δεν καταλαβαίνεις τι είναι η φιλία, Χάρυ» μουρμούρισε –«ούτε και τι είναι η εχθρότητα, εδώ που τα λέμε. Εσύ συμπαθείς τους πάντες, δηλαδή, αδιαφορείς για τους πάντες».

«Με αδικείς φοβερά!» φώναξε ο λόρδος Χένρυ, ρίχνοντας πίσω το κεφάλι και κοιτάζοντας τα μικρά συννεφάκια που, σαν ξετυλιγμένα κουβάρια από γυαλιστερό άσπρο μετάρσι, πλανιό-

νταν στο απέραντο γαλάζιο του καλοκαιριάτικου ουρανού. «Ναι, με αδικείς φοβερά. Δεν είμαι καθόλου αδιάφορος για τους ανθρώπους. Διαλέγω τους φίλους μου για την ομορφιά τους, τις γνωριμίες μου για τον καλό τους χαρακτήρα και τους εχθρούς μου για το καλό τους μυαλό. Χρειάζεται φοβερή προσοχή στην επιλογή των εχθρών σου. Εγώ δεν έχω κανέναν εχθρό που να 'ναι ηλίθιος. Είναι όλοι άνθρωποι με μεγάλη πνευματική δύναμη, και κατά συνέπεια όλοι τους με εκτιμούν. Δεν είναι πολύ ματαιόδοξο εκ μέρους μου; Νομίζω ότι είναι».

«Κι εγώ νομίζω ότι είναι, Χάρυ. Αλλά σύμφωνα με τις κατηγορίες σου, εγώ πρέπει ν' ανήκω απλώς στις γνωριμίες».

«Αγαπητέ μου Μπάζιλ, είσαι κάτι πολύ περισσότερο από μια γνωριμία».

«Και κάτι πολύ λιγότερο από φίλος. Κάτι σαν αδελφός, θα 'λεγα».

«Αδελφός! Δεν αγαπώ καθόλου τους αδελφούς. Ο μεγάλος μου αδελφός δε λέει να πεθάνει, και οι μικρότεροι αδελφοί μου δεν κάνουν τίποτ' άλλο απ' το να πεθαίνουν».

«Χάρυ!» αναφώνησε ο Χόλγουορντ, σουφρώνοντας τα φρύδια.

«Αγαπητέ μου, αστείεύομαι. Ωστόσο, είν' αλήθεια, δεν μπορώ παρά να απεχθάνομαι τους συγγενείς μου. Φαντάζομαι πως οφείλεται στο γεγονός ότι κανένας μας δεν ανέχεται να έχουν οι άλλοι τα ελαττώματα που έχουμε εμείς. Κατανοώ απόλυτα τη μαγία της αγγλικής δημοκρατίας κατά της διαφθοράς των ανώτερων τάξεων. Οι μάζες πιστεύουν ότι ο αλκοολισμός, η ηλιθιότητα και η ανηθικότητα τους ανήκουν αποκλειστικά, και ότι αν κάποιος από μας παραφερθεί ή γελοιοποιηθεί, κυνηγάει λάθρα στα δικά τους δάση. Όταν ο καημένος ο Σάουθγουορκ ήταν στα δικαστήρια για το διαζυγίδι του, η οργή και η αγανάκτησή τους ήταν κάτι το καταπληκτικό. Εντούτοις πιστεύω ότι ούτε το ένα δέκατο του προλεταριάτου δε ζει ηθικά».

«Δε συμφωνώ με τίποτε απ' όσα είπες, Χάρυ, κι επιπλέον νομίζω πως ούτε κι εσύ συμφωνείς».

Ο λόρδος Χένρυ χάιδεψε το μυτερό καστανό γένι του και χτύπησε τη μύτη της λουστρινένιας του μπότας με το εβένινο μπασιτόνι του. «Πόσο Εγγλέζος είσαι, Μπάζιλ! Είναι η δεύτερη φορά που κάνεις αυτή την παρατήρηση. Αν κάποιος εκφράσει μια ιδέα σ' έναν αληθινό Εγγλέζο –πράγμα πολύ απερίσκεπτο,

έτσι κι αλλιώς— αυτός ούτε που θα το σκεφτεί να εξετάσει αν είναι σωστή ή λαθεμένη. Το μόνο που θεωρεί σημαντικό είναι αν την πιστεύει αυτός που την ξεστομίζει. Η αξία μιας ιδέας όμως δεν έχει την παραμικρή σχέση με την ειλικρίνεια του ανθρώπου που την εκφράζει. Και μάλιστα, το πιθανότερο είναι πως όσο πιο ανειλικρινής είναι, τόσο πιο αγνά πνευματική είναι η ιδέα, γιατί στην περίπτωση αυτή δε χρωματίζεται από τις ανάγκες ούτε απ' τις επιθυμίες και τις προκαταλήψεις του. Ας είναι, δεν έχω καμιά πρόθεση να συζητήσω μαζί σου για πολιτική, κοινωνιολογία ή μεταφυσική. Μου αρέσουν οι άνθρωποι περισσότερο από τις αρχές, και περισσότερο από καθετί στον κόσμο μου αρέσουν οι άνθρωποι που δεν έχουν καθόλου αρχές. Πες μου κι άλλα για τον κύριο Ντόριαν Γκρέη. Πόσο συχνά τον βλέπεις;»

«Κάθε μέρα. Δε θα 'μουν ευτυχισμένος αν δεν τον έβλεπα κάθε μέρα. Μου είναι απολύτως απαραίτητος».

«Τι περίεργο! Πίστενα ότι δε θα μπορούσες να ενδιαφερθείς για τίποτ' άλλο εκτός από την τέχνη σου».

«Αυτός είναι για μένα όλη μου η τέχνη τώρα» είπε σοβαρά ο ζωγράφος. «Μερικές φορές σκέφτομαι, Χάρυ, ότι στην ιστορία του κόσμου υπάρχουν μόνο δύο σημαντικές εποχές. Η πρώτη είναι η εμφάνιση ενός νέου μέσου στην τέχνη, και η δεύτερη είναι η εμφάνιση μιας νέας μορφής, μιας νέας προσωπικότητας, φτιαγμένης για να επηρεάσει την τέχνη. Ό,τι ήταν για τους Βενετσιάνους η ανακάλυψη της ελαιογραφίας και το πρόσωπο του Αντίνοου για τους γλύπτες της ελληνιστικής εποχής, θα είναι μια μέρα για μένα το πρόσωπο του Ντόριαν Γκρέη. Δεν είναι μόνο ότι ζωγραφίζω, σκισάρω, και σχεδιάζω εμπνεόμενος απ' αυτόν. Φυσικά και τα 'χω κάνει όλ' αυτά. Για μένα όμως είναι κάτι παραπάνω από ένα μοντέλο ή το θέμα για έναν πίνακα. Δε σου λέω ότι δεν είμαι ικανοποιημένος απ' όσα ζωγράφισα με θέμα τον Ντόριαν, ή ότι η ομορφιά του είναι τέτοια, που η τέχνη δεν μπορεί να την εκφράσει. Δεν υπάρχει τίποτα που να μην μπορεί να το εκφράσει η τέχνη, και ξέρω ότι τα έργα που δημιούργησα από τότε που γνώρισα τον Ντόριαν Γκρέη είναι πολύ καλά, είναι ό,τι καλύτερο έχω κάνει στη ζωή μου. Αλλά με κάποιο περίεργο τρόπο—αναρωτιέμαι αν μπορείς να με καταλάβεις— η προσωπικότητά του μου έχει εμπνεύσει έναν εντελώς καινούριο τρόπο έκφρασης, ένα εντελώς νέο ύφος. Βλέπω τα πράγματα διαφορετικά, τα

σκέφτομαι διαφορετικά. Μπορώ τώρα να αναπλάσω τη ζωή με έναν τρόπο που μου ήταν άγνωστος προηγουμένως. “Ένα όνειρο μορφής σε ημέρες σκέψης” —ποιος το είπε; Δε θυμάμαι, αλλά αυτό ακριβώς ήταν για μένα ο Ντόριαν Γκρέη. Η απλή οπτική παρουσία αυτού του αγοριού—γιατί έτσι τον σκέφτομαι, σαν ένα αγόρι, κι ας είναι πάνω από είκοσι χρονών— η απλή οπτική του παρουσία—αχ! αναρωτιέμαι, μπορείς να καταλάβεις τι σημαίνει αυτό; Χωρίς να το συνειδητοποιεί, χαράζει για μένα τις κατευθυντήριες γραμμές μιας νέας σχολής, μιας σχολής που θα έχει όλο το πάθος του ρομαντικού κι όλη την τελειότητα του ελληνικού πνεύματος. Η αρμονία ψυχής και σώματος—πόσο σημαντικό είναι αυτό! Εμείς, μέσα στην τρέλα μας, χωρίσαμε το σώμα απ' την ψυχή κι ανακαλύψαμε ένα ρεαλισμό που είναι χυδαίος, έναν ιδεαλισμό που είναι κενός. Χάρυ! Αν μπορούσες να καταλάβεις τι είναι για μένα ο Ντόριαν Γκρέη! Θυμάσαι εκείνο το τοπίο μου, που ο Άγκνιου⁴ μου πρόσφερε ένα τεράστιο ποσό για να το αγοράσει, μα που εγώ δε θέλησα ν' αποχωριστώ; Είναι ένα από τα καλύτερα έργα που έκανα ποτέ. Και γιατί; Γιατί όταν το ζωγράφιζα, ο Ντόριαν Γκρέη καθόταν πλάι μου. Κάποια υπόγεια και λεπτή επίδραση περνούσε από κείνον σ' εμένα, και πρώτη φορά στη ζωή μου είδα στο απλό δάσος που ζωγράφιζα το θαύμα που πάντα αναζητούσα και πάντα μου ξέφευγε».

«Μπάζιλ, αυτό είναι καταπληκτικό! Πρέπει να γνωρίσω τον Ντόριαν Γκρέη».

Ο Χόλγουορντ σηκώθηκε απ' τον πάγκο κι άρχισε να περπατά πάνω κάτω στον κήπο. Σε λίγη ώρα επέστρεψε. «Χάρυ» είπε, «ο Ντόριαν Γκρέη είναι για μένα απλά ένα κίνητρο για την τέχνη μου. Εσύ μπορεί να μη διέκρινες τίποτα σ' αυτόν. Εγώ βλέπω τα πάντα. Και μάλιστα, η παρουσία του είναι ακόμη πιο έντονη στα έργα μου που δεν απεικονίζουν τη μορφή του. Όπως σου είπα, είναι για μένα η έμπνευση ενός καινούριου τρόπου έκφρασης. Τον ανακαλύπτω στις καμπύλες κάποιων συγκεκριμένων γραμμών, στην τέλεια ομορφιά και υπέροχη λεπτότητα κάποιων χρωμάτων. Αυτό είν' όλο».

«Τότε γιατί δε θέλεις να εκθέσεις το πορτρέτο του;» ρώτησε ο λόρδος Χένρυ.

«Γιατί, χωρίς να το κάνω σκόπιμα, στο πορτρέτο έχει περάσει κάτι απ' όλη αυτή την παράξενη καλλιτεχνική ειδωλολατρία,

για την οποία, φυσικά, δε θέλησα ποτέ να του μιλήσω. Δεν ξέρει τίποτα γι' αυτήν. Και δε θα μάθει ποτέ. Αλλά ο κόσμος μπορεί να τη μαντέψει και δε θέλω να γυμνώσω την ψυχή μου στα ρηγά και αδιάκριτα βλέμματά του. Δε θα βάλω ποτέ την καρδιά μου κάτω από το μικροσκόπιο των άλλων. Υπάρχει ένα πολύ μεγάλο κομμάτι του εαυτού μου στον πίνακα, Χάρυ –ένα υπερβολικά μεγάλο κομμάτι του εαυτού μου!»

«Οι ποιητές δεν έχουν τέτοιους δισταγμούς. Ξέρουν πόσο χρήσιμο είναι το πάθος στις πωλήσεις. Στις μέρες μας, μια ραγιασμένη καρδιά θα κάνει πολλές εκδόσεις».

«Τους μισώ γι' αυτό!» φώναξε ο Χόλγουορντ. «Ένας καλλιτέχνης πρέπει να δημιουργεί όμορφα πράγματα, δε θα 'πρεπε όμως να περνάει κανένα κομμάτι της ζωής του μέσα τους. Ζούμε σε μια εποχή που οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν την τέχνη λες κι είναι κάποιου είδους αυτοβιογραφία. Έχουμε χάσει την αφηρημένη αίσθηση της ομορφιάς. Κάποια μέρα θα δείξω στον κόσμο τι είναι η ομορφιά με την αφηρημένη της έννοια και γι' αυτό το λόγο, ο κόσμος ποτέ δε θα δει το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέη και την ημερομηνία της γράφισα».

«Νομίζω ότι κάνεις λάθος, Μπάτζιλ, μα δε θα μαλώσω μαζί σου. Μόνο οι πνευματικά χαμένοι μπαίνουν στον κόπο να μαλώσουν. Πες μου, σ' αγαπάει πολύ ο Ντόριαν Γκρέη;»

Ο ζωγράφος έμεινε σκεπτικός για λίγα λεπτά. «Με συμπαθεί» αποκρίθηκε μετά από μια μικρή παύση. «Το ξέρω ότι με συμπαθεί. Φυσικά κι εγώ τον κολακεύω τρομερά. Βρίσκω μια παράξενη ευχαρίστηση στο να του λέω πράγματα που ξέρω ότι θα μετανιώσω που τα είπα. Κατά κανόνα, μου φέρεται με τρόπο ιδιαίτερα γοητευτικό, καθόμαστε στο ατελιέ και συζητάμε για χιλιάδες πράγματα. Πότε πότε, όμως, είναι φοβερά απερίσκεπτος, και δείχνει να νιώθει μεγάλη απόλαυση στο να μου προκαλεί πόνο. Τότε, Χάρυ, νιώθω ότι έδωσα την ψυχή μου ολόκληρη σε κάποιον που τη μεταχειρίζεται σαν να 'ταν ένα λουλούδι για την μπουτονιέρα του, ένα μικρό στολίδι για να κολακέψει τη ματαιοδοξία του, ένα στολίδι για μια μέρα του καλοκαιριού».

«Οι μέρες του καλοκαιριού, Μπάτζιλ, συνήθως διαρκούν πολύ» μουρμούρισε ο λόρδος Χένρυ. «Μπορεί εσύ να κουραστείς πριν από κείνον. Είναι μια θλιβερή σκέψη, αλλά δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η μεγαλοφυΐα διαρκεί περισσότερο από την

ομορφιά. Αυτό άλλωστε εξηγεί και το γεγονός ότι όλοι καταβάλλουμε τόσο μεγάλες προσπάθειες να υπερ-μορφωθούμε. Στην άγρια πάλη για την ύπαρξη, θέλουμε να έχουμε κάτι που αντέχει, κι έτσι γεμίζουμε το μυαλό μας με άχρηστα πράγματα και γεγονότα, με την ανόητη ελπίδα ότι θα διατηρήσουμε τη θέση μας. Ο καλά πληροφορημένος άνθρωπος –αυτό είναι το σύγχρονο ιδανικό. Και το μυαλό του καλά πληροφορημένου ανθρώπου είναι κάτι απαίσιο. Μοιάζει με παλαιοπωλείο γεμάτο τέρατα και σκόνη, όπου το κάθε αντικείμενο τιμάται πολύ πάνω από την πραγματική του αξία. Κι ωστόσο, νομίζω ότι πρώτος θα κουραστείς εσύ. Κάποια μέρα θα κοιτάξεις το φίλο σου, και θα σου φανεί ακατάλληλος για σχέδιο ή δε θα σου αρέσει το χρώμα του, ή κάτι τέτοιο. Μέσα σου θα τον κατηγορήσεις με πικρία και θα πιστέψεις στα σοβαρά ότι σου φέρθηκε πολύ άσχημα. Την επόμενη φορά που θα σε επισκεφθεί, εσύ θα είσαι εντελώς ψυχρός και αδιάφορος. Και θα είναι κρίμα, γιατί η συμπεριφορά αυτή θα σε αλλάξει. Όσα μου είπες, είναι ένα σκέτο ρομάντζο, ένα ρομάντζο της τέχνης, ας το πούμε έτσι, και το χειρότερο μετά από ένα ρομάντζο είναι πως μένεις χωρίς κανένα ρομαντισμό».

«Χάρυ, πώς μιλάς έτσι; Όσο ζω, η προσωπικότητα του Ντόριαν Γκρέη θα μ' εξουσιάζει. Δεν μπορείς να νιώσεις αυτό που νιώθω εγώ. Εσύ αλλάζεις πάρα πολύ συχνά».

«Αχ, αγαπητέ μου Μπάτζιλ, ακριβώς γι' αυτό μπορώ να το νιώσω. Όσοι είναι πιστοί, ξέρουν μόνο την ασημαντη πλευρά της αγάπης: οι άπιστοι είναι εκείνοι που νιώθουν τις τραγωδίες της αγάπης». Και ο λόρδος Χένρυ άναψε τον κομπό ασημένιο αναπτήρα του κι άρχισε να καπνίζει ένα τσιγάρο με ύφος σοβαρό και ικανοποιημένο, λες και είχε καταφέρει να εκφράσει το νόημα του κόσμου με μια και μόνο φράση. Ανάμεσα στα γυαλιστερά πράσινα φύλλα του κισσού πετάρισαν φλόγαρα σπουργίτια, και οι γαλάζιες σκιές των σύννεφων κυνηγήθηκαν πάνω στο χορτάρι σαν χελιδόνια. Πόσο ευχάριστα ήταν στον κήπο! Και πόση χαρά ένιωθε με τα αισθήματα των άλλων! –πολύ περισσότερη απ' ό,τι με τις ιδέες τους, έτσι μου φαινόταν. Η ίδια μας η ψυχή και τα πάθη των φίλων μας –είναι τα πιο μαγευτικά πράγματα στη ζωή. Στο μυαλό του ζωγράφιστηκε η εικόνα του ανιαρού γεύματος που είχε χάσει μένοντας τόσο πολύ με τον Μπάτζιλ Χόλγουορντ, και σιωπηλά το διασκέδαζε. Αν είχε πάει στο σπίτι της θείας του,

σίγουρα θα είχε συναντήσει εκεί το λόρδο Γκούντμποντ, και όλη η συζήτηση θα περιστρεφόταν γύρω από τα συσσίτια των φτωχών και την αναγκαιότητα να χριστούν πρότυπα νυχτερινά άσυλα. Κάθε τάξη θα έκανε κήρυγμα για τη σημασία εκείνων των αρετών που δεν υπήρχε καμία ανάγκη να επιδεικνύουν τα μέλη της στη δική τους τη ζωή. Οι πλούσιοι θα μιλούσαν για την αξία της οικονομίας, και οι τεμπέληδες θα ρητόρευαν με ευφράδεια για την αξιοπρέπεια της εργασίας. Ήταν υπέροχο που είχε ξεφύγει απ' όλα αυτά! Με τη σκέψη της θείας του, μια ιδέα πέρασε απ' το μυαλό του. Στράφηκε στον Χόλγουορντ και είπε: «Αγαπητέ μου, μόλις το θυμήθηκα».

«Τι θυμήθηκες, Χάρυ;»

«Πού άκουσα το όνομα του Ντόριαν Γκρέη».

«Πού το άκουσες;» ρώτησε ο Χόλγουορντ, σουφρώνοντας ελαφρά τα φρύδια.

«Μη θυμώνεις, Μπάζιλ. Στο σπίτι της θείας μου, της λαίδης Άγκαθα. Μου είπε ότι είχε ανακαλύψει έναν καταπληκτικό νεαρό που θα τη βοηθούσε στο Ηστ Εντ, και ότι το όνομά του είναι Ντόριαν Γκρέη. Πρέπει να πω ότι δε μου αποκάλυψε πως είναι όμορφος. Οι γυναίκες δεν εκτιμούν και πολύ την ομορφιά, τουλάχιστον οι καλές. Είπε μόνο ότι είναι πολύ πρόθυμος κι έχει υπέροχο χαρακτήρα. Αμέσως φαντάστηκα ένα πλάσμα με γυαλιά, αραιά μαλλιά και απαίσιες φακίδες να περπατάει άχαρα πάνω σε τεράστια πόδια. Μακάρι να το ήξερα ότι επρόκειτο για το φίλο σου».

«Χαίρομαι πολύ που δεν το ήξερες, Χάρυ».

«Γιατί;»

«Δε θέλω να τον γνωρίσεις».

«Δε θέλεις να τον γνωρίσω;»

«Όχι».

«Ο κύριος Ντόριαν Γκρέη είναι στο ατελιέ, κύριε» είπε ο οικονόμος, μπαίνοντας στον κήπο.

«Τώρα είσαι υποχρεωμένος να μου τον γνωρίσεις» φώναξε ο λόρδος Χένρυ γελώντας.

Ο ζωγράφος στράφηκε στον υπηρέτη του που στεκόταν ανοιγοκλείνοντας τα μάτια στο φως του ήλιου. «Παρακάλεσε τον κύριο Γκρέη να περιμένει, Πάρκερ. Θα έρθω σε λίγο». Ο υπηρέτης υποκλίθηκε και προχώρησε προς το σπίτι.

Έπειτα κοίταξε κατάματα το λόρδο Χένρυ. «Ο Ντόριαν Γκρέη είναι ο πιο αγαπημένος μου φίλος» είπε. «Έχει ένα χαρακτήρα απλό και ωραίο. Η θεία σου είχε δίκιο σ' όσα είπε γι' αυτόν. Μην τον χαλάσεις. Μην προσπαθήσεις να τον επηρεάσεις. Η επιρροή σου θα ήταν κακή. Ο κόσμος είναι μεγάλος κι έχει πολλούς θαυμάσιους ανθρώπους. Μη μου πάρεις τον μοναδικό άνθρωπο που δίνει στην τέχνη μου την όποια γοητεία διαθέτει. Όλη μου η καλλιτεχνική ζωή εξαρτάται απ' αυτόν. Πρόσεξε, Χάρυ, σ' εμπιστεύομαι». Μιλούσε πολύ αργά, και οι λέξεις έμοιαζε να βγαίνουν απ' το στόμα του παρά τη θέλησή του.

«Τι ανοησίες είν' αυτές που λες!» είπε ο λόρδος Χένρυ χαμογελώντας, και πιάνοντας τον Χόλγουορντ απ' το μπράτσο, τον οδήγησε σχεδόν με το ζόρι στο σπίτι.

2

Μόλις μπήκαν, είδαν τον Ντόριαν Γκρέη. Καθόταν στο πιάνο, έχοντας γυρισμένη την πλάτη του, και ξεφύλλιζε ένα έργο του Σούμαν με τίτλο *Σκηνές του Δάσους*. «Πρέπει οπωσδήποτε να μου δανείσεις τις *Σκηνές του Δάσους*, Μπάτζιλ» φώναξε. «Θέλω να τις μάθω. Είναι υπέροχες».

«Θα εξαρτηθεί απ' το πώς θα ποζάρεις σήμερα, Ντόριαν».

«Α, βαρέθηκα να ποζάρω, και δε θέλω ολόσωμο πορτρέτο» απάντησε το αγόρι, στρίβοντας πάνω στο σκαμνάκι του πιάνου με ύφος πεισματάρικο και γεμάτο έξαψη. Όταν είδε το λόρδο Χένρυ, ένα αγνό κοκκίνισμα φάνηκε για μια στιγμή στα μάγουλά του, και σηκώθηκε απότομα. «Συγγνώμη, Μπάτζιλ, δεν ήξερα ότι είχες παρέα».

«Από δω ο λόρδος Χένρυ Γουώτον, Ντόριαν, ένας παλιός μου φίλος από την Οξφόρδη. Μόλις του έλεγα πόσο καταπληκτικά ποζάρεις, αλλά εσύ μου τα χάλασες όλα τώρα».

«Τη δική μου ευχαρίστηση που σας γνωρίζω δεν τη χαλάσατε πάντως, κύριε Γκρέη» είπε ο λόρδος Χένρυ, πλησιάζοντας και απλώνοντας το χέρι του. Η θεία του μού μίλησε πολλές φορές για σας. Είστε ένας από τους ευνοούμενους της, και πολύ φοβάμαι, ένα από τα θύματά της».

«Αυτές τις μέρες η λαίδη Άγκαθα μ' έχει γραμμένο στα μαύρα κατάστιχα» αποκρίθηκε ο Ντόριαν με ένα αστείο ύφος μεταμέλειας. «Υποσχέθηκα να πάω μαζί της σε μια συγκέντρωση στο Γουάιτσαπελ την περασμένη Τρίτη και το ξέχασα. Θα παίζαμε ένα ντουέτο μαζί –ή μάλλον, τρία ντουέτα. Ούτε που μπορώ να φανταστώ τι θα μου πει για την αμέλειά μου. Δεν τολμώ να την επισκεφθώ».

«Α, θα σας βοηθήσω εγώ να τα ξαναφτιάξετε με τη θεία μου. Σας είναι πολύ αφοσιωμένη. Και δε νομίζω πως έχει μεγάλη ση-

μασία που δεν πήγατε στη συγκέντρωση. Το κοινό μπορεί να πίστεψε ότι αυτό που άκουσε ήταν ντουέτο. Όταν η θεία Άγκαθα κάθεται να παίζει πιάνο, κάνει αρκετή φασαρία για δύο».

«Αυτό που λέτε για τη θεία σας είναι απαίσιο, αλλά κι εμένα δε με κολακεύει ιδιαίτερα» απάντησε γελώντας ο Ντόριαν.

Ο λόρδος Χένρυ τον κοίταξε εξεταστικά. Ναι, οπωσδήποτε ήταν εκπληκτικά όμορφος, με τα λεπτοσιμλεμένα πορφυρά του χείλη, τα καθαρά γαλάζια μάτια, τα σγουρά χρυσαφένια μαλλιά του. Υπήρχε κάτι στο πρόσωπό του που σ' έκανε να τον εμπιστεύεσαι αμέσως. Πάνω του ήταν ζωγραφισμένη όλη η ειλικρίνεια της νιότης, όλη της η παθιασμένη αγνότητα. Ένιωθες βλέποντάς τον ότι είχε διατηρήσει τον εαυτό του ακηλίδωτο από όλες τις κακίες του κόσμου. Διόλου παράξενο που ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ τον λάτρευε.

«Είστε πολύ γοητευτικός για να ασχολείστε με τη φιλανθρωπία, κύριε Γκρέη –υπερβολικά γοητευτικός». Και ο λόρδος Χένρυ κάθισε αναπαυτικά στο ντιβάνι κι άνοιξε την ταμπακιέρα του.

Όλη αυτή την ώρα, ο ζωγράφος ανακάτευε τα χρώματά του και ετοίμαζε τα πινέλα του. Έδειχνε ανήσυχος, και όταν άκουσε την τελευταία παρατήρηση του λόρδου Χένρυ, του έριξε μια ματιά, δίστασε για μια στιγμή κι ύστερα είπε: «Χάρυ, θέλω να τελειώσω αυτό τον πίνακα σήμερα. Θα το θεωρούσες τρομερή αγένεια εκ μέρους μου αν σου ζητούσα να φύγεις;»

Ο λόρδος Χένρυ χαμογέλασε και κοίταξε τον Ντόριαν Γκρέη. «Θέλετε να φύγω, κύριε Γκρέη;»

«Α, σας παρακαλώ, λόρδε Χένρυ, μη φεύγετε. Βλέπω ότι ο Μπάτζιλ είναι στις κακές του. Δεν τον αντέχω όταν είναι μουτρωμένος. Κι άλλωστε, θέλω να μου πείτε γιατί δεν πρέπει να ασχολούμαι με τη φιλανθρωπία».

«Δεν ξέρω αν θα σας το πω αυτό, κύριε Γκρέη. Είναι τόσο ανιαρό θέμα για να το συζητάει κανείς στα σοβαρά. Όμως, ασφαλώς και δε θα φύγω τώρα που μου το ζητήσατε. Δε σε πειράζει, Μπάτζιλ, έτσι δεν είναι; Πολλές φορές μού είπες ότι σου αρέσει να έχουν τα μοντέλα σου κάποιον να κουβεντιάζουν».

Ο Χόλγουορντ δάγκωσε τα χείλια του. «Αν το θέλει ο Ντόριαν, φυσικά πρέπει να μείνεις. Οι ιδιοτροπίες του Ντόριαν είναι νόμοι για όλους τους άλλους, εκτός απ' τον εαυτό του».

Ο λόρδος Χένρυ πήρε τα γάντια και το καπέλο του. «Πολύ

ευγενικό εκ μέρους σου που επιμένεις να μείνω, Μπάζιλ, αλλά δυστυχώς πρέπει να πηγαίνω. Υποσχέθηκα να συναντήσω κάποιον στο Ορλήνς. Χαίρετε, κύριε Γκρέη. Ελάτε να με δείτε κανένα απόγευμα στην Κέρζον Στρητ. Είμαι σχεδόν πάντα στο σπίτι στις πέντε το απόγευμα. Γράψτε μου πότε θα έρθετε. Θα λυπηθώ πολύ αν έρθετε και τύχει να λείπω».

«Μπάζιλ» φώναξε ο Ντόριαν Γκρέη, «αν φύγει ο λόρδος Χένρυ, θα φύγω κι εγώ. Δεν ανοίγεις το στόμα σου όταν ζωγραφίζεις, και είναι τρομερά ανιαρό να κάθομαι σ' ένα βάθρο και να προσπαθώ να πάρω ευχάριστο ύφος. Παρακάλεσέ τον να μείνει. Επιμένω».

«Μείνε, Χάρυ, για το χατίρι του Ντόριαν, και το δικό μου» είπε ο Χόλγουορντ, κοιτάζοντας έντονα τον πίνακά του. «Έχει δικιο, ποτέ δε μιλάω όταν εργάζομαι, ούτε καν ακούω τι μου λένε, και πρέπει να είναι πολύ βαρετό για τα καημένα τα μοντέλα μου. Σε παρακαλώ με όλη μου την καρδιά να μείνεις».

«Και τι θα γίνει μ' αυτόν που με περιμένει στο Ορλήνς;»

Ο ζωγράφος γέλασε. «Δε νομίζω ότι θα σε προβληματίσει και πολύ αυτό. Κάθισε, Χάρυ. Και τώρα, Ντόριαν, ανέβα στο βάθρο και προσπάθησε να μην κουνιέσαι πολύ. Επίσης σε συμβουλεύω να μη δώσεις την παραμικρή προσοχή σ' αυτά που θα σου πει ο λόρδος Χένρυ. Επηρεάζει άσχημα όλους τους φίλους του, με μοναδική εξαίρεση εμένα».

Ο Ντόριαν Γκρέη ανέβηκε στο βάθρο με ύφος νεαρού έλληνα μάρτυρα, κι έκανε έναν μικρό μορφασμό δυσαρέσκειας στο λόρδο Χένρυ, που τον είχε συμπαθήσει ιδιαίτερα. Ήταν τόσο διαφορετικός από τον Μπάζιλ. Οι δυο τους ήταν μια ευχάριστη αντίθεση. Και είχε τόσο ωραία φωνή. Σε λίγα λεπτά, του είπε: «Ασκέιτε πραγματικά τόσο κακή επιρροή στους φίλους σας, λόρδε Χένρυ; Τόσο κακή όσο λέει ο Μπάζιλ;»

«Δεν υπάρχει καλή επιρροή, κύριε Γκρέη. Κάθε επιρροή είναι ανήθικη – ανήθικη από επιστημονική άποψη».

«Γιατί;»

«Διότι το να ασκείς επιρροή πάνω σ' έναν άνθρωπο σημαίνει ότι του δίνεις την ίδια σου την ψυχή. Εκείνος τότε δεν έχει τον δικό του φυσικό τρόπο σκέψης, δεν τον φλογίζουν τα δικά του πάθη. Οι αρετές του δεν είναι αληθινές. Οι αμαρτίες του, αν υπάρχει αυτό που ονομάζουμε αμαρτία, είναι δανεικές. Γίνεται

η ηχώ της μουσικής κάποιου άλλου, ο ηθοποιός ενός έργου που δε γράφτηκε γι' αυτόν. Ο σκοπός της ζωής είναι η εξέλιξη του εαυτού μας. Να πραγματοποιήσουμε τις επιταγές της φύσης μας – γι' αυτό το σκοπό ήρθαμε στη γη. Οι άνθρωποι φοβούνται τον εαυτό τους στις μέρες μας. Έχουν ξεχάσει το ύψιστο καθήκον, το χρέος που έχουμε απέναντι στον ίδιο μας τον εαυτό. Φυσικά είναι γεμάτοι ευσπλαχνία. Ταϊζουν τους πεινασμένους και ντύνουν τους ζητιάνους. Αλλά οι ίδιες τους οι ψυχές πεινούν και είναι γυμνές. Το θάρρος έχει εκλείψει απ' τη φυλή μας. Ίσως και ποτέ να μην το είχαμε. Ο φόβος μπροστά στην κοινωνία, που είναι η βάση της ηθικής, ο φόβος μπροστά στο Θεό, που είναι το μυστικό της θρησκείας – αυτά μας κυβερνούν. Αλλά...»

«Γύρισε το κεφάλι σου λίγο πιο δεξιά, Ντόριαν, έλα, σαν καλό παιδί» είπε ο ζωγράφος, απορροφημένος απ' τη δουλειά του το μόνο που πρόσεξε ήταν ότι στο πρόσωπο του αγοριού υπήρχε μια έκφραση που δεν είχε ξαναδεί.

«Κι όμως» συνέχισε ο λόρδος Χένρυ, με τη σιγανή, μελωδική φωνή του, και μ' εκείνη τη χαριτωμένη, χαρακτηριστική κίνηση του χεριού του που την είχε από μαθητής στο Ήτον, «πιστεύω ότι αν ένας άνθρωπος ζούσε τη ζωή του με πληρότητα, αν την εξαντλούσε ως την τελευταία της σταγόνα, αν έδινε μορφή σε κάθε του συναίσθημα κι έκφραση σε κάθε του σκέψη, αν υλοποιούσε κάθε του όνειρο – πιστεύω ότι ο κόσμος θα κέρδιζε μια τόσο καινούρια κι ορμητική χαρά, που θα ξεχνούσαμε όλες τις αρρώστιες του μεσαιωνισμού και θα επιστρέφαμε στο ελληνικό ιδεώδες – ίσως και σε κάτι λεπτότερο, πλουσιότερο κι από το ελληνικό ιδεώδες. Αλλά ακόμη και ο πιο γενναίος ανάμεσά μας φοβάται τον ίδιο του τον εαυτό. Ο αυτοακρωτηριασμός των αγρίων επιβιώνει τραγικά στην αυταπάτηση που φθείρει τις ζωές μας. Τιμωρούμαστε για τις αρνήσεις μας. Κάθε παρόρμηση που πολεμάμε να καταπνίξουμε, μένει κρυμμένη και δουλεύει μέσα στο μυαλό και μας δηλητηριάζει. Το σώμα αμαρτάνει μια φορά και ξεμπερδεύει, γιατί η πράξη είναι ένας τρόπος εξαγνισμού. Δε μένει τίποτ' άλλο παρά η ανάμνηση μιας απόλαυσης ή η πολυτέλεια της μεταμέλειας. Ο μόνος τρόπος να ξεφορτωθείς έναν πειρασμό είναι να ενδώσεις σ' αυτόν. Αν του αντισταθείς, η ψυχή σου θ' αρρωστήσει απ' τη λαχτάρα για τα πράγματα που η ίδια απαγόρευσε στον εαυτό της, απ' την επιθυμία για όσα οι τερατώ-

δεις νόμοι της έχουν κηρύξει τερατώδη και παράνομα. Κάποιος είπε ότι τα πιο σημαντικά γεγονότα του κόσμου συντελούνται μέσα στο μυαλό. Στο μυαλό λοιπόν, και μόνο σ' αυτό, γίνονται και οι μεγαλύτερες αμαρτίες του κόσμου. Εσείς, κύριε Γκρέη, εσείς ο ίδιος, με την τριανταφυλλένια σας νιότη και τη λευκορόδινη εφηβεία σας, έχετε πάθη που σας κάνουν να φοβάστε, σκέψεις που σας γεμίζουν με τρόμο, ονειροπολήσεις κι όνειρα που η ανάμνησή τους και μόνο θα 'κανε τα μάγουλά σας να κοκκινίσουν από ντροπή...»

«Σταματήστε!» τραύλισε ο Ντόριαν Γκρέη. «Σταματήστε! Με μπερδέψατε. Δεν ξέρω τι να πω. Υπάρχει κάποια απάντηση σ' αυτά που λέτε, μα δεν μπορώ να τη βρω. Μη μιλάτε. Αφήστε με να σκεφτώ. Ή μάλλον, αφήστε με να προσπαθήσω να πάψω να σκέφτομαι».

Έμεινε κάπου δέκα λεπτά στη θέση του, ακίνητος, με χείλη μισάνοιχτα και μάτια που έλαμπαν παράξενα. Ένιωθε αμυδρά ότι επιδράσεις εντελώς καινούριες είχαν περάσει μέσα του και λειτουργούσαν καταλυτικά. Όμως ταυτόχρονα, είχε την αίσθηση ότι στην πραγματικότητα τις είχε δημιουργήσει ο ίδιος. Τα λίγα λόγια που ο φίλος του Μπάζιλ του είχε πει –λόγια ειπωμένα τυχαία, χωρίς αμφιβολία, λόγια με σκόπιμες παραδοξολογίες– είχαν αγγίξει κάποια κρυμμένη χορδή του που τίποτα δεν την είχε αγγίξει ως τότε, και που την ένιωθε τώρα να δονείται και να πάλλει μ' έναν παράξενο παλμό.

Η μουσική μόνο τον είχε συγκινήσει έτσι. Η μουσική τον είχε προβληματίσει πολλές φορές. Αλλά η μουσική δεν είναι έναρθρος λόγος. Δε δημιουργεί μέσα μας έναν καινούριο κόσμο, αλλά ένα καινούριο χάος. Λόγια! Σκέτα λόγια! Πόσο φοβερά ήταν! Πόσο καθαρά, ζωντανά και σκληρά! Δεν μπορείς να τους ξεφύγεις. Κι ωστόσο, τι πανούργα μαγεία που κρύβουν! Μοιάζει να μπορούν να δώσουν πλαστική μορφή σε άμορφα πράγματα, μοιάζει να έχουν μια μουσική εντελώς δική τους, σαν τη μουσική της βιόλας ή του λαγούτου. Σκέτα λόγια! Υπάρχει τίποτα τόσο αληθινό όσο τα λόγια;

Ναι, υπήρχαν πράγματα στην εφηβεία του που δεν τα είχε καταλάβει. Τα καταλάβαινε τώρα. Η ζωή ξαφνικά του φάνηκε ζωγραφισμένη με πύρινα χρώματα. Ένωσε ότι για καιρό περπατούσε πάνω στη φωτιά. Γιατί δεν το είχε καταλάβει;

Με το αγνό του χαμόγελο, ο λόρδος Χένρυ τον παρατηρούσε.

Έξερε την ακριβή ψυχολογική στιγμή όπου δεν έπρεπε να πει τίποτα. Ένιωθε εντονότατο ενδιαφέρον. Είχε μείνει κατάπληκτος βλέποντας την ξαφνική επίδραση που είχαν προκαλέσει τα λόγια του, και φέρνοντας στο μυαλό του ένα βιβλίο που είχε διαβάσει όταν ήταν δεκαέξι χρονών,⁵ ένα βιβλίο που του είχε αποκαλύψει πολλά που δεν ήξερε ως τότε, αναρωτιόταν αν ο Ντόριαν Γκρέη ζούσε μια παρόμοια εμπειρία. Εκείνος είχε απλώς ρίξει ένα βέλος στα τυφλά. Είχε άραγε χτυπήσει το στόχο του; Πόσο γοητευτικό ήταν αυτό το αγόρι!

Ο Χόλγουορντ ζωγράφιζε αφοσιωμένος, με τις υπέροχες, τολμηρές πινελιές του· είχαν την αληθινή λεπτότητα και την τέλεια ευαισθησία, που, στην τέχνη τουλάχιστον, προέρχεται μόνο από τη δύναμη. Δε συνειδητοποιούσε τη σιωπή που είχε πέσει γύρω του.

«Μπάζιλ, κουράστηκα» φώναξε ξαφνικά ο Ντόριαν Γκρέη. «Θέλω να βγω λιγάκι στον κήπο. Η ατμόσφαιρα είναι αποπνικτική εδώ μέσα».

«Αγαπητέ μου, με συγχωρείς. Όταν ζωγραφίζω, δεν μπορώ να σκεφτώ τίποτ' άλλο. Αλλά ποτέ δεν πόζαρες καλύτερα. Ήσουν τελείως ακίνητος. Και κατάφερα να συλλάβω την εικόνα που ήθελα –τα μισάνοιχτα χείλη και το λαμπερό βλέμμα στα μάτια. Δεν ξέρω τι σου έλεγε ο Χάρυ, σίγουρα όμως σ' έκανε να πάρεις την πιο υπέροχη έκφραση που μπορούσα να φανταστώ. Υποθέτω ότι σου έκανε κομπλιμέντα. Δεν πρέπει να πιστέψεις ούτε λέξη απ' όσα σου είπα».

«Σε βεβαιώνω πως δε μου 'κανε κανένα κομπλιμέντο. Ίσως αυτός είναι ο λόγος που δεν πιστεύω λέξη απ' όσα μου είπα».

«Ξέρετε πολύ καλά ότι τα πιστεύετε όλα» είπε ο λόρδος Χένρυ, κοιτάζοντάς τον με τα ονειροπόλα μάτια του. «Θα 'ρθω στον κήπο μαζί σας. Κάνει φοβερή ζέστη στο ατελιέ. Μπάζιλ, στείλε με κάτι παγωμένο να πιούμε, κάτι με φράουλες».

«Ευχαρίστως, Χάρυ. Χτύπα το κουδούνι, και όταν έρθει ο Πάρκερ, θα του πω τι θέλετε. Εγώ πρέπει να τελειώσω το φόντο. Θα σας βρω αργότερα. Μην κρατήσεις πολύ τον Ντόριαν. Ποτέ δεν ήμουν σε τόσο καλή φόρμα για δουλειά όσο σήμερα. Το έργο αυτό θα είναι το αριστούργημά μου. Είναι ήδη το αριστούργημά μου, ακόμη και μισοτελειωμένο».

Ο λόρδος Χένρυ βγήκε στον κήπο και βρήκε τον Ντόριαν Γκρέη να έχει βυθίσει το πρόσωπό του στα δροσερά άνθη της πασχαλιάς, ρουφώντας μέσα σε πυρετό το άρωμά τους σαν να 'τανε κρασί. Τον πλησίασε κι έβαλε το χέρι του στον ώμο του νέου. «Έχετε πολύ δίκιο που το κάνετε αυτό» μουρμούρισε. «Τίποτα πέρα από τις αισθήσεις δεν μπορεί να γιατρέψει την ψυχή, ακριβώς όπως τίποτα εκτός απ' την ψυχή δεν μπορεί να γιατρέψει τις αισθήσεις».

Το αγόρι αναπήδησε ξαφνιασμένο κι έκανε λίγο πίσω. Δε φορούσε καπέλο, και τα φύλλα είχαν ανακατέψει τις ατίθασες μπουκλές του μπλέκοντας τις χρυσές τους κλωστές. Στα μάτια του υπήρχε ένα βλέμμα φόβου, το βλέμμα που έχουν οι άνθρωποι όταν κάτι τους κάνει να ξυπνήσουν απότομα. Τα λεπτοσμιλεμένα του ρουθούνια έτρεμαν, και κάποιο κρυμμένο νεύρο κίνησε το πορφυρό των χειλιών του και τ' άφησε να τρέμουν.

«Ναι» συνέχισε ο λόρδος Χένρυ, «αυτό είναι ένα από τα μεγάλα μυστικά της ζωής –να θεραπεύεις την ψυχή με τις αισθήσεις, και τις αισθήσεις με την ψυχή. Είστε ένα θαυμάσιο πλάσμα. Ξέρετε περισσότερα απ' όσα νομίζετε ότι ξέρετε, αλλά συγχρόνως ξέρετε και λιγότερα απ' όσα θα θέλατε».

Ο Ντόριαν Γκρέη συνοφρυώθηκε κι έστρεψε αλλού το κεφάλι του. Δεν μπορούσε παρά να του αρέσει ο ψηλός, χαριτωμένος νεαρός που στεκόταν πλάι του. Το ρομαντικό μελαγχρινό του πρόσωπο και η κουρασμένη του έκφραση τού κινούσαν το ενδιαφέρον. Υπήρχε κάτι στη σιγανή, νωχελική φωνή του, που ήταν πέρα για πέρα μαγευτικό. Ακόμη και τα δροσερά, λευκά, σαν λουλούδια χέρια του, είχαν μια περίεργη γοητεία. Καθώς μιλούσε, και η φωνή του ηχούσε σαν μουσική, έκαναν κάποιες κινήσεις και έμοιαζε να έχουν μια εντελώς δική τους γλώσσα. Ένιωθε ωστόσο ότι τον φοβόταν, και ντρεπόταν για το φόβο του. Γιατί χρειάστηκε να έρθει ένας άγνωστος για να του αποκαλύψει τον ίδιο του τον εαυτό; Ήξερε τον Μπάζιλ Χόλγουορντ εδώ και μήνες, αλλά η φιλία μεταξύ τους δεν τον είχε αλλάξει σε τίποτα. Ξαφνικά, μπήκε κάποιος στη ζωή του που του φαινόταν ότι είχε αποκαλύψει μπροστά του το μυστήριο της ζωής. Αλλά έστω κι έτσι, για ποιο λόγο να τον φοβάται; Δεν ήταν πια σχολιαρόπαιδο ούτε κάνα κοριτσάκι. Ήταν γελοίο να φοβάται.

«Άς πάμε να καθίσουμε στη σκιά» είπε ο λόρδος Χένρυ. «Ο

Πάρκερ έφερε ήδη το δίσκο με τα ποτά, και αν μείνετε κι άλλο κάτω απ' αυτό τον φοβερό ήλιο, θα χαλάσει η επιδερμίδα σας και ο Μπάζιλ δε θα σας ξαναζωγραφίσει ποτέ πια. Πραγματικά, δεν πρέπει ν' αφήσετε να σας μαυρίσει ο ήλιος. Δε θα σας πήγαινε».

«Και τι σημασία έχει;» φώναξε ο Ντόριαν Γκρέη, γελώντας, την ώρα που πήγαινε να καθίσει στον πάγκο, στην άκρη του κήπου.

«Για σας, κύριε Γκρέη, θα είχε τεράστια σημασία».

«Για ποιο λόγο;»

«Γιατί έχετε την πιο υπέροχη νιότη, και η νιότη είναι το μόνο που αξίζει να έχει κανείς».

«Δεν το αισθάνομαι αυτό, λόρδε Χένρυ».

«Όχι, τώρα δεν το αισθάνεσθε. Κάποια μέρα, όταν θα είστε γέρος, άσχημος και γεμάτος ρυτίδες, όταν η σκέψη θα έχει χαράξει τις βαθιές της γραμμές στο μέτωπό σας και το πάθος θα έχει σημαδέψει τα χείλη σας με τις φοβερές του φλόγες, θα το αισθανθείτε, θα το αισθανθείτε με τρόπο. Τώρα, όπου και να πάτε, γοητεύετε όλο τον κόσμο. Θα είναι πάντα έτσι;... Έχετε ένα υπέροχο πρόσωπο, κύριε Γκρέη. Μη συνοφρυώνεστε. Έτσι είναι. Και η ομορφιά είναι μια μορφή μεγαλοφυΐας –για την ακρίβεια είναι ανώτερη απ' τη μεγαλοφυΐα, γιατί δε χρειάζεται να την εξηγήσεις. Είναι ένα από τα μεγάλα γεγονότα της ζωής, όπως το φως του ήλιου, όπως η άνοιξη ή η αντανάκλαση πάνω στα σκοτεινά νερά αυτού του ασημένιου όστρακου που ονομάζουμε σελήνη. Κανείς δεν μπορεί να την αμφισβητήσει. Έχει το θείο δικαίωμα της ηγεμονίας. Κάνει πρίγκιπες όσους την έχουν. Χαμογελάτε; Αχ! Όταν τη χάσετε, δε θα χαμογελάτε... Ο κόσμος λέει μερικές φορές ότι η ομορφιά είναι μόνο επιφανειακή. Μπορεί και να 'ναι έτσι. Αλλά τουλάχιστον δεν είναι τόσο επιφανειακή όσο η σκέψη. Για μένα, η ομορφιά είναι το θαύμα των θαυμάτων. Μόνο οι ρηχοί άνθρωποι δεν κρίνουν από τα φαινόμενα. Το αληθινό μυστήριο του κόσμου είναι το ορατό, όχι το αόρατο... Ναι, κύριε Γκρέη, οι θεοί φάνηκαν πολύ καλοί μαζί σας. Αλλά αυτό που δίνουν οι θεοί, πολύ γρήγορα το παίρνουν πίσω. Έχετε στη διάθεσή σας μόνο μερικά χρόνια που μπορείτε να τα ζήσετε αληθινά, τέλεια κι ολοκληρωμένα. Όταν φύγει η νιότη σας, θα φύγει μαζί της και η ομορφιά σας, και τότε θα ανακαλύψετε ξαφνικά ότι δεν έχετε μπροστά σας άλλους θριάμβους, ή ότι θα

πρέπει να αρκεστείτε σ' εκείνους τους ταπεινούς θριάμβους που η ανάμνηση του παρελθόντος σας θα τους κάνει πιο πικρούς κι από τις ήττες. Κάθε μήνας που περνάει, θα σας φέρνει πιο κοντά σε κάτι φοβερό. Ο χρόνος σάς ζηλεύει και μάχεται τα ρόδα και τους κρίνους σας. Θα γίνετε ωχρός, με μάγουλα βαθυλωμένα και μάτια άτονα. Θα υποφέρετε τρομερά... Αχ! Συνειδητοποιήστε τη νιότη σας όσο ακόμα την έχετε. Μη σπαταλήσετε απερίσκεπτα το χρυσάφι των ημερών σας, ακούγοντας τους ανιαρούς ανθρώπους, προσπαθώντας να βοηθήσετε τους απελπισμένους και τους αποτυχημένους, ή παραδίνοντας τη ζωή σας στους αδαείς, σε ανθρώπους κοινούς και χυδαίους. Αυτοί είναι οι νοσηροί στόχοι, τα ψεύτικα ιδεώδη της εποχής μας. Ζήστε! Ζήστε την υπέροχη ζωή που κρύβετε μέσα σας! Μην αφήσετε τίποτε να σας ξεφύγει. Αναζητήστε νέες εντυπώσεις και αισθήσεις. Μη φοβάστε τίποτα... Έναν νέο ηδονισμό⁶ –αυτό χρειάζεται ο αιώνας μας. Θα μπορούσατε να είστε το ορατό του σύμβολο. Με την προσωπικότητα που έχετε, δεν υπάρχει τίποτα που δε θα μπορούσατε να κάνετε. Ο κόσμος σάς ανήκει, αλλά μόνο για λίγο καιρό... Τη στιγμή που σας συνάντησα, είδα ότι δεν έχετε την παραμικρή συναίσθηση του τι πραγματικά είστε, του τι θα μπορούσατε να είστε. Είναι τόσο πολλά αυτά που με γοήτεψαν πάνω σας, που ένιωσα ότι πρέπει να σας πω μερικά πράγματα για σας. Σκέφτηκα πόσο τραγικό θα ήταν αν σπαταλιόσασταν. Γιατί η νιότη σας θα κρατήσει τόσο λίγο καιρό –τόσο λίγο. Τα αγριολούλουδα του βουνού μαραίνονται, αλλά ανθίζουν ξανά. Η λαμπουρνία θα είναι του χρόνου τον Ιούνιο το ίδιο κίτρινη όπως και τώρα. Σ' ένα μήνα η κληματίδα θα 'ναι γεμάτη κόκκινα αστεράκια, και κάθε χρόνο η πράσινη νύχτα των φύλλων της θα φυλάει στον κόρφο της τα πορφυρά της άστρα. Εμείς όμως δεν ξαναβρίσκουμε τη νιότη μας ποτέ. Ο παλμός της χαράς που σφύζει μέσα μας όταν είμαστε είκοσι χρονών, γίνεται όλο και πιο άτονος, νωθρός. Τα μέλη μας αδυνατίζουν, οι αισθήσεις μας ατροφούν. Εκφυλιζόμαστε σε φρικαλέες μαριονέτες, στοιχειωμένες απ' την ανάμνηση των παθών που φοβηθήκαμε κι αποφύγαμε, από τους εξαιρετικούς πειρασμούς στους οποίους δεν είχαμε το θάρρος να ενδώσουμε. Νιότη! Νιότη! Δεν υπάρχει τίποτα στον κόσμο πιο πολύτιμο απ' τη νιότη!»

Ο Ντόριαν Γκρέη άκουγε, με μάτια ορθάνοιχτα και βλέμμα

απορημένο. Το κλαδί της πασχαλιάς έπεσε απ' τα χέρια του στο χαλίκι του κήπου. Μια άγρια μέλισσα το πλησίασε και ζουζούνισε για μια στιγμή γύρω του. Ύστερα άρχισε να σκαρφαλώνει πάνω στη γεμάτη αστράκια σφαίρα των μικρούτσικων λουλουδιών. Ο Ντόριαν Γκρέη την παρατηρούσε με το παράξενο εκείνο ενδιαφέρον για πράγματα ασήμαντα που προσπαθούμε να αναπτύξουμε όταν κάτι άλλο, πολύ πιο σημαντικό μάς κάνει να φοβόμαστε, όταν μας συγκινεί ένα καινούριο συναίσθημα που δεν μπορούμε να εκφράσουμε, ή όταν μια σκέψη που μας τρομάζει, πολιορκεί άξαφνα το μυαλό μας και μας καλεί να παραδοθούμε. Σε λίγο, η μέλισσα πέταξε μακριά. Την είδε να σέρνεται πάνω στο πιτσιλωτό χωνάκι μιας περικοκλάδας. Το λουλούδι τρεμούλιασε ελαφρά κι άρχισε να λικνίζεται απαλά μπρος πίσω.

Ξαφνικά, εμφανίστηκε ο ζωγράφος στην πόρτα του ατελιέ και τους έκανε επιτακτικά νοήματα να περάσουν μέσα. Εκείνοι κοιτάχτηκαν και χαμογέλασαν.

«Σας περιμένω» φώναξε. «Ελάτε. Το φως είναι τέλειο και μπορείτε να φέρετε εδώ τα ποτά σας».

Σηκώθηκαν και προχώρησαν μαζί στο δρομάκι. Δυο ασπροπράσινες πεταλούδες πέταξαν πλάι τους, και στην αχλαδιά που βρισκόταν στη γωνιά του κήπου μια τσίχλα άρχισε να κελαηδάει.

«Χαίρεστε που με γνωρίσατε, κύριε Γκρέη» είπε ο λόρδος Χένρυ κοιτάζοντάς τον.

«Ναι, τώρα χαίρομαι. Αναρωτιέμαι όμως, θα χαίρομαι άραγε πάντα;»

«Πάντα! Τι απαίσια λέξη! Με κάνει ν' ανατριχιάζω όποτε την ακούω. Οι γυναίκες την αγαπούν ιδιαίτερα και τη χρησιμοποιούν υπερβολικά. Καταστρέφουν κάθε ρομάντζο, προσπαθώντας να το κάνουν να κρατήσει για πάντα. Κι εκτός αυτού, είναι λέξη άνευ νοήματος. Η μόνη διαφορά ανάμεσα σ' ένα καπρίτσιο και σ' ένα πάθος που κρατάει μια ολόκληρη ζωή είναι ότι το καπρίτσιο διαρκεί λίγο περισσότερο».

Καθώς έμπαιναν στο ατελιέ, ο Ντόριαν Γκρέη ακούμπησε το χέρι του στο μπράτσο του λόρδου Χένρυ. «Αν είναι έτσι, μακάρι η φιλία μας να είναι ένα καπρίτσιο» μουρμούρισε, κοκκινίζοντας με την τόλμη του, ανέβηκε στο βήθρο και ξαναπήρε την πόζα του.

Ο λόρδος Χένρυ βυθίστηκε σε μια μεγάλη ψάθινη πολυθρό-

να και τον παρατηρούσε. Η ορμητική κίνηση του πινέλου πάνω στο μουσαμά ήταν ο μόνος ήχος που έσπαζε τη σιωπή, εκτός απ' τις στιγμές που ο Χόλγουορντ έκανε ένα βήμα πίσω για να κοιτάξει το έργο του από απόσταση. Το βαρύ άρωμα των ρόδων έμοιαζε να καλύπτει τα πάντα.

Μετά από κάνα τέταρτο, ο Χόλγουορντ σταμάτησε να ζωγραφίζει, κοίταξε για αρκετή ώρα τον Ντόριαν Γκρέη, ύστερα ξανακοίταξε επίμονα τον πίνακα, δαγκώνοντας την άκρη ενός τεράστιου πινέλου και σουφρώνοντας τα φρύδια. «Τελείωσε» φώναξε τελικά, και σκύβοντας έγραψε το όνομά του με μεγάλα κατακόκκινα γράμματα στην αριστερή γωνία του μουσαμά.

Ο λόρδος Χένρυ πλησίασε και κοίταξε εξεταστικά τον πίνακα. Ήταν σίγουρα ένα θαυμάσιο έργο τέχνης και η ομοιότητα με το μοντέλο ήταν καταπληκτική.

«Αγαπητέ μου, σε συγχαίρω θερμότατα» είπε. «Ζωγράφισες το πιο ωραίο πορτρέτο της σύγχρονης εποχής. Κύριε Γκρέη, πλησιάστε να δείτε τον εαυτό σας».

Το αγόρι αναπήδησε ξαφνιασμένο, λες και ξυπνούσε από ένα όνειρο. «Τέλειωσε στ' αλήθεια;» μουρμούρισε, κατεβαίνοντας από το βάθρο.

«Τέλειωσε εντελώς» είπε ο ζωγράφος. «Κι εσύ πόζαρες καταπληκτικά σήμερα. Σου είμαι ιδιαίτερα υποχρεωμένος».

«Αυτό οφείλεται εξολοκλήρου σε μένα» παρεμβλήθηκε ο λόρδος Χένρυ. «Έτσι δεν είναι, κύριε Γκρέη;»

Ο Ντόριαν δεν έδωσε καμιά απάντηση, πέρασε νωθρά μπροστά απ' το πορτρέτο του και γύρισε να το κοιτάξει. Όταν το είδε, έκανε ένα βήμα πίσω και τα μάγουλά του έγιναν για μια στιγμή κατακόκκινα από ευχαρίστηση. Μια λάμψη χαράς φώτισε τα μάτια του, λες κι αναγνώριζε τον εαυτό του για πρώτη φορά. Στεκόταν μπροστά στο πορτρέτο του ακίνητος κι αποσβολωμένος, αντιλαμβανόταν θολά ότι ο Χόλγουορντ του μιλούσε, μα δεν μπορούσε να συλλάβει το νόημα των λόγων του. Η αίσθηση της ομορφιάς του φανερώθηκε μπροστά του σαν αποκάλυψη. Ποτέ προηγουμένως δεν την είχε νιώσει. Οι φιλοφρονήσεις του Μπάξιλ Χόλγουορντ του φαίνονταν απλές μα γοητευτικές υπερβολές, σαν αυτές που γεννά η φιλία. Τις είχε ακούσει, είχε γελάσει και τις είχε ξεχάσει. Δεν τον είχαν επηρεάσει καθόλου. Έπειτα ήρθε ο λόρδος Χένρυ Γουώτον, και τα λόγια του ήταν ένας πανηγυ-

ρικός ύμνος της νιότης που κατέληξε με τη φοβερή προειδοποίηση ότι η νιότη διαρκεί πολύ λίγο. Είχε συγκινηθεί, και τώρα, καθώς στεκόταν αντικρίζοντας τη σκιά της ομορφιάς του, όλη η αλήθεια της περιγραφής που είχε ακούσει άστραψε μες στο μυαλό του. Ναι, θα ερχόταν μια μέρα που το πρόσωπό του θα ήταν μαραμμένο και ρυτιδιασμένο, τα μάτια του άτονα και άχρωμα, η χάρη της κορμωστασιάς του κατεστραμμένη και παραμορφωμένη. Το πορφυρό χρώμα θα 'σβηγε απ' τα χείλη του, το χρυσάφι των μαλλιών του θα θάμπωνε. Η ζωή που θα έχτιζε την ψυχή του θα ερείπωνε το κορμί του. Θα γινόταν φριχτός, απαίσιος κι άχαρος.

Με τη σκέψη αυτή, ένας οξύς πόνος τον διαπέρασε σαν μαχαιριά κι έκανε κάθε λεπτή ίνα του κορμιού του να ριγίσει. Τα μάτια του σκοτεινίασαν στο χρώμα του αμέθυστου και μια ομίχλη από δάκρυα τα θάμπωσε. Ένιωσε λες κι ένα παγωμένο χέρι ακουμπούσε πάνω στην καρδιά του.

«Δε σ' αρέσει;» φώναξε ο Χόλγουορντ στο τέλος, πληγωμένος λιγάκι από τη σιωπή του αγοριού και μην καταλαβαίνοντας τη σημασία της.

«Φυσικά του αρέσει» είπε ο λόρδος Χένρυ. «Και σε ποιον δε θ' αρέσει; Είναι ένα από τα μεγαλύτερα έργα της σύγχρονης τέχνης. Ό,τι και να ζητήσεις για τον πίνακα αυτόν, θα σου το δώσω. Πρέπει οπωσδήποτε να τον αποκτήσω».

«Δε μου ανήκει, Χάρυ».

«Και σε ποιον ανήκει;»

«Στον Ντόριαν, φυσικά» αποκρίθηκε ο ζωγράφος.

«Είναι πολύ τυχερός ο Ντόριαν».

«Τι θλιβερό!» μουρμούρισε ο Ντόριαν Γκρέη, με τα μάτια καρφωμένα ακόμη στο πορτρέτο του. «Τι θλιβερό! Εγώ θα γεράσω, θα γίνω φριχτός, αποκρουστικός. Όμως αυτός ο πίνακας θα μείνει πάντα νέος. Δε θα γεράσει, θα έχει πάντα την ηλικία τούτης της μέρας του Ιουνίου... Αν ήταν δυνατόν να γίνει το αντίθετο! Αν ήταν δυνατόν εγώ να μείνω για πάντα νέος και να γεράσει το πορτρέτο! Γι' αυτό –γι' αυτό –θα 'δυνα τα πάντα! Ναι, δεν υπάρχει τίποτα στον κόσμο που δε θα 'δυνα! Θα 'δυνα και την ψυχή μου ακόμη!»

«Δε νομίζω ότι θα σου άρεσε κάτι τέτοιο, Μπάξιλ» φώναξε ο λόρδος Χένρυ γελώντας. «Θα ήταν πολύ σκληρό για το έργο σου».

«Πράγματι, θα είχα σοβαρότατες αντιρρήσεις» είπε ο Χόλγουορντ.

Ο Ντόριαν Γκρέη στράφηκε και τον κοίταξε. «Το πιστεύω ότι θα 'χες αντιρρήσεις, Μπάζιλ. Αγαπάς την τέχνη σου περισσότερο απ' τους φίλους σου. Εγώ για σένα δεν είμαι παρά ένα παλιό, πρασινισμένο μπρούντζινο άγαλμα. Ίσως και κάτι λιγότερο, τολμώ να πω».

Ο ζωγράφος τον κοίταζε κατάπληκτος. Αυτά τα λόγια δεν ταίριαζαν καθόλου στον Ντόριαν. Τι είχε συμβεί; Έδειχνε πολύ θυμωμένος. Το πρόσωπό του ήταν κατακόκκινο και τα μάγουλά του έκαιγαν.

«Ναι» συνέχισε, «για σένα έχω πολύ μικρότερη αξία απ' τον φιλντισένιο σου Ερμή ή τον ασημένιο Φαύνο σου, αυτοί πάντα θα σ' αρέσουν. Πόσο καιρό θα σου αρέσω εγώ; Όσπου ν' αποκτήσω την πρώτη μου ρυτίδα, φαντάζομαι. Ξέρω τώρα πια πως όταν κάποιος χάσει την ομορφιά του, όση έτυχε να έχει, χάνει τα πάντα. Το πορτρέτο σου μου το δίδαξε αυτό. Ο λόρδος Χένρυ Γουώτον έχει απόλυτο δίκιο. Η νιότη είναι το μόνο που αξίζει να έχει κανείς. Όταν δω ότι γερνώω, θα σκοτωθώ».

Ο Χόλγουορντ χλόμασε και τον έπιασε από το χέρι. «Ντόριαν! Ντόριαν!» φώναξε, «μη μιλάς έτσι! Ποτέ δεν είχα πιο αγαπημένο φίλο από σένα, ούτε και θ' αποκτήσω ποτέ. Δεν μπορεί να ζηλεύεις τα υλικά αντικείμενα εσύ –εσύ που είσαι πιο όμορφος από οποιοδήποτε απ' αυτά!»

«Ζηλεύω το καθετί που η ομορφιά του δεν πεθαίνει. Ζηλεύω το πορτρέτο που μου ζωγράφισες. Γιατί αυτό να μπορεί να διατηρήσει κάτι που εγώ πρέπει να χάσω; Κάθε στιγμή που περνάει, αφαιρεί κάτι από μένα και προσθέτει κάτι σ' εκείνο. Αχ, να γινόταν το αντίθετο! Να γινόταν ν' αλλάζει ο πίνακας κι εγώ να μείνω για πάντα όπως είμαι τώρα! Γιατί τον ζωγράφισες; Θα με κοροϊδέψει μια μέρα –θα με κοροϊδέψει φριχτά!» Καντά δάκρυα πλημμύρισαν τα μάτια του, τράβηξε απότομα το χέρι του, και πέφτοντας στο ντιβάνι, έκρυψε το πρόσωπό του στα μαξιλάρια, σαν να προσευχόταν.

«Αυτό είναι δικό σου έργο, Χάρυ» είπε με πικρία ο ζωγράφος.

Ο λόρδος Χένρυ σήκωσε τους ώμους. «Αυτός είναι ο αληθινός Ντόριαν Γκρέη –αυτό είν' όλο».

«Όχι, δεν είναι».

«Αν δεν είναι, τότε σε τι φταίω εγώ;»

«Έπρεπε να είχες φύγει όταν σου το ζήτησα» ψιθύρισε.

«Έμεινα όταν μου το ζήτησες» ήταν η απάντηση του λόρδου Χένρυ.

«Χάρυ, δεν μπορώ να μαλώσω με τους δυο καλύτερους φίλους μου συγχρόνως, αλλά και οι δυο σας μ' έχετε κάνει να μισήσω το χειρότερο έργο που έκανα ποτέ, και θα το καταστρέψω. Τι είναι στο κάτω κάτω, μουσαμάς και χρώματα. Δε θα το αφήσω να μπει ανάμεσα στις ζωές των τριών μας και να τις χαλάσει».

Ο Ντόριαν Γκρέη σήκωσε το χρυσαφένιο κεφάλι του απ' το μαξιλάρι, και με κατάσπρω πρόσωπο και δακρυσιμένα μάτια είδε το ζωγράφο να προχωράει προς τον πάγκο με τα εργαλεία που βρισκόταν κάτω από το παράθυρο με τις κοντές κουρτίνες. Τι έκανε εκεί; Σκάλιζε μέσα σ' ένα σωρό από σωληνάκια και στεγνά πινέλα, αναζητώντας κάτι. Ναι, έφαχνε τη μακριά σπάτουλα με τη λεπτή λάμα από σκληρό ατσάλι. Κάποια στιγμή τη βρήκε. Είχε σκοπό να σκίσει το μουσαμά.

Μ' έναν πνιγμένο λυγμό το αγόρι πετάχτηκε από το ντιβάνι, κι ορμώντας στον Χόλγουορντ, του άρπαξε την κοφτερή σπάτουλα απ' το χέρι και την εκσφενδόνισε στην άλλη άκρη του ατελιέ. «Μη, Μπάζιλ, μην το κάνεις αυτό!» φώναξε. «Θα ήταν δολοφονία!»

«Χαίρομαι που επιτέλους εκτίμησες το έργο μου, Ντόριαν» είπε ο ζωγράφος ψυχρά, αφού συνήλθε από την έκπληξή του. «Δεν πίστευα ότι θα το εκτιμούσες ποτέ».

«Να το εκτιμήσω; Εγώ είμαι ερωτευμένος μαζί του, Μπάζιλ! Είναι κομμάτι του εαυτού μου. Το νιώθω».

«Ωραία λοιπόν, μόλις στεγνώσεις, θα σε περάσω με βερνίκι, θα σε κορνιζώσω και θα σε στείλω σπίτι σου. Ύστερα μπορείς να κάνεις ό,τι θέλεις με τον εαυτό σου». Διέσχισε το δωμάτιο, χτύπησε το κουδούνι και ειδοποίησε να τους φέρουν το τσάι. «Θα πιεις ένα τσάι, Ντόριαν, έτσι δεν είναι; Εσύ, Χάρυ; Ή μήπως δεν καταδέχεσαι αυτές τις απλές απολαύσεις;»

«Λατρεύω τις απλές απολαύσεις» είπε ο λόρδος Χένρυ. «Είναι το τελευταίο καταφύγιο των σύνθετων ανθρώπων. Απεχθάνομαι όμως τις σκηνές, εκτός από εκείνες που διαδραματίζονται στο πάγκο. Τι παράλογοι άνθρωποι που είστε, και οι δυο σας! Αναρωτιέμαι ποιος όρισε τον άνθρωπο ως “ζών λογικόν”. Εί-

ναι ο πιο ανώριμος ορισμός που δόθηκε ποτέ. Ο άνθρωπος είναι πολλά πράγματα, μόνο λογικός δεν είναι. Εδώ που τα λέμε, χαίρομαι που δεν είναι, αλλά πολύ θα 'θελα να σταματήσετε να μάλώνετε για το πορτρέτο. Καλύτερα να το δώσεις σ' εμένα, Μπάτζιλ. Αυτό το ανόητο παιδί δεν το θέλει στ' αλήθεια, ενώ εγώ το θέλω πολύ».

«Αν το δώσεις σ' άλλον, Μπάτζιλ, δε θα σου το συγχωρήσω ποτέ!» φώναξε ο Ντόριαν Γκρέη. «Και δεν επιτρέπω σε κανέναν να με αποκαλεί ανόητο παιδί».

«Ξέρεις πολύ καλά ότι ο πίνακας είναι δικός σου, Ντόριαν. Σου τον έδωσα απ' τη στιγμή που άρχισα να τον ζωγραφίζω».

«Και ξέρετε πολύ καλά ότι φερθήκατε λιγάκι ανόητα, κύριε Γκρέη, κι ότι στην πραγματικότητα δεν έχετε καμιά αντίρρηση να σας υπενθυμίζουν πως είστε εξαιρετικά νέος».

«Σήμερα το πρωί θα είχα πολύ σοβαρές αντιρρήσεις, λόρδε Χένρυ».

«Α! Σήμερα το πρωί! Από τότε μέχρι τώρα ζήσατε πολλά».

Ακουσθηκε ένας χτύπος στην πόρτα και μπήκε ο οικονόμος μ' έναν φορτωμένο δίσκο που τον ακούμπησε σ' ένα γιαπωνέζικο τραπεζάκι. Πιατάκια και φλιτζάνια κροτάλιασαν χαρούμενα με τη συνοδεία του ατμού που έβγαινε σφυρίζοντας από την ασημένια τσαγιέρα εποχής Γεωργίου. Ένας υπηρέτης έφερε δύο πορσελάνινα πιάτα με στρογγυλά καλύμματα. Ο Ντόριαν Γκρέη πήγε στο τραπεζάκι και σέρβιρε το τσάι. Οι δυο άντρες πλησίασαν νωχελικά και σήκωσαν τα καλύμματα να δουν τι τους είχαν φέρει.

«Να πάμε στο θέατρο απόψε» είπε ο λόρδος Χένρυ. «Σίγουρα κάπου θα παίζουν κάτι ενδιαφέρον. Υποσχέθηκα να δειπνήσω στου Γουάιτ,⁷ αλλά το ραντεβού που έχω είναι με έναν παλιό φίλο, οπότε μπορώ να του στείλω ένα τηλεγράφημα ότι είμαι άρρωστος ή ότι δεν μπορώ να πάω εξαιτίας ενός άλλου ραντεβού που έδωσα εκ των υστέρων. Νομίζω ότι θα 'ταν μια όμορφη δικαιολογία: θα ξαφνιαστεί με την ειλικρίνειά της».

«Πόσο βαριέμαι να φοράω επίσημο ένδυμα» μουρμούρισε ο Χόλγουορντ. «Κι όταν επιτέλους το βάλεις, βλέπεις πως είναι απαίσιο».

«Ναι» αποκρίθηκε ο λόρδος Χένρυ με ύφος ονειροπόλο, «το κοστουμί του δέκατου ένατου αιώνα είναι αποκρουστικό. Είναι υπερβολικά σκούρο, υπερβολικά καταθλιπτικό. Η αμαρτία είναι

το μόνο στοιχείο με αληθινό χρώμα που έχει απομείνει στη σύγχρονη ζωή».

«Δεν πρέπει να λες τέτοια πράγματα μπροστά στον Ντόριαν, Χάρυ».

«Μπροστά σε ποιον Ντόριαν; Σ' αυτόν που σερβίρει το τσάι ή σ' αυτόν του πορτρέτου;»

«Και στους δύο».

«Θα 'θελα πολύ να έρθω μαζί σας στο θέατρο, λόρδε Χένρυ» είπε το αγόρι.

«Ελάτε, λοιπόν. Θα έρθεις κι εσύ, Μπάτζιλ, έτσι δεν είναι;»

«Δεν μπορώ. Θα προτιμούσα να μην έρθω. Έχω πολλή δουλειά να κάνω».

«Τότε θα πάμε μόνοι μας, κύριε Γκρέη».

«Θα μου άρεσε πολύ».

Ο ζωγράφος δάγκωσε τα χείλη του, και με το φλιτζάνι στο χέρι, πήγε στον πίνακα. «Εγώ θα μείνω με τον αληθινό Ντόριαν» είπε θλιμμένα.

«Αυτός είναι ο αληθινός Ντόριαν;» φώναξε το πρωτότυπο του πορτρέτου, πλησιάζοντάς το. «Είμαι στ' αλήθεια έτσι;»

«Ναι, είσαι ακριβώς έτσι».

«Τι ωραία, Μπάτζιλ!»

«Εξωτερικά τουλάχιστον του μοιάζεις. Εκείνος όμως δε θ' αλλάξει ποτέ» αναστέναξε ο Χόλγουορντ. «Κάτι είναι κι αυτό».

«Πώς κάνουν έτσι οι άνθρωποι για την πίστη!» αναφώνησε ο λόρδος Χένρυ. «Για τ' όνομα του Θεού, ακόμη και στον έρωτα η πίστη είναι θέμα φυσιολογίας. Δεν έχει καμιά σχέση με τη θέλησή μας. Οι νέοι θέλουν να είναι πιστοί, και δεν είναι, οι γέροι θέλουν να είναι άπιστοι, και δεν μπορούν: αυτό μόνο μπορεί να πει κανείς».

«Μην πας στο θέατρο απόψε, Ντόριαν» είπε ο Χόλγουορντ. «Μείνε εδώ να δειπνήσουμε μαζί».

«Δεν μπορώ, Μπάτζιλ».

«Γιατί;»

«Γιατί υποσχέθηκα στο λόρδο Χένρυ Γουώτον να πάω μαζί του».

«Δε θα σε συμπαθήσει περισσότερο επειδή κρατάς το λόγο σου. Εκείνος ποτέ δεν κρατάει τον δικό του. Σε παρακαλώ, μην πας».

Ο Ντόριαν Γκρέη γέλασε και κούνησε το κεφάλι αρνητικά.

«Σε ικετεύω».

Το αγόρι δίστασε και κοίταξε το λόρδο Χένρυ που τους παρατηρούσε από το τραπεζάκι του τσαγιού· το χαμόγελό του μαρτυρούσε πόσο διασκεδάζε με τη σκηνή.

«Πρέπει να πάω, Μπάτζιλ» αποκρίθηκε.

«Πολύ καλά» είπε ο Χόλγουορντ, και πλησιάζοντας στο τραπεζάκι, ακούμπησε το φλιτζάνι του στο δίσκο. «Είναι μάλλον αργά, και μια που πρέπει ν' αλλάξετε, καλύτερα να μην καθυστερήσετε άλλο. Αντίο, Χάρυ. Αντίο, Ντόριαν. Έλα γρήγορα να με δεις. Έλα αύριο».

«Βεβαίως».

«Δε θα το ξεχάσεις;»

«Φυσικά και δε θα το ξεχάσω» φώναξε ο Ντόριαν.

«Και... Χάρυ!»

«Ναι, Μπάτζιλ;»

«Θυμάσαι τι σε παρακάλεσα όταν ήμασταν στον κήπο το πρωί».

«Το ξέχασα».

«Σου έχω εμπιστοσύνη».

«Εγώ όμως δεν ξέρω αν μπορώ να έχω εμπιστοσύνη στον εαυτό μου» είπε ο λόρδος Χένρυ γελώντας. «Ελάτε, κύριε Γκρέη, το μόνιπλό μου είναι έξω και μπορώ να σας αφήσω στο σπίτι σας. Αντίο, Μπάτζιλ. Περάσαμε ένα πολύ ενδιαφέρον απόγευμα».

Καθώς η πόρτα έκλεινε πίσω τους, ο ζωγράφος σωριάστηκε σ' έναν καναπέ και μια έκφραση πόνου ζωγραφίστηκε στο πρόσωπό του.

3

Στις δώδεκα και μισή την επόμενη μέρα, ο λόρδος Χένρυ Γουότον έκανε μια βόλτα από την Κέρζον Στρητ στο Ώλμπανυ⁸ για να επισκεφθεί τον θείο του, το λόρδο Φέρμορ, έναν καλόκαρδο αν και κάπως αγροίκο ηλικιωμένο εργένη, που ο κόσμος θεωρούσε εγωιστή γιατί δεν κέρδιζε τίποτα συγκεκριμένο απ' αυτόν, και η υψηλή κοινωνία γεναιόδωρο γιατί τάιζε τους ανθρώπους που τον διασκεδάζαν. Ο πατέρας του ήταν ο πρεσβευτής μας στη Μαδρίτη όταν η Ισαβέλλα ήταν νέα και ο Πριμ εντελώς άγνωστος,⁹ αλλά παραιτήθηκε από το Διπλωματικό Σώμα υποκύπτοντας σ' ένα στιγμιαίο καπρίτσιο, προϊόν της ενόχλησής του γιατί δεν του είχε προσφερθεί η πρεσβεία στο Παρίσι, μια θέση που θεωρούσε ότι του άξιζε δικαιωματικά λόγω της ευγενούς καταγωγής, της νωθρότητάς του, των καλών αγγλικών στις αναφορές του και του άμετρου πάθους του για τις απολαύσεις. Ο γιος, που ήταν γραμματέας του πατέρα του, παραιτήθηκε κι αυτός μαζί του, πράξη που τότε είχε θεωρηθεί κάπως ανόητη, κι αφού κληρονόμησε τον τίτλο ευγενείας μερικούς μήνες αργότερα, επιδόθηκε με σοβαρότητα στη μελέτη της μεγάλης αριστοκρατικής τέχνης που συνίσταται στο να μην κάνεις απολύτως τίποτα. Είχε δύο μεγάλα σπίτια στην πόλη, αλλά προτιμούσε να ζει σ' ένα διαμέρισμα, γιατί του ήταν πιο βολικό, κι έτρωγε τις περισσότερες φορές στη λέσχη του. Ασχολιόταν τότε τότε με τη διεύθυνση των ανθρακωρυχείων του στις κομητείες του Μίντλαντ, δικαιολογώντας τον εαυτό του για την αχαρακτήριστη αυτή σποραδική εργατικότητα με το επιχείρημα ότι το μοναδικό πλεονέκτημα του να έχεις κάρβουνο όντας ευγενής, είναι ότι έχεις την οικονομική άνεση για την πολύ καθωσπρέπει συνήθεια να καις ξύλα στο τζάκι σου. Ως προς τις πολιτικές του πεποιθήσεις, ήταν συντηρητικός, εκτός από τις περιόδους που οι συντηρητικοί ήταν στην εξουσία, γιατί

τότε τους κατηγορούσε σ' όλο τον κόσμο ότι ήταν ένα μάτσο ριζοσπάστες. Ήταν ήρωας για τον καμαριέρη του, που τον έκανε ό,τι ήθελε, και ο φόβος και ο τρόμος των περισσότερων συγγενών του, που κι αυτός με τη σειρά του τους έκανε ό,τι ήθελε. Μόνο η Αγγλία θα μπορούσε να τον έχει δημιουργήσει, κι εκείνος έλεγε πάντα ότι η χώρα πήγαινε κατά διαβόλου. Οι αρχές του ήταν ξεπερασμένες, μα για τις προκαταλήψεις του θα 'χε κανείς να πει πολλά.

Όταν ο λόρδος Χένρυ μπήκε στο δωμάτιο, βρήκε τον θείο του να κάθεται φορώντας ένα χοντρό κυνηγετικό σακάκι, να καπνίζει το πούρο του και να γκρινιάζει διαβάζοντας τους *Τάιμς*. «Λοιπόν, Χάρυ» είπε ο ηλικιωμένος τζέντλεμαν, «κι σ' έκανε να βγεις από το σπίτι σου τόσο νωρίς; Πίστευα ότι εσείς οι κομψευόμενοι νεαροί δε σηκώνεστε ποτέ πριν απ' τις δύο, και πριν από τις πέντε δεν εμφανίζεστε πουθενά».

«Απλά και μόνο η συγγενική στοργή, θείε Τζωρτζ, σε βεβιαώ. Θέλω κάτι από σένα».

«Λεφτά, υποθέτω» είπε ο λόρδος Φέρμορ, κάνοντας μια γκριμάτσα. «Έλα, λοιπόν, κάτσε κάτω και πες τα μου όλα. Οι νέοι στις μέρες μας φαντάζονται ότι το χρήμα είναι το παν».

«Ναι» μουρμούρισε ο λόρδος Χένρυ, στερεώνοντας το λουλούδι στην μπουτονιέρα του, «κι όταν μεγαλώσουν, βεβαιώνονται ότι είχαν δίκιο. Αλλά εγώ δε θέλω λεφτά. Μόνο οι άνθρωποι που πληρώνουν τους λογαριασμούς τους χρειάζονται χρήματα, θείε Τζωρτζ, κι εγώ ποτέ δεν πληρώνω τους δικούς μου. Η πίστωση είναι το κεφάλαιο του μικρότερου γιου μιας οικογενείας και μπορείς να ζήσεις θαυμάσια μ' αυτήν. Άλλωστε, εγώ έρχομαι συνέχεια σ' επαφή με τους προμηθευτές του Ντάρτμουρ και κατά συνέπεια δε μ' ενοχλούν ποτέ. Αυτό που θέλω είναι μερικές πληροφορίες. Όχι χρήσιμες πληροφορίες, φυσικά, εντελώς άχρηστες».

«Καλώς, μπορώ να σου πω οτιδήποτε περιέχεται σε μια αγγλική κυανή βίβλο,¹⁰ Χάρυ, αν και στις μέρες μας γράφουν ένα σωρό ανοησίες. Όταν ήμουν στο Διπλωματικό Σώμα, τα πράγματα ήταν πολύ καλύτερα. Αλλά ακούω ότι τώρα τους παίρνουν μ' εξετάσεις. Τι να περιμένεις μετά απ' αυτό; Οι εξετάσεις, κύριε, είναι μια σκέτη ανοησία από την αρχή ως το τέλος. Αν κάποιος είναι τζέντλεμαν, ξέρει αρκετά, και αν δεν είναι τζέντλεμαν, ό,τι και να ξέρει, του κάνει κακό».

«Ο κύριος Ντόριαν Γκρέη δεν περιέχεται στις κυανές βίβλους, θείε Τζωρτζ» είπε ο λόρδος Χένρυ νωχελικά.

«Ο κύριος Ντόριαν Γκρέη; Ποιος είν' αυτός;» ρώτησε ο λόρδος Φέρμορ, σουφρώνοντας τα πυκνά κάτασπρα φρύδια του.

«Αυτό θέλω να μάθω από σένα, θείε Τζωρτζ. Ή μάλλον, ξέρω ποιος είναι. Είναι ο τελευταίος εγγονός του λόρδου Κέλλσο. Η μητέρα του ήταν μια Ντεβερρέ, η λαίδη Μάργκαρετ Ντεβερρέ. Θέλω να μου μιλήσεις για τη μητέρα του. Πώς ήταν; Ποιον παντρεύτηκε; Στον καιρό σου ήξερες τους πάντες, πρέπει να την έχεις γνωρίσει. Ενδιαφέρομαι πάρα πολύ για τον κύριο Γκρέη. Μόλις τον γνώρισα».

«Εγγονός του Κέλλσο!» επανέλαβε ο ηλικιωμένος κύριος. «Εγγονός του Κέλλσο!... Ναι, βέβαια... Ήξερα τη μητέρα του πολύ καλά. Νομίζω ότι ήμουν παρών στη βάφτισή της. Ήταν φοβερά ωραία κοπέλα η Μάργκαρετ Ντεβερρέ, κι έκανε όλους τους άντρες εξάλλους όταν το 'σκασε μ' έναν απένταρο νεαρό, ένα σκέτο μηδενικό, μάλιστα, έναν υπαξιωματικό του πεζικού, ή κάτι τέτοιο. Βέβαια. Τα θυμάμαι όλα, λες κι έγιναν χτες. Ο κακόμοιρος ο νεαρός σκοτώθηκε σε μια μονομαχία στο Σπα, λίγους μήνες μετά το γάμο. Κυκλοφόρησαν κακές φήμες σχετικά μ' αυτή τη μονομαχία. Είπαν ότι ο Κέλλσο έβαλε κάποιον απατεώνα τυχοδιώκτη, έναν άθλιο Βέλγο, να προσβάλει το γαμπρό του δημοσίως· τον πλήρωσε για να το κάνει, μάλιστα, κύριε, τον πλήρωσε· κι εκείνος ο τύπος τον τρύπησε κατάστηθα σαν να 'ταν περιστέρι. Η υπόθεση κουκουλώθηκε βέβαια, αλλά, μα το Θεό, για αρκετό καιρό μετά ο Κέλλσο έτρωγε την μπριζόλα του ολομόναχος στη λέσχη. Μου είπαν ότι έφερε την κόρη του πίσω στην Αγγλία, αλλά εκείνη δεν του ξαναμίλησε ποτέ πια. Α, ναι, ήταν βρωμοδουλειά. Και η κοπέλα πέθανε, πέθανε σ' ένα χρόνο. Ώστε άφησε ένα γιο, έτσι; Το είχα ξεχάσει αυτό. Τι τύπος είναι; Αν μοιάζει της μητέρας του, πρέπει να 'ναι ωραίος άντρας».

«Είναι πάρα πολύ όμορφος» βεβαίωσε ο λόρδος Χένρυ.

«Ελπίζω να πέσει σε καλά χέρια» συνέχισε ο ηλικιωμένος κύριος. «Πρέπει να τον περιμένει μια καλή περιουσία αν ο Κέλλσο φρόντισε να του εξασφαλίσει το μέλλον. Και η μητέρα του είχε λεφτά. Όλη η περιουσία των Σέλμπυ πέρασε σ' αυτήν μέσω του παππού της. Ο παππούς της μισούσε τον Κέλλσο, τον θεωρούσε σπαγγοραμμένο. Και ήταν, εδώ που τα λέμε. Ήρθε μια φορά

στη Μαδρίτη τότε που ήμουν εκεί. Μα το Θεό, ντράπηκα γι' αυτόν. Η βασίλισσα με ρώτησε ποιος ήταν αυτός ο άγγλος ευγενής που καβγάδιζε συνέχεια με τους αμαξάδες πριν τους πληρώσει. Έμεινε ιστορική η τσιγγουνιά του. Για ένα μήνα μετά την επίσκεψή του δεν τολμούσα να εμφανιστώ στην Αυλή. Ελπίζω να μεταχειρίστηκε τον εγγονό του καλύτερα απ' τους αμαξάδες».

«Δεν ξέρω» αποκρίθηκε ο λόρδος Χένρυ. «Νομίζω ότι όταν ενηλικιωθεί, θα έχει μια καλή περιουσία. Ξέρω πως έχει πάρει κιάλας το Σέλμπυ. Μου το είπε. Και... η μητέρα του ήταν πολύ όμορφη;»

«Η Μάργκαρετ Ντεβερρέ ήταν απ' τα πιο ωραία πλάσματα που έχω δει στη ζωή μου, Χάρυ. Τι στην ευχή την έκανε να φερθεί όπως φέρθηκε, ποτέ δεν μπόρεσα να καταλάβω. Θα μπορούσε να παντρευτεί όποιον ήθελε. Ο Κάρλινγκτον ήταν ξετρελαμένος μαζί της. Ήταν όμως πολύ ρομαντική. Όλες οι γυναίκες της οικογένειάς ήταν ρομαντικές. Οι άντρες δεν έλεγαν και πολλά πράγματα, αλλά οι γυναίκες! Οι γυναίκες ήταν υπέροχες. Ο Κάρλινγκτον έπεσε στα γόνατα και την ικέτευε να τον παντρευτεί. Ο ίδιος μου το είπε. Εκείνη γέλασε μαζί του, και να φανταστείς ότι δεν υπήρχε κοπέλα στο Λονδίνο που να μην τον κυνηγάει. Α, επί τη ευκαιρία, Χάρυ, μια που μιλάμε για ανόητους γάμους, τι είναι αυτή η ιστορία που μου είπε ο πατέρας σου; Ο Ντάρτμουρ θέλει να παντρευτεί Αμερικάνα; Δεν του κάνουν οι Αγγλίδες;»

«Αυτή την εποχή είναι μάλλον της μόδας να παντρεύονται Αμερικάνες, θείε Τζωρτζ».

«Εγώ υποστηρίζω τις Αγγλίδες και ποντάρω ό,τι θέλεις πάνω τους, Χάρυ» είπε ο λόρδος Φέρμορ, χτυπώντας τη γροθιά του στο τραπέζι.

«Τα φαβορί αυτό τον καιρό είναι οι Αμερικάνες».

«Δεν κρατούν πολύ, έτσι μου είπαν» μουρμούρισε ο θείος του.

«Ένας μακρόχρονος αρραβώνας αντοχής τις εξαντλεί, αλλά στο δρόμο μετ' εμποδίων είναι άπιαστες. Πουλιά στον αέρα πιάνουν. Νομίζω ότι ο Ντάρτμουρ δεν έχει την παραμικρή πιθανότητα να γλιτώσει».

«Ποια είναι η οικογένειά της;» ρώτησε γκρινιάρικα ο ηλικιωμένος κύριος. «Έχει οικογένεια;»

Ο λόρδος Χένρυ κούνησε το κεφάλι. «Οι Αμερικανίδες επιδεικνύουν την ίδια εξυπνάδα στην απόκρυψη των γονιών τους

όση και οι Αγγλίδες στην αποσιώπηση του παρελθόντος τους» είπε, ενώ σηκωνόταν να φύγει.

«Συσκευάζουν χοιρινά, δηλαδή, οι δικοί της;»

«Ελπίζω, θείε Τζωρτζ, ελπίζω. Θα είναι τυχερός ο Ντάρτμουρ αν η οικογένειά της ασχολείται με τη συσκευασία χοιρινών, γιατί ακούω ότι είναι το πιο επικερδές επάγγελμα στην Αμερική, μετά την πολιτική βέβαια».

«Είναι χαριτωμένη;»

«Φέρεται σαν να 'ταν καλλονή. Οι περισσότερες Αμερικάνες αυτό κάνουν. Είναι το μυστικό της γοητείας τους».

«Για ποιο λόγο οι Αμερικάνες δεν κάθονται στην πατρίδα τους; Συνέχεια μας λένε ότι η Αμερική είναι παράδεισος για τις γυναίκες».

«Μα είναι. Αυτός είναι και ο λόγος που, σαν την Εύα, θέλουν τόσο πολύ να φύγουν από κει» είπε ο λόρδος Χένρυ. «Αντίο, θείε Τζωρτζ. Αν μείνω κι άλλο, θ' αργήσω στο γέυμα. Ευχαριστώ για τις πληροφορίες που μου 'δωσες. Θέλω να μαθαίνω τα πάντα για τους καινούριους φίλους μου και τίποτε απολύτως για τους παλιούς».

«Πού θα γευματίσεις, Χάρυ;»

«Στης θείας Άγκαθα. Προσκάλεσα τον εαυτό μου και τον κύριο Γκρέη. Είναι ο πιο πρόσφατος προστατευόμενός της».

«Χμμμ! Να πεις στη θεία σου την Άγκαθα, Χάρυ, να πάψει να μ' ενοχλεί με τις φιλανθρωπικές της εκκλήσεις. Τις έχω σιχαθεί. Για τ' όνομα του Θεού, αυτή η γυναίκα νομίζει ότι δεν έχω άλλη δουλειά απ' το να υπογράφω επιταγές για τις ανόητες φαντασιοπληξίες της».

«Εντάξει, θείε Τζωρτζ, θα της το πω, αλλά δε θα έχει κανένα αποτέλεσμα. Οι φιλάνθρωποι χάνουν κάθε αίσθηση ανθρωπιάς. Είναι το χαρακτηριστικό που τους διακρίνει από τους άλλους».

Ο ηλικιωμένος κύριος συμφώνησε μ' ένα γρύλισμα, και χτύπησε το κουδούνι να έρθει ο υπηρέτης του. Ο λόρδος Χένρυ διέσχισε τη χαμηλή στοά, βγήκε στην Μπέρλινγκτον Στρητ και κατευθύνθηκε στην Πλατεία Μπέρκλεϋ.

Αυτή λοιπόν ήταν η ιστορία των γονιών του Ντόριαν Γκρέη. Αν και ο θείος του τού την είχε διηγηθεί πολύ ωμά, τον είχε συγκινήσει, του είχε δημιουργήσει την αίσθηση ενός παράξενου, σχεδόν σύγχρονου ρομάντζου. Μια ωραία γυναίκα που διακιν-

δυνεύει τα πάντα για ένα τρελό πάθος. Μερικές εβδομάδες παράφορης ευτυχίας, που τις κόβει δραματικά ένα φριχτό και ύπουλο έγκλημα. Μήνες σιωπηρής αγωνίας, κι ύστερα ένα παιδί που γεννιέται μες στον πόνο. Τη μητέρα την αρπάζει ο θάνατος, το αγόρι μένει μόνο του κάτω απ' την τυραννία ενός γέρου και άκαρδου ανθρώπου. Ναι, πολύ ενδιαφέρον σκηνικό. Ταίριαζε πολύ στο αγόρι, το έκανε να δείχνει ακόμα πιο τέλειο. Πίσω από καθετί εξάισιο κρύβεται και κάτι τραγικό. Κόσμοι ολόκληροι πρέπει να νιώσουν τους πόνους της γέννας, για να γεννηθεί και το πιο ταπεινό λουλουδί... Και πόσο γοητευτικός ήταν ο Ντόριαν Γκρέη στο δείπνο το προηγούμενο βράδυ, καθώς καθόταν απέναντί του στη λέσχη, με μάτια ταραγμένα και χείλη μισάνοιχτα από φοβισμένη ευχαρίστηση, με τα κόκκινα αμπαζούρ των κερτιών να κάνουν ακόμη πιο ρόδινο το θαύμα του προσώπου του. Μιλώντας μαζί του, ένιωθε σαν να 'παιζε ένα εξάισιο και υπερευαίσθητο βιολί. Ανταποκρινόταν σε κάθε κίνηση, σε κάθε άγγιγμα του δοξαριού... Υπάρχει κάτι φοβερά μαγευτικό στο να ασκείς επιρροή πάνω σε κάποιον άλλον. Δεν υπάρχει πράξη που να συγκρίνεται μ' αυτήν. Να προβάλλεις την ψυχή σου σε μια χαριτωμένη μορφή, να την αφήνεις εκεί για λίγο, ν' ακούς τις σκέψεις σου να ξαναγυρίζουν σαν ηχώ μαζί μ' όλη τη μουσική του πάθους και της νιότης, να μεταβιβάζεις την ιδιοσυγκρασία σου σε κάποιον άλλο σαν να 'ταν κάποιο λεπτό ρευστό ή ένα παράξενο άρωμα, υπάρχει μεγάλη χαρά σ' όλα αυτά –ίσως η μόνη χαρά που έμεινε να μας προσφέρει τόση ικανοποίηση σε μια εποχή τόσο περιορισμένη και χυδαία σαν τη δική μας, μια εποχή που είναι χονδροειδώς σαρκική στις απολαύσεις της και χονδροειδώς κοινότυπη στους στόχους της... Ήταν υπέροχος τύπος αυτός ο νεαρός που από μια παράξενη σύμπτωση είχε συναντήσει στο ατελιέ του Μπάτζιλ, ή μάλλον θα μπορούσε να πλαστεί σε υπέροχο άνθρωπο. Όλη η χάρη του κόσμου ήταν δική του, το ίδιο και η λευκή αγνότητα της εφηβείας, κι η ομορφιά του σαν εκείνη που μας αποκαλύπτουν τα αρχαία ελληνικά αγάλματα. Μπορούσε κανείς να τον πλάσει και να του δώσει όποια μορφή ήθελε. Μπορούσε να τον κάνει Τιτάνα ή παιχνιδι. Τι κρίμα που μια τέτοια ομορφιά ήταν μοιραίο να ξεφτίσει!... Και ο Μπάτζιλ; Από ψυχολογική άποψη, πόσο ενδιαφέρον είχε ο ζωγράφος! Το νέο στυλ στην τέχνη, τον νέο τρόπο ενατένισης της ζωής, όλα αυτά του τα

είχε με τόσο παράδοξο τρόπο υποβάλει η απλή οπτική παρουσία ενός ανθρώπου που δεν είχε την παραμικρή συναίσθηση της δύναμής του. Το σιωπηλό πνεύμα που κρυβόταν στα σκοτεινά δάση και περπατούσε άορατο στα λιβάδια, ξαφνικά είχε φανερωθεί, σαν Δρυάδα, δίχως φόβο, γιατί στην ψυχή του ζωγράφου που τόσο καιρό την αναζητούσε είχε ξυπνήσει το θαυμάσιο όραμα, που σ' αυτό και μόνο αποκαλύπτονται τα υπέροχα πράγματα. Τα απλά σχήματα και οι μορφές των πραγμάτων σαν να 'γιναν πιο εκλεπτυσμένα, κέρδισαν κάποια αξία συμβολική, σαν να 'ταν πρότυπα κάποιας άλλης, πιο τέλειας μορφής, που έκαναν πραγματικότητα τη σκιά της: πόσο παράξενα ήταν όλα αυτά! Θυμόταν κάτι παρόμοιο απ' την Ιστορία. Δεν ήταν ο Πλάτων, αυτός ο καλλιτέχνης της σκέψης, που πρώτος το είχε αναλύσει; Δεν ήταν ο Μπουοναρότι¹¹ που το είχε σκαλίσει στα χρωματιστά μάρμαρα μιας σειράς συνθέτων; Αλλά στον αιώνα μας κάτι τέτοιο ήταν παράξενο... Ναι, θα προσπαθούσε να γίνει για τον Ντόριαν Γκρέη αυτό που, χωρίς να το ξέρει, ήταν ο έφηβος για το ζωγράφο που δημιούργησε το υπέροχο πορτρέτο. Θα προσπαθούσε να κυριαρχήσει πάνω του –τον είχε ήδη σχεδόν κατακτήσει. Θα έκανε το θαυμάσιο πνεύμα του δικό του. Υπήρχε κάτι μαγευτικό σ' αυτόν το γιο του Έρωτα και του Θανάτου.

Ξαφνικά σταμάτησε κι έριξε μια ματιά στα σπίτια του δρόμου. Διαπίστωσε ότι είχε προσπεράσει αρκετά το σπίτι της θείας του, χαμογέλασε και γύρισε πίσω. Όταν μπήκε στο κάπως σκοτεινό χολ, ο οικονόμος τού είπε ότι οι άλλοι είχαν καθίσει στο τραπέζι. Έδωσε σ' έναν υπηρέτη το καπέλο και το μπαστούνι του και μπήκε στην τραπεζαρία.

«Όπως πάντα, Χάρυ, αργοπορημένος» φώναξε η θεία του, κουνώντας το κεφάλι επιτιμητικά.

Βρήκε μια εύσημη δικαιολογία, κι αφού κάθισε στην άδεια θέση πλάι της, έριξε μια ματιά γύρω για να δει ποιοι βρίσκονταν εκεί. Ο Ντόριαν του έκανε μια ντροπαλή υπόκλιση απ' την άλλη άκρη του τραπέζιου, και τα μάγουλά του κοκκίνισαν από ευχαρίστηση. Απέναντί του καθόταν η δούκισσα του Χάρλεϋ, μια κυρία με αξιοθαύμαστα καλή καρδιά και καλή διάθεση, που είχε τη συμπάθεια όλων των γνωστών της· είχε τις ογκώδεις εκείνες αρχιτεκτονικές αναλογίες, οι οποίες στις γυναίκες που δεν είναι δούκισσες περιγράφονται από τους σύγχρονους ιστορικούς ως παχυ-

σαρκία. Δίπλα της, στα δεξιά της, καθόταν ο Σερ Τόμας Μπάρντον, ένας ριζοσπάστης βουλευτής, που ακολουθούσε στη δημόσια ζωή τον αρχηγό του και στην ιδιωτική τις συνταγές των καλύτερων μαγείρων, δειπνώντας με τους συντηρητικούς και συζητώντας εμβριθώς με τους φιλελεύθερους, σύμφωνα με τον σοφό και πασίγνωστο κανόνα. Η θέση στα αριστερά της δούκισσας ήταν κατειλημμένη από τον κύριο Έρσκιν του Τρέντλνι, έναν ηλικιωμένο τζέντλεμαν με μεγάλη καλλιέργεια και γοητεία, που όμως, είχε αποκτήσει την κακή συνήθεια της σιωπής, γιατί, όπως εξήγησε κάποτε στη λαίδη Άγκαθα, είχε να πει πριν πατήσει τα τριάντα. Δίπλα του καθόταν η κυρία Βαντελέρ, μια από τις πιο παλιές φίλες της θείας του, μια πραγματική αγία, αλλά τόσο απαίσια ντυμένη, που θύμιζε κακοδεμένο προσευχητάριο. Ευτυχώς για κείνον, η κυρία Βαντελέρ είχε δίπλα της το λόρδο Φώντελ, μια ευφυέστατη μεσόκοπη μετριότητα, έναν κύριο φαλακρό σαν υπουργική δήλωση στη Βουλή των Κοινοτήτων· κουβέντιαζε μαζί του μ' εκείνο το ιδιαίτερα σοβαρό ύφος, ένα από τα ασυγχώρητα σφάλματα που κάνουν όλοι οι πραγματικά καλοί άνθρωποι, όπως είχε παρατηρήσει κάποτε ο ίδιος, και από τα οποία κανένας τους δεν καταφέρνει ποτέ να απαλλαγεί.

«Συζητάμε για τον καημένο τον Ντάρτμουρ, λόρδε Χένρυ» φώναξε η δούκισσα, κάνοντάς του ένα χαρούμενο νεύμα από την απέναντι μεριά του τραπέζιού. «Πιστεύετε ότι θα παντρευτεί τελικά αυτήν τη γοητευτική νεαρή ύπαρξη;»

«Πιστεύω ότι εκείνη έχει πάρει απόφαση να του κάνει πρόταση γάμου, δούκισσα».

«Τι φοβερό!» αναφώνησε η λαίδη Άγκαθα. «Νομίζω ότι κάποιος θα 'πρεπε να κάνει κάτι για να μη γίνει αυτός ο γάμος».

«Πληροφορήθηκα, από έγκυρες πηγές, ότι ο πατέρας της έχει ένα κατάστημα αμερικάνικων νεωτερισμών» είπε ο Σερ Τόμας Μπάρντον με ύφος υπεροπτικό.

«Ο θείος μου έκανε μια εικασία περί συσκευασίας χοιρινών, Σερ Τόμας».

«Νεωτερισμοί! Τι είναι οι αμερικάνικοι νεωτερισμοί;» ρώτησε η δούκισσα, σηκώνοντας τα μεγάλα της χέρια σε ένδειξη απορίας και τονίζοντας ιδιαίτερα το «είναι».

«Αμερικάνικα μυθιστορήματα» αποκρίθηκε ο λόρδος Χένρυ, ενώ σερβιριζόταν ένα ορτύκι.

Η δούκισσα έδειξε να απορεί.

«Μην του δίνεις σημασία, αγαπητή μου» ψιθύρισε η λαίδη Άγκαθα. «Ποτέ δε σοβαρολογεί».

«Όταν ανακαλύφθηκε η Αμερική» είπε ο ριζοσπάστης βουλευτής, κι άρχισε να παραθέτει μια σειρά από βαρετά γεγονότα. Όπως όλοι οι άνθρωποι που προσπαθούν να εξαντλήσουν ένα θέμα, το μόνο που κατάφερε ήταν να εξαντλήσει τους ακροατές του. Η δούκισσα αναστέναξε κι αποφάσισε να κάνει χρήση του προνομίου της να διακόπτει. «Μακάρι να μην είχε ανακαλυφθεί η Αμερική ποτέ!» αναφώνησε. «Πραγματικά, με τον αθέμιτο ανταγωνισμό των Αμερικανίδων, τα κορίτσια μας θα μείνουν στο ράφι. Είναι πολύ άδικο».

«Ίσως, τελικά, η Αμερική να μην έχει ανακαλυφθεί ακόμα» είπε ο κύριος Έρσκιν. «Εγώ θα 'λεγα ότι απλώς την έχουν εντοπίσει».

«Α! Μα έχω δει δείγματα των ιθαγενών» αποκρίθηκε με κάποια ασάφεια η δούκισσα. «Πρέπει να ομολογήσω ότι οι περισσότεροι είναι εξαιρετικά χαριτωμένοι. Και ντύνονται πολύ καλά. Αγοράζουν όλα τους τα ρούχα απ' το Παρίσι. Μακάρι να 'χα κι εγώ την οικονομική δυνατότητα να κάνω το ίδιο».

«Λένε ότι όταν οι καλοί Αμερικάνοι πεθαίνουν, πάνε στο Παρίσι» χαχάνισε ο Σερ Τόμας, που είχε μια μεγάλη γκαρνταρόμπα από χιουμοριστικά αποφόρια.

«Αλήθεια! Και πού πηγαίνουν οι κακοί Αμερικάνοι όταν πεθαίνουν;» ρώτησε η δούκισσα.

«Πηγαίνουν στην Αμερική» μουρμούρισε ο λόρδος Χένρυ.

Ο Σερ Τόμας συνοφρυώθηκε. «Νομίζω ότι ο ανιψιός σας είναι αρνητικά προκατειλημμένος εναντίον αυτής της μεγάλης χώρας» είπε στη λαίδη Άγκαθα. «Τη διέσχισα ολόκληρη με αυτοκίνητα που έθεταν στη διάθεσή μου οι τοπικοί άρχοντες· σε τέτοια ζητήματα είναι εξαιρετικά πολιτισμένοι. Σας διαβεβαιώ ότι μορφώνεται κανείς κάνοντας ένα ταξίδι εκεί».

«Πρέπει δηλαδή να δούμε το Σικάγο για να μορφωθούμε;» ρώτησε ο κύριος Έρσκιν με παράπονο. «Δεν έχω και πολλή διάθεση για ένα τέτοιο ταξίδι».

Ο Σερ Τόμας κούνησε εμφατικά το χέρι. «Ο κύριος Έρσκιν του Τρέντλνι έχει τον κόσμο ολόκληρο στα ράφια της βιβλιοθήκης του. Εμείς οι πρακτικοί άνθρωποι θέλουμε να τα βλέπουμε τα πράγματα, όχι να διαβάζουμε γι' αυτά. Οι Αμερικάνοι είναι

φοβερά ενδιαφέροντες άνθρωποι. Είναι απόλυτα λογικοί. Νομίζω ότι αυτό είναι το χαρακτηριστικό τους γνώρισμα. Ναι, κύριε Έρσκιν, ένας λαός απόλυτα λογικός. Σας διαβεβαιώ, δεν κάνουν ανοησίες οι Αμερικάνοι».

«Τι φοβερό!» φώναξε ο λόρδος Χένρυ. «Μπορώ να ανεχθώ την κτηνώδη βία, αλλά η κτηνώδης λογική μου είμαι εντελώς ανυπόφορη. Είναι λίγο άδικο να τη χρησιμοποιεί κανείς. Δίνει αντικανονικά χτυπήματα στο πνεύμα».

«Δε σας καταλαβαίνω» είπε ο Σερ Τόμας, και το πρόσωπό του έγινε κατακόκκινο.

«Εγώ σας καταλαβαίνω, λόρδε Χένρυ» μουρμούρισε ο κύριος Έρσκιν χαμογελώντας.

«Οι παραδοξολογίες είναι καλές στην ώρα τους...» συμπλήρωσε ο βαρονέτος.

«Ήταν παραδοξολογία αυτό;» ρώτησε ο κύριος Έρσκιν. «Δε νομίζω. Ίσως και να 'ταν. Εν πάση περιπτώσει, η μέθοδος της παραδοξολογίας είναι ο δρόμος για την αλήθεια. Για να δοκιμάσουμε την πραγματικότητα, πρέπει να τη βάλουμε να περπατήσει πάνω σ' ένα τενωμένο σκοινί. Όταν οι αλήθειες γίνουν ακροβάτισσες, τότε μπορούμε να τις κρίνουμε».

«Ω Θεέ μου!» είπε η λαίδη Άγκαθα. «Πώς κουβεντιάζετε έτσι εσείς οι άντρες! Δεν καταλαβαίνω ποτέ για ποιο πράγμα μιλάτε. Χάρυ, είμαι πολύ θυμωμένη μαζί σου. Γιατί προσπαθείς να πείσεις τον καλό μας κύριο Ντόριαν Γκρέη να εγκαταλείψει το Ηστ Εντ; Σε διαβεβαιώ ότι μας είναι πολύτιμος. Ο καημένος ο κόσμος εκεί θα ενθουσιαζόταν με το πιάνο του».

«Θέλω να παίζει για μένα» φώναξε ο λόρδος Χένρυ χαμογελώντας, και κοιτάζοντας προς την άλλη άκρη του τραπεζιού, συνέλαβε να του απαντάει μια λαμπερή ματιά.

«Μα οι άνθρωποι στο Γουάιτσαπελ είναι τόσο δυστυχισμένοι» συνέχισε η λαίδη Άγκαθα.

«Μπορώ να συμμεριστώ οτιδήποτε εκτός από τη δυστυχία» είπε ο λόρδος Χένρυ σηκώνοντας τους ώμους. «Τη δυστυχία με τίποτα δεν μπορώ να τη δεχτώ. Είναι τόσο άσχημη, τόσο φριχτή, τόσο καταθλιπτική. Υπάρχει κάτι τρομερά νοσηρό στη συμπάθεια των συγχρόνων μας για τον πόνο του άλλου. Θα 'πρεπε να μας συγκινούν τα χρώματα, η ομορφιά, η χαρά της ζωής. Όσο λιγότερα λέμε για τις πληγές της ζωής, τόσο το καλύτερο».

«Παρ' όλα αυτά, το Ηστ Εντ είναι ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα» παρατήρησε ο Σερ Τόμας, κουνώντας βαρυσήμαντα το κεφάλι του.

«Ακριβώς» αποκρίθηκε ο νεαρός λόρδος. «Έχουμε μπροστά μας το πρόβλημα της δουλείας, και προσπαθούμε να το λύσουμε ψυχαγωγώντας τους δούλους».

Ο πολιτικός τού έριξε μια έντονη ματιά. «Ποια αλλαγή προτείνετε, λοιπόν;» ρώτησε.

Ο λόρδος Χένρυ γέλασε. «Δεν επιθυμώ να αλλάξει τίποτα στην Αγγλία εκτός απ' τον καιρό» απάντησε. «Αρκούμαι στη φιλοσοφική ενατένιση του ζητήματος. Αλλά, μια κι ο δέκατος ένατος αιώνας έχει χρεοκοπήσει απ' την κατασπατάληση της συμπόνιας του, θα πρότεινα να στραφούμε στην επιστήμη για να ορθοποδήσουμε. Το πλεονέκτημα των συναισθημάτων είναι ότι μας παρασύρουν, και το πλεονέκτημα της επιστήμης είναι ότι δεν είναι συναισθηματική».

«Μα έχουμε τόσο βαριές ευθύνες» τόλμησε να πει η κυρία Βαντελέρ ντροπαλά.

«Τρομερά βαριές» επανέλαβε σαν ηχώ η λαίδη Άγκαθα.

Ο λόρδος Χένρυ κοίταξε τον κύριο Έρσκιν. «Η ανθρωπότητα παίρνει τον εαυτό της πολύ στα σοβαρά. Αυτό είναι το προπατορικό αμάρτημα του κόσμου. Αν ο άνθρωπος των σπηλαίων ήξερε να γελά, η Ιστορία θα 'ταν διαφορετική».

«Μου προσφέρετε μεγάλη ανακούφιση» κελήδησε η δούκισσα. «Πάντα ένιωθα κάπως ένοχη όταν επισκεπτόμουν την αγαπητή σας θεία, γιατί δεν ενδιαφέρομαι καθόλου για το Ηστ Εντ. Στο μέλλον θα μπορώ να την αντικρίσω κατάματα χωρίς να κοκκινίζω».

«Το κοκκίνισμα είναι ταιριαστό στολίδι για μια γυναίκα, δούκισσα» παρατήρησε ο λόρδος Χένρυ.

«Μόνο όταν είσαι νέα» αποκρίθηκε εκείνη. «Όταν μια γριά γυναίκα σαν εμένα κοκκινίζει, είναι πολύ κακό σημάδι. Α! Λόρδε Χένρυ, θα ήθελα να μου πείτε πώς να ξαναγίνω νέα».

Εκείνος έμεινε για λίγο σκεπτικός. «Μπορείτε να θυμηθείτε κάποιο μεγάλο σφάλμα που κάνατε στην πρώτη σας νύφη, δούκισσα;» ρώτησε, κοιτάζοντάς την από την απέναντι πλευρά του τραπεζιού.

«Πάρα πολλά, φοβάμαι» φώναξε.

«Τότε ξανακάντε τα» της είπε με ύφος σοβαρό. «Για να ξανακερδίσει κανείς τα νιάτα του, δεν έχει παρά να επαναλάβει τις νεανικές του τρέλες».

«Υπέροχη θεωρία!» αναφώνησε η δούκισσα. «Πρέπει οπωσδήποτε να την εφαρμόσω».

«Επικίνδυνη θεωρία!» είπε μέσ' απ' τα σφιγμένα χείλη του ο Σερ Τόμας. Η λαίδη Άγκαθα κούνησε το κεφάλι της επιτιμητικά, αλλά δεν μπορούσε παρά να της φανεί διασκεδαστική η θεωρία του ανιψιού της. Ο κύριος Έρσκιν άκουγε με ενδιαφέρον.

«Ναι» συνέχισε ο λόρδος Χένρυ, «είναι ένα από τα μεγάλα μυστικά της ζωής. Στις μέρες μας, οι άνθρωποι πεθαίνουν από μια ύπουλη αίσθηση κοινής λογικής, και ανακαλύπτουν, όταν είναι πια πολύ αργά, ότι τα μόνα πράγματα για τα οποία κανείς ποτέ δε μετανιώνει, είναι για τα λάθη του».

Όλοι στο τραπέζι γέλασαν.

Στο μεταξύ, ο λόρδος Χένρυ εξακολουθούσε να παίζει με την ιδέα του, κι όσο περνούσε η ώρα, γινόταν όλο και πιο τολμηρός. Την πετούσε στον αέρα και τη μεταμόρφωνε, την άφηνε να του ξεφύγει και την ξαναφυλάκιζε. Την έκανε να ιδριδίσει γεμάτη φαντασία, αιθεροβατώντας με τα φτερά της παραδοξολογίας.¹² Καθώς μιλούσε, ο ύμνος της νεανικής τρέλας υψώθηκε σε φιλοσοφικό σύστημα, η ίδια η φιλοσοφία ξανάγινε νέα κι έμπαινε στο ρυθμό της τρελής μουσικής της απόλαυσης, φορώντας, θαρρείς, το λεκιασμένο με κρασί φόρεμά της και το στεφάνι του κισσού, χόρευε σαν Βάκχη πάνω στους λόφους της ζωής και κορόιδευε τον αργό Σιληνό, γιατί ήταν ακόμα νηφάλιος. Τα γεγονότα το 'βάζαν στα πόδια μπροστά της σαν τρομαγμένα ζώακια του δάσους. Τα λευκά της πόδια πατούσαν με δύναμη τα σταφύλια μες στο τεράστιο πατητήρι που δίπλα του κάθεται ο σοφός Ομάρ,¹³ ώσπου ο αφρισμένος χυμός υψωνόταν γύρω από τις γυμνές της κνήμες κύματα κατακόκκινες φουσαλίδες, ή σκαρφάλωνε σαν κόκκινος αφρός στο χείλος του ληνού κι έσταζε και κυλούσε στις υγρές, μαύρες του πλευρές. Ένωθε ότι τα μάτια του Ντόριαν Γκρέη ήταν καρφωμένα πάνω του, και η αίσθηση ότι ανάμεσα στο κοινό του υπήρχε κάποιος που ήθελε να μαγέψει, έμοιαζε να κάνει το πνεύμα του πιο οξύ, τη φαντασία του πιο γόνιμη και φωτεινή. Ήταν λαμπερός, υπέροχος, ανεύθυνος. Γοήτευε τους ακροατές του, τους έκανε να ξεφεύγουν απ' τα όρια του εαυτού

τους και ν' ακολουθούν γελώντας τον μαγικό του αυλό. Ο Ντόριαν Γκρέη δεν πήρε στιγμή το βλέμμα του από πάνω του, στεκόταν μαγεμένος, με τα χαιμόγελα να κυνηγιούνται πάνω στα χείλη του, και το θαυμασμό να γίνεται όλο και πιο μεγάλος και βαθύς στα μάτια του που σκοτείνιαζαν ολοένα.

Κάποια στιγμή, ντυμένη με τη λιβρέα της εποχής, η πραγματικότητα μπήκε στο δωμάτιο με τη μορφή ενός υπηρέτη που ανήγγειλε στη δούκισσα ότι η άμαξά της την περίμενε. Εκείνη σηκώσε τα χέρια μ' ένα ύφος κωμικής απελπισίας. «Τι ενοχλητικό!» φώναξε. «Πρέπει να φύγω. Είμαι υποχρεωμένη να περάσω να πάρω το σύζυγό μου απ' τη λέσχη του και να τον κουβαλήσω σε μια ανόητη συγκέντρωση στην αίθουσα Γουίλις, όπου θα εκτελέσει χρέη προέδρου. Αν αργήσω, θα γίνει έξω φρενών, και δε θέλω να υποστώ συζυγική σκηνή φορώντας αυτό το καπελάκι. Είναι πολύ εύθραυστο. Μια απότομη κουβέντα θα το κατέστρεφε. Όχι, πρέπει να φύγω, αγαπητή Άγκαθα. Αντίο, λόρδε Χένρυ, είστε υπέροχος, και φοβερά επικίνδυνος για την ηθική. Πραγματικά, δεν ξέρω τι να πω για τις απόψεις σας. Πρέπει να δειπνήσουμε μαζί κανένα βράδυ. Τι λέτε για την Τρίτη; Είστε ελεύθερος την Τρίτη;»

«Για σας θα παραβαίνα οποιαδήποτε υπόσχεση, δούκισσα» είπε ο λόρδος Χένρυ με μια υπόκλιση.

«Α! Πολύ ευγενικό, μα και πολύ κακό εκ μέρους σας» φώναξε· «φροντίστε να έρθετε λοιπόν». Και με τα λόγια αυτά βγήκε μεγαλοπρεπώς από το δωμάτιο, ακολουθούμενη από τη λαίδη Άγκαθα και τις άλλες κυρίες.

Όταν ο λόρδος Χένρυ ξανακάθισε στο τραπέζι, ο κύριος Έρσκιν τον πλησίασε, βρήκε μια θέση κοντά του κι ακούμπησε το χέρι πάνω στο μπράτσο του.

«Μιλάτε και δημιουργείτε χιλιάδες βιβλία» είπε, «γιατί δε γράφετε ένα;»

«Μ' αρέσει πάρα πολύ να διαβάζω βιβλία, κύριε Έρσκιν, τόσο, που δε θα 'θελα να γράψω. Θα ήθελα όμως κάποτε να γράψω ένα μυθιστόρημα. Ένα μυθιστόρημα όμορφο σαν περσικό χαλί, και το ίδιο εξωπραγματικό. Στην Αγγλία όμως ο κόσμος δε διαβάξει, αν εξαιρέσεις τις εφημερίδες, τα αλφαβητάρια και τις εγκυκλοπαίδειες. Οι Άγγλοι αντιλαμβάνονται λιγότερο απ' όλους τους λαούς του κόσμου την ομορφιά της λογοτεχνίας».

«Πολύ φοβάμαι ότι έχετε δίκιο» απάντησε ο κύριος Έρσκιν. «Είχα κι εγώ κάποτε λογοτεχνικές φιλοδοξίες, αλλά τις εγκατέλειψα εδώ και πολύ καιρό. Και τώρα, αγαπητέ μου νεαρέ φίλε, αν μου επιτρέπετε να σας αποκαλώ έτσι, μπορώ να σας ρωτήσω αν πραγματικά τα πιστεύετε αυτά που μας είπατε στη διάρκεια του γεύματος;»

«Ξέχασα τελείως τι είπα» χαμογέλασε ο λόρδος Χένρυ. «Ήταν πολύ άσχημα αυτά που έλεγα;»

«Πραγματικά, πολύ άσχημα. Είμαι υποχρεωμένος να σας θεωρήσω εξαιρετικά επικίνδυνο, και αν συμβεί κάτι στην καλή μας δούκισσα, όλοι θα σας θεωρήσουμε ως τον κυρίως υπεύθυνο. Αλλά θα ήθελα να σας μιλήσω για τη ζωή. Η γενιά που ανήκω είναι φοβερά ανιαρή. Κάποια μέρα, όταν κουραστείτε απ' το Λονδίνο, ελάτε στο Τρέντλ να μου εκθέσετε τη φιλοσοφία των απολαύσεων, πίνοντας ένα καταπληκτικό κρασί Βουργουνδίας που έχω την τύχη να διαθέτω.»

«Θα είναι χαρά μου να σας επισκεφθώ. Μια πρόσκληση για το Τρέντλ είναι μεγάλη τιμή. Έχει έναν τέλειο οικοδεσπότη και μια τέλεια βιβλιοθήκη.»

«Εσείς θα τη συμπληρώσετε» αποκρίθηκε ο ηλικιωμένος τζέντλεμαν με μια ευγενική υπόκλιση. «Και τώρα πρέπει να αποχαιρετήσω την εξαιρετική σας θεία. Με περιμένουν στη λέσχη Αθήναιων. Είναι η ώρα που πάμε εκεί και κοιμόμαστε.»

«Όλοι σας, κύριε Έρσκιν;»

«Και οι σαράντα, σε ισάριθμες πολυθρόνες. Κάνουμε προπόνηση για μια Αγγλική Ακαδημία των Γραμμάτων.»

Ο λόρδος Χένρυ γέλασε και σηκώθηκε. «Πηγαίνω στο Πάρκο» φώναξε.

Καθώς έβγαινε απ' την πόρτα, ο Ντόριαν Γκρέη τον άγγιξε στο μπράτσο. «Επιτρέψτε μου να έρθω μαζί σας» μουρμούρισε.

«Μα νόμιζα ότι είχατε υποσχεθεί στον Μπάτζιλ Χόλγουορντ να τον επισκεφθείτε» απάντησε ο λόρδος Χένρυ.

«Προτιμώ να έρθω μαζί σας. Ναι, νιώθω ότι πρέπει να έρθω μαζί σας. Επιτρέψτε μου να σας συνοδέψω. Και μου υπόσχεστε ότι θα μιλάτε όλη την ώρα; Κανένας δε μιλά τόσο ωραία όσο εσείς.»

«Α, μίλησα αρκετά για σήμερα» είπε ο λόρδος Χένρυ χαμογελώντας. «Το μόνο που θέλω να κάνω τώρα είναι να δω τη ζωή. Μπορείτε να έρθετε να την κοιτάξετε κι εσείς μαζί μου, αν θέλετε.»

4

Κάποιο απόγευμα, ένα μήνα αργότερα, ο Ντόριαν Γκρέη βρισκόταν ξαπλωμένος σε μια πολυτελή πολυθρόνα στη μικρή βιβλιοθήκη του σπιτιού του λόρδου Χένρυ στο Μέμφεαρ. Η μικρή βιβλιοθήκη, με τη δρύινη επένδυση στους τοίχους, το κρέμι ταβάνι με τις καλοδουλεμένες γύψινες διακοσμήσεις και το κεραμιδί χαλί σπαρμένο με μεταξωτά περσικά ταπετάκια με μακριά κρόσσια ήταν, με τον τρόπο της, ένα πολύ γοητευτικό δωμάτιο. Σ' ένα μικρούτσικο μαρμάρινο τραπέζι στεκόταν ένα αγαλμάτι του Κλοντιόν,¹⁴ και δίπλα του ήταν ακουμπισμένο ένα αντίτυπο του βιβλίου *Les Cent Nouvelles*,¹⁵ που είχε δεθεί σε τόμο κατά παραγγελία της Μαργαρίτας του Βαλουά¹⁶ από τον Κλόβις Εβέ,¹⁷ με εξώφυλλο σπαρμένο με ανάγλυφες μαργαρίτες που η βασίλισσα είχε διαλέξει για έμβλημά της. Μερικά μεγάλα γαλάζια πορσελάνινα βάζα με τουλίπες στόλιζαν το περβάζι του τζακιού, κι απ' το μικρό παράθυρο ξεχνόνταν στο δωμάτιο το βερικοκί φως μιας καλοκαιριάτικης λονδρεζίκης μέρας.

Ο λόρδος Χένρυ δεν είχε γυρίσει ακόμη. Αργούσε πάντα στα ραντεβού του, ήταν γι' αυτόν ζήτημα αρχής. Θεωρούσε ότι η ακρίβεια δεν είναι τίποτ' άλλο παρά μια κλέφτρα του χρόνου. Έτσι λοιπόν, το αγόρι είχε ένα ύφος μάλλον μωτρωμένο καθώς ξεφύλλιζε με δάχτυλα άτονα μια πολυτελή έκδοση της *Μανόν Λεσκά*¹⁸ που είχε βρει σ' ένα ράφι. Το επίσημο και μονότονο τικ τακ του ρολογιού της εποχής του Λουδοβίκου ΙΔ' τον ενοχλούσε. Μια δυο φορές μάλιστα σκέφτηκε να φύγει.

Επιτέλους, άκουσε βήματα έξω απ' το δωμάτιο κι η πόρτα άνοιξε. «Αργησες φοβερά, Χάρυ!» μουρμούρισε.

«Φοβάμαι ότι δεν είναι ο Χάρυ, κύριε Γκρέη» αποκρίθηκε μια διαπεραστική φωνή.

Γύρισε γρήγορα να δει και σηκώθηκε όρθιος. «Με συγχωρείτε. Νόμισα...»

«Νομίζατε ότι ήταν ο σύζυγός μου. Δυστυχώς, πρόκειται για τη γυναίκα του. Επιτρέψτε μου να συστηθώ. Σας ξέρω ήδη πολύ καλά από τις φωτογραφίες σας. Νομίζω ότι ο σύζυγός μου έχει γύρω στις δεκαεφτά».

«Δεκαεφτά, λαίδη Χένρου;»

«Έστω, δεκαοχτώ τότε. Και σας είδα τις προάλλες στην Όπερα μαζί του». Γελούσε νευρικά καθώς μιλούσε, και τον παρατηρούσε με τα απλανή μάτια της που θύμιζαν μη-με-λησιμόνει. Ήταν μια παράξενη γυναίκα, που τα φορέματά της έδιναν πάντα την εντύπωση ότι είχαν σχεδιαστεί σε στιγμές λύσσας και φορέθηκαν μέσα σε καταιγίδα. Συνήθως ήταν ερωτευμένη με κάποιον, κι επειδή τα πάθη της δεν έβρισκαν ποτέ ανταπόκριση, είχε διατηρήσει όλες τις αυταπάτες της. Προσπαθούσε να είναι εντυπωσιακή, όμως το μόνο που κατάφερε ήταν να δείχνει ατημέλητη. Το όνομά της ήταν Βικτώρια και είχε μια φοβερή μανία να πηγαίνει στην εκκλησία.

«Με είδατε στην παράσταση του *Λόεγκριν*, λαίδη Χένρου, έτσι δεν είναι;»

«Ναι, ο *Λόεγκριν* ήταν. Μου αρέσει η μουσική του Βάγκνερ περισσότερο από κάθε άλλη. Είναι τόσο δυνατή, που μπορείς να μιλάς όλη την ώρα χωρίς οι άλλοι ν' ακούνε τι λες. Αυτό είναι μεγάλο πλεονέκτημα. Δε συμφωνείτε, κύριε Γκρέη;»

Το ίδιο νευρικό κοφτό γελάκι βγήκε από τα στενά της χείλη, και τα δάχτυλά της άρχισαν να παίζουν μ' έναν μακρύ χαρτοκόπτη από ταρταρούγα.

Ο Ντόριαν χαμογέλασε και κούνησε το κεφάλι αρνητικά: «Φοβάμαι ότι δε συμφωνώ, λαίδη Χένρου. Ποτέ δε μιλώ την ώρα που ακούω μουσική, τουλάχιστον όταν η μουσική είναι καλή. Αν ακούς κακή μουσική, τότε ναι, τότε έχεις χρέος να την πνίξεις κουβεντιάζοντας».

«Α! Αυτή είναι άποψη του Χάρου, σωστά, κύριε Γκρέη; Ακούω πάντα τις απόψεις του Χάρου από τα στόματα των φίλων του. Εδώ που τα λέμε, μόνο έτσι τις μαθαίνω. Αλλά δεν πρέπει να σκεφτείτε ότι δεν αγαπώ την καλή μουσική. Τη λατρεύω, αλλά τη φοβάμαι κιόλας. Με κάνει τόσο ρομαντική! Πάντα λάτρευα τους πιανίστες –μερικές φορές και δύο συγχρόνως, όπως μου λέει ο Χάρου. Δεν ξέρω τι έχουν πάνω τους που με ξετρελαίνει. Ίσως το ότι είναι ξένοι. Και είναι πραγματικά, έτσι δεν εί-

ναι; Ακόμη κι αυτοί που γεννήθηκαν στην Αγγλία σε λίγο καιρό γίνονται ξένοι, δε συμφωνείτε; Είναι πολύ έξυπνο εκ μέρους τους και πολύ κολακευτικό για την τέχνη. Την κάνει εντελώς κοσμοπολίτικη, σωστά; Έχετε έρθει ποτέ σε κανένα πάρτι μου, κύριε Γκρέη; Πρέπει να έρθετε. Δεν έχω την οικονομική δυνατότητα να γεμίσω το σπίτι ορχιδέες, με ξένους όμως το γεμίζω, όσο και να κοστίζει. Κάνουν ένα σαλόνι να δείχνει τόσο γραφικό! Αλλά, νά ο Χάρου! –Χάρου, ήρθα να σε ψάξω, να σε ρωτήσω κάτι –ξέχασα τι ήταν– και ανακάλυψα τον κύριο Γκρέη εδώ. Είχαμε μια πολύ ευχάριστη κουβεντούλα για τη μουσική. Έχουμε τις ίδιες ιδέες. Όχι νομίζω ότι οι ιδέες μας είναι τελείως διαφορετικές. Αλλά η κουβεντούλα ήταν πολύ ευχάριστη. Χάρηκα πολύ που τον συνάντησα».

«Κι εγώ χαίρομαι που τ' ακούω, αγάπη μου, χαίρομαι ιδιαιτέρως» είπε ο λόρδος Χένρου, σηκώνοντας τα σκούρα φρύδια του στο σχήμα του μισοφέγγαρου και κοιτάζοντας και τους δυο μ' ένα εύθυμο χαμόγελο. «Πολύ λυπάμαι που άργησα, Ντόριαν. Πήγα να δω ένα παλιό ύφασμα μπροκάρ στη Γουώρντορ Στριτ, και χρειάστηκε να παζαρέψω ώρες για να το πάρω. Στις μέρες μας, οι άνθρωποι ξέρουν την τιμή των πάντων, αλλά αγνοούν την αξία τους».

«Δυστυχώς, πρέπει να πηγαίνω» αναφώνησε η λαίδη Χένρου, σπάζοντας την αμήχανη σιωπή με το ανόητο, απότομο γελάκι της. «Υποσχέθηκα να πάω τη δούκισσα μια βόλτα με την άμαξα. Αντίο σας, κύριε Γκρέη. Αντίο, Χάρου. Θα δειπνήσεις έξω, φαντάζομαι. Το ίδιο κι εγώ. Ίσως σε συναντήσω στις λαίδης Θόρνμπερυ».

«Μάλλον, αγαπητή μου» είπε ο λόρδος Χένρου, κλείνοντας πίσω της την πόρτα, καθώς εκείνη, με όψη παραδείσιου πτηνού που είχε μείνει όλη νύχτα κάτω απ' τη βροχή, βγήκε με βήμα πεταχτό απ' το δωμάτιο, αφήνοντας πίσω της ένα ανεπαίσθητο άρωμα γιασεμιού. Ύστερα άναψε ένα τσιγάρο και βυθίστηκε στον καναπέ.

«Ποτέ μην παντρευτείς γυναίκα με μαλλιά στο χρώμα του άχυρου, Ντόριαν» είπε μετά από μερικές ρουφηξιές.

«Γιατί, Χάρου;»

«Γιατί είναι φοβερά συναισθηματικές».

«Μα μου αρέσουν οι συναισθηματικοί άνθρωποι».

«Μην παντρευτείς ποτέ, Ντόριαν. Οι άντρες παντρεύονται γιατί έχουν κουραστεί, οι γυναίκες γιατί νιώθουν περιέργεια –και οι μεν και οι δε απογοητεύονται».

«Δε νομίζω ότι θα παντρευτώ, Χένρυ. Είμαι πάρα πολύ ερωτευμένος. Είναι ένας απ' τους αφορισμούς σου. Τον βάζω σε εφαρμογή, όπως κάνω με το καθετί που λες».

«Με ποια είσαι ερωτευμένος;» ρώτησε ο λόρδος Χένρυ μετά από μια μικρή παύση.

«Με μια ηθοποιό» είπε ο Ντόριαν Γκρέη κοκκινίζοντας.

Ο λόρδος Χένρυ σήκωσε τους ώμους. «Αυτό είναι μάλλον κοινότυπο ντεμπούτο».

«Δε θα το 'λεγες αυτό αν την έβλεπες, Χάρυ».

«Ποια είναι;»

«Το όνομά της είναι Σίμπυλ Βέιν».

«Δεν το 'χω ξανακούσει».

«Κανένας δεν την ξέρει. Αλλά ο κόσμος θα τη μάθει μια μέρα. Είναι ιδιοφυΐα».

«Αγαπητό μου παιδί, καμιά γυναίκα δεν είναι ιδιοφυΐα. Οι γυναίκες είναι διακοσμητικό φύλο. Δεν έχουν ποτέ και τίποτε να πουν, αλλά το λένε χαριτωμένα. Οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν το θρίαμβο της ύλης επί του πνεύματος, ακριβώς όπως οι άντρες αντιπροσωπεύουν το θρίαμβο του πνεύματος επί της ηθικής».

«Χάρυ, πώς μπορείς να λες τέτοια πράγματα;»

«Αγαπητέ μου Ντόριαν, είναι η αλήθεια. Αυτό τον καιρό, ασχολούμαι με την ανάλυση των γυναικών, κι επομένως ξέρω τι σου λέω. Το θέμα δεν είναι τόσο δυσνόητο όσο πιστεύα. Βρίσκω ότι, σε τελική ανάλυση, υπάρχουν μόνο δύο είδη γυναικών, οι άσχημες και οι βαμμένες. Οι άσχημες γυναίκες είναι πάρα πολύ χρήσιμες. Αν θέλεις να αποκτήσεις φήμη αξιοσεβαστου πολίτη, δεν έχεις παρά να τις βγάλεις για φαγητό έξω. Οι άλλες γυναίκες είναι πολύ γοητευτικές. Κάνουν όμως ένα σφάλμα. Βάφονται για να φαίνονται νέες. Οι γιαγιάδες μας βάφονταν για να έχουν ύφος διανοούμενης και να κάνουν πνευματώδεις συζητήσεις. Το ρουζ και το πνεύμα πήγαιναν τότε μαζί. Αυτή η εποχή έχει περάσει διά παντός. Όσο μια γυναίκα δείχνει δέκα χρόνια νεότερη απ' την ίδια της την κόρη, είναι απολύτως ικανοποιημένη. Όσο για πνευματώδεις συζητήσεις, υπάρχουν αυτή τη στιγμή μόνο πέντε γυναίκες στο Λονδίνο που αξίζει τον κόπο να συζητήσεις μαζί τους, και

οι δύο απ' αυτές δε γίνονται καν δεκτές στην καθωσπρέπει κοινωνία. Ας είναι, μίλησέ μου για την ιδιοφυΐα σου. Πόσο καιρό την ξέρεις;»

«Αχ! Χάρυ, οι απόψεις σου με τρομάζουν».

«Μη σ' απασχολεί αυτό. Πόσο καιρό την ξέρεις;»

«Κάπου τρεις βδομάδες».

«Και πού τη συνάντησες;»

«Θα σου πω, Χάρυ, αλλά πρέπει να δείξεις μεγάλη κατανόηση. Στο κάτω κάτω, τίποτε απ' όλα αυτά δε θα είχε συμβεί, αν δε σε είχα συναντήσει. Με γέμισες με μίαν άγρια επιθυμία να μάθω τα πάντα για τη ζωή. Για μέρες ολόκληρες μετά τη γνωριμία μας, ένιωθα κάτι να πάλλει στις φλέβες μου. Καθώς περπατούσα στο Πάρκο ή έκανα περίπατο στο Πικαντίλυ, κοίταζα τους ανθρώπους που περνούσαν πλάι μου κι αναρωτιόμουν, με μια τρελή περιέργεια, τι είδους ζωή κάνουν. Μερικοί απ' αυτούς με συνάρπαζαν. Άλλοι με γέμιζαν τρόμο. Στον αέρα υπήρχε ένα εξάισιο δηλητήριο. Ήθελα με πάθος να ζήσω κάτι που θα με συγκλόνιζε... Έτσι λοιπόν, ένα βραδάκι γύρω στις επτά η ώρα, αποφάσισα να βγω σε αναζήτηση κάποιας περιπέτειας. Ένιωθα ότι αυτό το γκρίζο, τερατώδες Λονδίνο μας, με τις μυριάδες ανθρώπους του, τους άθλιους αμαρτωλούς του και τις υπέροχες αμαρτίες του, σύμφωνα με τη δική σου φρασεολογία, πρέπει κάτι να επιφυλάσσει και για μένα. Ονειρευόμουν χιλιάδες πράγματα. Ο κίνδυνος και μόνο μου έδινε μια αίσθηση αγαλλίασης. Θυμόμουν αυτό που μου είχες πει εκείνο το υπέροχο βράδυ που δειπνήσαμε μαζί για πρώτη φορά, ότι το αληθινό μυστικό της ζωής είναι η αναζήτηση της ομορφιάς. Δεν ξέρω τι περίμενα, αλλά βγήκα έξω και περιπλανήθηκα προς τ' ανατολικά. Πολύ γρήγορα χάθηκα σ' ένα λαβύρινθο από βρώμικους δρόμους και σκοτεινές, άχαρες πλατείες. Γύρω στις οχτώμισι πέρασα έξω από ένα άθλιο θεατράκι, με μεγάλα φανταχτερά φώτα γκαζιού και κακοσχεδιασμένες διαφημιστικές αφίσες. Ένας απαίσιος Εβραίος, που φορούσε το πιο απίθανο γιλέκο που είδα ποτέ στη ζωή μου, στεκόταν στην είσοδο και κάπνιζε ένα φτηνό πούρο. Είχε λιγδιασμένα σγουρά μαλλιά κι ένα τεράστιο διαμάντι άστραφτε πάνω στο λερωμένο του πουκάμισο. "Θέλετε ένα θεωρείο, άρχοντά μου;" είπε μόλις με είδε, κι έβγαλε το καπέλο του με μεγαλόπρεπη δουλοπρέπεια. Είχε κάτι πάνω του, Χάρυ, που με διασκέδαζε. Ήταν σκέτο τέ-

ρας. Θα με κοροϊδέψεις, το ξέρω, αλλά μπήκα και πλήρωσα μια ολόκληρη γκινέα για το θεωρείο. Μέχρι σήμερα δεν έχω καταλάβει γιατί το έκανα, αλλά αν δεν το 'χα κάνει –αγαπητέ μου Χάρυ, αν δεν το 'χα κάνει, θα είχα χάσει το μεγαλύτερο ρομάντζο της ζωής μου. Γελάς, βλέπω. Είσαι απαίσιος!»

«Δε γελώ, Ντόριαν, ή τουλάχιστον δε γελώ μαζί σου. Δε θα 'πρεπε όμως να πεις το μεγαλύτερο ρομάντζο της ζωής σου. Θα 'πρεπε να πεις το πρώτο ρομάντζο της ζωής σου. Πάντα θα σ'ερωτεύονται, κι εσύ θα είσαι πάντα ερωτευμένος με τον έρωτα. Το “μεγάλο πάθος” είναι προνόμιο των ανθρώπων που δεν έχουν τίποτε να κάνουν. Αυτή είναι η μόνη χρησιμότητα των εργόσχολων τάξεων μιας χώρας. Μη φοβάσαι. Σε περιμένουν εξαισια πράγματα. Αυτό είναι μόνο η αρχή».

«Τόσο ρηχό με θεωρείς;» φώναξε ο Ντόριαν Γκρέη με θυμό.

«Όχι, πιστεύω πως είσαι πολύ βαθύς».

«Τι θέλεις να πεις;»

«Αγαπητό μου παιδί, οι άνθρωποι που ερωτεύονται μόνο μια φορά στη ζωή τους είναι στην πραγματικότητα οι ρηχοί άνθρωποι. Αυτό που εκείνοι αποκαλούν πίστη και αφοσίωση, εγώ το ονομάζω λήθαργο που τον προκαλεί η συνήθεια ή η έλλειψη φαντασίας. Η πίστη στη συναισθηματική ζωή είναι ό,τι και η συνέπεια στην πνευματική ζωή –μια απλή ομολογία των αποτυχιών. Πίστη! Πρέπει να σου την αναλύσω κάποια μέρα. Μέσα της ζει το πάθος για την ιδιοκτησία. Υπάρχουν πολλά πράγματα που θα θέλαμε να ξεφορτωθούμε αν δε φοβόμασταν ότι θα τα πάρουν οι άλλοι. Αλλά ας μη σε διακόπτω. Συνέχισε την ιστορία σου».

«Λουπόν, βρέθηκα καθισμένος σ' ένα φριχτό μικρό θεωρείο, έχοντας απέναντί μου μια φτηνιάρικη και βρώμικη αυλαία. Ήριξα μια ματιά από την κουρτίνα του θεωρείου και επιθεώρησα το θέατρο. Η διακόσμηση ήταν ό,τι πιο κακόγουστο μπορείς να φανταστείς, όλο ερωτιδεΐς και κέρατα της Αμάλθειας, θύμιζε γαμήλια τούρτα τρίτης κατηγορίας. Η πλατεία κι ο εξώστης είχαν αρκετό κόσμο, αλλά οι δύο πρώτες σειρές ήταν σχεδόν άδειες και δεν υπήρχε ούτε ένας με επίσημο ένδυμα. Γυναίκες κυκλοφορούσαν γύρω γύρω προσφέροντας πορτοκάλια και τζιτζιμπίρα, κι όλοι στο θέατρο κατανάλωναν με μανία ξηρούς καρπούς».

«Πρέπει να ήταν ακριβώς όπως στις ένδοξες μέρες του Βρετανικού Δράματος».

«Έτσι φαντάζομαι, και η όλη ατμόσφαιρα ήταν πολύ καταθλιπτική. Άρχισα ν' αναρωτιέμαι τι στην ευχή να κάνω, όταν το μάτι μου έπεσε στο πρόγραμμα. Ποιο νομίζεις ότι ήταν το έργο που έπαιζαν, Χάρυ;»

«Θα έλεγα *Το ηλίθιο παιδί*, ή το *Ανόητος αλλά αθώος*. Οι πατεράδες μας αγαπούσαν πολύ τέτοια έργα, νομίζω. Όσο περνούν τα χρόνια, Ντόριαν, τόσο πιο έντονα νιώθω πως ό,τι ήταν καλό για τους προγόνους μας, δεν είναι καθόλου καλό για μας. Στην τέχνη, όπως και στην πολιτική, *les grand-pères ont toujours tort* (Οι γέροι έχουν πάντα δίκιο)».

«Το έργο που έπαιζαν ήταν καλό και για μας, Χάρυ. Ήταν το *Ρωμαίος και Ιουλιέτα*. Πρέπει να παραδεχτώ ότι μάλλον ενοχλήθηκα με την ιδέα ότι θα έβλεπα Σαίξπηρ σ' εκείνη την άθλια τρύπα. Ταυτόχρονα όμως ένιωθα και κάποιο ενδιαφέρον. Τέλος πάντων, αποφάσισα να περιμένω την πρώτη πράξη. Άρχισε να παίζει μια φοβερή ορχήστρα, με μαέστρο έναν νεαρό Εβραίο που καθόταν σ' ένα ξεκούρδιστο πιάνο και κόντεψε να με κάνει να το βάλω στα πόδια· στο τέλος, σηκώθηκε η αυλαία και το έργο άρχισε. Ο Ρωμαίος ήταν ένας χοντρός ηλικιωμένος κύριος, με σγουρά φρύδια, βραχνή φωνή τραγωδού και σιλουέτα που θύμιζε βαρέλι της μπύρας. Ο Μερκούτιος ήταν εξίσου κακός. Τον έπαιζε ο κωμικός του θιάσου, που είχε προσθέσει στο κείμενο δικά του αστεία και διατηρούσε τις πιο φιλικές σχέσεις με το κοινό της πλατείας. Ήταν και οι δυο τόσο κωμικοτραγικοί, όσο και το σκηνικό που έμοιαζε με τέντα χωριάτικου πανηγυριού. Η Ιουλιέτα όμως! Χάρυ, φαντάσου μια κοπέλα ούτε δεκαεφτά χρόνων, μ' ένα προσωπάκι σαν λουλούδι, ένα μικρό ελληνικό κεφάλι με σκουροκάστανες πλεξούδες, μάτια που έμοιαζαν με μενεξεδένιες πηγές πάθους, χείλη σαν ροδοπέταλα. Ήταν το πιο ωραίο πλάσμα που είδα ποτέ στη ζωή μου. Μου είπες κάποτε ότι το πάθος σ' αφήνει ασυγκίνητο, αλλά η ομορφιά, η αγνή ομορφιά μπορεί να γεμίσει τα μάτια σου δάκρυα. Σου λέω αλήθεια, Χάρυ, δεν μπορούσα να τη δω καλά, γιατί τα μάτια μου ήταν βουρκαωμένα. Και η φωνή της –δεν έχω ξανακούσει τέτοια φωνή. Στην αρχή ήταν πολύ χαμηλή, με βαθιές, απαλές νότες που έμοιαζε να σταλαίνουν μία μία στ' αυτιά σου. Ύστερα έγινε λίγο πιο δυνατή και ηχούσε σαν φλάουτο ή σαν μακρινό όμποε. Στη σκηνή του κήπου είχε εκείνο το τρέμισμα και την έκσταση που ακούς λίγο

πριν το ξημέρωμα όταν κελαηδούν τ' αηδόνια. Αργότερα, υπήρχαν στιγμές που είχε όλο το τρελό πάθος των βιολιών. Ξέρεις πόσο πολύ μπορεί μια φωνή να συγκινήσει. Η δική σου φωνή και η φωνή της Σίμπυλ Βέιν είναι δυο πράγματα που ποτέ δε θα ξεχάσω. Όταν κλείνω τα μάτια, τις ακούω και τις δυο, και η καθεμιά τους λέει κάτι διαφορετικό. Δεν ξέρω ποια απ' τις δυο ν' ακολουθήσω. Γιατί να μην την αγαπώ; Χάρυ, πραγματικά την αγαπώ. Είναι το παν στη ζωή μου. Κάθε νύχτα, πηγαίνω και τη βλέπω να παίζει. Τη μια βραδιά είναι η Ροζαλίνα, την άλλη η Ιμογένη. Την έχω να δει να πεθαίνει μες στη σκοτεινιά ενός ιταλικού τάφου, ρουφώντας το δηλητήριο απ' τα χείλη του αγαπημένου της. Την έχω παρακολουθήσει να περιπλανιέται στο δάσος του Άρντεν, μεταμφιεσμένη σε χαριτωμένο αγόρι με εφαρμοστά παντελόνια, γιλέκο και σκουφάκι. Την έχω δει τρελή, μπροστά στον ένοχο βασιλιά, να του δίνει πικρά βότανα να γευτεί και απήγανο να φορέσει. Την έχω δει αθώα, και τα μαύρα χέρια της ζήλιας τής συντρίψαν τον τρυφερό της λαιμό. Την έχω δει σε κάθε εποχή και με κάθε κοστούμι. Οι συνηθισμένες γυναίκες δε σου κεντριζουν τη φαντασία. Περιορίζονται στον αιώνα τους. Καμιά λάμπη δεν τις μεταμορφώνει. Ξέρεις τι σκέφτονται, όπως ξέρεις τι καπελάκι φορούν. Τις ανακαλύπτεις τόσο εύκολα. Δεν έχουν το παραμικρό μυστήριο. Το πρωί κάνουν βόλτα με την άμαξα στο Πάρκο, και τ' απογεύματα φλυαρούν στο τσάι. Έχουν το στερεότυπο χαμόγελό τους και τους κοσμικούς τους τρόπους. Είναι όλα τους εντελώς φανερά. Μια ηθοποιός όμως! Πόσο διαφορετική είναι μια ηθοποιός! Χάρυ! Γιατί δε μου 'χεις πει ότι το μόνο πλάσμα που αξίζει ν' αγαπήσει κανείς είναι μια ηθοποιός;»

«Γιατί έχω αγαπήσει πολλές απ' αυτές, Ντόριαν».

«Ω, ναι, φριχτά πλάσματα με βαμμένα μαλλιά και φτιασιδωμένα πρόσωπα».

«Μην περιφρονείς τα βαμμένα μαλλιά και τα φτιασιδωμένα πρόσωπα. Μερικές φορές έχουν μια ιδιαίτερη γοητεία» είπε ο λόρδος Χένρυ.

«Καλύτερα να μη σου είχα μιλήσει ποτέ για τη Σίμπυλ Βέιν».

«Δε θα μπορούσες να κάνεις αλλιώς, Ντόριαν. Σ' όλη σου τη ζωή, θα μου λες το καθετί που κάνεις».

«Ναι, Χάρυ, πιστεύω ότι είναι αλήθεια αυτό. Δεν μπορώ παρά να σου τα λέω όλα. Ασκείς μια περίεργη επιρροή πάνω μου.

Αν έκανα ποτέ ένα έγκλημα, θα ερχόμουν να σου το εξομολογηθώ. Θα με καταλάβαινες».

«Οι άνθρωποι σαν εσένα –οι πεισματάρικες ηλιαχτίδες της ζωής– δε διαπράττουν εγκλήματα, Ντόριαν. Όμως σ' ευχαριστώ για τη φιλοφρόνηση. Και τώρα, πες μου –δώσε μου τα σπύρτα σε παρακαλώ, σαν καλό παιδί: ευχαριστώ –πες μου λοιπόν, ποιες είναι οι σχέσεις σου με τη Σίμπυλ Βέιν;»

Ο Ντόριαν Γκρέη σηκώθηκε απότομα, με μάγουλα κατακόκκινα και μάτια που έβγαζαν φωτιές. «Χάρυ! Η Σίμπυλ Βέιν είναι ιερή για μένα!»

«Μόνο τα ιερά πράγματα αξίζει ν' αγγίζει κανείς, Ντόριαν» είπε ο λόρδος Χένρυ, μ' έναν παράξενο τόνο πάθους στη φωνή του. «Αλλά για ποιο λόγο ενοχλείσαι; Φαντάζομαι ότι κάποια μέρα θα σου ανήκει. Όταν κάποιος είναι ερωτευμένος, πάντα αρχίζει εξαπατώντας τον εαυτό του και πάντα καταλήγει εξαπατώντας τους άλλους. Αυτό είναι που ο κόσμος αποκαλεί "ρομάντζο". Πάντως τη γνώρισε, έτσι δεν είναι;»

«Φυσικά και τη γνώρισα. Το πρώτο βράδυ που πήγα στο θέατρο, μετά το τέλος της παράστασης ήρθε ο απαίσιος γερο-Εβραίος στο θεωρείο και προσφέρθηκε να με οδηγήσει στα παρασκήνια για να με συστήσει στην Ιουλιέτα. Έγινε εξάλλος μαζί του και του είπα ότι η Ιουλιέτα είναι νεκρή εδώ κι εκατοντάδες χρόνια, κι ότι το σώμα της βρίσκεται σ' έναν μαρμαρίνο τάφο στη Βερόνα. Αν κρίνω απ' το αποσβολωμένο του ύφος, πρέπει να του δημιουργήθηκε η εντύπωση πως είχα πει υπερβολική σαμπάνια, ή κάτι τέτοιο».

«Δε μου φαίνεται απίθανο».

«Έπειτα με ρώτησε αν γράφω για καμιά εφημερίδα. Του είπα ότι ούτε καν τις διαβάζω. Έδειξε ν' απογοητεύεται φοβερά με την απάντησή μου, και μου εμπιστεύτηκε ότι όλοι οι θεατρικοί κριτικοί συνωμοτούν εναντίον του κι ότι όλοι τους εξαγοράζονται».

«Δε θα μου 'κανε εντύπωση αν μάθαινα ότι συμβαίνει κάτι τέτοιο. Απ' την άλλη μεριά όμως, κρίνοντας απ' την εμφάνισή τους, οι περισσότεροι απ' αυτούς δεν πρέπει να είναι καθόλου ακριβοί».

«Όπως και να 'χει, φαίνεται πως αυτός τους θεωρεί υπερβολικά ακριβούς για την τσέπη του» γέλασε ο Ντόριαν. «Στο μεταξύ όμως, τα φώτα είχαν σβήσει στο θέατρο κι έπρεπε να φύγω.

Εκείνος ήθελε να με βάλει να δοκιμάσω κάτι πούρα που μου συνιστούσε επίμονα. Αρνήθηκα. Το επόμενο βράδυ, φυσικά, βρέθηκα ξανά εκεί. Όταν με είδε, μου έκανε μια βαθιά υπόκλιση και με διαβεβαίωσε ότι είμαι ένας γενναιοδωρος προστάτης της τέχνης. Ήταν ένα αποκρουστικό κτήνος, αν και είχε ένα ιδιαίτερο πάθος για τον Σαίξπηρ. Μου είπε μια φορά, με ύφος περηφάνο, ότι οι πέντε χρεοκοπίες του οφείλονταν αποκλειστικά στον “Βάρδο”, όπως επιμένει να τον αποκαλεί. Έδειξε να το θεωρεί κάτι σαν τιμητική διάκριση».

«Μα είναι, αγαπητέ μου Ντόριαν –είναι πράγματι μια πολύ μεγάλη τιμητική διάκριση. Οι περισσότεροι άνθρωποι χρεοκοπούν επειδή επένδυσαν υπερβολικά στην πρόζα της ζωής. Το να καταστραφείς εξαιτίας της ποίησης είναι τιμή. Αλλά πότε πρωτομίλησες με τη δεσποινίδα Σίμπυλ Βέιν;»

«Το τρίτο βράδυ. Έπαιξε τη Ροζαλίνα. Δεν μπορούσα να κρατηθώ άλλο, έπρεπε να πάω στα παρασκήνια. Της είχα πετάξει μερικά λουλούδια και μ’ είχε κοιτάξει, ή τουλάχιστον φαντάστηκα ότι με είχε κοιτάξει. Ο γερο-Εβραίος ήταν πολύ επίμονος. Έδειχνε αποφασισμένος να με πάει στα παρασκήνια, κι έτσι ενέδωσα. Είναι περιεργό που δεν ήθελα να τη γνωρίσω από κοντά, δεν είναι;»

«Όχι, δε νομίζω».

«Αγαπητέ μου Χάρυ, γιατί;»

«Θα σου πω κάποια άλλη φορά. Τώρα θέλω να μάθω για την κοπέλα».

«Για τη Σίμπυλ; Α, ήταν τόσο ντροπαλή, και τόσο ευγενική! Έχει κάτι πάνω της που θυμίζει παιδί. Τα μάτια της άνοιξαν διάπλατα και πήρε μια έκφραση απορίας όταν της είπα πόσο καταπληκτικό θεωρούσα το παίξιμό της, και φάνηκε να αγνοεί εντελώς το ταλέντο της. Νομίζω ότι ήμασταν και οι δυο μάλλον αμήχανοι. Ο γερο-Εβραίος στεκόταν χαμογελώντας με νόημα στην πόρτα του σκονισμένου καμαρινιού, μιλώντας περιττεχνα και για τους δυο μας, ενώ εμείς στεκόμασταν και κοιτούσαμε ο ένας τον άλλον σαν παιδάκια. Εκείνος επέμενε να με αποκαλεί “Αρχοντά μου” και “Λόρδε μου”, και χρειάστηκε να διαβεβαιώσω τη Σίμπυλ ότι δεν είμαι τίποτα τέτοιο. Μου είπε με μεγάλη απλότητα: “Μοιάζετε περισσότερο με πρίγκιπα. Θα σας φωνάζω Χαριτωμένο Πρίγκιπα”».

«Μα την πίστη μου, Ντόριαν, η δεσποινίς Σίμπυλ ξέρει να κάνει φιλοφρονήσεις».

«Δεν μπορείς να την καταλάβεις, Χάρυ. Με αντιμετώπισε απλά σαν ένα πρόσωπο σε κάποιο θεατρικό έργο. Δεν ξέρει τίποτε για τη ζωή. Ζει με τη μητέρα της, μια μαραμμένη, κουρασμένη γυναίκα που το πρώτο βράδυ έπαιξε τη λαίδη Καπουλέτου φορώντας μια πορφυρή ρόμπα· το ύφος της δείχνει ότι γνώρισε και καλύτερες μέρες».

«Το ξέρω αυτό το ύφος. Με καταθλίβει» μουρμούρισε ο λόρδος Χένρυ, κοιτώντας εξεταστικά τα δαχτυλίδια του.

«Ο Εβραίος ήθελε να μου πει την ιστορία της, του είπα όμως ότι δε μ’ ενδιέφερε».

«Και είχες απόλυτο δίκιο. Οι τραγωδίες των άλλων σου δίνουν πάντα μια αίσθηση φοβερής μετριότητας».

«Η Σίμπυλ είναι το μόνο που μ’ ενδιαφέρει. Τι με νοιάζει από πού προέρχεται; Είναι πλάσμα θεϊκό, από το μικρό της κεφαλάκι ως τα μικρά της πόδια. Κάθε βράδυ πηγαίνω και τη βλέπω να παίζει, και κάθε βράδυ είναι όλο και πιο υπέροχη».

«Αυτός είναι, φαντάζομαι, κι ο λόγος που δεν έρχεσαι πια ποτέ να δειπνήσεις μαζί μου. Το σκέφτηκα ότι πρέπει να σ’ έχει απορροφήσει κάποια παράξενη ερωτική ιστορία. Καλά το κατάλαβα· μόνο που δεν είναι καθόλου όπως τη φαντάστηκα».

«Αγαπητέ μου Χάρυ, κάθε μέρα τρώμε μεσημέρι ή βράδυ μαζί, και ήρθα τόσες φορές μαζί σου στην Όπερα» είπε ο Ντόριαν, ανοίγοντας απορημένα τα γαλάζια του μάτια.

«Έρχεσαι πάντα φοβερά καθυστερημένος».

«Τι να κάνω, δεν μπορώ να μην πηγαίνω κάθε μέρα να βλέπω τη Σίμπυλ να παίζει» φώναξε, «έστω και μόνο για μια πράξη. Έχω ανάγκη την παρουσία της, κι όταν συλλογίζομαι την υπέροχη ψυχή που είναι κρυμμένη στο μικρό φιλντισένιο κορμάκι της, γεμίζω δέος».

«Απόψε όμως θα δειπνήσεις μαζί μου, Ντόριαν, έτσι δεν είναι;»

Ο Ντόριαν κούνησε αρνητικά το κεφάλι του. «Απόψε θα είναι Ιμογένη» αποκρίθηκε, «κι αύριο βράδυ, Ιουλιέτα».

«Πότε είναι Σίμπυλ Βέιν;»

«Ποτέ».

«Σε συγγαίρω».

«Τι φοιχτός που είσαι! Είναι όλες οι μεγάλες ηρωίδες του κόσμου μαζί σε ένα πρόσωπο. Είναι κάτι παραπάνω από ένα άτομο. Γελάς, σου λέω όμως πως είναι ιδιοφυΐα. Την αγαπώ και πρέπει να την κάνω να μ' αγαπήσει. Εσύ που ξέρεις όλα τα μυστικά της ζωής, πες μου πώς να μαγέψω τη Σίμπυλ Βέιν και να την κάνω να μ' αγαπήσει! Θέλω να κάνω τον Ρωμαίο να ζηλέψει. Θέλω όλοι οι νεκροί εραστές του κόσμου ν' ακούσουν το γέλιο μας και να νιώσουν θλίψη. Θέλω η πνοή του πάθους μας να ξυπνήσει τη στάχτη τους για να πονέσουν. Θεέ μου, Χάρυ, πόσο τη λατρεύω!» Καθώς μιλούσε, βηματίζε πάνω κάτω στο δωμάτιο. Στα μάγουλά του είχαν φανεί οι κόκκινοι λεκέδες του πυρετού. Ήταν φοβερά ταραγμένος.

Ο λόρδος Χένρυ τον παρατηρούσε με μια λεπτή αίσθηση ευχαρίστησης. Πόσο διαφορετικός ήταν τώρα από το ντροπαλό, φοβισμένο αγόρι που είχε συναντήσει στο ατελιέ του Μπάζιλ. Χόλγουορντ! Είχε αναπτυχθεί σαν λουλούδι, είχε γεννήσει άνθη πορφυρής φλόγας. Από τη μυστική της κρυψώνα είχε προβάλλει η Ψυχή του, και στα πρώτα της βήματα βρήκε τον Πόθο που ερχόταν να τη συναντήσει.

«Και τι σκοπεύεις να κάνεις;» είπε στο τέλος ο λόρδος Χένρυ.

«Θέλω εσύ και ο Μπάζιλ να έρθετε ένα βράδυ μαζί μου και να τη δείτε να παίζει. Δεν έχω τον παραμικρό φόβο για το αποτέλεσμα. Είμαι σίγουρος ότι θα αναγνωρίσετε την ιδιοφυΐα της. Ύστερα πρέπει να την πάρουμε από τα χέρια του Εβραίου. Είναι υποχρεωμένη να μείνει μαζί του για τρία χρόνια –ή μάλλον για δύο χρόνια και οχτώ μήνες– από τώρα. Θα χρειαστεί να του δώσω κάποια αποζημίωση, φαντάζομαι. Όταν όλα αυτά τακτοποιηθούν, θα βρω ένα θέατρο στο Γουέστ Εντ και τότε θα κάνει το πραγματικό της θεατρικό ντεμπούτο. Θα ξετρελάνει όλο τον κόσμο όπως ξετρελάνει κι εμένα».

«Αυτό αποκλείεται, αγαπητό μου παιδί».

«Ναι, θα τον ξετρελάνει. Δεν έχει μόνο την τέχνη μέσα της, ένα τέλειο καλλιτεχνικό ένστικτο, αλλά έχει και προσωπικότητα. Εσύ δε μου είπες πολλές φορές ότι οι προσωπικότητες, και όχι οι αρχές, είναι αυτές που συγκλονίζουν την εποχή τους;»

«Ωραία λοιπόν, και τότε θα πάμε να τη δούμε;»

«Γιά να το σκεφτώ. Σήμερα είναι Τρίτη. Ας το κανονίσουμε για αύριο. Αύριο παίζει την Ιουλιέτα».

«Εντάξει. Ραντεβού στο Μπρίστολ στις οχτώ η ώρα. Θα ειδοποιήσω και τον Μπάζιλ».

«Όχι στις οχτώ, Χάρυ, σε παρακαλώ. Στις εξήμισι. Πρέπει να είμαστε εκεί πριν σηκωθεί η αυλαία. Πρέπει να τη δείτε στην πρώτη πράξη, τότε που συναντάει τον Ρωμαίο για πρώτη φορά».

«Στις εξήμισι! Τι ώρα είναι αυτή! Θα 'ναι σαν να τρως τσάι με κρέας ή να διαβάξεις αγγλίζικο μυθιστόρημα. Το νωρίτερο στις εφτά. Κανένας καθωσπρέπει άνθρωπος δεν παίρνει το δείπνο του πριν τις εφτά. Θα δεις ως τότε τον Μπάζιλ ή να του γράψω εγώ;»

«Τον καημένο τον Μπάζιλ! Έχω να τον δω μια βδομάδα. Είναι απαίσιο εκ μέρους μου, αν σκεφτείς κιόλας ότι μου έστειλε το πορτρέτο μου με την πιο υπέροχη κορνίζα που μπορείς να φανταστείς, μια κορνίζα που σχεδίασε ειδικά ο ίδιος, και παρόλο που ζηλεύω τον πίνακα, γιατί είναι έναν ολόκληρο μήνα νεότερος από μένα, πρέπει να παραδεχτώ ότι μου προκαλεί φοβερή ευχαρίστηση. Καλύτερα να του γράψεις εσύ. Δε θέλω να τον δω μόνος μου. Λέει πράγματα που μ' ενοχλούν. Μου δίνει καλές συμβουλές».

Ο λόρδος Χένρυ χαμογέλασε. «Οι άνθρωποι ενθουσιάζονται να δίνουν στους άλλους εκείνο που χρειάζονται περισσότερο οι ίδιοι. Είναι αυτό που εγώ ονομάζω αποθέωση της γενναιοδωρίας».

«Α, ο Μπάζιλ είναι πολύ καλός άνθρωπος, μου φαίνεται λιγάκι υποκριτής όμως. Το ανακάλυψα από τότε που σε γνώρισα, Χάρυ».

«Ο Μπάζιλ, αγαπητό μου παιδί, βάζει όλη τη γοητεία που διαθέτει στην τέχνη του. Έτσι, το μόνο που του μένει για τη ζωή είναι οι προκαταλήψεις του, οι αρχές και η κοινή λογική του. Οι μόνοι καλλιτέχνες που γνώρισα, που σαν άνθρωποι ήταν καταπληκτικοί, είναι οι κακοί καλλιτέχνες. Οι καλοί καλλιτέχνες υπάρχουν μόνο σ' αυτό που δημιουργούν, και κατά συνέπεια δεν παρουσιάζουν το παραμικρό ενδιαφέρον σαν άνθρωποι. Ένας μεγάλος ποιητής, ένας πραγματικά μεγάλος ποιητής, είναι το πιο αντιπονητικό πλάσμα που υπάρχει. Αλλά οι κατώτεροι ποιητές είναι τρομερά γοητευτικοί. Όσο χειρότεροι είναι οι στίχοι τους, τόσο πιο γραφική είναι η εμφάνισή τους. Μόνο και μόνο το γεγονός ότι ένας άνθρωπος έχει δημοσιεύσει ένα βιβλίο με σονέτα

δεύτερης κατηγορίας, αρκεί για να τον κάνει ακαταμάχητα γοητευτικό. Ζει την ποίηση που δεν μπορεί να γράψει. Οι άλλοι γράφουν την ποίηση που δεν τολμούν να ζήσουν».

«Είναι άραγε έτσι στ' αλήθεια, Χάρυ; Αναρωτιέμαι» είπε ο Ντόριαν Γκρέη, βάζοντας στο μαντίλι του λίγο άρωμα από ένα μεγάλο μπουκάλι με χρυσό πάμα που βρισκόταν στο τραπέζι. «Αφού το λες εσύ, έτσι πρέπει να 'ναι. Και τώρα φεύγω. Η Ιμογένη με περιμένει. Μην ξεχάσεις το ραντεβού μας αύριο. Αντίο».

Μόλις βγήκε απ' το δωμάτιο, τα βαριά βλέφαρα του λόρδου Χένρυ έκλεισαν και άρχισε να σκέφτεται. Σίγουρα, ελάχιστοι άνθρωποι του είχαν τραβήξει το ενδιαφέρον όσο ο Ντόριαν Γκρέη, κι όμως, η τρελή λατρεία του νεαρού για κάποιον άλλον δεν του προκαλούσε την παραμικρή ενόχληση ή ζηλία. Μάλλον τον ευχαριστούσε. Έκανε τον Ντόριαν ένα ακόμη πιο ενδιαφέρον αντικείμενο μελέτης. Πάντα τον γοήτευαν οι μέθοδοι των φυσικών επιστημών, τα αντικείμενα της μελέτης τους όμως του φαινόταν κοινά και ασήμαντα. Έτσι, είχε αρχίσει να ανατέμνει τον εαυτό του, και κατέληξε στο τέλος να κάνει ανατομία στους άλλους. Η ανθρώπινη ζωή –αυτή ήταν κατά τη γνώμη του το μόνο σοβαρό αντικείμενο έρευνας. Σε σύγκριση μ' αυτήν δεν υπήρχε τίποτα με κάποια αξία. Είναι αλήθεια ότι παρατηρώντας τη ζωή μας στο παράξενο χωνευτήρι του πόνου και της απόλαυσης, δεν μπορεί κανείς να φορά γυάλινη μάσκα στο πρόσωπό του, ούτε να εμποδίζει τις αναθυμιάσεις του θειαφιού να ποτίζουν το μυαλό και να θολώνουν τη φαντασία του με τερατώδη οράματα και δύσμορφα όνειρα. Υπάρχουν δηλητήρια τόσο λεπτά, που για να μάθεις τις ιδιότητές τους, πρέπει να τ' αφήσεις να σε δηλητηριάσουν. Υπάρχουν αρώσπιες τόσο παράξενες, που πρέπει να τις περάσεις αν θέλεις να καταλάβεις τη φύση τους. Και όμως, πόσο μεγάλη είναι η ανταμοιβή σου! Πόσο υπέροχος σου φαίνεται ολόκληρος ο κόσμος! Να καταγράφεις την περιεργή, σκληρή λογική του πάθους και τη συναισθηματικά χρωματισμένη ζωή του πνεύματος –να παρατηρείς πού συναντιούνται και πού χωρίζονται, σε ποιο σημείο συμφωνούν ή συγκρούονται– υπάρχει μια απίστευτη ευχαρίστηση σ' αυτό! Τι σημασία έχει το τίμημα; Καμιά τιμή δεν είναι πολύ ακριβή για μια έντονη αίσθηση.

Συνειδητοποιούσε –και η σκέψη τού έφερνε μια λάμψη ευχαρίστησης στα καστανά σαν αχάτες μάτια του– ότι εξαιτίας κάποι-

ων δικών του λέξεων, λέξεων μουσικών που είχαν ειπωθεί μελωδικά, η ψυχή του Ντόριαν Γκρέη είχε στραφεί σ' αυτήν τη λευκή κοπέλα και είχε γονατίσει μπροστά της με λατρεία. Σ' ένα μεγάλο βαθμό, το αγόρι ήταν δικό του δημιουργήμα. Τον είχε κάνει να ωριμάσει πριν την ώρα του. Κάτι ήταν κι αυτό. Οι συνηθισμένοι άνθρωποι περιμένουν τη ζωή να τους αποκαλύψει τα μυστικά της, αλλά στους λίγους, στους εκλεκτούς, τα μυστήρια της ζωής αποκαλύπτονται πριν τραβηχτεί το πέπλο. Μερικές φορές αυτό είναι έργο της τέχνης, και κυρίως της λογοτεχνίας, που επιδρά αμέσως στα πάθη και την ανθρώπινη διάνοια. Πότε πότε ωστόσο, κάποια πολυσύνθετη προσωπικότητα παρεμβαίνει κι αναλαμβάνει το ρόλο της λογοτεχνίας. Κι αυτό είναι πράγματι, με τον τρόπο του, ένα αληθινό έργο τέχνης, αφού κι η ζωή έχει τα καλοδουλεμένα της αριστουργήματα, ακριβώς όπως η ποίηση, η γλυπτική και η ζωγραφική.

Ναι, το αγόρι είχε ωριμάσει πρόωρα. Μάζευε τη σοδειά του ενώ ήταν ακόμη άνοιξη. Ένωθε τον παλμό και το πάθος της νιότης, μα είχε αρχίσει κιόλας να αποκτά συνείδηση του εαυτού του. Ήταν υπέροχο να τον παρακολουθεί κανείς. Με το όμορφο πρόσωπο και την όμορφη ψυχή του, ήταν ένα πλάσμα αξιοθαύμαστο. Δεν είχε σημασία πώς θα κατέληγαν όλα αυτά, ή πώς ήταν μοιραίο να καταλήξουν. Ήταν σαν μια από κείνες τις χαριτωμένες μορφές ενός θεατρικού έργου, που οι χαρές τους μοιάζουν απόμακρες, αλλά οι λύπες τους ξυπνούν μέσα μας την αίσθηση της ομορφιάς και οι πληγές του είναι σαν κόκκινα τριαντάφυλλα.

Ψυχή και σώμα, σώμα και ψυχή –πόσο μυστηριώδη είναι! Υπάρχει κάτι το ζωώδες στην ψυχή, και το κορμί έχει στιγμές πνευματικότητας. Οι αισθήσεις μπορούν να εξευγενιστούν και το πνεύμα να εκφυλιστεί. Ποιος μπορεί να πει πού τελειώνουν οι σαρκικές παρορμήσεις, ή πού αρχίζουν οι φυσικές; Πόσο ρηχοί είναι οι αυθαίρετοι ορισμοί των κοινών ψυχολόγων! Και πόσο δύσκολο να ξεχωρίσεις τι απ' αυτά που ισχυρίζονται οι διάφορες σχολές είναι σωστό! Είναι η ψυχή μια σκιά που κατοικεί στον οίκο της αμαρτίας; Ή όντως βρίσκεται το κορμί μες στην ψυχή, όπως πίστευε ο Τζορντάνο Μπρούνο; Ο χωρισμός του πνεύματος από την ύλη είναι ένα μυστήριο, αλλά και η ένωση του πνεύματος και της ύλης είναι ένα μυστήριο επίσης.

Άρχισε ν' αναρωτιέται αν θα μπορέσουμε ποτέ να κάνουμε την ψυχολογία τόσο απόλυτη επιστήμη, ώστε κάθε μικρή άνοιξη της ζωής να αποκαλύπτεται μπροστά μας. Έτσι όπως είναι τα πράγματα, πάντα παρανοούμε τους εαυτούς μας και σπάνια κατανοούμε τους άλλους. Η εμπειρία δεν έχει καμιά ηθική αξία. Είναι απλώς το όνομα που οι άνθρωποι δίνουν στα λάθη τους. Οι ηθικολόγοι, κατά κανόνα, τη θεωρήσανε μια άνωθεν προειδοποίηση, ισχυρίζονταν ότι έχει μια ηθική επίδραση στη διάπλαση του χαρακτήρα, την εξύμνησαν σαν κάτι που μας διδάσκει ποιο δρόμο ν' ακολουθήσουμε και τι να αποφύγουμε. Όμως η πείρα δεν έχει καμιά κινητήρια δύναμη. Είναι το ίδιο λίγο αιτία δράσης, όσο και η συνείδηση. Αυτό που αποδεικνύει στην πραγματικότητα, είναι ότι το μέλλον μας θα είναι ίδιο με το παρελθόν μας, κι ότι την αμαρτία που μια φορά διαπράξαμε, και μάλιστα με απέχθεια, θα τη διαπράξουμε πολλές φορές στο μέλλον, με χαρά.

Έβλεπε ξεκάθαρα ότι η πειραματική μέθοδος ήταν η μόνη μέθοδος για μια επιστημονική ανάλυση των παθών, και σίγουρα ο Ντόριαν Γκρέη ήταν ένα πολύ κατάλληλο αντικείμενο για το σκοπό του, ένα αντικείμενο που έδειχνε να υπόσχεται πλούσια και γόνιμα αποτελέσματα. Ο ξαφνικός, τρελός έρωτάς του για τη Σίμπυλ Βέιν ήταν ένα ψυχολογικό φαινόμενο μεγάλου ενδιαφέροντος. Δεν υπήρχε αμφιβολία ότι μεγάλο ρόλο στον έρωτα αυτό έπαιζε η περιέργεια, η περιέργεια και η επιθυμία για νέες εμπειρίες. Αλλά έστω κι έτσι, δεν ήταν ένα απλό πάθος, ήταν μάλλον ένα πάθος αρκετά πολυσύνθετο. Το καθαρά αισθησιακό ένστικτο της εφηβείας με τη βοήθεια της φαντασίας είχε μεταμορφωθεί, είχε μετατραπεί σε κάτι που στο ίδιο το αγόρι έμοιαζε απομακρυσμένο από τις αισθήσεις, και για το λόγο αυτό ήταν ακόμη πιο επικίνδυνο. Εξάλλου, τα πάθη, για την προέλευση των οποίων εξαπατούμε τον εαυτό μας, είναι αυτά που κυριαρχούν πιο τυραννικά πάνω μας. Τα πιο ανίσχυρα κίνητρά μας είναι αυτά που συνειδητοποιούμε τη φύση τους. Πολύ συχνά, όταν νομίζουμε ότι πειραματιζόμαστε πάνω στους άλλους, στην πραγματικότητα πειραματιζόμαστε πάνω στον εαυτό μας.

Ενώ ο λόρδος Χένρυ καθόταν και τα σκεφτόταν όλ' αυτά σαν να ονειροπολούσε, ακούστηκε ένας χτύπος στην πόρτα, μπήκε ο υπηρέτης του και του υπενθύμισε ότι ήταν ώρα να ντυθεί για το δείπνο. Σηκώθηκε και κοίταξε έξω στο δρόμο. Το ηλιοβα-

σίλημα είχε βυθίσει σε χρυσαφένια πορφύρα τα πάνω παράθυρα του απέναντι σπιτιού. Τα τζάμια έλαμπαν σαν πλάκες πυρωμένου μετάλλου. Ο ουρανός ψηλά ήταν σαν ξεθωριασμένο τριαντάφυλλο. Σκέφτηκε τη ζωή του νεαρού φίλου του, τη ζωγραφισμένη με τα χρώματα της φωτιάς, και αναρωτήθηκε πώς θα κατέληγαν όλα αυτά.

Όταν έφτασε στο σπίτι, γύρω στις δωδεκάμισι η ώρα, είδε ένα τηλεγράφημα στο τραπέζι του χολ. Το άνοιξε κι είδε ότι ήταν από τον Ντόριαν Γκρέη. Του έλεγε ότι είχε αρραβωνιαστεί τη Σίμπυλ Βέιν.

5

«Μητέρα, μητέρα, είμαι τόσο ευτυχομένη!» ψιθύρισε η κοπέλα, χώνοντας το κεφάλι της στην αγκαλιά της μαραμμένης γυναίκας με το κουρασμένο ύφος που, με τη ράχη στραμμένη στο έντονο φως που έμπαινε ορμητικά από το παράθυρο, καθόταν στη μοναδική πολυθρόνα που υπήρχε στο βρώμικο σαλόνι τους. «Είμαι τόσο ευτυχομένη!» επανέλαβε, «και πρέπει να 'σαι κι εσύ ευτυχομένη!»

Η κυρία Βέιν έκανε ένα μορφασμό και ακούμπησε τα αδύνατα, λευκασμένα με άσπρο βισμούθιο¹⁹ χέρια της στο κεφάλι της κόρης της. «Ευτυχομένη!» επανέλαβε σαν ηχώ. «Εγώ είμαι ευτυχομένη μόνο όταν σε βλέπω να παίζεις, Σίμπυλ. Δεν πρέπει να σκέφτεσαι τίποτ' άλλο εκτός από το θέατρο. Ο κύριος Ισαάκ στάθηκε πολύ καλός μαζί μας και του χρωστάμε χρήματα».

Η κοπέλα την κοίταξε σουφρώνοντας δυσαρεστημένη τα χείλη της. «Χρήματα, μητέρα;» φώναξε, «τι σημασία έχουν τα χρήματα; Η αγάπη είναι πιο σημαντική απ' τα χρήματα».

«Ο κύριος Ισαάκ μάς έδωσε πενήντα λίρες προκαταβολή για να πληρώσουμε τα χρέη μας και ν' αγοράσουμε ό,τι χρειάζεται ο Τζέημς για το ταξίδι του. Δεν πρέπει να το ξεχνάς αυτό, Σίμπυλ. Πενήντα λίρες είναι πολύ μεγάλο ποσό. Ο κύριος Ισαάκ στάθηκε πολύ γενναιόδωρος».

«Δεν είναι πραγματικός κύριος, μητέρα, και δε μου αρέσει καθόλου ο τρόπος που μου μιλάει» είπε η κοπέλα. Σηκώθηκε και πήγε στο παράθυρο.

«Δεν ξέρω πώς θα τα καταφέρναμε χωρίς αυτόν» αποκρίθηκε η ηλικιωμένη γυναίκα με ύφος εριστικό.

Η Σίμπυλ Βέιν τίναξε το κεφάλι της και γέλασε. «Δεν τον χρειαζόμαστε πια, μητέρα. Ο Χαριτωμένος Πρίγκιπας είναι τώρα ο άρχοντας της ζωής μας». Ύστερα σώπασε. Ένα ρόδο τρε-

μούλιασε μες στο αίμα της και σκίασε τα μάγουλά της. Η γοργή της ανάσα έκανε τα πέταλα των χειλιών της ν' ανοίξουν. Έτρεμαν. Κάποιος νότιος άνεμος πάθους φύσηξε πάνω της κι ανάδεδυσε τις κομψές πτυχές του φορέματός της. «Τον αγαπώ» είπε απλά.

«Ανόητο παιδί! Ανόητο παιδί!» ήταν η απάντηση, που ήχησε σαν φράση που επαναλαμβάνει επίμονα ένας παπαγάλος. Μια κίνηση στα σκεβρωμένα, γεμάτα με ψεύτικα κοσμήματα δάχτυλά της έδωσε στα λόγια της μια τραγελαφική έμφαση.

Η κοπέλα ξαναγέλασε. Στη φωνή της υπήρχε η χαρά ενός πουλιού που κελαηδάει μέσα στο κλουβί. Τα μάτια της άρπαξαν τη μελωδία του γέλιου, έλαμψαν καθώς τη γύρισαν πίσω σαν ηχώ, κι έπειτα έκλεισαν για μια στιγμή, λες και ήθελαν να κρύψουν το μυστικό τους. Όταν άνοιξαν ξανά, έμοιαζε να 'χει περάσει από μπροστά τους η αχλή ενός ονείρου.

Από τη φθαρμένη πολυθρόνα τής μιλούσε η σοφία με τα λεπτά και σφιγμένα της χείλη, της έκανε υπαινιγμούς για τη φρόνηση, με αποσπάσματα από κείνο το βιβλίο της δειλίας που ο συγγραφέας του πιθηκίζει το όνομα της κοινής λογικής. Εκείνη δεν άκουγε. Μέσα στη φυλακή του πάθους της ήταν ελεύθερη. Ο πρίγκιπας της, ο Χαριτωμένος Πρίγκιπας, ήταν μαζί της. Είχε καλέσει τη μνήμη για να τον ξαναπλάσει. Είχε στείλει την ψυχή της να τον αναζητήσει, κι εκείνη της τον είχε φέρει πίσω. Το φιλί του έκαιγε πάλι πάνω στα χείλη της. Τα βλέφαρά της είχαν τη θερμότητα της ανάσας του.

Ύστερα η Σοφία άλλαξε τακτική²⁰ και μίλησε για κατασκοπία και ανακάλυψη. Αυτός ο νεαρός μπορεί να ήταν πλούσιος. Αν ήταν έτσι, έπρεπε να σκεφτούν το γάμο. Πάνω στο κοχύλι του αυτιού της έσπαγαν τα κύματα της πανουργίας του κόσμου. Τα βέλη της πονηριάς περνούσαν σφυρίζοντας δίπλα της. Έβλεπε τα λεπτά χείλη να κινούνται και χαμογέλασε. Ξαφνικά, ένιωσε την ανάγκη να μιλήσει. Η φλύαρη σιωπή την τάραζε. «Μητέρα, μητέρα» φώναξε, «γιατί μ' αγαπάει τόσο πολύ; Εγώ ξέρω γιατί τον αγαπώ. Τον αγαπώ γιατί μοιάζει με τον ίδιο τον Έρωτα. Όμως εκείνος τι βλέπει σε μένα; Δεν του αξίζω. Και πάλι –δεν ξέρω για ποιο λόγο– αν και νιώθω τόσο κατώτερή του, δε νιώθω ταπεινωμένη. Νιώθω περήφανη, φοβερά περήφανη. Μητέρα, αγαπούσες τον πατέρα μου τόσο, όσο αγαπώ εγώ τον Χαριτωμένο Πρίγκιπα;»

Η ηλικιωμένη γυναίκα χλόμιασε κάτω από το στρώμα της πρόστυχης πούδρας που κάλυπτε τα μάγουλά της, και τα στεγνά της χείλη παραμορφώθηκαν από ένα σπασμό πόνου. Η Σίμπυλ έτρεξε κοντά της, την αγκάλιασε και τη φίλησε. «Συγχώρεσέ με, μητέρα. Ξέρω ότι σε πονάει να μιλάς για τον πατέρα. Μα σε πονάει γιατί τον αγαπούσες τόσο πολύ. Μη στεναχωριέσαι τώρα. Είμαι τόσο ευτυχομένη σήμερα, όσο ήσουν κι εσύ πριν από είκοσι χρόνια. Αχ! Άσε με να 'μαι ευτυχομένη για πάντα!»

«Παιδί μου, είσαι πάρα πολύ μικρή για να ερωτευτείς. Εξάλλου, τι ξέρεις γι' αυτόν το νεαρό; Δεν ξέρεις ούτε καν πώς τον λένε. Όλη αυτή η ιστορία έρχεται σε πολύ ακατάλληλη στιγμή, και πραγματικά, τώρα που ο Τζέημς φεύγει για την Αυστραλία κι έχω τόσα πράγματα να σκεφτώ, πρέπει να πω ότι περιμένα από σένα περισσότερη περίσκεψη. Τέλος πάντων, όπως είπα και πριν, αν είναι πλούσιος...»

«Αχ! Μητέρα, μητέρα, άσε με να 'μαι ευτυχομένη!»

Η κυρία Βέιν τής έριξε μια ματιά, και με μια από κείνες τις ψεύτικες θεατρικές κινήσεις που τόσο συχνά γίνονται δεύτερη φύση σ' έναν ηθοποιό, την έσφιξε στην αγκαλιά της. Εκείνη τη στιγμή, άνοιξε η πόρτα κι ένας νεαρός με άγρια καστανά μαλλιά μπήκε στο δωμάτιο. Ήταν χοντροφτιαγμένος, τα χέρια και τα πόδια του ήταν πολύ μεγάλα κι αδέξια. Δεν είχε τους λεπτούς τρόπους της αδελφής του. Δύσκολα θα μπορούσε κανείς να ματέψει την κοντινή τους συγγένεια. Η κυρία Βέιν κάρφωσε τα μάτια της πάνω του και χαμογέλασε πιο πλατιά. Μέσα της έκανε στο γιο της την τιμή να τον βλέπει σαν θεατρικό κοινό. Ήταν σίγουρη ότι το «ταμπλό» παρουσίαζε μεγάλο ενδιαφέρον.

«Θα μπορούσες να φυλάξεις μερικά φιλιά και για μένα, Σίμπυλ, νομίζω» είπε ο νεαρός, γκρινιαίνοντας καλοπροαίρετα.

«Α! Μα εσένα δε σ' αρέσει να σε φιλάνε, Τζέημς» φώναξε. «Είσαι μια φοιχτή παλιοαρκούδα». Και διέσχισε τρέχοντας το δωμάτιο για να τον αγκαλιάσει.

Ο Τζέημς Βέιν κοίταξε το πρόσωπο της αδελφής του με τρυφερότητα. «Θέλω να έρθεις μαζί μου να κάνουμε έναν περίπατο, Σίμπυλ. Μου φαίνεται πως δε θα ξαναδώ ποτέ πια το απαίσιο Λονδίνο. Κι είμαι σίγουρος πως δε θα μου λείψει».

«Γιε μου, μη λες τέτοια φοβερά πράγματα» μουρμούρισε η κυρία Βέιν, και πήρε ένα φανταχτερό θεατρικό κοστούμι, ανα-

στέναξε κι άρχισε να το μπαλώνει. Ένωθε κάποια απογοήτευση που δεν είχε μπει κι εκείνος στο ταμπλό τους. Η θεατρικότητα της οικογενειακής σκηνης θα ήταν πολύ πιο έντονη.

«Για ποιο λόγο, μητέρα; Το εννοώ».

«Με πληγώνεις, γιε μου. Είμαι σίγουρη ότι θα γυρίσεις απ' την Αυστραλία αρκετά εύπορος. Νομίζω ότι δεν υπάρχει καθόλου καλή κοινωνία στις Αποικίες, γι' αυτό, μόλις κάνεις την τύχη σου, πρέπει να γυρίσεις και να πάρεις τη θέση που σου αξίζει στο Λονδίνο».

«Καλή κοινωνία!» μουρμούρισε το αγόρι. «Δε θέλω να 'χω καμιά σχέση μαζί της. Θέλω να βγάλω μερικά λεφτά για να σε πάρω εσένα και τη Σίμπυλ απ' το θέατρο. Το μισώ το θέατρο».

«Ω, Τζιμ!» είπε η Σίμπυλ γελώντας. «Μη γίνεσαι κακός. Θέλεις όμως στ' αλήθεια να πάμε περίπατο μαζί; Εγώ θα το 'θελα πολύ! Φοβόμουν ότι θα πήγαινες ν' αποχαιρετήσεις τους φίλους σου –τον Τομ Χάρντνι, που σου χάρισε εκείνη την απαίσια πίπα, ή τον Νεντ Λάνγκτον που σε κοροϊδεύει όταν την καπνίζεις. Πολύ γλυκό εκ μέρους σου να μου χαρίσεις το τελευταίο σου απόγευμα. Πού θα πάμε; Ας πάμε στο Πάρκο!»

«Δεν είμαι καλά ντυμένος» αποκρίθηκε εκείνος μουτρώνοντας. «Μόνο όσοι είναι ντυμένοι στην τριχα πάνε στο Πάρκο».

«Ανοησίες, Τζιμ» ψιθύρισε εκείνη, χαιδεύοντάς του το μανίκι.

Ο νεαρός δίστασε για μια στιγμή. «Καλά» είπε στο τέλος, «αλλά μην αργήσεις πολύ να ντυθείς». Εκείνη βγήκε απ' το δωμάτιο χορεύοντας. Ανεβαίνοντας τα σκαλιά άρχισε να τραγουδάει. Τα μικρά της πόδια ακούστηκαν να περπατούν ανάλαφρα στο δωμάτιό της.

Ο Τζέημς έκανε μερικές βόλτες στο δωμάτιο. Έπειτα στράφηκε στην ακίνητη μορφή στην πολυθρόνα. «Μητέρα, είναι έτοιμα τα πράγματά μου;» ρώτησε.

«Όλα έτοιμα, Τζέημς» αποκρίθηκε εκείνη, με τα μάτια καρφωμένα στη δουλειά της. Εδώ κι αρκετούς μήνες ένιωθε αμηχανία όταν βρισκόταν μόνη με τον αυστηρό και τραχύ γιο της. Ο ρηχός και μυστικός εσωτερικός της κόσμος ταραζόταν όταν οι ματιές τους συναντιόνταν. Αναρωτιόταν συνεχώς αν είχε υποπτευθεί τίποτα. Η σιωπή, γιατί το αγόρι δεν ξαναμίλησε, της είχε γίνει ανυπόφορη. Άρχισε να παραπονιέται. Οι γυναίκες αμύνο-νται με την επίθεση, ακριβώς όπως επιτίθενται με παράξενες και

αφνίδιες υποχωρήσεις. «Ελπίζω να μείνεις ικανοποιημένος, Τζέημς, με τη ναυτική σου ζωή» είπε. «Πρέπει να θυμάσαι ότι μόνος σου τη διάλεξες. Θα μπορούσες να γίνεις υπάλληλος σε κανένα δικηγορικό γραφείο. Οι δικηγόροι είναι πολύ καθωσπρέπει τάξη, και στην επαρχία δειπνούν συχνά με τις καλύτερες οικογένειες της περιοχής».

«Τα μισώ τα γραφεία, μισώ και τους υπαλλήλους» αποκρίθηκε εκείνος. «Αλλά έχεις δίκιο. Μόνος μου διάλεξα τη ζωή μου. Το μόνο που θέλω να σου πω είναι να προσέχεις τη Σίμπυλ. Μην την αφήσεις να πάθει κανένα κακό. Μητέρα, πρέπει να την προσέχεις».

«Τζέημς, στ' αλήθεια μιλάς πολύ παράξενα. Φυσικά και την προσέχω τη Σίμπυλ».

«Άκουσα ότι ένας κύριος του καλού κόσμου έρχεται κάθε βράδυ στο θέατρο και πηγαίνει στα παρασκήνια να της μιλήσει. Αληθεύει αυτό; Τι έχεις να πεις;

«Μιλάς για πράγματα που δεν καταλαβαίνεις, Τζέημς. Στο επάγγελμά μας είμαστε συνηθισμένες να δεχόμαστε πολλές ευγενικές φιλοφρονήσεις. Εγώ η ίδια έπαιρνα κάποτε χιλιάδες ανθοδέσμες. Αυτό βέβαια γινόταν τότε που ο κόσμος μπορούσε να εκτιμήσει το καλό παιχνίδι. Όσο για τη Σίμπυλ, προς το παρόν δεν ξέρω αν ο δεσμός της είναι σοβαρός ή όχι. Αλλά δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο συγκεκριμένος νεαρός είναι ένας τέλειος τζέντλεμαν. Μου φέρεται πάντα με τη μεγαλύτερη ευγένεια. Εξάλλου, μοιάζει πλούσιος και τα λουλούδια που στέλνει είναι υπέροχα».

«Δεν ξέρεις όμως ούτε τ' όνομά του» είπε απότομα ο νεαρός.

«Όχι» απάντησε η μητέρα του, με μια γαλήνια έκφραση στο πρόσωπό της. «Δε μας έχει αποκαλύψει ακόμη το πραγματικό του όνομα. Νομίζω ότι είναι πολύ ρομαντικό απ' τη μεριά του. Ίσως να 'ναι αριστοκράτης».

Ο Τζέημς Βέιν δάγκωσε τα χείλη του. «Πρόσεχε τη Σίμπυλ, μητέρα» φώναξε, «πρόσεχε την σαν τα μάτια σου».

«Γιε μου, με στενοχωρείς πολύ. Τη Σίμπυλ την προσέχω πάντα με ιδιαίτερη φροντίδα. Φυσικά, αν αυτός ο κύριος είναι πλούσιος, δεν υπάρχει κανένας λόγος να μη δημιουργήσει μια σχέση μαζί του. Πρέπει να 'ναι αριστοκράτης. Η εμφάνισή του τουλάχιστον αυτό δείχνει. Θα 'ταν ο πιο λαμπρός γάμος για τη

Σίμπυλ. Θα έκαναν ένα υπέροχο ζευγάρι. Η ομορφιά του είναι στ' αλήθεια αξιοπρόσεκτη, όλοι το λένε».

Ο νεαρός μουρμούρισε κάτι μέσ' απ' τα δόντια του και άρχισε να παίζει τα χοντρά του δάχτυλα πάνω στο περβάζι του παραθύρου. Είχε στρέψει το κεφάλι στη μητέρα του για να της πει κάτι, όταν άνοιξε η πόρτα και η Σίμπυλ μπήκε τρέχοντας στο δωμάτιο.

«Τι σοβαροί που είστε και οι δυο σας!» φώναξε. «Τι συμβαίνει;»

«Τίποτα» απάντησε εκείνος. «Φαντάζομαι ότι μερικές φορές πρέπει να 'ναι κανείς σοβαρός. Αντίο, μητέρα. Θα 'ρθω για φαγητό στις πέντε. Όλα είναι στις βαλίτσες εκτός απ' τα πουκάμισά μου, μην ανησυχείς λοιπόν».

«Αντίο, γιε μου» αποκρίθηκε εκείνη, κι έκλινε το κεφάλι με παρατραβηγμένη επισημότητα.

Ήταν φοβερά ενοχλημένη από τον τόνο που της μίλησε ο γιος της, και στο βλέμμα του υπήρχε κάτι που τη φόβιζε.

«Φίλησέ με, μητέρα» είπε η κοπέλα. Τα λουλουδένια χείλη της άγγιξαν το μαραμένο μάγουλο και ζέσταναν την παγωνιά του.

«Παιδί μου, παιδί μου!» φώναξε η κυρία Βέιν, κοιτάζοντας το ταβάνι σαν ν' αναζητούσε το φανταστικό κοινό του εξώστη.

«Έλα, Σίμπυλ» είπε ο αδελφός της ανυπόμονα. Απεχθανόταν τις συναισθηματικές υπερβολές της μητέρας του. Βγήκαν στο φως του ήλιου που τρεμόπαιζε κυνηγημένο από τον άνεμο και κατηφόρισαν τη θλιβερή Γιούστον Ρόουντ.²¹ Οι περαστικοί έριχναν βλέμματα γεμάτα απορία στον σκυθρωπό, βαρύ νεαρό, που φορούσε φτηνά και άχαρα ρούχα και συνόδευε μια τόσο χαριτωμένη κι ευγενική κοπέλα. Ήταν σαν να περπάταγε ένας αγροίκος κηπουρός πλάι σ' ένα τριαντάφυλλο.

Ο Τζιμ έσιμιγε κάπου κάπου τα φρύδια, όταν έπιανε το ερευνητικό βλέμμα κάποιου περαστικού. Απεχθανόταν να γίνεται πόλος έλξης βλεμμάτων, συναίσθημα που καταλαμβάνει τις ιδιοφυίες όψιμα, αλλά που συνοδεύει τους κοινούς ανθρώπους από τη στιγμή που θα γεννηθούν. Η Σίμπυλ, όμως, έδειχνε να μην αντιλαμβάνεται την αίσθηση που προκαλούσε. Ο έρωτάς της ριγούσε γελαστός πάνω στα χείλη της. Σκεφτόταν τον Χαριτωμένο Πρίγκιπα, και για να μπορεί να τον σκέφτεται όλο και πιο πολύ, δε μιλούσε γι' αυτόν, αλλά φλυαρούσε για το καράβι που θα 'παιρνε ο Τζιμ, για το χρυσάφι που σίγουρα θα έβρισκε, και για

την υπέροχη κληρονόμο που θα της έσωζε τη ζωή από τους τρομερούς ληστές με τα κόκκινα πουκάμισα. Γιατί δε θα 'μενε ναύτης, επιστάτης φορτίου, ή κάτι παρόμοιο. Α, όχι! Η ζωή του ναυτικού είναι φοβερή. Φαντάσου να είσαι κλεισμένος σ' ένα φριχτό καράβι, με τα άγρια, αφρισμένα κύματα να προσπαθούν να το πλημμυρίσουν, κι έναν μαύρο άνεμο να πετάει κάτω τα κατάρτια και να ξεσκίζει ουρλιάζοντας τα πανιά! Όχι, θα ξεμπάρκαρε στη Μελβούρνη, θα αποχαιρετούσε ευγενικά τον καπετάνιο και θα ξεκινούσε αμέσως για τα χρυσωρυχεία. Πριν περάσει μια βδομάδα, θα 'βρισκε ένα μεγάλο βόλο ατόφιο χρυσάφι, τον μεγαλύτερο που βρέθηκε ποτέ, και θα τον έφερνε στην ακτή με μια άμαξα συνοδευόμενος από έξι έφιππους αστυνομικούς. Οι ληστές θα τους έκαναν τρεις επιθέσεις, και στη σφαγή που θα επακολουθούσε θα έχαναν όλοι τη ζωή τους. Ή μάλλον, όχι, όχι. Δε θα πήγαινε καθόλου στα χρυσωρυχεία. Τα χρυσωρυχεία είναι απαίσια μέρη, όπου οι άντρες μεθοκοπούν, πυροβολούν ο ένας τον άλλον στα μπαρ και βρίζουν όλη μέρα. Θα γινόταν ένας καλός κτηνοτρόφος προβάτων, κι ένα απόγευμα, την ώρα που θα γύριζε στο σπίτι, καβάλα στο άλογό του θα 'βλεπε την ωραία κληρονόμο να την έχει αρπάξει ένας ληστής μ' ένα μαύρο άλογο, θα τον κυνηγούσε και θα την έσωζε. Φυσικά, εκείνη θα τον ερωτεύοταν αμέσως, το ίδιο κι εκείνος, θα παντρεύονταν, θα επέστρεφαν στην πατρίδα και θα ζούσαν σ' ένα τεράστιο σπίτι στο Λονδίνο. Ναι, ναι, το μέλλον τού επεφύλασσε υπέροχα πράγματα. Αλλά για να γίνουν όλα αυτά, εκείνος πρέπει να είναι καλός, να μη χάνει την ψυχραιμία του και να μη σπαταλάει τα χρήματά του. Ήταν μόνο ένα χρόνο μεγαλύτερή του, αλλά ήξερε πολύ περισσότερα απ' αυτόν για τη ζωή. Έπρεπε επίσης να της γράφει με κάθε ταχυδρομείο και να λέει κάθε νύχτα την προσευχή του πριν πέσει για ύπνο. Ο Θεός είναι πολύ καλός και θα τον προστατεύει. Κι εκείνη θα προσευχόταν για χάρη του, και σε λίγα χρόνια θα γύριζε πίσω πλούσιος κι ευτυχιμένος.

Ο νεαρός την άκουγε σκυθρωπός και δεν έλεγε τίποτα. Η καρδιά του ήταν σφιγμένη που έφευγε από την πατρίδα.

Όμως δεν ήταν μόνο αυτό που τον έκανε μελαγχολικό και κακόκεφο. Αν και ήταν άπειρος, ένιωθε πολύ έντονα πόσο επικίνδυνη ήταν η θέση της Σίμπυλ. Αυτός ο νεαρός δανδής που ερωτοτροπούσε μαζί της ίσως δεν είχε καθόλου καλές προθέ-

σεις. Ήταν τζέντλεμαν, και ο Τζιμ τον μισούσε γι' αυτό, τον μισούσε από κάποιο περίεργο φυλετικό ένστικτο που δεν μπορούσε να εξηγήσει, και που γι' αυτόν ακριβώς το λόγο τον εξουσίαζε. Είχε επίσης συναίσθηση τού πόσο ρηχός και ματαιόδοξος ήταν ο χαρακτήρας της μητέρας του, κι αυτό τον έκανε να φοβάται πολύ για τη Σίμπυλ και για την ευτυχία της. Τα παιδιά όσο είναι μικρά αγαπούν τους γονείς τους· καθώς μεγαλώνουν τους κρίνουν· και μερικές φορές τούς συγχωρούν.

Η μητέρα του! Είχε στο νου του να τη ρωτήσει κάτι, κάτι που του τριβέλιζε βασανιστικά το μυαλό όλους αυτούς τους τελευταίους μήνες της σιωπής. Μια τυχαία φράση που είχε ακούσει στο θέατρο, ένας ψιθυριστός σαρκασμός που έφτασε στ' αυτιά του ένα βράδυ καθώς περίμενε στην πόρτα των παρασκηνίων, είχε αφήσει αχαλίνωτες μέσα του ένα σωρό φριχτές σκέψεις. Τη θυμόταν σαν μια καμπουριά που ξαφνικά του είχε ξεσκίσει το πρόσωπο. Τα φρύδια του σούφρωσαν οργισμένα, και μ' ένα σπασμό πόνου δάγκωσε το κάτω χείλος του.

«Δεν ακούς ούτε λέξη απ' αυτά που σου λέω, Τζιμ» φώναξε η Σίμπυλ, «κι εγώ κάθομαι και κάνω τα πιο υπέροχα σχέδια για το μέλλον σου. Πες κάτι».

«Τι θέλεις να πω;»

«Ότι θα 'σαι καλό παιδί και δε θα μας ξεχάσεις» απάντησε εκείνη χαμογελώντας του.

Ο Τζιμ σήκωσε τους ώμους. «Μάλλον εσύ θα με ξεχάσεις, Σίμπυλ, κι όχι εγώ εσένα».

Η Σίμπυλ έγινε κατακόκκινη. «Τι εννοείς, Τζιμ;» ρώτησε.

«Άκουσα ότι έχεις έναν καινούριο φίλο. Ποιος είναι; Γιατί δε μου είπες τίποτα; Δεν έχει καλό σκοπό για σένα».

«Σταμάτα, Τζιμ!» διαμαρτυρήθηκε εκείνη. «Μη μιλάς άσχημα γι' αυτόν. Τον αγαπώ».

«Μα ούτε τ' όνομά του δεν ξέρεις» αποκρίθηκε ο νεαρός. «Ποιος είναι; Έχω το δικαίωμα να μάθω».

«Το όνομά του είναι Χαριτωμένος Πρίγκιπας. Δε σ' αρέσει; Α, τι ανόητο παιδί που είσαι! Πάρα πολύ ανόητο! Αν τον έβλεπες, θα σου φαινόταν ο πιο υπέροχος άνθρωπος του κόσμου. Κάποια μέρα θα τον γνωρίσεις—όταν γυρίσεις απ' την Αυστραλία. Θα τον συμπαθήσεις πολύ. Όλοι τον συμπαθούν, κι εγώ... εγώ τον αγαπώ. Τι καλά να 'ρχόσουν στο θέατρο απόψε! Θα 'ναι κι

αυτός εκεί, κι εγώ θα παίξω την Ιουλιέτα. Αχ, πώς θα την παίξω! Φαντάσου, Τζιμ, να είσαι ερωτευμένη και να παίζεις την Ιουλιέτα! Και εκείνος να κάθεται και να σε βλέπει! Να παίζεις για δική του ευχαρίστηση! Φοβάμαι ότι θα τρομάξει μαζί μου ο θίασος, ή θα τρομάξει ή θα μαγευτεί. Να είσαι ερωτευμένος σημαίνει να ξεπερνάς τον εαυτό σου. Ο καημένος, ο απαίσιος κύριος Ισαάκ θα φωνάζει “Ιδιοφυΐα, ιδιοφυΐα!” στους αργόσχολους που του κάνουν παρέα στο μπαρ. Εδώ και καιρό τούς κάνει κηρύγματα για το ταλέντο μου, απόψε θα μιλήσει για μένα σαν να 'μαι η φοβερή αποκάλυψη. Το νιώθω. Κι όλα αυτά είναι δικό του έργο, αποκλειστικά δικό του, του Χαριτωμένου Πρίγκιπα, του υπέροχου αγαπημένου μου, του θεού των χαρίτων. Αλλά εγώ δίπλα του είμαι φτωχή. Φτωχή; Τι σημασία έχει; Όταν η φτώχεια χτυπάει την πόρτα, ο έρωτας το σκάει απ' το παράθυρο. Αχ! Οι παροιμίες μας πρέπει να ξαναγραφτούν. Τις φτιάξαν το χειμώνα και τώρα είναι καλοκαίρι –όχι, για μένα είναι άνοιξη, όλος ο κόσμος είναι ένας χορός λουλουδιών στους γαλάζιους ουρανούς».

«Είναι του καλού κόσμου» είπε το αγόρι σκυθρωπά.

«Είναι ένας πρίγκιπας!» φώναξε εκείνη με τη μελωδική της φωνή. «Τι περισσότερο ζητάς;»

«Θέλει να σε κάνει σκλάβο του».

«Τρέμω στη σκέψη να 'μαι ελεύθερη».

«Θέλω να τον προσέχεις».

«Όποιος τον δει, τον λατρεύει, όποιος τον γνωρίσει, τον εμπιστεύεται τυφλά».

«Σίμπυλ, είσαι τρελή μαζί του».

Εκείνη γέλασε και τον έπιασε απ' το μπράτσο. «Καλέ μου γερο-Τζιμ, μιλάς λες κι είσαι εκατό χρονών. Κάποια μέρα, θα ερωτευτείς κι εσύ. Τότε θα καταλάβεις τι είναι ο έρωτας. Μη μπουτρώσεις. Θα 'πρεπε να χαίρεσαι με τη σκέψη ότι φεύγεις και μ' αφήνεις τόσο ευτυχισμένη όσο δεν ήμουν ποτέ. Η ζωή στάθηκε σκληρή και για τους δυο μας, πολύ σκληρή και δύσκολη. Μα όλα θ' αλλάξουν τώρα. Εσύ πηγαίνεις σ' έναν καινούριο κόσμο, εγώ τον βρήκα κιόλας. Νά, εδώ έχει δυο θέσεις. Ας κάτσουμε να δούμε τους κομπούς κυρίους να περνάνε».

Κάθισαν ανάμεσα στο πλήθος που παρακολουθούσε τους κομπούς περαστικούς. Τα παρτέρια με τις τουλίπες απέναντί τους έλαμπαν σαν παλλόμενα δαχτυλίδια φωτιάς. Μια λευκή

σκόνη, ένα τρεμουλιάρικο σύννεφο από γύρη ίριδας, πλανιόταν στον λαχανιασμένο αέρα. Τα ομπρέλινα με τα λαμπερά τους χρώματα χόρευαν και βυθίζονταν σαν τεράστιες πεταλούδες.

Η Σίμπυλ ανάγκασε τον αδελφό της να μιλήσει για τον εαυτό του, τις ελπίδες του, τα σχέδιά του. Εκείνος μιλούσε αργά και με προσπάθεια. Αντάλασσαν λόγια μεταξύ τους όπως οι χαρτοπαίκτης ανταλλάσσουν τις μάρκες. Η Σίμπυλ ένιωθε ένα βάρος στο στήθος. Δεν μπορούσε να του μεταδώσει τη χαρά της. Ένα αχνό χαμόγελο στο σκυθρωπό στόμα του αγοριού ήταν το μόνο που κατάφερε να κερδίσει. Σε λίγο, σταμάτησε να μιλάει κι έμεινε σιωπηλή. Άξαφνα, το μάτι της πήρε κάτι χρυσαφένια μαλλιά και γελαστά χείλη, και μπροστά της πέρασε μια ανοιχτή άμαξα με επιβάτες δύο κυρίες και τον Ντόριαν Γκρέη.

Σηκώθηκε απότομα όρθια. «Νά τος!» φώναξε.

«Ποιος;» είτε ο Τζιμ Βέιν.

«Ο Χαριτωμένος Πρίγκιπας» αποκρίθηκε, με τα μάτια καρφωμένα στη βικτώρια που έφευγε.

Εκείνος πετάχτηκε πάνω και την άρπαξε άγαρμπα απ' το μπράτσο. «Δείξ' τον μου. Ποιος απ' όλους είναι; Δείξ' τον μου! Πρέπει να τον δω!» φώναξε, αλλά εκείνη τη στιγμή η άμαξα του δούκα του Μπέργουικ με τα τέσσερα άλογα πέρασε ανάμεσά τους, και όταν πια απομακρύνθηκε, η βικτώρια είχε φύγει απ' το Πάρκο.

«Έφυγε» μουρμούρισε η Σίμπυλ θλιμμένη. «Πολύ θα 'θελα να τον είχες δει».

«Κι εγώ θα 'θελα να τον είχα δει, γιατί, μα την πίστη μου, έτσι και σου κάνει ποτέ κακό, θα τον σκοτώσω».

Εκείνη τον κοίταξε έντρομη. Ο Τζιμ επανέλαβε τα λόγια του. Κόψαν τον αέρα σαν μαχαιριές. Ο κόσμος γύρω στράφηκε να τους κοιτάξει. Μια κυρία κοντά στη Σίμπυλ χαχάνισε ανόητα.

«Έλα, Τζιμ, έλα, πάμε να φύγουμε» του ψιθύρισε. Ο Τζιμ την ακολούθησε με ύφος πεισματάρικο, καθώς εκείνη διέσχιζε το πλήθος. Χαιρόταν που είχε ξεστομίσει αυτά τα λόγια.

Όταν έφτασαν στο άγαλμα του Αχιλλέα, η Σίμπυλ στράφηκε και τον κοίταξε. Στα μάτια της υπήρχε οίκτος που, φτάνοντας στα χείλη της, έγινε γέλιο. Του κούνησε το κεφάλι επιτιμητικά. «Είσαι ανόητος, Τζιμ, πάρα πολύ ανόητος. Είσαι ένα κακότροπο παιδί και τίποτα περισσότερο. Πώς μπορείς να λες τέτοια φριχτά

πραγματα; Δεν ξέρεις τι λες. Είσαι ζηλιάρης και κακός. Α! Πολύ θα 'θελα να ερωτευόσουν. Ο έρωτας κάνει τους ανθρώπους καλούς, κι αυτό που είπες εσύ ήταν κακό, πολύ κακό».

«Είμαι δεκάξι χρονών» αποκρίθηκε εκείνος, «και ξέρω τι σου λέω. Η μητέρα δεν μπορεί να σε βοηθήσει καθόλου. Δεν ξέρει πώς να σε προσέχει και να σε φροντίζει. Καλύτερα να μην έφευγα για την Αυστραλία. Έτσι μου 'ρχεται να τα παρατήσω όλα σύξυλα. Και θα το 'κανα, αν δεν είχα υπογράψει το φυλλάδιο».

«Α, μη μιλάς με τέτοιο σοβαρό ύφος, Τζιμ. Φέρεσαι σαν τους ήρωες σ' εκείνα τα ανόητα μελοδράματα που άρεσαν τόσο στη μητέρα να τα παίζει. Μα δε θα κάτω να μαλώσω μαζί σου. Τον είδα, και, ναι! Και μόνο να τον βλέπω με κάνει απέραντα ευτυχισμένη. Δε θα μαλώσουμε. Ξέρω ότι ποτέ δε θα μπορούσες να κάνεις κακό σε κάποιον που αγαπώ, έτσι δεν είναι;»

«Όσο τον αγαπάς, όχι» απάντησε βαριά.

«Θα τον αγαπώ για πάντα!» φώναξε η Σίμπυλ.

«Κι εκείνος;»

«Κι εκείνος για πάντα!»

«Το καλό που του θέλω».

Η Σίμπυλ απομακρύνθηκε από κοντά του. Έπειτα γέλασε κι ακούμπησε το χέρι της στο μπράτσο του. Στο κάτω κάτω, ήταν ακόμη παιδί.

Στη Μαομάρινη Αψίδα σταμάτησαν ένα λεωφορείο, που τους άφησε κοντά στο φτωχόσπιτό τους στη Γιούστον Ρόουντ. Ήταν περασμένες πέντε, και η Σίμπυλ Βέιν έπρεπε να ξαπλώσει κάνα δυο ώρες πριν από την παράσταση. Ο Τζιμ επέμενε ότι έτσι έπρεπε να κάνει. Είπε ότι προτιμούσε να την αποχαιρετήσει χωρίς να είναι η μητέρα τους μπροστά. Σίγουρα θα του 'κανε ολόκληρη σκηνή, κι αυτός απεχθανόταν κάθε είδους σκηνές.

Χώρισαν στο δωμάτιο της Σίμπυλ. Στην καρδιά του αγοριού βασίλευε η ζήλια, κι ένα άγριο, θανάσιμο μίσος για τον ξένο που, όπως θεωρούσε, είχε μπει ανάμεσά τους. Μα όταν τα μπράτσα της τυλίχτηκαν γύρω στο λαιμό του και τα δάχτυλά της του χάιδεψαν τα μαλλιά, μαλάκωσε και τη φίλησε με αληθινή στοργή. Τα μάτια του ήταν δακρυσμένα καθώς κατέβαινε τις σκάλες.

Η μητέρα του τον περιέμενε κάτω. Μόλις μπήκε στο δωμάτιο, του άρχισε τη γκρίνια για την αργοπορία του. Κάθισε να φάει το

φτωχικό του δείπνο χωρίς να της δώσει καμιά απάντηση. Οι μύγες ζουζούνιζαν γύρω στο τραπέζι και περπατούσαν πάνω στο λευκασμένο τραπεζομάντιλο. Μέσ' απ' τη φασαρία των λεωφορείων και των αμαξιών που περνούσαν απ' έξω, άκουγε τη μονότονη φωνή της να καταβροχθίζει ένα ένα τα λεπτά που του απόμεναν.

Σε λίγο, έσπρωξε το πιάτο κι έκρυψε το κεφάλι μες στα χέρια του. Ένιωθε ότι είχε δικαίωμα να μάθει. Αν ήταν αλήθεια αυτό που υποπτευόταν, έπρεπε να του το είχε πει από καιρό. Η μητέρα του τον παρατηρούσε φοβισμένη. Τα λόγια έβγαιναν μηχανικά απ' τα χείλη της. Στα δάχτυλά της έπαιζε νευρικά ένα κουρελιασμένο δαντελένιο μαντιλάκι. Όταν το ρολόι χτύπησε έξι, ο Τζιμ σηκώθηκε και προχώρησε προς την πόρτα. Ύστερα γύρισε και την κοίταξε. Τα μάτια τους συναντήθηκαν. Στο βλέμμα της είδε μια απελπισμένη επίκληση οίκτου. Έγινε έξαλλος.

«Μητέρα, θέλω να σε ρωτήσω κάτι» είπε. Τα μάτια της ταξίδεψαν απλανή μες το δωμάτιο. Δεν του αποκρίθηκε. «Πες μου την αλήθεια. Έχω δικαίωμα να μάθω. Τον είχες παντρευτεί τον πατέρα μου;»

Εκείνη έβγαλε έναν βαθύ αναστεναγμό. Ήταν αναστεναγμός ανακούφισης. Η τρομερή στιγμή, η στιγμή που μέρα νύχτα, για βδομάδες και μήνες φοβόταν, είχε έρθει επιτέλους, κι όμως δεν ένιωσε καθόλου φόβο. Ως ένα σημείο μάλιστα, την απογοήτευσε και λιγάκι. Η χυδαία αμεσότητα της ερώτησης απαιτούσε μιαν άμεση απάντηση. Η σκηνή δεν έφτασε βαθμιαία στην κορύφωση. Η ερώτηση ακούστηκε ωμή. Της θύμιζε κακή θεατρική πρόβα.

«Όχι» απάντησε, απορώντας με την τραχιά απλότητα της ζωής.

«Δηλαδή, ο πατέρας μου ήταν ένας παλιάνθρωπος;» φώναξε το αγόρι, σφίγγοντας τις γροθιές του.

Εκείνη κούνησε το κεφάλι αρνητικά. «Το 'ξερα ότι δεν ήταν ελεύθερος. Αγαπιόμασταν πολύ. Αν ζούσε, θα φρόντιζε να εξασφαλίσει το μέλλον μας. Μη μιλάς άσχημα γι' αυτόν, γιε μου. Ήταν ο πατέρας σου, κι ήταν πραγματικός κύριος. Είχε μάλιστα και σχέσεις με την αριστοκρατία».

Μια βρисиά ξέφυγε απ' τα χείλη του. «Δε με νοιάζει για μένα» φώναξε, «αλλά μην αφήσεις τη Σίμπυλ... Κύριος του καλού κόσμου δεν είναι κι αυτός που είναι ερωτευμένος μαζί της, ή πα-

ριστάνει τον ερωτευμένο; Έχει κι αυτός σχέσεις με την αριστοκρατία, υποθέτω».

Για μια στιγμή, μια φριχτή αίσθηση ταπείνωσης πλημμύρισε τη γυναίκα. Έσκυψε το κεφάλι της. Σκούπισε τα μάτια της με χέρια που έτρεμαν. «Η Σίμπυλ έχει μητέρα» μουρμούρισε, «εγώ δεν είχα».

Το αγόρι συγκινήθηκε. Την πλησίασε, και σκύβοντας τη φίλησε. «Με συγχωρείς που σε πλήγωσα ρωτώντας για τον πατέρα μου» είπε, «μα δεν μπορούσα να κάνω αλλιώς. Έπρεπε να μάθω. Είναι ώρα να φύγω τώρα. Αντίο. Μην ξεχνάς ότι τώρα πια θα 'χεις μόνο ένα παιδί να φροντίζεις, και πίστεψέ με, αν αυτός ο άντρας κάνει κακό στην αδελφή μου, θα μάθω ποιος είναι, θα τον βρω και θα τον σκοτώσω σαν σκυλί. Τ' ορκίζομαι».

Η υπερβολική παραφορά της απειλής, η παθιασμένη χειρονομία που τη συνόδευε, τα παρανοϊκά μελοδραματικά λόγια, έκαναν τη ζωή να της φανεί πιο ζωντανή. Αυτή η ατμόσφαιρα της ήταν πολύ οικεία. Ανάσανε πιο ελεύθερα, και για πρώτη φορά ύστερα από πολλούς μήνες, θαύμασε πραγματικά το γιο της. Θα 'θελε να συνεχίσει τη σκηνή στην ίδια συναισθηματική κλίμακα, αλλά εκείνος την έκοψε. Έπρεπε να κουβαλήσουν τις αποσκευές κάτω και να ψάξουν για καμιά κουβέρτα. Οι υπηρέτες της πανσιόν μπαινόβγαινε κουβαλώντας τα πράγματα. Ήταν και το παζάρι για το ναύλο του αμαξά. Η πολύτιμη στιγμή χάθηκε μέσα σε πεζές λεπτομέρειες. Μ' ένα αίσθημα απογοήτευσης κούνησε το κουρελιασμένο δαντελένιο μαντιλάκι από το παράθυρο, καθώς ο γιος της απομακρυνόταν με την άμαξα. Μια μεγάλη ευκαιρία είχε πάει χαμένη. Παρηγορήθηκε λέγοντας στη Σίμπυλ πόσο έρημη θα ήταν η ζωή της τώρα που είχε μονάχα ένα παιδί να φροντίζει. Θυμόταν τη φράση. Της άρεσε πολύ. Για την απειλή δεν είπε τίποτα. Είχε ειπωθεί με ζωντάνια και δραματικότητα. Αισθανόταν ότι όλοι τους θα γελούσαν μια μέρα με την ανάνησή της.

6

«Υποθέτω ότι έμαθες τα νέα, Μπάζιλ» είπε ο λόρδος Χένρυ εκείνο το βράδυ, καθώς ο Χόλγουορντ έμπαινε στο μικρό ιδιαίτερο στου Μπρίστολ όπου είχε ετοιμαστεί ένα δείπνο για τρεις.

«Όχι, Χάρυ» αποκρίθηκε ο καλλιτέχνης, δίνοντας το καπέλο και το πανωφόρι του στο σερβιτόρο που υποκλινόταν μπροστά του. «Περί τίνος πρόκειται; Ελπίζω να μην έχει σχέση με την πολιτική. Δεν υπάρχει ούτε ένας σ' ολόκληρη τη Βουλή των Κοινοτήτων που ν' αξίζει τον κόπο να τον ζωγραφίσεις, αν και πολλοί απ' αυτούς είν' ό,τι πεις για ένα ασπρισματάκι».

«Ο Ντόριαν Γκρέη αρραβωνιάστηκε» είπε ο λόρδος Χένρυ, παρατηρώντας τον προσεκτικά ενώ μιλούσε.

Ο Χόλγουορντ έκανε μια κίνηση έκπληξης και συνοφρυώθηκε. «Ο Ντόριαν αρραβωνιάστηκε!» φώναξε. «Αδύνατον!»

«Κι όμως αληθινό».

«Με ποια;»

«Με κάποια νεαρή ηθοποιό».

«Δεν μπορώ να το πιστέψω. Ο Ντόριαν είναι πολύ λογικός για να κάνει κάτι τέτοιο».

«Ο Ντόριαν είναι πολύ σοφός και γι' αυτό ακριβώς κάνει πότε πότε κάποια τρέλα, αγαπητέ μου Μπάζιλ».

«Δε νομίζω ότι ο γάμος είναι κάτι που μπορεί κανείς να το κάνει πότε πότε, Χάρυ».

«Εκτός αν ζει στην Αμερική» πρόσθεσε ο λόρδος Χένρυ ναυχελικά. «Εγώ όμως δεν είπα ότι παντρεύτηκε. Είπα απλώς ότι αρραβωνιάστηκε. Υπάρχει μεγάλη διαφορά. Θυμάμαι πολύ καθαρά ότι παντρεύτηκε, μα δεν μπορώ να θυμηθώ καθόλου τον εαυτό μου αρραβωνιασμένο. Τείνω να πιστέψω ότι δεν αρραβωνιάστηκε ποτέ».

«Μα σκέψου λιγάκι την καταγωγή του Ντόριαν, τη θέση και

την περιουσία του. Θα ήταν γελοίο να παντρευτεί μια κοπέλα τόσο κατώτερή του».

«Αν θέλεις να τον κάνεις να την παντρευτεί, δεν έχεις παρά να του το πεις, Μπάτζιλ. Τότε σίγουρα θα το κάνει. Όταν ένας άνθρωπος κάνει μια βλακεία, την κάνει πάντα με τις ευγενέστερες των προθέσεων».

«Ελπίζω να 'ναι καλό κορίτσι, Χάρυ. Δε θέλω να δω τον Ντόριαν δεμένο με κάποιο ελεεινό πλάσμα που θα μπορούσε να του χαλάσει το χαρακτήρα και να καταστρέψει το πνεύμα του».

«Α, είναι καλύτερη κι από καλή –είναι όμορφη» μουρμούρισε ο λόρδος Χένρυ, πίνοντας μια γουλιά βερμούτ με πορτοκάλι. «Ο Ντόριαν λέει ότι είναι όμορφη, και σε κάτι τέτοια σπάνια κάνει λάθος. Το πορτρέτο που του ζωγράφισες τον έχει κάνει να εκτιμάει μ' ευαισθησία την εμφάνιση των άλλων. Είχε κι αυτό το εξαιρετικό αποτέλεσμα, ανάμεσα στ' άλλα. Θα τη δούμε απόψε, αν ο Ντόριαν δεν ξεχάσει το ραντεβού μας».

«Μιλάς σοβαρά;»

«Φυσικά, Μπάτζιλ. Θα 'νωθα δυστυχής αν ήξερα ότι μπορώ να μιλήσω με περισσότερη σοβαρότητα απ' όση δείχνω αυτή τη στιγμή».

«Τον εγκρίνεις αυτό τον αρραβώνα, Χάρυ;» ρώτησε ο ζωγράφος, περπατώντας πάνω κάτω στο δωμάτιο και δαγκώνοντας τα χείλη του. «Δεν είναι δυνατόν να τον εγκρίνεις. Είναι ένας ανόητος και παράλογος έρωτας».

«Δεν εγκρίνω ούτε απορρίπτω πια το στιδήποτε. Είναι μια παράλογη στάση απέναντι στη ζωή. Δεν ερχόμαστε στον κόσμο για να εκφράσουμε τις ηθικές μας προκαταλήψεις. Δε δίνω ποτέ την παραμικρή σημασία σ' αυτά που λένε οι κοινοί άνθρωποι και ποτέ δεν ανακατεύομαι σ' αυτά που κάνουν οι γοητευτικοί. Αν μια προσωπικότητα με γοητεύει, όποιο τρόπο έκφρασης κι αν έχει διαλέξει, εμένα μ' ευχαριστεί το ίδιο. Ο Ντόριαν Γκρέη ερωτεύεται μια όμορφη κοπέλα που παίζει την Ιουλιέτα και της κάνει πρόταση γάμου. Γιατί όχι; Και τη Μεσσαλίνα να παντρευόταν, θα εξακολουθούσε να είναι εξίσου ενδιαφέρων. Ξέρεις ότι δεν είμαι υπέρμαχος του γάμου.²² Το σημαντικότερο μειονέκτημα του γάμου είναι ότι στερεί απ' τους ανθρώπους τον εγωισμό τους. Και οι άνθρωποι χωρίς εγωισμό είναι άχρωμοι. Τους λείπει η ατομικότητα. Κι ωστόσο, υπάρχουν μερικοί χαρακτήρες που με

το γάμο γίνονται πιο σύνθετοι. Διατηρούν τον εγωισμό τους και του προσθέτουν πολλά άλλα Εγώ. Αναγκάζονται να ζουν περισσότερες ζωές. Αποκοτούν ανώτερη οργάνωση, και θα 'λεγα πως αυτό είναι κι ο σκοπός της ύπαρξής μας. Κι ύστερα, κάθε εμπειρία έχει την αξία της, κι ό,τι και να λέμε κατά του γάμου, σίγουρα είναι μια σημαντική εμπειρία. Ελπίζω ο Ντόριαν Γκρέη να κάνει αυτή την κοπέλα σύζυγό του, να τη λατρεύει με πάθος για κάνα εξάμηνο κι έπειτα να τον ξετρελάνει ξαφνικά κάποια άλλη. Θα αποτελούσε ένα θαυμάσιο αντικείμενο μελέτης».

«Δεν πιστεύεις κουβέντα απ' όσα λες, Χάρυ, και το ξέρεις πολύ καλά. Αν καταστραφεί η ζωή του Ντόριαν Γκρέη, κανένας δε θα λυπηθεί περισσότερο από σένα. Είσαι πολύ καλύτερος απ' όσο θέλεις να φαίνεσαι».

Ο λόρδος Χένρυ γέλασε. «Ο λόγος που θέλουμε να έχουμε τόσο καλή γνώμη για τους άλλους είναι ότι όλοι φοβόμαστε τον εαυτό μας. Η βάση της αισιοδοξίας είναι απλά και μόνο ο φόβος. Πιστεύουμε ότι είμαστε γενναιόδωροι επειδή αποδίδουμε στον πλησίον μας εκείνες τις αρετές που είναι πιθανό ν' αποδειχτούν ευεργετικές για μας. Υμνούμε τον τραπεζίτη για να μας δανείσει λεφτά, και βρισκόμαστε καλές ιδιότητες στο ληστή με την ελπίδα ότι θα λυπηθεί τις τσέπες μας. Τα πιστεύω ακράδαντα αυτά που είπα. Περιφρονώ βαθύτατα την αισιοδοξία. Όσο για την καταστροφή της ζωής που ανέφερες, καμιά ζωή δεν καταστρέφεται εκτός από κείνη που η ανάπτυξή της διακόπτεται. Αν θέλεις να καταστρέψεις το χαρακτήρα ενός ανθρώπου, δεν έχεις παρά να τον αναμορφώσεις. Όσο για το γάμο, και βέβαια θα 'ταν ανοησία, αφού υπάρχουν κι άλλοι, και μάλιστα πολύ πιο ενδιαφέροντες δεσμοί ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες. Φυσικά, θα τους ενθαρρύνω. Έχουν μια ιδιαίτερη γοητεία, γιατί είναι και της μόδας. Αλλά νά κι ο ίδιος ο Ντόριαν. Θα σου πει περισσότερα απ' όσα μπορώ να σου πω εγώ».

«Αγαπητέ μου Χάρυ, αγαπητέ μου Μπάτζιλ, περιμένω τα συγχαρητήριά σας!» είπε ο νέος, πετώντας τη βραδινή του κάπα με τη σατινένια φόδρα και σφίγγοντας τα χέρια των φίλων του. «Ποτέ στη ζωή μου δεν ήμουν τόσο ευτυχισμένος. Φυσικά, ήταν πολύ ξαφνικό· όπως όλα τα πραγματικά ευχάριστα πράγματα. Αλλά μου φαίνεται ότι είναι το μόνο που αναζητούσα σ' όλη μου τη ζωή». Είχε κοκκινίσει από έξαψη και χαρά κι έδειχνε ιδιαίτερα όμορφος.

«Ελπίζω να 'σαι πάντα ευτυχισμένος, Ντόριαν» είπε ο Χόλγουορντ, «δε σου το συγχωρώ όμως ότι δε μου είπες για τον αρβανά σου. Στον Χάρυ το είπες».

«Κι εγώ δε σου συγχωρώ ότι άργησες για το δείπνο» παρεμβλήθηκε ο λόρδος Χένρυ, βάζοντας το χέρι του στον ώμο του νέου και χαμογελώντας ενώ μιλούσε. «Ελάτε, ας καθίσουμε στο τραπέζι να δοκιμάσουμε την τέχνη του νέου αρχιμάγειρα, κι ύστερα θα μας τα πεις όλα».

«Δεν έχω και πολλά να σας πω» φώναξε ο Ντόριαν, καθώς πήγαιναν να καθίσουν στο μικρό στρογγυλό τραπέζι. «Αυτό που συνέβη είναι το εξής: Αφού χωρίσαμε χτες το βράδυ, Χάρυ, ντύθηκα, δειπνήσα στο μικρό ιταλικό εστιατόριο στη Ρούπερτ Στρητ που μου σύστησες, και στις οχτώ η ώρα ήμουν στο θέατρο. Η Σίμπυλ έπαιζε τη Ροζαλίνα. Φυσικά, το σκηνικό ήταν απαίσιο και ο Ορλάντο γελοίος. Αλλά η Σίμπυλ! Θα 'πρεπε να τη βλέπατε! Όταν εμφανίστηκε με τα αγορίστικα ρούχα της ήταν τέλεια, υπέροχη. Φορούσε ένα πρασινωπό βελούδινο ζακέτο με κανελιά μανίκια, καφέ κολλητό παντελόνι με μπότες, ένα κομψό πράσινο καπελάκι με φτερό γερακιού στερεωμένο μ' ένα πετράδι, και μανδύα με κουκούλα κι ανοιχτή κόκκινη φόδρα. Ποτέ δε μου είχε φανεί πιο όμορφη. Είχε όλη τη λεπτή χάρη της Ταναγραίας που έχεις στο ατελιέ σου, Μπάτζιλ. Τα μαλλιά της πλαισίωναν ένα γλομό ρόδο. Όσο για το παίξιμό της –καλά, θα τη δείτε απόψε. Είναι γεννημένη καλλιτέχνις. Καθόμουν στο θλιβερό θεωρείο μου καταμαγεμένος. Ξέχασα ότι βρισκόμουν στο Λονδίνο, στον δέκατο ένατο αιώνα. Ήμουν μακριά μαζί με την αγάπη μου, σ' ένα δάσος που ποτέ δεν έχει δει ανθρώπου μάτι. Μετά την παράσταση, πήγα στα παρασκήνια και της μίλησα. Κι εκεί που καθόμασταν μαζί, τα μάτια της πήραν άξαφνα μια έκφραση που ποτέ προηγουμένως δεν είχα ξαναδεί. Τα χείλη μου πλησίασαν τα δικά της. Φιληθήκαμε. Δεν μπορώ να σας περιγράψω τι ένιωσα εκείνη τη στιγμή. Μου φάνηκε ότι όλη μου η ζωή είχε συμπυκνωθεί σ' ένα τέλειο σημείο ρόδινης χαράς. Εκείνη ριγούσε σύγκορμη, έτρεμε και σκιρτούσε σαν λευκός νάρκισσος. Ύστερα έπεσε στα γόνατα και μου φίλησε τα χέρια. Αισθάνομαι ότι δε θα 'πρεπε να σας τα πω αυτά, μα δεν μπορώ να κάνω αλλιώς. Η Σίμπυλ δεν το είπε ούτε καν στη μητέρα της. Δεν ξέρω τι θα πουν οι κηδεμόνες μου. Ο λόρδος Ράντλυ σίγουρα θα γίνει έξαλλος.

Δε με νοιάζει όμως. Σε λιγότερο από ένα χρόνο θα ενηλικιωθώ και τότε θα μπορώ να κάνω ό,τι θέλω. Τι λες, Μπάτζιλ, δεν είχα δίκιο να ψάξω την αγάπη μου μέσα στην ποίηση και να βρω τη γυναίκα μου στα έργα του Σαίξπηρ; Χείλη που ο Σαίξπηρ τα 'μαθε να μιλούν, ψιθύρισαν το μυστικό τους στ' αυτή μου. Ένωσα τα χέρια της Ροζαλίντας να μ' αγκαλιάζουν και φίλησα την Ιουλιέτα στο στόμα».

«Ναι, Ντόριαν, νομίζω πως είχες δίκιο» είπε αργά ο Χόλγουορντ.

«Την είδες καθόλου σήμερα;» ρώτησε ο λόρδος Χένρυ.

Ο Ντόριαν Γκρέη κούνησε το κεφάλι αρνητικά. «Την άφησα στο δάσος του Άρντεν και θα την ξαναβρώ σ' έναν κήπο στη Βερόνα».

Ο λόρδος Χένρυ ήπια μια γουλιά σαμπάνια με ύφος συλλογισμένο. «Σε ποιο συγκεκριμένο σημείο τής ανέφερες τη λέξη “γάμος”, Ντόριαν; Και τι σου απάντησε εκείνη; Μάλλον τα 'χεις ξεχάσει όλ' αυτά».

«Αγαπητέ μου Χάρυ, δεν το χειρίστηκα το ζήτημα σαν εμπορική συναλλαγή, και δεν της έκανα επίσημη πρόταση γάμου. Της είπα ότι την αγαπώ κι εκείνη μου είπε ότι δεν είναι άξια να γίνει γυναίκα μου. Άκου δεν είναι άξια! Μα, όλος ο κόσμος δεν αξίζει για μένα τίποτα μπροστά της!»

«Οι γυναίκες είναι υπέροχα πρακτικές» μουρμούρισε ο λόρδος Χένρυ, «πολύ πιο πρακτικές από μας. Σε τέτοιες περιπτώσεις, εμείς ξεχνάμε συνήθως να θίξουμε το θέμα του γάμου κι εκείνες φροντίζουν πάντα να μας το θυμίζουν».

Ο Χόλγουορντ ακούμπησε το χέρι του στο μπράτσο του φίλου του. «Μη λες τέτοια, Χάρυ. Ο Ντόριαν ενοχλήθηκε. Δεν είναι σαν τους άλλους άντρες. Ποτέ δε θα 'κανε μια γυναίκα δυστυχισμένη. Έχει πολύ λεπτό κι ευαίσθητο χαρακτήρα για να κάνει κάτι τέτοιο».

Ο λόρδος Χένρυ έριξε ένα βλέμμα στην απέναντι πλευρά του τραπεζιού. «Ο Ντόριαν ποτέ δεν ενοχλείται, ό,τι κι αν του πω» αποκρίθηκε. «Έκανα την ερώτηση, γιατί είχα έναν πολύ σημαντικό λόγο –για την ακρίβεια, τον μοναδικό λόγο που επιτρέπει να κάνει κανείς την οποιαδήποτε ερώτηση– με άλλα λόγια, ήμουν περίεργος. Η θεωρία μου είναι ότι πρόταση γάμου μάς κάνουν πάντα οι γυναίκες, κι όχι εμείς σ' αυτές. Δε μιλώ, φυσι-

κά, για τη μεσαία τάξη. Αλλά η μεσαία τάξη δεν έχει μοντέρνες αντιλήψεις».

Ο Ντόριαν Γκρέη γέλασε και τίναξε το κεφάλι του. «Είσαι αδιόρθωτος, Χάρν, δε με πειράζει όμως. Μου είναι αδύνατον να θυμώσω μαζί σου. Όταν δεις τη Σίμπυλ, θα καταλάβεις ότι ο άντρας που θα μπορούσε να την πληγώσει πρέπει να είναι κτήνος, ένα άκαρδο κτήνος. Δεν μπορώ να καταλάβω πώς είναι δυνατόν να θέλει κανείς να ντροπιάσει αυτήν που αγαπά. Κι εγώ την αγαπώ τη Σίμπυλ Βέιν. Θέλω να τη βάλω πάνω σ' ένα χρυσό βάθρο και να βλέπω τον κόσμο να προσκυνάει τη γυναίκα που είναι δική μου. Τι είναι ο γάμος; Ένας αμετάκλητος όρκος. Γι' αυτό τον κοροϊδεύεις. Α! Μην τον χλευάζεις! Έναν τέτοιο αμετάκλητο όρκο θέλω κι εγώ να πάρω. Η εμπιστοσύνη της με κάνει πιστό, η πίστη της σ' εμένα με κάνει καλό. Όταν είμαι μαζί της, μετανιώνω για όλα όσα μου έμαθες. Γίνομαι διαφορετικός απ' αυτό που με ξέρεις. Έχω αλλάξει, και αρκεί να με αγγίξει με το χέρι της η Σίμπυλ Βέιν, για να με κάνει να ξεχάσω κι εσένα και όλες σου τις λαθεμένες, γοητευτικές, δηλητηριώδεις και υπέροχες θεωρίες».

«Και ποιες είναι αυτές οι θεωρίες;» ρώτησε ο λόρδος Χένρυ, βάζοντας στο πιάτο του σαλάτα.

«Νά, οι θεωρίες σου για τη ζωή, οι θεωρίες σου για τον έρωτα, οι θεωρίες σου για την απόλαυση. Όλες σου οι θεωρίες, Χάρν».

«Η απόλαυση είναι το μόνο πράγμα για το οποίο αξίζει να έχει κανείς μια θεωρία» αποκρίθηκε εκείνος, με την αργή, μελωδική του φωνή. «Αλλά πολύ φοβάμαι ότι δεν μπορώ να διεκδικήσω την πατρότητά της. Η θεωρία αυτή ανήκει στη φύση, όχι σ' εμένα. Η απόλαυση είναι η δοκιμασία της φύσης, το σημάδι της επιδοκιμασίας της. Όταν είμαστε ευτυχισμένοι, είμαστε πάντα καλοί, αλλά όταν είμαστε καλοί, δεν είμαστε πάντα ευτυχισμένοι».

«Α! Τι εννοείς όμως λέγοντας καλοί;» φώναξε ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ.

«Ναι» επανέλαβε ο Ντόριαν, γέρνοντας πίσω στην καρέκλα του και κοιτάζοντας το λόρδο Χένρυ πάνω από το μεγάλο μπουκέτο με τα μαβιά κρίνα που ήταν στη μέση του τραπεζιού, «τι εννοείς λέγοντας καλοί, Χάρν;»

«Να είσαι καλός σημαίνει να είσαι σε αρμονία με τον εαυτό σου» απάντησε εκείνος, αγγίζοντας το λεπτό χερίδι του ποτηρι-

ού του με τα ωχρά, περιποιημένα του δάχτυλα. «Η δυσαρμονία προκύπτει όταν αναγκάζεσαι να είσαι σε αρμονία με τους άλλους. Η ατομική μας ζωή –αυτό είναι το σημαντικό. Όσο για τη ζωή των γύρω μας, αν θέλουμε να είμαστε υποκριτές ή πουριτανοί, μπορούμε να διατυμπανίζουμε τις ηθικές μας απόψεις για κείνους, αλλά εμάς δε μας αφορά καθόλου. Κι έπειτα, ο ατομικισμός έχει αναμφίβολα τους υψηλότερους στόχους. Η σύγχρονη ηθική συνίσταται στην αποδοχή των προδιαγραφών της κάθε εποχής. Θεωρώ ότι το να αποδέχεται ένας καλλιεργημένος άνθρωπος τις προδιαγραφές της εποχής του αποτελεί μέγιστη ανηθικότητα».

«Αν όμως κάποιος ζει μόνο για τον εαυτό του, Χάρν, δεν πληρώνει πολύ μεγάλο τίμημα για την πράξη του αυτή;» ρώτησε ο ζωγράφος.

«Ναι, στις μέρες μας όλα χρεώνονται υπερβολικά. Θα 'λεγα ότι η πραγματική τραγωδία των φτωχών είναι ότι το μόνο πράγμα που μπορούν να επιτρέψουν στους εαυτούς τους είναι η αυταπάτηση. Οι όμορφες αμαρτίες, όπως και τα όμορφα πράγματα, είναι προνόμιο των πλουσίων».

«Πληρώνουμε και μ' άλλους τρόπους, όχι μόνο με χρήματα».

«Με τι τρόπους, Μπάτζιλ;»

«Νά, θα 'λεγα ότι πληρώνουμε με τις τύψεις μας, με πόνο, με... τελικά, πληρώνουμε με τη συναίσθηση του ξεπεσμού μας».

Ο λόρδος Χένρυ σήκωσε τους ώμους. «Αγαπητέ μου φίλε, η μεσαιωνική τέχνη είναι γοητευτική, αλλά τα μεσαιωνικά συναισθήματα είναι εντελώς ξεπερασμένα. Βέβαια, μπορεί κανείς να τα χρησιμοποιήσει στα μυθιστορήματα. Αλλά έτσι κι αλλιώς, τα μοναδικά πράγματα που μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει στα μυθιστορήματα είναι εκείνα που έχει πάψει πια να χρησιμοποιεί στην πραγματικότητα. Πίστεψέ με, κανένας πολιτισμένος άνθρωπος δε μετανιώνει για μια απόλαυση, και κανένας απολίτιστος δεν ξέρει τι είναι η απόλαυση».

«Εγώ ξέρω τι είναι η απόλαυση» φώναξε ο Ντόριαν Γκρέη. «Είναι το να λατρεύεις κάποιον».

«Αυτό είναι ασφαλώς προτιμότερο απ' το να σε λατρεύουν» αποκρίθηκε ο λόρδος Χένρυ παίζοντας με τα φρούτα. «Το να σε λατρεύουν είναι πολύ ενοχλητικό. Οι γυναίκες μάς μεταχειρίζονται ακριβώς όπως η ανθρωπότητα φέρεται στους θεούς της.

Μας εκφράζουν τη λατρεία τους και μας φορτώνονται συνεχώς, ζητώντας μας να κάνουμε κάτι γι' αυτές».

«Εγώ θα 'λεγα πως ό,τι μας ζητούν, μας το έχουν δώσει πρώτες εκείνες» μουρμούρισε ο νέος σοβαρά. «Γεννούν μέσα μας τον έρωτα. Έχουν λοιπόν το δικαίωμα και να τον απαιτούν από μας».

«Αυτό είναι απόλυτα αληθινό, Ντόριαν» φώναξε ο Χόλγουορντ.

«Τίποτα δεν είναι απόλυτα αληθινό» είπε ο λόρδος Χένρυ.

«Αυτό είναι» τον διέκοψε ο Ντόριαν Γκρέη. «Πρέπει να το παραδεχτείς, Χάρυ, οι γυναίκες προσφέρουν στους άντρες το ίδιο το χρυσάφι των ημερών τους».

«Πολύ πιθανό» αναστέναξε εκείνος, «αλλά πάντα το ζητούν πίσω, και μάλιστα σε πενταροδεκάρες. Αυτό είναι το πρόβλημα. Οι γυναίκες, όπως είπε κάποτε ένας πνευματώδης Γάλλος, μας εμπνέουν την επιθυμία να δημιουργήσουμε αριστουργήματα και πάντα μας εμποδίζουν να την εκπληρώσουμε».

«Χάρυ, είσαι απαίσιος! Δεν ξέρω γιατί σε συμπαθώ τόσο πολύ».

«Πάντα θα με συμπαθείς, Ντόριαν» αποκρίθηκε ο λόρδος Χένρυ. «Θα πιείτε καφέ, φίλοι μου; -Σερβιτόρε, φέρε μας καφέ, γαλλική σαμπάνια και μερικά τσιγάρα. Όχι, όχι, καλύτερα μη φέρνεις τσιγάρα, έχω μερικά. Μπάζιλ, δε σου επιτρέπω να καπνίσεις πούρο. Πρέπει να καπνίσεις ένα τσιγάρο. Το τσιγάρο είναι η τέλεια μορφή της τέλει απόλαυσης. Είναι εξάισιο, και σ' αφήνει ανικανοποίητο. Τι περισσότερο μπορεί να ζητήσει κανείς; Ναι, Ντόριαν, πάντα θα με συμπαθείς, και μάλιστα πολύ. Αντιπροσωπεύω για σένα όλες τις αμαρτίες που ποτέ δεν είχες το θάρρος να κάνεις».

«Τι ανοησίες λες, Χάρυ!» φώναξε ο νέος, ανάβοντας το τσιγάρο του μ' έναν ασημένιο δράκοντα που έβγαζε φωτιά απ' το στόμα κι είχε φέρει στο τραπέζι τους ο σερβιτόρος. «Ας πάμε στο θέατρο. Όταν η Σίμπυλ εμφανιστεί στη σκηνή, θα αποκτήσεις ένα νέο ιδανικό στη ζωή σου. Θα ενσαρκώσει κάτι που δε γνώρισες ποτέ».

«Τα έχω γνωρίσει όλα» είπε ο λόρδος Χένρυ με μια έκφραση κούρασης στα μάτια, «αλλά είμαι πάντα πρόθυμος να νιώσω κάτι καινούριο. Φοβάμαι ωστόσο ότι, για μένα τουλάχιστον, δεν υπάρχουν καινούριες συγκινήσεις. Τέλος πάντων, πού ξέρεις,

μπορεί η υπέροχη αγαπημένη σου να με συναρπάσει. Λατρεύω το θέατρο. Είναι τόσο πιο αληθινό από τη ζωή. Ας πηγαίνουμε. Ντόριαν, εσύ θα 'ρθεις μαζί μου. Λυπάμαι πολύ, Μπάζιλ, στο μόνιπο χωρούν μόνο δύο. Πρέπει να μας ακολουθήσεις μ' ένα αγοραίο».

Σηκώθηκαν κι έβαλαν τα παλτά τους, πίνοντας τον καφέ τους όρθιοι. Ο ζωγράφος ήταν σιωπηλός κι ανήσυχος. Μια θλίψη τον τύλιγε. Δεν άντεχε την ιδέα του γάμου του Ντόριαν, αλλά και πάλι του φαινόταν προτιμότερος από πολλά άλλα που θα μπορούσαν να είχαν συμβεί. Σε λίγα λεπτά, κατέβηκαν όλοι κάτω. Ο Μπάζιλ έφυγε μόνος, όπως το 'χαν κανονίσει, και κοιτούσε τα φώτα του μικρού μόνιππου μπροστά του. Μια παράξενη αίσθηση απώλειας τον κυριέψε. Αισθανόταν ότι ο Ντόριαν Γκρέη δε θα ήταν γι' αυτόν ποτέ πια ό,τι ήταν και στο παρελθόν. Η ζωή είχε μπει ανάμεσά τους... Τα μάτια του σκοτεινίασαν, και οι πολυσύχναστοι, φωτισμένοι δρόμοι θάμπωσαν μπροστά στα μάτια του. Όταν το αμάξι έφτασε στο θέατρο, του φάνηκε ότι είχε γεράσει χρόνια ολόκληρα.

7

Για κάποιον ανεξήγητο λόγο, το θέατρο εκείνο το βράδυ ήταν κατάμεστο, και ο χοντρός εβραίος διευθυντής που τους υποδέχτηκε στην πόρτα έλαμπε ολόκληρος χαμογελώντας μέχρι τ' αυτιά. Τους συνόδεψε ως το θεωρείο τους με πομπώδη και γλοιώδη δουλικότητα, κουνώντας τα χοντρά, στολισμένα χέρια του και μιλώντας όσο πιο δυνατά τού επέτρεπαν τα πνευμόνια του. Ο Ντόριαν τον σιχάθηκε περισσότερο από ποτέ. Αισθανόταν λες κι είχε πάει να βρει τη Μιράντα κι έπεσε πάνω στον Κάλμπαν. Ο λόρδος Χένρυ, από την άλλη μεριά, τον βρήκε μάλλον συμπαθητικό. Τουλάχιστον έτσι δήλωσε, κι επέμεινε να του σφίξει το χέρι, διαβεβαιώνοντάς τον ότι ήταν περήφανος που γνώριζε έναν άνθρωπο που είχε ανακαλύψει μια πραγματική ιδιοφυΐα και είχε χρεοκοπήσει για να μείνει πιστός σ' έναν ποιητή. Ο Χόλγουορντ διασκεδάζε παρατηρώντας τα πρόσωπα στην πλατεία. Έκανε αποπνικτική ζέση, και ο τεράστιος πολυέλαιος φώτιζε τη σάλα σαν μια τερατώδης ντάλια με πέταλα από κίτρινη φλόγα. Οι νεαροί στην πλατεία είχαν βγάλει τα σακάκια και τα γιλέκα τους και τα είχαν κρεμάσει στις ράχες των καθισμάτων τους. Μιλούσαν με τους φίλους τους στην άλλη άκρη του θεάτρου, και μοιράζονταν τα πορτοκάλια τους με τα φανταχτερά κορίτσια που κάθονταν δίπλα τους. Οι φωνές τους ήταν τρομερά τσιριχτές και παράτονες. Ο κρότος των φελών που πετάγονταν απ' τα μπουκάλια ακουγόταν συνεχώς από το μπαρ του θεάτρου.

«Τι μέρος κι αυτό για να βρει κανείς τη θεά του!» είπε ο λόρδος Χένρυ.

«Ναι!» αποκρίθηκε ο Ντόριαν Γκρέη. «Εδώ τη βρήκα, και είναι θείο πλάσμα, καμιά στον κόσμο δεν τη φτάνει. Όταν αρχίσει να παίζει, θα ξεχάσετε τα πάντα. Αυτοί οι κοινοί και άξεστοι άνθρωποι με τα τραχιά πρόσωπα και τις άτσαιλες χειρονομίες,

γίνονται εντελώς διαφορετικοί όταν βγαίνει στη σκηνή. Κάθονται σιωπηλοί και την κοιτούν. Κλαίνε και γελάνε σύμφωνα με τη δική της θέληση. Επιδρά πάνω τους αμέσως, σαν τον ήχο του βιολιού. Τους κάνει κι αποκτούν πνευματικότητα, και νιώθεις ότι είναι κι αυτοί φτιαγμένοι από την ίδια σάρκα και το ίδιο αίμα όπως κι εσύ».

«Από την ίδια σάρκα και το ίδιο αίμα όπως κι εγώ! Α! Ελπίζω όχι!» αναφώνησε ο λόρδος Χένρυ, που περιεργαζόταν τους θεατές του εξώστη με τα κιάλια της όπερας.

«Μην του δίνεις σημασία, Ντόριαν» είπε ο ζωγράφος. «Καταλαβαίνω τι εννοείς και πιστεύω σ' αυτή την κοπέλα. Για να την αγαπάς εσύ, πρέπει να είναι υπέροχη, και μια κοπέλα που επιδρά πάνω στους άλλους όπως περιγράφεις, πρέπει να είναι φύση λεπτή κι ευγενική. Να προσφέρεις πνευματικότητα στην εποχή σου –νά κάτι που αξίζει όσο τίποτε άλλο. Αν αυτή η κοπέλα μπορεί να δίνει ψυχή σ' εκείνους που τόσο καιρό ζούσαν χωρίς ψυχή, αν μπορεί να δημιουργεί την αίσθηση της ομορφιάς σε ανθρώπους που οι ζωές τους είναι γεμάτες ασχήμια και αθλιότητα, αν μπορεί να τους γυμνώνει απ' τον εγωισμό τους και να τους δανείζει δάκρυα για λύπες που δεν είναι δικές τους, αξίζει όλη σου τη λατρεία, αξίζει τη λατρεία όλου του κόσμου. Ο γάμος αυτός είναι πολύ ταιριαστός. Στην αρχή δεν το 'βλεπα έτσι, αλλά τώρα παραδέχομαι ότι έχεις δίκιο. Οι θεοί έπλασαν τη Σίμυλ Βέιν για σένα. Χωρίς αυτήν θα ήσουν ατελής».

«Ευχαριστώ, Μπάζιλ» αποκρίθηκε ο Ντόριαν Γκρέη σφίγγοντάς του το χέρι. «Ήξερα ότι εσύ θα με καταλάβαινες. Ο Χάρυ είναι τόσο κυνικός, που με τρομάζει. Αλλά νά, άρχισε να παίζει η ορχήστρα. Είναι απαίσια, ευτυχώς όμως θα παίζει μόνο πέντε λεπτά. Ύστερα θα σηκωθεί η αυλαία και θα δείτε την κοπέλα που θα της προσφέρω όλη μου τη ζωή, που της έχω κιόλας προσφέρει καθετί καλό που υπάρχει μέσα μου».

Ένα τέταρτο αργότερα, μέσα σε θυελλώδη χειροκροτήματα, εμφανίστηκε στη σκηνή η Σίμυλ Βέιν. Ναι, σίγουρα ήταν υπέροχη –ένα από τα πιο υπέροχα πλάσματα που έχω δει ποτέ, συλλογίστηκε ο λόρδος Χένρυ. Με την ντροπαλή της χάρη και τα φοβισμένα μάτια θύμιζε ελαφάκι. Μόλις αντίκρισε το κατάμεστο θέατρο με το ενθουσιώδες κοινό, ένα αγνό κοκκίνισμα, σαν τη σκιά ενός ρόδου μέσα σε ασημένιο καθρέφτη, κάλυψε τα μάγου-

λά της. Έκανε λίγα βήματα πίσω και τα χείλη της έμοιαζαν να τρέμουν. Ο Μπάζιλ Χόλγουορντ σηκώθηκε κι άρχισε να χειροκροτά. Ασάλευτος, σαν μέσα σ' όνειρο, ο Ντόριαν Γκρέη καθόταν και την κοίταζε. Ο λόρδος Χένρυ την κοίταζε με τα κιάλια του μουρμουρίζοντας: «Γοητευτική! Γοητευτικότατη!»

Η σκηνή διαδραματιζόταν στη μεγάλη αίθουσα του σπιτιού του Καπουλέτου, και ο Ρωμαίος ντυμένος προσκνητητής είχε μπει με τον Μερκούτιο και τους άλλους φίλους του. Η ορχήστρα έπαιξε όπως όπως λίγα μέτρα, και ο χορός άρχισε. Ανάμεσα στο πλήθος των άχαρων, κακοντυμένων ηθποιών, η Σίμπυλ Βέιν κινιόταν σαν πλάσμα από έναν κόσμο άλλο, πιο ωραίο και πιο ευγενικό. Καθώς χόρευε, το κορμί της λικνιζόταν σαν φυτό που σαλεύει μέσα στο νερό. Οι καμπύλες του λαιμού της ήταν οι καμπύλες ενός λευκού κρίνου. Τα χέρια της έμοιαζαν πλασμένα από δροσερό φιλντισι.

Κι ωστόσο ήταν περίεργα άτονη. Δεν έδειξε το παραμικρό σημάδι χαράς όταν τα μάτια της έπεσαν πάνω στον Ρωμαίο. Τα λίγα λόγια που έπρεπε να πει:

*Προσκνητή μου, τ' ανστηρά σου λόγια αδικούνε
τα χέρια σου, που ευλαβικά δείξαν το σεβασμό τους.
Κι οι άγιες χέρια έχουνε που οι πιστοί μπορούνε
ν' αγγίξουν, κι είναι το άγγιγμα αυτό ο ασπασμός τους*

όπως και τον σύντομο διάλογο που ακολουθεί, τα είπε με τρόπο εντελώς θεατρinίστικο. Η φωνή της ήταν εξαίσια, αλλά ο τόνος της ψεύτικος κι ο χρωματισμός της λαθεμένος. Αφαιρούσε απ' τους στίχους κάθε ζωντάνια. Και το πάθος έμοιαζε αφύσικο.

Ο Ντόριαν Γκρέη γλόμασε καθώς την παρακολουθούσε. Ήταν απορημένος και ανήσυχος. Κανένας από τους φίλους του δεν τολμούσε να του μιλήσει. Τους φαινόταν τελείως ατάλαντη. Είχαν απογοητευτεί τρομερά.

Ωστόσο, ένιωθαν ότι η σκηνή που μια Ιουλιέτα δείχνει το ταλέντο της είναι η σκηνή του μπαλκονιού στη δεύτερη πράξη. Και την περιμέναν. Αν αποτύχαινε εκεί, σήμαινε ότι δεν άξιζε τίποτα.

Όταν εμφανίστηκε στο μπαλκόνι με το φως του φεγγαριού, ήταν πολύ γοητευτική. Αυτό κανείς δεν μπορούσε να το αρνηθεί. Αλλά ο θεατρinίστικος τρόπος που έπαιζε ήταν ανυπόφορος, κι όσο προχωρούσε η σκηνή χειροτέρευε. Οι κινήσεις της γίνονταν

όλο και πιο γελοία τεχνητές. Έδινε υπερβολική έμφαση στο καθετί που έλεγε. Το όμορφο κομμάτι:

*Ξέρε πως αν δε μου 'κρυβε το πρόσωπο η μάσκα
της νύχτας, θα βαφότανε η όψη μου στο χρώμα
που 'χει η ντροπή των κοριτσιών, με όσα είπα απόψε-*

το απήγγειλε με την οδυνηρή ακρίβεια μιας μαθήτριας που έμαθε να απαγγέλλει από έναν κακό καθηγητή. Όταν ακούμπησε στο παραπέτο του μπαλκονιού κι έφτασε σ' εκείνους τους υπέροχους στίχους:

*Παρ' όλη τη χαρά που μου χαρίζεις
δε χαιρόμαι το σμίξιμο ετούτο μες στη νύχτα.
Ήρθε τόσο αναπάντεχα, με τόση ορμή... και μοιάζει
μ' αστραπή που χάνεται πριν πει κανείς «αστράφτει».
Γλυκέ μου, καληνύχτα σου! Ετούτο το μπουμπουκι
του έρωτα, η ανάσα του καλοκαιριού να το 'χει
κάνει λουλούδι υπέροχο, όταν ξαναβρεθούμε-**

τους πρόφερε σαν να μην είχαν κανένα νόημα για κείνην. Δεν ήταν από νευρικήτητα. Ίσα ίσα, όχι μόνο δεν ήταν καθόλου νευρική, αλλά έδειχνε και απολύτως ικανοποιημένη με τον εαυτό της. Απλούστατα, έπαιζε άσχημα. Η ερμηνεία της ήταν μια οικρή αποτυχία.

Ακόμη και το λαϊκό, αμόρφωτο κοινό της πλατείας και του εξώστη είχε χάσει κάθε ενδιαφέρον για το έργο. Οι θεατές άρχισαν να βαριούνται, να μιλούν δυνατά και να σφυριζούν. Ο εβραίος διευθυντής που στεκόταν στο πίσω μέρος του εξώστη, χτυπούσε τα πόδια του στο πάτωμα κι έβριζε με μανία. Η μόνη που έμενε ασυγκίνητη ήταν η ίδια η κοπέλα.

Όταν τελείωσε η δεύτερη πράξη, ξέσπασε μια θύελλα σφυριγμάτων, και ο λόρδος Χένρυ σηκώθηκε απ' το κάθισμά του και φόρεσε το πανωφόρι του. «Είναι πολύ όμορφη, Ντόριαν» είπε, «αλλά δεν ξέρει να παίξει. Ας φύγουμε».

«Εγώ θα καθίσω μέχρι το τέλος» αποκρίθηκε ο νέος με φωνή σκληρή και πικραμένη. «Λυπάμαι πάρα πολύ που σ' έκα-

* Τα αποσπάσματα από το *Ρωμαίος και Ιουλιέτα* είναι σε μετάφραση του Δημήτρη Μαιυράκιου.

να να χάσεις το βράδυ σου, Χάρυ. Ζητώ συγγνώμη κι απ' τους δυο σας».

«Αγαπητέ μου Ντόριαν, θα έλεγα ότι η δεσποινίς Βέιν είναι άρρωστη απόψε» τον διέκοψε ο Χόλγουορντ. «Θα έρθουμε να τη δούμε κάποιο άλλο βράδυ».

«Μακάρι να 'ταν άρρωστη» είπε εκείνος. «Αλλά μου φαίνεται απλούστατα αναίσθητη και ψυχρή. Είναι εντελώς αλλαγή. Χτες το βράδυ ήταν μια μεγάλη καλλιτέχνης. Απόψε δεν είναι παρά μια μετριότατη θεατρίνα της σειράς».

«Μη μιλάς έτσι για κάποια που αγαπάς, Ντόριαν. Ο έρωτας είναι κάτι πολύ πιο όμορφο απ' την τέχνη».

«Και τα δυο είναι μορφές μίμησης» παρατήρησε ο λόρδος Χένρυ. «Ας φύγουμε όμως, Ντόριαν, δεν πρέπει να μείνεις άλλο εδώ. Δεν κάνει καθόλου καλό στο ηθικό μας η κακή ηθοποιία. Κι ύστερα, δε φαντάζομαι ότι θα 'θελες να παίζει η γυναίκα σου στο θέατρο. Τι σημασία έχει λοιπόν αν παίζει την Ιουλιέτα σαν ξύλινη κούκλα; Είναι πολύ ωραία, κι αν ξέρει τόσο λίγα για τη ζωή, όσα και για την τέχνη του ηθοποιού, θα 'ναι για σένα μια υπέροχη εμπειρία. Υπάρχουν μόνο δύο είδη ανθρώπων που είναι στ' αλήθεια μαγευτικοί –οι άνθρωποι που ξέρουν τα πάντα και οι άνθρωποι που δεν ξέρουν απολύτως τίποτα. Για τ' όνομα του Θεού, αγαπητό μου παιδί, μην παίρνεις αυτό το σαραξικάρδιο ύφος! Το μυστικό για να μείνεις νέος παντοτινά είναι να μην έχεις ποτέ συναισθήματα που δε σου ταιριάζουν. Έλα με τον Μπάτζιλ κι εμένα στη λέσχη. Θα καπνίσουμε τσιγάρα και θα πιούμε στην ομορφιά της Σίμπυλ Βέιν. Γιατί είναι πραγματικά πολύ όμορφη. Τι περισσότερο θέλεις;»

«Φύγε, Χάρυ!» φώναξε το αγόρι. «Θέλω να μείνω μόνος. Μπάτζιλ, πρέπει να φύγεις κι εσύ. Αχ! Δε βλέπετε ότι η καρδιά μου έχει ραγίσει;» Καντά δάκρυα πλημμύρισαν τα μάτια του. Τα χείλη του άρχισαν να τρέμουν, και ορμώντας στο πίσω μέρος του θεωρείου, έγριψε στον τοίχο, κρύβοντας το πρόσωπο στα χέρια του.

«Ας φύγουμε εμείς, Μπάτζιλ» είπε ο λόρδος Χένρυ, με μια παράξενη τρυφερότητα στη φωνή του. Και οι δυο άντρες βγήκαν μαζί από το θεωρείο.

Λίγα λεπτά αργότερα, τα φώτα της ράμπας άναψαν και σηκώθηκε η αυλαία για την τρίτη πράξη. Ο Ντόριαν Γκρέη επέ-

στρεψε στη θέση του. Ήταν χλομός, περήφανος κι αδιάφορος. Το έργο συνεχιζόταν βαρετό, έμοιαζε ατέλειωτο. Το μισό κοινό έφυγε, διασχίζοντας την αίθουσα με βαριά βήματα και γελώντας. Η παράσταση ήταν ένα φιάσκο. Η τελευταία πράξη παίχτηκε με τους πάγκους της πλατείας σχεδόν άδειους. Η αυλαία έπεσε ανάμεσα σε χάχανα και φωνές.

Αμέσως μετά, ο Ντόριαν Γκρέη όρμησε στα παρασκήνια. Η κοπέλα καθόταν στο καμαρίνι μόνη της και στο πρόσωπό της ήταν ζωγραφισμένη μια έκφραση θριάμβου. Τα μάτια της έλαμπαν με μια εξάισια φλόγα. Ακτινοβολούσε ολόκληρη. Τα μισάνοιχτα χείλη της χαμογελούσαν σε κάποιο μυστικό που ήξεραν μόνο εκείνα. Μόλις μπήκε ο Ντόριαν, τον κοίταξε και το πρόσωπό της πήρε μια έκφραση ατέλειωτης χαράς. «Τι άσχημα που έπαιξα απόψε, Ντόριαν!» φώναξε.

«Φριχτά!» αποκρίθηκε εκείνος, κοιτάζοντάς την κατάπληκτος –«φριχτά! Η παράσταση ήταν απαίσια. Είσαι άρρωστη; Δεν έχεις ιδέα τι βασανιστήριο ήταν να σε βλέπω. Δεν έχεις ιδέα πόσο υπέφερα».

Η κοπέλα χαμογέλασε. «Ντόριαν» είπε, προφέροντας αργά τ' όνομά του, με μια μακρόσυρτη μουσικότητα στη φωνή της, λες κι ήταν πιο γλυκό κι απ' το μέλι για τα κόκκινα πέταλα των χειλιών της –«Ντόριαν, θα 'πρεπε να το 'χεις καταλάβει. Τώρα όμως το καταλαβαίνεις, έτσι δεν είναι;»

«Να καταλάβω τι πράγμα;» ρώτησε εκείνος με θυμό.

«Για ποιο λόγο ήμουν τόσο κακή απόψε. Για ποιο λόγο θα είμαι πάντα κακή από δω και πέρα. Για ποιο λόγο δε θα ξαναπαίξω ποτέ καλά».

Εκείνος σήκωσε τους ώμους. «Είσαι άρρωστη, μου φαίνεται. Όταν είσαι άρρωστη, δεν πρέπει να παίζεις. Γίνεσαι γελοία. Οι φίλοι μου βαρέθηκαν. Κι εγώ βαρέθηκα».

Η Σίμπυλ έμοιαζε να μην τον ακούει. Ήταν μεταμορφωμένη απ' τη χαρά της. Μια έκσταση ευτυχίας την κυριαρχούσε.

«Ντόριαν, Ντόριαν» φώναξε, «πριν σε γνωρίσω, το να παίζω ήταν η μόνη αλήθεια της ζωής μου. Μόνο στο θέατρο ζούσα. Νόμιζα ότι όλα ήταν αληθινά. Τη μια βραδιά ήμουν Ροζαλίνα, την άλλη Πόρσια. Η χαρά της Βεατρίκης ήταν και δική μου χαρά, και οι λύπες της Κορδέλια ήταν κι αυτές δικές μου. Τα πιστεύα όλα. Οι κοινοί άνθρωποι που έπαιζαν μαζί μου μού φαινονταν

θεϊκοί. Τα ζωγραφισμένα σκηνικά ήταν ο κόσμος μου. Δε γνώριζα τίποτ' άλλο παρά σκιές και τις πίστευα αληθινές. Ύστερα ήρθες εσύ –αχ, εσύ, όμορφη αγάπη μου!– κι ελευθέρωσες την ψυχή μου απ' τη φυλακή της. Μου έμαθες ποια είναι στ' αλήθεια η πραγματικότητα. Απόψε, πρώτη φορά στη ζωή μου, είδα την κενότητα, την ψευτιά, την ανοησία αυτής της κούφιας θεατρικής επίδειξης όπου έπαιζα ως τώρα. Απόψε, για πρώτη φορά, συνειδητοποίησα ότι ο Ρωμαίος ήταν απαίσιος, και γέρος, και μπογιατισμένος, ότι το φεγγαρόφωτο στον κήπο ήταν ψεύτικο, ότι τα σκηνικά ήταν πρόστυχα, ότι τα λόγια που έπρεπε να πω δεν ήταν αληθινά, δεν ήταν δικά μου λόγια, δεν ήταν αυτά που εγώ ήθελα να πω. Εσύ μου έφερες κάτι ανώτερο, κάτι που όλη η τέχνη δεν είναι παρά η φτωχή αντανάκλασή του. Μ' έκανες να καταλάβω τι είναι στ' αλήθεια ο έρωτας. Αγάπη μου! Αγάπη μου! Χαριτωμένε Πρίγκιπα! Πρίγκιπα της ζωής! Τις βαρέθηκα τις σκιές. Εσύ είσαι για μένα κάτι πολύ παραπάνω απ' όλη την τέχνη του κόσμου. Τι κοινό έχω εγώ με τις μαριονέτες ενός έργου; Όταν βγήκα στη σκηνή απόψε, δεν μπορούσα να καταλάβω τι έγινε και δεν ένιωθα πια το ρόλο μου. Πίστευα ότι θα 'μουν υπέροχη. Κι ανακάλυψα ότι δεν μπορούσα να κάνω τίποτα. Ξαφνικά, η ψυχή μου φωτίστηκε και τα κατάλαβε όλα. Ήταν κάτι εξαισιο. Τους άκουγα να σφυρίζουν και χαμογελούσα. Τι μπορούσαν αυτοί να καταλάβουν από μίαν αγάπη σαν τη δική μας; Πάρε με μακριά, Ντόριαν –πάρε με μαζί σου, πάρε με κάπου που να μπορούμε να είμαστε ολομόναχοι. Τη μισώ τη σκηνή. Θα μπορούσα να μιμηθώ ένα πάθος που δε νιώθω, μα δεν μπορώ να μιμηθώ αυτό το πάθος που με καίει σαν φωτιά. Αχ, Ντόριαν, Ντόριαν, καταλαβαίνεις τώρα τι σημαίνει αυτό; Ακόμη και να μπορούσα, θα το 'νωθα σαν ιεροσουλία να παίζω την ερωτευμένη. Εσύ μ' έκανες να το καταλάβω αυτό».

Ο Ντόριαν Γκρέη σωριάστηκε στον καναπέ και γύρισε το πρόσωπό του απ' την άλλη. «Σκότωσες την αγάπη μου» μουρμούρισε.

Εκείνη τον κοίταξε απορημένη και γέλασε. Δεν της απάντησε. Η Σίμπλντ τον πλησίασε και με τα μικρά της δάχτυλα χάιδεψε τα μαλλιά του. Γονάτισε κι έσφιξε τα χέρια του πάνω στα χείλη της. Εκείνος τα τράβηξε απότομα κι ένα ρίγος τον διαπέρασε.

Ύστερα πετάχτηκε πάνω και πήγε στην πόρτα. «Ναι» φώνα-

ξε, «σκότωσες την αγάπη μου. Πριν κινούσες τη φαντασία μου. Τώρα δε μου κινείς ούτε καν την περιέργεια. Μ' αφήνεις εντελώς αδιάφορο. Σ' αγαπούσα γιατί ήσουν υπέροχη, γιατί είχες πνεύμα, ήσουν ιδιοφυία, γιατί έδινες ζωή στα όνειρα των μεγάλων ποιητών, μορφή και ουσία στους ίσκιους της τέχνης. Τα κατέστρεψες όλα. Είσαι ρηχή και ανόητη. Θεέ μου! Τι τρελός που ήμουν να σ' αγαπήσω! Τι ηλίθιος! Δεν είσαι τίποτα για μένα τώρα πια. Δε θα σε ξαναδώ ποτέ. Δε θα σε ξανασκεφτώ ποτέ. Ποτέ δε θα αναφέρω ξανά τ' όνομά σου. Δεν ξέρεις τι ήσουν για μένα, κάποτε... Γιατί... Α! Δεν μπορώ ούτε να το σκέφτομαι! Μακάρι να μη σ' είχαν ποτέ αντικρίσει τα μάτια μου! Κατέστρεψες τον έρωτα της ζωής μου. Πόσο λίγο ξέρεις από αγάπη, για να λες ότι καταστρέφει την τέχνη σου! Χωρίς την τέχνη σου δεν είσαι τίποτα. Θα σ' έκανα διάσημη, υπέροχη, μεγάλη. Ο κόσμος θα σε λάτρευε σαν θεά και θα 'χες τ' όνομά μου. Τι είσαι τώρα; Μια θεατρίνα τρίτης κατηγορίας μ' ένα χαριτωμένο προσωπάκι».

Η κοπέλα έγινε κατάχλομη κι άρχισε να τρέμει. Έσφιξε σπασμωδικά τα χέρια της, και η φωνή της θαρρείς και σκάλωσε στο λαιμό της. «Δε μιλάς σοβαρά, Ντόριαν, έτσι δεν είναι;» μουρμούρισε. «Παίζεις θέατρο».

«Παίζω θέατρο! Αυτό τ' αφήνω σ' εσένα. Τα καταφέρνεις τόσο καλά!» απάντησε εκείνος πικρά.

Η Σίμπλντ σηκώθηκε, και με μια έκφραση πόνου και ικεσίας στο πρόσωπό της διέσχισε το δωμάτιο και τον πλησίασε. Ακούμπησε το χέρι της στο μπράτσο του και τον κοίταξε στα μάτια. Εκείνος την έσπρωξε πίσω. «Μη μ' αγγίζεις!» φώναξε.

Ένα σιγανό βογκητό ξέφυγε απ' τα χείλη της, ρίχτηκε στα πόδια του κι έμεινε εκεί σαν ποδοπατημένο λουλούδι. «Ντόριαν, Ντόριαν, μη μ' αφήνεις!» ψιθύρισε. «Λυπάμαι πολύ που δεν έπαιξα καλά. Σε σκεφτόμουν συνέχεια και δεν μπορούσα να παίζω. Αλλά θα προσπαθήσω –αλήθεια σου λέω, θα προσπαθήσω. Ήρθε τόσο ξαφνικά η αγάπη μου για σένα. Νομίζω ότι δε θα το καταλάβαινα ποτέ αν δε μ' είχες φιλήσει –αν δεν είχαμε φιληθεί. Φίλησέ με πάλι, αγάπη μου. Μη φεύγεις από κοντά μου. Δε θα το αντέξω. Αχ! Μη μου φεύγεις! Ο αδελφός μου... Όχι, δεν έχει σημασία. Δεν το εννοούσε στ' αλήθεια. Αστειευόταν... Αλλά εσύ, αχ! δεν μπορείς να με συγχωρέσεις που δεν έπαιξα καλά απόψε; Θα δουλέψω πολύ σκληρά, θα προσπαθήσω να γίνω καλύτερη».

Μην είσαι σκληρός μαζί μου, σ' αγαπώ περισσότερο απ' οτιδήποτε στον κόσμο. Στο κάτω κάτω, μόνο μια φορά δε σ' ευχαρίστησα. Αλλά έχεις δίκιο, Ντόριαν. Έπρεπε να σταθώ σαν αληθινή ηθοποιός. Ήταν ανοησία μου, αλλά δεν μπορούσα να κάνω αλλιώς. Αχ, μη μ' αφήνεις, μη μ' αφήνεις!» Ένας παροξυσμός από βίαιους λυγμούς την έπνιξε. Ήταν κουλουριασμένη στο πάτωμα σαν πληγωμένο ζώακι κι ο Ντόριαν Γκρέη την κοίταζε περιφρονητικά με τα όμορφα μάτια του, ενώ στα σμιλεμένα του χείλη ζωγραφίστηκε μια απέραντη αποστροφή. Υπάρχει πάντα κάτι γελοίο στα αισθήματα των ανθρώπων που έχουμε πάψει ν' αγαπάμε. Η Σίμπυλ Βέιν τού φαινόταν παράλογα μελοδραματική. Τα δάκρυα και οι λυγμοί της τον ενοχλούσαν.

«Φεύγω» είπε στο τέλος, με την ήρεμη, καθαρή φωνή του. «Δε θέλω να φανώ σκληρός, μα δεν μπορώ να σε ξαναδώ. Με απογοήτευσες».

Εκείνη έκλαιγε σιωπηλά και δεν απάντησε, σύρθηκε μονάχα λίγο πιο κοντά του. Τα μικρά της χέρια απλώθηκαν μπροστά στα τυφλά κι έμοιαζε να τον αναζητούν. Εκείνος έκανε μεταβολή και βγήκε απ' το δωμάτιο. Σε λίγα λεπτά, βρισκόταν κιόλας έξω από το θέατρο.

Ούτε κι ο ίδιος ήξερε πού πήγαινε. Αργότερα θυμήθηκε πως περιπλανήθηκε σε σκοτωτισμένους δρόμους, πέρασε από χαμηλές, σκοτεινές στοές γεμάτες μαύρους ίσκιους και σπίτια που έμοιαζαν κακόφημα. Τον είχαν φωνάξει κάτι γυναίκες με βραχνές φωνές και τραχύ γέλιο. Μεθυσμένοι τον είχαν σκουντήσει περνώντας, με κατάρες στο στόμα και παραμιλώντας σαν τερατώδεις πίθηκοι. Είδε κάτι παράξενα παιδιά να κάθονται ζαρωμένα στα κατώφλια των σπιτιών, κι άκουσε σιριγκλιές και βλαστήμιες μέσ' από θλιβερές αυλές.

Καθώς χάραζε η αυγή, βρέθηκε κοντά στο Κόβεντ Γκάρντεν.²³ Το σκοτάδι έφευγε σιγά σιγά, και πυρώνοντας απ' τις αχνές φλόγες, ο θόλος του ουρανού βάθυνε κι έμοιαζε με τέλειο μαργαριτάρι. Τεράστια κάρνα γεμάτα με κρίνους που κουνούσαν απαλά το ανθισμένο τους κεφάλι προχωρούσαν αργά στον άδειο γυαλιστερό δρόμο. Ο αέρας ήταν βαρύν απ' το άρωμα των λουλουδιών, και η ομορφιά τους έμοιαζε να του απαλαίνει τον πόνο. Τα ακολούθησε ως την αγορά, παρακολουθώντας τους άντρες που ξεφόρτωναν τα κάρνα τους. Ένας καροτσέρης με άσπρο που-

κάμισο του πρόσφερε λίγα κεράσια. Τον ευχαρίστησε κι αναρωτήθηκε γιατί αρνήθηκε να πάρει χρήματα. Αρχισε να τρώει τα κεράσια αδιάφορος. Τα είχαν μαζέψει τα μεσάνυχτα και κρατούσαν ακόμα τη δροσιά του φεγγαριού. Μια μακριά σειρά αγοριών που κουβαλούσαν καφάσια με ριγωτές τουλίπες και κόκκινα και κίτρινα τριαντάφυλλα πέρασε μπροστά του, διασχίζοντας προσεκτικά τεράστιους σωρούς από ανοιχτοπράσινα λαχανικά. Κάτω απ' την πύλη, με τις γκριζες και ξεθωριασμένες απ' τον ήλιο κολόνες, χάζευε ένα πλήθος λασπομένα και ξεσκουφωτα κορίτσια που περίμεναν να τελειώσει η δημοπρασία. Άλλοι συνωστιζόνταν γύρω απ' τις πόρτες του καφενείου της πλατείας που ανοιγόκλειναν συνεχώς. Τα βαριά άλογα που έσερναν τα κάρνα σκόνταφταν και γλιστρούσαν πάνω στις τραχιές πέτρες, κουνώντας τα κουδουνάκια και τα χάμουρά τους. Μερικοί καροτσέρηδες κοιμόνταν ξαπλωμένοι πάνω σ' ένα σωρό από σακιά. Με λαιμούς που ιριδίζαν και ροζ ποδαράκια, τα περισσότερία έτρεχαν δω κι εκεί τσιμπολογώντας σπόρους.

Σε λίγο, σταμάτησε ένα μόνιππο να τον πάει σπίτι του. Στάθηκε για λίγα λεπτά μπροστά στην πόρτα της άμαξας, κοιτάζοντας γύρω τη σιωπηλή πλατεία με τα άδεια, σφαλισμένα παράθυρα, και τα παντζούρια που έμοιαζε να τον κοιτάζουν απορημένα. Ο ουρανός ήταν τώρα σαν τέλειο οπάλι και οι στέγες των σπιτιών γυαλοκοπούσαν ασημένιες. Από μια καμινάδα απέναντι υψωνόταν ένα λεπτό στεφάνι καπνού. Στροβιλιζόταν σαν βιολετιά κορδέλα στο μαργαριταρένιο χρώμα τ' ουρανού.

Στο τεράστιο, επίχρυσο βενετσιάνικο φανάρι, λάφυρο από τη γόνδολα κάποιου δόγη, που κρεμόταν απ' το ταβάνι στο μεγάλο χολ της εισόδου με τη δρύινη επένδυση, τρεμόπαιζαν ακόμη τρία φώτα –λεπτά, γαλάζια πέταλα φλόγας, στεφανωμένα με μια λευκή λάμψη. Τα έσβησε, πέταξε πάνω στο τραπέζι την μπέρτα και το καπέλο του, διέσχισε τη βιβλιοθήκη και πήγε στην κρεβατοκάμαρά του, ένα μεγάλο οκτάγωνο δωμάτιο στο ισόγειο που, με την πρόσφατη ανάγκη του για πολυτέλεια, το είχε διακοσμήσει μόνος του, και είχε καλύψει τους τοίχους με κάτι περίεργες αναγεννησιακές ταπισερί που είχε ανακαλύψει αποθηκευμένες σε μια εγκαταλειμμένη σοφίτα στο Σέλμπτ Ρόγιαλ. Καθώς γυρνούσε το χερούλι της πόρτας, το βλέμμα του έπεσε πάνω στο πορτρέτο που του είχε ζωγραφίσει ο Μπάζιλ Χόλγουορντ. Στα-

μάτησε απότομα, σαν ξαφνιασμένος. Ύστερα μπήκε στο δωμάτιό του, με ύφος κάπως απορημένο. Έβγαλε το λουλούδι απ' την μπουτονιέρα του και φάνηκε να διστάζει. Στο τέλος, γύρισε πίσω, πλησίασε το πορτρέτο και το κοίταξε προσεκτικά. Στο αχνό φως που προσπαθούσε με δυσκολία να περάσει μέσ' απ' τα μεταξωτά κρεμ στόρια, το πρόσωπο τού φάνηκε λιγάκι αλλαγμένο. Η έκφραση έμοιαζε διαφορετική. Θα 'λεγε κανείς ότι γύρω απ' το στόμα είχε αποτυπωθεί κάποια σκληρότητα. Ήταν πραγματικά παράξενο.

Έκανε μεταβολή, πλησίασε το παράθυρο και τράβηξε τις κουρτίνες. Η λαμπερή αυγή πλημμύρισε το δωμάτιο κι έδωσε τις φανταστικές σκιές στις σκοτεινές γωνίες, όπου έμειναν κρυμμένες και τρεμάμενες. Κι ωστόσο, η παράξενη έκφραση που είχε διακρίνει στο πορτρέτο έμοιαζε να παραμένει εκεί, να γίνεται ακόμη πιο έντονη. Το τρεμουλιαστό, φλόγινο φως του ήλιου τού φανέρωσε τις γραμμές της σκληρότητας γύρω απ' το στόμα τόσο καθαρά, λες και κοιτούσε ο ίδιος σ' έναν καθρέφτη ύστερα από μια φριχτή πράξη.

Το πρόσωπό του συσπάστηκε, και παίρνοντας από το τραπέζι έναν οβάλ καθρέφτη κορνιζαρισμένο με φιλντισένιους ερωτιδείς, ένα απ' τα πολλά δώρα που του είχε κάνει ο λόρδος Χένρυ, κοίταξε με βιάση στα γυαλιστερά του βάθη. Καμιά παρόμοια γραμμή δεν παραμόρφωνε τα κόκκινα χείλη του. Τι σήμαινε αυτό;

Έτριψε τα μάτια του, πλησίασε το πορτρέτο και το κοίταξε ξανά με προσοχή. Δε βρήκε κανένα σημάδι αλλαγής στον πίνακα, αλλά δεν υπήρχε αμφιβολία πως η έκφρασή του είχε αλλοιωθεί. Δεν ήταν ιδέα του. Η αλλαγή ήταν ολοφάνερη.

Σωριάστηκε σε μια καρέκλα κι άρχισε να σκέφτεται. Ξαφνικά, του ήρθαν στο μυαλό τα λόγια που είχε πει στο ατελιέ του Μπάζιλ Χόλγουορντ τη μέρα που τέλειωσε το πορτρέτο. Ναι, ναι, τα θυμόταν πολύ καθαρά. Είχε ξεστομίσει την τρελή επιθυμία να μείνει νέος για πάντα ο ίδιος και να γεράσει το πορτρέτο, η δική του ομορφιά να μείνει αλώβητη και το πρόσωπο στο μουσαμά να σηκώνει το βάρος των παθών και των αμαρτιών του, το ζωγραφισμένο είδωλο να σημαδευτεί απ' τις γραμμές του πόνου και της σκέψης, και ο ίδιος να διατηρήσει όλο τον λεπτό ανθό και την ομορφιά της νιότης που μόλις είχε συνειδητοποιήσει πως κατείχε. Μήπως η επιθυμία του είχε εκπληρωθεί; Μα τέτοια

πράγματα δε γίνονται. Του φαινόταν τερατώδες ακόμη και να το σκέφτεται. Αλλά πάλι, είχε μπροστά του το πορτρέτο του και γύρω απ' το στόμα είχε αποτυπωθεί μια έκφραση σκληρότητας.

Σκληρότητα! Είχε φανεί σκληρός; Το σφάλμα ήταν της κοπέλας, δεν ήταν δικό του. Εκείνος την είχε ονειρευτεί μεγάλη καλλιτέχνη, της είχε δώσει την αγάπη του, γιατί την πίστεψε μεγάλη ηθοποιό. Και εκείνη τον είχε απογοητεύσει. Είχε φανεί οηχή και ανάξια. Κι όμως, ένα αίσθημα απέραντης μεταμέλειας τον πλημμύρισε μόλις τη σκέφτηκε πεσμένη στα πόδια του να κλαίει με λυγμούς σαν παιδάκι. Θυμήθηκε με τι ψυχρότητα και αδιαφορία την παρακολουθούσε. Γιατί ήταν φτιαγμένος έτσι; Γιατί του είχε δοθεί μια τέτοια ψυχή; Όμως, κι εκείνος είχε υποφέρει. Τις τρεις ώρες που είχε κρατήσει το έργο, είχε ζήσει αιώνες πόνου, χιλιετίες βασανιστηρίων. Η ζωή του άξιζε τουλάχιστον όσο και η δική της. Εκείνη τον είχε συντρίψει για μια στιγμή, αν εκείνος την είχε πληγώσει για μια ολόκληρη ζωή. Άλλωστε, οι γυναίκες—σε αντίθεση με τους άντρες—είναι πλασμένες για να υποφέρουν. Ζουν με τα συναισθήματά τους. Σκέφτονται μόνο τα συναισθήματά τους. Όταν αποκτούν έναν εραστή, το κάνουν απλώς και μόνο για να 'χουν κάποιον να του κάνουνε σκηνές. Ο λόρδος Χένρυ τού το είχε πει αυτό, και ο λόρδος Χένρυ ήξερε καλά τι είναι οι γυναίκες. Για ποιο λόγο να στεναχωριέται ακόμη για τη Σίμπυλ Βέιν; Δε σήμαινε τίποτα γι' αυτόν τώρα πια.

Αλλά το πορτρέτο; Τι να πει γι' αυτό το πορτρέτο; Κρατούσε το μυστικό της ζωής του κι αποκάλυπτε την ιστορία του. Τον είχε μάθει να αγαπάει την ομορφιά του. Θα τον μάθαινε άραγε τώρα να μισεί την ψυχή του; Θα τολμούσε να το αντικρίσει ξανά;

Όχι. Ήταν απλώς μια ψευδαίσθηση που του δημιουργούσαν οι ταραγμένες του αισθήσεις. Η φριχτή νύχτα που είχε περάσει, άφησε πίσω της φαντάσματα και σκιές. Ξαφνικά, είχε μπει στο μυαλό του εκείνη η μικρούτσικη πορφυρή κηλίδα που κάνει τους ανθρώπους να τρελαίνονται. Το πορτρέτο δεν είχε αλλάξει. Ήταν παραφροσύνη να το νομίζει.

Κι όμως, το πορτρέτο τον κοιτούσε με το όμορφο, παραμορφωμένο του πρόσωπο και το σκληρό χαμόγελο. Τα λαμπερά μαλλιά του άστραφταν στο πρώτο φως του ήλιου. Τα γαλάζια του μάτια συνάντησαν τα δικά του. Μια αίσθηση απέραντης λύπης, όχι για τον εαυτό του, αλλά για το ζωγραφισμένο είδωλο του

εαυτού του, τον πλημμύρισε. Είχε ήδη αλλάξει και θ' άλλαζε κι άλλο. Το χρυσάφι του θα μαραινόταν και θα γινόταν γκριζο. Τα λευκά και πορφυρά του ρόδα θα πέθαιναν. Για κάθε του αμαρτία, μια κηλίδα θα λέρωνε και θα κατάστρεφε την ομορφιά του ειδώλου του. Αυτός όμως δε θα αμάρτανε. Το πορτρέτο αυτό, αλλαγμένο ή όχι, θα ήταν γι' αυτόν το ορατό έμβλημα της συνείδησής του. Θα αντιστεκόταν στους πειρασμούς. Δε θα ξανάβλεπε το λόρδο Χένρυ –ή τουλάχιστον, δε θα 'δινε σημασία σ' εκείνες τις ύπουλες, φαρμακερές θεωρίες που του είχαν ξυπνήσει για πρώτη φορά το πάθος για πράγματα αδύνατα στον κήπο του Μπάξιλ Χόλγουορντ. Θα ξαναγυρνούσε στη Σίμπυλ Βέιν, θα επανόρθωνε το σφάλμα του, θα την παντρευόταν, θα προσπαθούσε να την αγαπήσει ξανά. Ναι, ήταν καθήκον του να το κάνει. Εκείνη πρέπει να 'χε υποφέρει πολύ περισσότερο απ' αυτόν. Καημένο παιδί! Της είχε φερθεί εγωιστικά και σκληρά. Η γοητεία που είχε ασκήσει πάνω του θα ξαναγύριζε. Θα ήταν ευτυχισμένοι. Η ζωή του μαζί της θα ήταν όμορφη και αγνή.

Σηκώθηκε από την καρέκλα του κι έσυρε ένα μεγάλο παραβάν μπροστά στο πορτρέτο, ανατριχιάζοντας καθώς το αντίκρισε πάλι. «Τι τρομερό!» μουρμούρισε, και πήγε στην μπαλκονόπορτα και την άνοιξε. Μόλις βγήκε στον κήπο και πάτησε το γρασίδι, πήρε μια βαθιά ανάσα. Ο δροσερός αέρας του πρωινού τού φαινόταν πως έδωχνε μακριά όλα τα σκοτεινά του πάθη. Σκεφτόταν μόνο τη Σίμπυλ Βέιν. Μια απαλή ηχώ της αγάπης του ξαναγύρισε στην καρδιά του. Επανέλαβε τ' όνομά της, πολλές φορές. Τα πουλιά που κελαηδούσαν στον δροσόλουστο κήπο έμοιαζε να μιλούν με τα λουλούδια για κείνην.

8

Όταν ξύπνησε, ήταν περασμένο μεσημέρι. Ο καμαριέρης του είχε μπει αρκετές φορές στις μύτες των ποδιών στην κρεβατοκάμαρα για να δει αν είχε ξυπνήσει, κι αναρωτιόταν για ποιο λόγο ο νεαρός του κύριος κοιμόταν μέχρι τόσο αργά. Κάποτε επιτέλους, χτύπησε το κουδούνι και ο Βίκτωρ μπήκε αθόρυβα, μ' ένα φλιτζάνι τσάι και μια στοιβια γραμματα σ' έναν μικρό δίσκο από παλιά πορσελάνη των Σεβρών, κι άνοιξε τις σατέν κουρτίνες στο χρώμα της ελιάς, με τις γυαλιστερές γαλάζιες μπορντούρες, που κρέμονταν στα τρία ψηλά παράθυρα.

«Ο κύριος κοιμήθηκε καλά σήμερα» είπε χαμογελώντας.

«Τι ώρα είναι, Βίκτωρ;» ρώτησε νυσταγμένος ο Ντόριαν Γκρέη.

«Μία και τέταρτο, κύριε».

Τι αργά που ήταν! Ανακάθισε στο κρεβάτι του, και αφού ήπιε μερικές γουλιές τσάι, έριξε μια ματιά στην αλληλογραφία του. Ανάμεσα στα γραμματα ήταν κι ένα του λόρδου Χένρυ και το είχε φέρει κάποιος υπηρέτης εκείνο το πρωί. Δίπλασε για λίγο, κι έπειτα το έβαλε στην άκρη. Τα άλλα τα άνοιξε βαρύθυμα. Περιείχαν τη συνηθισμένη συλλογή από επισκεπτήρια, προσκλήσεις σε δείπνο, εισιτήρια για ιδιωτικές παραστάσεις, προγράμματα φιλανθρωπικών κοντσέρτων, και άλλα παρόμοια, που κάθε πρωί πέφτουν βροχή στους νέους της μόδας όσο διαρκεί η κοσμική σεζόν του Λονδίνου. Υπήρχε κι ένας αρκετά ψηλός λογαριασμός για κάποια ασημοσκαλισμένα σερτουαλέτας, εποχής Λουδοβίκου ΙΕ', που δεν είχε βρει ακόμη το κουράγιο να τα στείλει στους κηδεμόνες του· ήταν ιδιαίτερα παλαιών αρχών και δεν καταλάβαιναν ότι ζούμε σε μια εποχή που τα άχρηστα πράγματα είναι τα μόνα απολύτως αναγκαία για τη ζωή μας. Υπήρχαν επίσης μερικές πολύ ευγενικές επιστολές από τους δανειστές της Τζέρεμιν Στρητ, που προσφέρονταν να του δανείσουν αμέσως

οποιοδήποτε χρηματικό ποσό, και μάλιστα με τα πιο λογικά και συμφέροντα επιτόκια.

Σε δέκα λεπτά περίπου, σηκώθηκε, και φορώντας μια κομψή ρόμπα από κασμίρι με μεταξωτά κεντήματα, πέρασε στο μπάνιο που το πάτωμά του ήταν από όνυχα. Το δροσερό νερό τον αναζωογόνησε μετά τον πολύωρο ύπνο του. Έμοιαζε να έχει ξεχάσει όλα όσα έγιναν την προηγούμενη νύχτα. Μια δυο φορές είχε την ακαθόριστη αίσθηση ότι είχε πάρει μέρος σε κάποια παράξενη τραγωδία, όμως την κάλυπτε η εξωπραγματική ατμόσφαιρα του ονείρου.

Μόλις ντύθηκε, πήγε στη βιβλιοθήκη και κάθισε να πάρει το ελαφρύ γαλλικό πρωινό που του είχε ετοιμάσει ο Βίκτωρ σ' ένα μικρό στρογγυλό τραπέζι δίπλα στην ανοιχτή μπαλκονόπορτα. Η μέρα ήταν εξαιρετική. Ο θερμός αέρας έμοιαζε φορτωμένος με αρώματα. Μια μέλισσα μπήκε και ζουζούνισε πετώντας γύρω απ' το μπλε κινέζικο βάζο με τα κίτρινα σαν το θειάφι τριαντάφυλλα που βρισκόταν μπροστά του. Ένωθε απόλυτα ευτυχισμένος.

Ξαφνικά, τα μάτια του έπεσαν στο παραβάν που ο ίδιος είχε βάσει μπροστά στο πορτρέτο, κι ανατρίχιασε.

«Μήπως ο κύριος κρυώνει;» ρώτησε ο καμαριέρης του, φέρνοντας την ομελέτα στο τραπέζι. «Να κλείσω την πόρτα;»

Ο Ντόριαν κούνησε το κεφάλι αρνητικά. «Δεν κρυώνω» μουρμούρισε.

Ήταν άραγε αλήθεια όλ' αυτά; Είχε πράγματι αλλάξει το πορτρέτο; Ή μήπως ήταν μονάχα η φαντασία του που τον έκανε να δει ένα βλέμμα γεμάτο κακία εκεί που υπήρχε ένα βλέμμα γεμάτο χαρά; Είναι δυνατόν να αλλάξει ένας ζωγραφισμένος μουσαμάς; Ήταν παράλογο. Θα το διηγιόταν σαν αστειό καμιά μέρα στον Μπάζιλ. Θα τον έκανε να χαμογελάσει.

Κι όμως, πόσο ζωντανή ήταν η ανάμνησή του! Πρώτα μες στο αχνό λυκαυγές, κι ύστερα στο λαμπρό φως της αυγής είχε δει τη σκληρότητα αποτυπωμένη γύρω από τα παραμορφωμένα χείλη. Σχεδόν φοβόταν τη στιγμή που ο καμαριέρης του θα έφευγε από το δωμάτιο. Ήξερε πως όταν θα 'μενε μόνος, δε θα μπορούσε να μην ξανακοιτάξει το πορτρέτο. Φοβόταν τη βεβαιότητα. Όταν ο Βίκτωρ τού έφερε τον καφέ και τα τσιγάρα και γύρισε να φύγει, ένιωθε μια άγρια επιθυμία να του πει να μείνει. Καθώς η πόρτα έκλεινε πίσω του, τον φώναξε. Ο υπηρέτης στάθηκε και περιμένε τις διαταγές του. Ο Ντόριαν τον κοίταξε για μια στιγμή. «Δεν εί-

μαι σπίτι για κανέναν, Βίκτωρ» είπε μ' έναν αναστεναγμό. Ο υπηρέτης υποκλίθηκε και αποσύρθηκε.

Έπειτα σηκώθηκε από το τραπέζι, άναψε ένα τσιγάρο, και σωριάστηκε σ' έναν καναπέ με μαλακά μαξιλάρια που βρισκόταν απέναντι απ' το παραβάν. Το παραβάν ήταν παλιό, από χρυσωμένο ισπανικό δέρμα, δουλεμένο με στάμπες και μάλλον βαριά σχέδια της εποχής του Λουδοβίκου ΙΔ'. Το κοίταξε επίμονα και με περιέργεια, και αναρωτήθηκε αν είχε άραγε κρύψει ποτέ το μυστικό της ζωής ενός ανθρώπου.

Έπρεπε να το μετακινήσει τελικά; Γιατί να μην το αφήσει εκεί που ήταν; Τι θα του χρησίμευε να ξέρει; Αν αυτό που φοβόταν ήταν αλήθεια, θα 'ταν κάτι τρομακτικό. Αν δεν ήταν αλήθεια, ποιος ο λόγος να προβληματίζεται; Τι θα γινόταν όμως αν, από κάποιο καπρίτσιο της μοίρας ή από σατανική σύμπτωση, μάτια άλλα από τα δικά του έριχναν μια κρυφή ματιά πίσω απ' το παραβάν κι έβλεπαν τη φοβερή αλλαγή; Τι θα 'κανε αν ερχόταν ο Μπάζιλ Χόλγουορντ και του ζητούσε να δει το έργο του; Ο Μπάζιλ σίγουρα θα του το ζητούσε. Όχι. Έπρεπε να ξεδιαλύνει το ζήτημα, και μάλιστα αμέσως. Οτιδήποτε άλλο θα 'ταν προτιμότερο απ' αυτή τη φριχτή αβεβαιότητα.

Σηκώθηκε και κλείδωσε και τις δύο πόρτες. Τουλάχιστον θα ήταν μόνος όταν θα αντίκριζε τη μάσκα της νεοσύτης του. Έπειτα τράβηξε στην άκρη το παραβάν και είδε τον εαυτό του καταπρόσωπο. Ήταν αλήθεια. Το πορτρέτο είχε αλλάξει.

Όπως συχνά θυμόταν αργότερα, και πάντα με μεγάλη απορία, στην αρχή έπιασε τον εαυτό του να κοιτάζει αποσβολωμένος το πορτρέτο με μια αίσθηση σχεδόν επιστημονικού ενδιαφέροντος. Του φαινόταν απίστευτο να έχει γίνει μια τέτοια αλλαγή. Κι ωστόσο, ήταν γεγονός. Μήπως υπήρχε κάποια υπόγεια συγγένεια ανάμεσα στα χημικά άτομα που σχημάτιζαν τη μορφή κι έδιναν το χρώμα στον πίνακα και στην ψυχή που έκρυβε μέσα του; Ήταν δυνατόν αυτό που η ψυχή σκεφτόταν, εκείνα να το υλοποιούσαν; –αυτό που η ψυχή ονειρευόταν, εκείνα να το πραγματοποιούσαν; Ή μήπως υπήρχε κάποια άλλη, ακόμη πιο τρομερή αιτία; Ρίγησε από φόβο, κι επιστρέφοντας στον καναπέ, έμεινε εκεί ξαπλωμένος να κοιτάζει τον πίνακα με μάτια ορθάνοιχτα, παγωμένος από τη φρίκη.

Ένωθε, παρ' όλα αυτά, ότι η αλλαγή στο πορτρέτο είχε προ-

καλέσει και μια αλλαγή στον ίδιο. Τον είχε κάνει να συνειδητοποιήσει πόσο άδικα, πόσο σκληρά είχε φερθεί στη Σίμπτλ Βέιν. Δεν ήταν και πολύ αργά για να επανορθώσει. Θα μπορούσε ακόμη να την κάνει γυναίκα του. Η ψεύτικη κι εγωιστική του αγάπη θα υποχωρούσε μπροστά σε μια επίδραση υψηλότερη, θα μεταμορφωνόταν σ' ένα πάθος πιο ευγενικό, και το πορτρέτο που του είχε ζωγραφίσει ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ θα γινόταν για κείνον οδηγός για όλη του τη ζωή, θα ήταν αυτό που για ορισμένους είναι η αγιότητα, για άλλους η συνείδηση, και για όλους μας ο φόβος του Θεού. Υπάρχουν οπιούχα για τις τύψεις, φάρμακα που μπορούν ν' αποκοιμήσουν την αίσθηση της ηθικής μέσα μας. Όμως εδώ είχε ένα ορατό σύμβολο του ξεπεσμού, της αμαρτίας. Μπροστά του βρισκόταν ένα παντοτινά παρόν σημάδι της καταστροφής που προκαλούν οι άνθρωποι στην ψυχή τους.

Χτύπησε τρεις, κι ύστερα τέσσερις, τέσσερις και μισή, αλλά ο Ντόριαν Γκρέη παρέμενε ακίνητος. Προσπαθούσε να μαζέψει τα πορφυρά νήματα της ζωής και να τα υφάνει σ' ένα σχέδιο, να βρει το δρόμο του μέσ' απ' το λαβύρινθο του πάθους όπου περιπλανιόταν. Δεν ήξερε ούτε τι να κάνει ούτε τι να σκεφτεί. Στο τέλος, πήγε στο τραπέζι κι έγραψε ένα γράμμα γεμάτο πάθος στην κοπέλα που είχε αγαπήσει, ικετεύοντάς την να τον συγχωρέσει και κατηγορώντας τον εαυτό του για την τρέλα του. Γέμιζε τις σελίδες τη μια μετά την άλλη με παράφορα λόγια λύπης και ακόμη πιο παράφορα λόγια πόνου. Υπάρχει έντονη απόλαυση στην αυτοκατηγορία. Όταν κατηγορούμε τον εαυτό μας, νιώθουμε ότι κανένας άλλος δεν έχει το δικαίωμα να μας κατηγορήσει. Την άφεση μας την προσφέρει η εξομολόγηση κι όχι ο ιερέας. Όταν ο Ντόριαν τελείωσε το γράμμα του, ένιωθε ότι η αμαρτία του είχε συγχωρεθεί.

Ξαφνικά, κάποιος χτύπησε την πόρτα και άκουσε τη φωνή του λόρδου Χένρυ απ' έξω. «Αγαπητό μου παιδί, πρέπει να σε δω. Άνοιξέ μου αμέσως. Δεν αντέχω να σε νιώθω κλεισμένο εκεί μέσα».

Στην αρχή δεν έδωσε καμιά απάντηση. Έμεινε σιωπηλός κι ασάλευτος. Τα χτυπήματα στην πόρτα συνεχίζονταν και γίνονταν όλο και πιο δυνατά. Ναι, καλύτερα ν' άνοιγε την πόρτα στο λόρδο Χένρυ και να του εξηγούσε τη νέα ζωή που θα 'κανε από δω και πέρα, να μάλωνε μαζί του αν χρειαζόταν, να χώριζε για πά-

να απ' αυτόν αν ο χωρισμός αποδεικνυόταν αναπόφευκτος. Πετάχτηκε πάνω, τράβηξε βιαστικά το παραβάν μπροστά στο πορτρέτο και ξεκλείδωσε την πόρτα.

«Θέλω να σου εκφράσω την βαθιά μου λύπη για όλα αυτά, Ντόριαν» είπε ο λόρδος Χένρυ μπαίνοντας. «Δεν πρέπει όμως να τα σκέφτεσαι».

«Εννοείς την ιστορία της Σίμπτλ Βέιν;» ρώτησε ο νέος.

«Ναι, φυσικά» αποκρίθηκε ο λόρδος Χένρυ, βουλιάζοντας σε μια πολυθρόνα και βγάζοντας αργά τα κίτρινα γάντια του. «Είναι τρομερό, από μιαν άποψη, αλλά δεν ήταν δικό σου το φταίξιμο. Για πες μου, πήγες στα παρασκήνια και την είδες μετά το τέλος της παράστασης;»

«Ναι».

«Ήμουν σίγουρος ότι θα πήγαινες. Της έκανες σκηνή;»

«Της φέρθηκα σαν κτήνος, Χάρυ –σαν κτήνος. Μα όλα θα πάνε καλά τώρα. Δε λυπάμαι για τίποτε απ' όσα έγιναν. Με βοήθησαν να γνωρίσω τον εαυτό μου καλύτερα».

«Αχ, Ντόριαν, χαίρομαι τόσο που το παίρνεις έτσι! Φοβόμουν ότι θα σ' έβρισκα βουτηγμένο στις τύψεις, να κλαις και να τραβάς τα όμορφα σγουρά σου μαλλιά».

«Πέρασα απ' όλα αυτά» είπε ο Ντόριαν, κουνώντας το κεφάλι και χαμογελώντας. «Τώρα νιώθω πολύ ευτυχημένος. Και πρώτα απ' όλα, ξέρω τι είναι η συνείδηση. Δεν είναι αυτό που μου έλεγες εσύ. Είναι ό,τι πιο θεϊκό έχουμε μέσα μας. Μην την κοροϊδέψεις ξανά, Χάρυ –τουλάχιστον όχι μπροστά μου. Θέλω να είμαι καλός. Δεν αντέχω στην ιδέα ότι η ψυχή μου είναι ή θα γίνει ποτέ φρικαλέα και αποτρόπαιη».

«Πολύ γοητευτική και καλλιτεχνική βάση για μια ηθική συμπεριφορά, Ντόριαν! Σε συγχαίρω. Αλλά πώς θ' αρχίσεις;»

«Με το να παντρευτώ τη Σίμπτλ Βέιν».

«Να παντρευτείς τη Σίμπτλ Βέιν!» φώναξε ο λόρδος Χένρυ, ενώ σηκωνόταν απότομα και τον κοίταζε αποσβολωμένος και μπερδεμένος. «Μα, αγαπητέ μου Ντόριαν!...»

«Ναι, Χάρυ, ξέρω τι θα μου πεις. Κάτι φριχτό για το γάμο. Μην το πεις. Μην μου ξαναπείς ποτέ τέτοια πράγματα. Πριν από δύο μέρες ζήτησα από τη Σίμπτλ να με παντρευτεί και δε θ' αθετήσω το λόγο μου. Θα γίνει γυναίκα μου!»

«Γυναίκα σου! Ντόριαν!... Δεν πήρες το γράμμα μου; Σου

έγραφα σήμερα το πρωί κι έστειλα αμέσως το γράμμα με δικό μου άνθρωπο».

«Το γράμμα σου; Α, ναι, θυμάμαι. Δεν το διάβασα ακόμη, Χάρυ. Φοβόμουν ότι μπορεί να μου έγραψες κάτι που δε θα μου άρεσε. Κάνεις τη ζωή κομμάτια με τα αποφθέγματά σου»

«Δηλαδή, δεν ξέρεις τίποτα;»

«Τι θες να πεις;»

Ο λόρδος Χένρυ διέσχισε το δωμάτιο, κι αφού κάθισε δίπλα στον Ντόριαν Γκρέη, του πήρε και τα δυο χέρια μες στα δικά του και τα έσφιξε δυνατά. «Ντόριαν» είπε, «στο γράμμα μου –μην τρομάξεις– σου έγραφα ότι η Σίμπυλ Βέιν είναι νεκρή».

Μια κραυγή πόνου ξέφυγε απ' τα χείλη του αγοριού, και σηκώθηκε απότομα, τραβώντας τα χέρια του απ' τα χέρια του λόρδου Χένρυ. «Νεκρή! Η Σίμπυλ νεκρή! Δεν είναι αλήθεια! Είναι ένα φριχτό ψέμα! Πώς τολμάς να λες ένα τέτοιο ψέμα;»

«Είναι αλήθεια, Ντόριαν» είπε σοβαρά ο λόρδος Χένρυ. «Το γράφουν όλες οι πρωινές εφημερίδες. Σου έγραψα για να σου πω να μη δεις κανέναν ώσπου να έρθω. Θα γίνει προανάκριση, όπως καταλαβαίνεις, και τ' όνομά σου δεν πρέπει να αναμειχθεί. Τέτοιες ιστορίες σε κάνουν πολύ της μόδας στο Παρίσι. Στο Λονδίνο όμως ο κόσμος έχει πολλές προκαταλήψεις. Εδώ δεν πρέπει ποτέ να κάνει κανείς το κοσμικό του ντεμπούτο μ' ένα σκάνδαλο. Τα σκάνδαλα πρέπει να τα φυλάει για αργότερα, για να δίνουν κάποιο ενδιαφέρον στα γεράματά του. Ελπίζω να μην ξέρουν τ' όνομά σου στο θέατρο. Αν δεν το ξέρουν, εντάξει. Σε είδε κανένας να πηγαίνεις στο καμαρίνι της; Αυτό είναι πολύ σημαντικό».

Για λίγα λεπτά, ο Ντόριαν δεν έδωσε καμιά απάντηση. Είχε μείνει αποσοβλωμένος απ' τον τρόμο. Στο τέλος τραύλισε με πνιγμένη φωνή: «Χάρυ, είπες προανάκριση; Τι θέλεις να πεις μ' αυτό; Μήπως η Σίμπυλ – Ω, Χάρυ, δεν μπορώ να το αντέξω! Κάνε γρήγορα, έλα. Πες τα μου όλα αμέσως».

«Είμαι σίγουρος ότι δεν ήταν ατύχημα, Ντόριαν, αν και αυτό πρέπει να πιστέψει το κοινό. Φαίνεται ότι ενώ έφευγε απ' το θέατρο με τη μητέρα της, γύρω στις δωδεκάμισι τη νύχτα, είπε ότι είχε ξεχάσει κάτι επάνω. Την περίμεναν αρκετή ώρα, αλλά εκείνη δεν κατέβαινε. Στο τέλος τη βρήκαν σωριασμένη στο πάτωμα του καμαρινιού της, νεκρή. Είχε καταπιεί κάτι κατά λάθος, κά-

ποιο απαίσιο κατασκευάσμα που χρησιμοποιούν στο θέατρο. Δεν ξέρω τι ήταν, πρέπει όμως να περιείχε υδροκυάνιο ή ανθρακικό μόλυβδο. Μάλλον υδροκυάνιο ήταν, γιατί όπως φαίνεται ο θάνατός της ήταν ακαριαίος».

«Χάρυ, Χάρυ, είναι τρομερό!» φώναξε το αγόρι.

«Ναι, φυσικά, είναι πολύ τραγικό, αλλά εσύ δεν πρέπει να αναμειχθείς σ' αυτή την ιστορία. Η Στάνταρντ λέει ότι ήταν δεκαεφτά χρονών. Εγώ θα 'λεγα ότι ήταν ακόμη πιο μικρή. Έδειχνε τόσο παιδούλα και φαινόταν τόσο άπειρη ηθοποιός. Ντόριαν, δεν πρέπει ν' αφήσεις αυτή την υπόθεση να σου κλονίσει τα νεύρα. Πρέπει να έρθεις να δειπνήσεις μαζί μου και μετά θα περάσουμε απ' την Όπερα. Απόψε τραγουδάει η Πάτι,²⁴ και όλοι θα είναι εκεί. Μπορείς να έρθεις στο θεωρείο της αδελφής μου. Θα έχει μαζί της και μερικές κομψές και πνευματώδεις γυναίκες».

«Όστε δολοφόνησα τη Σίμπυλ Βέιν» είπε ο Ντόριαν Γκρέη μονολογώντας σχεδόν –«ναι, τη δολοφόνησα, σαν να της είχα κόψει τον τρυφερό της λαιμό μ' ένα μαχαίρι. Κι όμως, τα τριαντάφυλλα εξακολουθούν να είναι το ίδιο όμορφα. Τα πουλιά κελαηδούν στον κήπο μου το ίδιο χαρούμενα κι ευτυχισμένα. Κι απόψε, θα δειπνήσω μαζί σου, θα πάμε στην Όπερα, κι ύστερα, φαντάζομαι, θα πάμε να πιούμε κάτι. Τι παράξενα δραματική που είναι η ζωή! Αν τα διάβαζα όλ' αυτά σ' ένα βιβλίο, Χάρυ, νομίζω ότι θα μ' έπαιρναν τα κλάματα. Αλλά, δεν ξέρω πώς, τώρα που συνέβησαν στ' αλήθεια, και μάλιστα σ' εμένα, μου φαίνονται υπερβολικά όμορφα για να μπορώ να κλάψω. Νά το πρώτο φλογερό ερωτικό γράμμα που έγραψα στη ζωή μου. Τι παράξενο, το πρώτο μου φλογερό ερωτικό γράμμα απευθύνεται σε μια νεκρή. Αναρωτιέμαι, μπορούν άραγε να νιώσουν, αυτοί οι λευκοί, σιωπηλοί άνθρωποι που τους αποκαλούμε νεκρούς; Η Σίμπυλ! Μπορεί να νιώσει, να καταλάβει, ν' ακούσει; Ω, Χάρυ, πόσο την αγαπούσα κάποτε! Μου φαίνεται ότι έχουν περάσει χρόνια και χρόνια από τότε. Ήταν το παν για μένα. Και ύστερα ήρθε εκείνη η φριχτή νύχτα –μπορεί να 'ταν μόλις χτες;– που έπαιξε τόσο απαίσια και η καρδιά μου ράγισε. Μου τα εξήγησε όλα. Ήταν φοβερά συγκινητικά αυτά που μου είπε. Αλλά εγώ δε συγκινήθηκα καθόλου. Τη θεώρησα ρηχή. Ξαφνικά έγινε κάτι που μ' έκανε να φοβηθώ. Δεν μπορώ να σου πω τι ήταν, μα ήταν τρομερό. Είπα πως θα ξαναγυρίσω κοντά της. Ένωσα ότι είχα κάνει κάτι κα-

κό. Και τώρα είναι νεκρή. Θεέ μου! Θεέ μου! Χάρη, τι να κάνω; Δεν ξέρεις σε τι μεγάλο κίνδυνο βρίσκομαι, και δεν υπάρχει τίποτα που να μπορεί να με κρατήσει στον ίδιο δρόμο. Εκείνη θα με βοηθούσε. Δεν είχε το δικαίωμα ν' αυτοκτονήσει. Ήταν εγωιστικό εκ μέρους της».

«Αγαπητέ μου Ντόριαν» αποκρίθηκε ο λόρδος Χένρυ, παίρνοντας ένα τσιγάρο απ' την ταμπακιέρα του και βγάζοντας ένα κουτί σπίρτα από μια χρυσή θήκη, «ο μόνος τρόπος που μια γυναίκα μπορεί να αναμορφώσει έναν άντρα είναι να του προκαλέσει τόσο θανάσιμη πλήξη, ώστε να χάσει κάθε ενδιαφέρον για τη ζωή. Αν είχες παντρευτεί αυτή την κοπέλα, η ζωή σου θα 'ταν αξιοθρήνητη. Θα της φερόσουν βέβαια με καλοσύνη. Μπορούμε πάντα να είμαστε καλοί με τους ανθρώπους που μας είναι εντελώς αδιάφοροι. Πολύ γρήγορα όμως θ' ανακάλυπτε ότι αδιαφορείς για κείνην. Κι όταν μια γυναίκα ανακαλύπτει κάτι τέτοιο για τον άντρα της, ή που θα γίνει τρομερά άκομψη ή που θα αρχίσει να φορά τα κομψότατα καπελάκια που θα της αγοράζει ο άντρας κάποιας άλλης. Αφήνω την κοινωνική κατακραυγή εναντίον σου, πράγμα ιδιαίτερα ταπεινωτικό, που εγώ φυσικά δε θα το επέτρεπα ποτέ, μα όπως και να 'χει, σε διαβεβαιώ πως η υπόθεση θα κατέληγε σε τέλεια αποτυχία».

«Μάλλον έτσι θα γινόταν» μουρμούρισε το αγόρι βηματίζοντας πάνω κάτω στο δωμάτιο, με πρόσωπο κάτωχρο. «Αλλά το θεώρησα καθήκον μου. Δε φταίω εγώ που αυτή η τρομερή τραγωδία μ' εμπόδισε να κάνω το σωστό. Θυμάμαι που έλεγες κάποτε ότι υπάρχει κάτι μοιραίο στις καλές αποφάσεις – τις παίρνουμε πάντα πολύ αργά. Με τις δικές μου, τουλάχιστον, αυτό έγινε».

«Οι καλές αποφάσεις είναι μάταιες απόπειρες να παρέμβουμε στους νόμους της επιστήμης. Η προέλευσή τους είναι καθαρή ματαιοδοξία. Το αποτέλεσμά τους ένα μηδέν. Κάπου κάπου, μας προσφέρουν μερικά από εκείνα τα απολαυστικά, στείρα συναισθήματα, που για τους αδύναμους έχουν κάποια γοητεία. Είναι το μόνο που μπορεί κανείς να πει γι' αυτές. Είναι απλούστατα επιταγές που υπογράφουν οι άνθρωποι για τράπεζες όπου δεν έχουν αντίκρισμα».

«Χάρη» φώναξε ο Ντόριαν Γκρέη, ενώ πλησίαζε και καθόταν δίπλα του, «γιατί δεν μπορώ να νιώσω αυτή την τραγωδία τό-

σο πολύ όσο θα 'θελα; Δε νομίζω ότι είμαι άκαρδος. Εσύ τι λες;»

«Έχεις κάνει πάρα πολλές ανοησίες τις τελευταίες δεκαπέντε μέρες για να δικαιούσαι να χαρακτηρίζεις έτσι τον εαυτό σου, Ντόριαν» απάντησε ο λόρδος Χένρυ, με το γλυκό, μελαγχολικό του χαμόγελο.

Το αγόρι συνοφρυώθηκε. «Δε μ' αρέσει αυτή η εξήγηση, Χάρη» είπε, «αλλά χαίρομαι που δεν πιστεύεις ότι είμαι άκαρδος. Δεν είμαι καθόλου άκαρδος. Το ξέρω ότι δεν είμαι. Αλλά πρέπει να παραδεχτώ πως όλη αυτή η ιστορία δε με στεναχώρησε όσο θα 'πρεπε. Μου φαίνεται απλώς σαν ένα υπέροχο τέλος σ' ένα υπέροχο έργο. Έχει όλη την τρομακτική ομορφιά της ελληνικής τραγωδίας, μιας τραγωδίας όπου έπαιξα έναν πολύ σημαντικό ρόλο, μα που δε με πλήγωσε καθόλου».

«Πρόκειται για ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα» είπε ο λόρδος Χένρυ, που έβρισκε μια βαθιά απόλαυση στο να παίζει με τον ασυναίσθητο εγωισμό του νέου – «πάρα πολύ ενδιαφέρον θέμα. Νομίζω ότι η πραγματική εξήγηση είναι η εξής: Πολύ συχνά οι αληθινές τραγωδίες της ζωής συμβαίνουν με τρόπο τόσο ακαλαίσθητο, που μας πληγώνουν με την ωμή τους βία, με την απόλυτη ασυναρτησία τους, μ' αυτή τη γελοία έλλειψη κάθε νοήματος, καθώς και την ολοκληρωτική έλλειψη κομψότητας και ύφους. Μας επηρεάζουν με τον ίδιο τρόπο που μας επηρεάζει και η χυδαιότητα. Μας δημιουργούν την εντύπωση μιας απροκάλυπτης, κτηνώδους δύναμης που μπροστά της επαναστατούμε. Μερικές φορές, όμως, συμβαίνει στη ζωή μας μια τραγωδία που έχει τα καλλιτεχνικά στοιχεία της ομορφιάς. Αν αυτά τα στοιχεία της ομορφιάς είναι αληθινά, η υπόθεση αποκτά άλλη διάσταση και αφυπνίζει μέσα μας την αίσθηση της θεατρικής εντύπωσης. Ανακαλύπτουμε ξαφνικά ότι δεν είμαστε πια οι ηθοποιοί, αλλά οι θεατές του έργου. Ή μάλλον είμαστε και τα δύο. Παρατηρούμε τους εαυτούς μας, και το θαύμα του θεάματος μας μαγεύει. Στην περιπέτσή σου, τι έγινε στην πραγματικότητα; Κάποια κοπέλα αυτοκτόνησε από έρωτα για σένα. Πολύ θα 'θελα να είχα κι εγώ μια τέτοια εμπειρία. Θα μ' είχε κάνει να μείνω ερωτευμένος με τον έρωτα για όλη την υπόλοιπη ζωή μου. Οι γυναίκες που με λάτρεψαν – δεν ήταν και πάρα πολλές, πάντως υπήρξαν μερικές – επέμειναν να ζουν, να ζουν για πολύ καιρό αφότου είχα πάψει να νοιάζομαι γι' αυτές ή εκείνες να νοιάζονται για μένα. Τώρα εί-

ναι χοντρές και πληκτικές, και όταν τις συναντώ, αρχίζουν αμέσως τις αναπολήσεις. Φριχτό πράγμα το μνημονικό της γυναίκας! Είναι τρομακτικό! Και τι φοβερή πνευματική αποτελμάτωση φανερώνει! Θα 'πρεπε να ρουφάμε το χρώμα της ζωής, αλλά να μη θυμόμαστε ποτέ τις λεπτομέρειές της. Οι λεπτομέρειες είναι πάντοτε χυδαίες».

«Πρέπει να φυτέψω παπαρούνες στον κήπο μου» αναστέναξε ο Ντόριαν.

«Δε χρειάζεται» αποκρίθηκε ο σύντροφός του. «Η ζωή έχει πάντα τα χέρια της γεμάτα παπαρούνες. Καμιά φορά, βέβαια, τα πράγματα προχωρούν αργά. Κάποτε, για μια ολόκληρη σεζόν δε φορούσα τίποτ' άλλο παρά βιολέτες, πενθώντας μ' αυτό τον καλλιτεχνικό τρόπο ένα ειδύλλιο που δεν ήθελε να πεθάνει. Στο τέλος όμως πέθανε. Δε θυμάμαι τι το σκότωσε. Νομίζω πως ήταν η πρότασή της να θυσιάσει όλο τον κόσμο για χάρη μου. Είναι φριχτές κάτι τέτοιες στιγμές. Σε γεμίζουν με τον τρόμο της αιωνιότητας. Ε, λοιπόν –μπορείς να το πιστέψεις;– πριν από μια βδομάδα, στο σπίτι της λαίδης Χάμσαϊρ, ανακάλυψα ότι στο τραπέζι του δείπνου καθόμουν δίπλα στην εν λόγω κυρία, που επέμενε να φέρει στην επιφάνεια όλη την ιστορία, ξεθάβοντας το παρελθόν και ανασκαλεύοντας το μέλλον. Εγώ είχα θάψει το ρομάντζο μου σ' ένα παρτέρι με ασφοδίλια. Εκείνη το ξέθαψε και με βεβαίωσε ότι της είχα καταστρέψει τη ζωή. Πρέπει να πω ότι έφαγε ένα τεράστιο δείπνο εκείνο το βράδυ, κι έτσι, δεν ένιωσα καμιά ανησυχία για την υγεία της. Αλλά τι φοβερή έλλειψη γούστου έδειξε με τη συμπεριφορά της! Η μοναδική γοητεία του παρελθόντος είναι ότι είναι παρελθόν. Οι γυναίκες όμως ποτέ δεν καταλαβαίνουν πότε πέφτει η αυλαία. Θέλουν πάντα και μια έκτη πράξη, και μόλις το έργο πάψει να έχει και το παραμικρό ενδιαφέρον, θέλουν με κάθε τρόπο να το συνεχίσουν. Αν μπορούσαν να κάνουν ό,τι θέλουν, κάθε κωμωδία θα είχε ένα τέλος τραγικό, και κάθε τραγωδία θα κατέληγε σε φάρσα. Είναι γοητευτικά τεχνητές, μα δε νιώθουν καθόλου από τέχνη. Είσαι πολύ πιο τυχερός από μένα. Σε διαβεβαιώ, Ντόριαν, ότι καμιά από τις γυναίκες που γνώρισα δε θα 'κανε για μένα αυτό που έκανε για σένα η Σίμπυλ Βέιν. Οι συνηθισμένες γυναίκες πάντα παρηγοριούνται. Μερικές το καταφέρνουν καταφεύγοντας στα συναισθηματικά χρώματα. Ποτέ μην εμπιστεύεσαι μια γυναίκα που φοράει

μωβ, όποια κι αν είναι η ηλικία της, ή μια γυναίκα πάνω απ' τα τριάντα πέντε που αγαπάει τις ροζ κορδέλες. Αυτό σημαίνει πάντα ότι έχει παρελθόν. Άλλες βρίσκουν μεγάλη παρηγοριά ανακαλύπτοντας ξαφνικά τις καλές ιδιότητες των συζύγων τους. Σου πετούν στα μούτρα τη συζυγική τους ευτυχία, λες και είναι η πιο γοητευτική αμαρτία. Μερικές τις παρηγορεί η θρησκεία. Τα μυστήριά της έχουν όλη τη χάρη του φλερτ, μου είπε κάποτε μια γυναίκα, και το καταλαβαίνω αυτό πολύ καλά. Άλλωστε, τίποτα δε σε κάνει τόσο ματαιόδοξο, όσο το να σου λένε ότι είσαι αμαρτωλός. Η συνείδηση μας κάνει όλους εγωιστές. Ναι, οι παρηγοριές που μπορεί να βρει μια γυναίκα στη σύγχρονη ζωή είναι άπειρες. Κι εδώ που τα λέμε, παρέλειψα να αναφέρω την πιο σημαντική απ' όλες».

«Ποια είναι αυτή, Χάρυ;» είπε άτονα το αγόρι.

«Α, η προφανής παρηγοριά. Μόλις χάσει το θαυμαστή της, παίρνει το θαυμαστή κάποιας άλλης. Στην καλή κοινωνία κάτι τέτοιο αποκαθιστά πάντα τη φήμη μιας γυναίκας. Αλλά πραγματικά, Ντόριαν, πόσο διαφορετική πρέπει να ήταν η Σίμπυλ Βέιν απ' όλες τις γυναίκες που συναντάμε! Υπάρχει κάτι στο θάνατό της που μου φαίνεται πολύ όμορφο. Χαίρομαι που ζω σ' έναν αιώνα όπου συμβαίνουν τέτοια θαύματα. Σε κάνουν να πιστεύεις ότι, σ' αλήθεια, υπάρχουν πράγματα που όλοι μας παίζουμε μαζί τους, όπως είναι ο ρομαντισμός, τα πάθη και οι έρωτες».

«Της φέρθηκα τρομερά σκληρά. Το ξεχνάς αυτό».

«Πολύ φοβάμαι ότι οι γυναίκες εκτιμούν τη σκληρότητα, την ωμή σκληρότητα, περισσότερο από οτιδήποτε άλλο. Έχουν εκπληκτικά πρωτόγονα ένστικτα. Εμείς τις έχουμε χειραφετήσει, κι ωστόσο, εκείνες μένουν σκλάβες που περιμένουν τον αφέντη τους. Τους αρέσει να τις εξουσιάζει κάποιος. Είμαι βέβαιος ότι ήσουν υπέροχος. Ποτέ δε σ' έχω δει πραγματικά πολύ θυμωμένο, αλλά μπορώ να φανταστώ πόσο γοητευτικός θα ήσουν. Και στο κάτω κάτω, μου είπες κάτι προχτές, που τότε μου φάνηκε απλή φαντασιοπληξία απ' τη μεριά σου, τώρα όμως βλέπω ότι είναι απόλυτα αληθινό, κι εκεί βρίσκεται το κλειδί όλης της ιστορίας».

«Τι ήταν αυτό, Χάρυ;»

«Μου είπες ότι η Σίμπυλ Βέιν αντιπροσώπευε για σένα τις ηρωίδες όλων των μεγάλων ρομάντζων –ότι τη μια βραδιά ήταν Δυσσεμόνα και την άλλη Οφηλία, ότι αν πέθαινε σαν Ιουλιέτα, ξαναγυρνούσε στη ζωή σαν Ιμογένη».

«Τώρα όμως δε θα ξαναγυρίσει ποτέ πια στη ζωή» μουρμούρισε το αγόρι, κρύβοντας το πρόσωπο στα χέρια του.

«Όχι, δε θα ξαναγυρίσει στη ζωή. Έπαιξε τον τελευταίο της ρόλο. Αλλά εσύ πρέπει να σκέφτεσαι αυτό τον μοναχικό θάνατο στο άθλιο καμαρίνι απλώς και μόνο σαν ένα παράξενο και ζοφερό απόσπασμα από κάποια Ιακωβιανή τραγωδία, σαν μια υπέροχη σκηνή από κάποιο έργο του Γουέμπστερ, του Φορντ ή του Συρίλ Τουρνέρ. Η κοπέλα αυτή δεν έζησε ποτέ πραγματικά, γι' αυτό και δεν πέθανε ποτέ στ' αλήθεια. Για σένα τουλάχιστον ήταν πάντα ένα όνειρο, μια οπτασία που φτερουγίζε μες στα έργα του Σαίξπηρ και τα έκανε ακόμη πιο ωραία με την παρουσία της, ένας αυλός απ' όπου η μουσική του Σαίξπηρ ηχούσε πιο πλούσια και πιο χαρούμενη. Τη στιγμή που άγγιξε την πραγματική ζωή, την κατέστρεψε, αφανίζοντας μαζί και την ομορφιά της στιγμής, έφυγε για πάντα μακριά. Μπορείς να πενήθσεις την Οφηλία, αν θέλεις. Ρίξε στάχτες στα μαλλιά σου επειδή η Κορδέλια στραγγαλίστηκε. Ύψωσε στον ουρανό την οργή σου, γιατί πέθανε η κόρη του Βραβάντιου. Μα μη σπαταλάς τα δάκρυά σου για τη Σίμπυλ Βέιν. Η Σίμπυλ Βέιν ήταν λιγότερο αληθινή απ' αυτές».

Έπεσε σιωπή. Το σούρουπο σκοτεινίαισε το δωμάτιο. Αθόρυβα, με πόδια ασημένια, οι σκιές του κήπου τρύπωναν μέσα. Τα χρώματα των αντικειμένων ξεθώριασαν αποκαμωμένα.

Σε λίγο, ο Ντόριαν Γκρέη σήκωσε τα μάτια και κοίταξε το σύντροφό του. «Μου εξήγησες τον εαυτό μου, Χάρυ» μουρμούρισε, μ' έναν μικρό αναστεναγμό που φανέρωνε μάλλον ανακούφιση. «Όλ' αυτά που είπες τα ένιωθα, αλλά ήταν σαν να τα φοβόμουν και δεν μπορούσα να τα εκφράσω ούτε στον εαυτό μου. Πόσο καλά με ξέρεις! Μα δε θα ξαναμιλήσουμε για ό,τι έγινε. Ήταν μια υπέροχη εμπειρία. Αυτό είν' όλο. Αναρωτιέμαι αν η ζωή μου επιφυλάσσει και κάτι άλλο, το ίδιο υπέροχο».

«Η ζωή σου επιφυλάσσει πάρα πολλά υπέροχα πράγματα, Ντόριαν. Δεν υπάρχει τίποτα που εσύ, με την εκπληκτική σου ομορφιά, δε θα μπορούσες να κάνεις».

«Σκέψου όμως, Χάρυ, τι θα γίνει αν γεράσω, γίνω άσχημος και γεμίσω ρυτίδες. Τι θα γίνει τότε;»

«Α, τότε» είπε ο λόρδος Χένρυ καθώς σηκωνόταν να φύγει, «τότε, αγαπητέ μου Ντόριαν, θα χρειαστεί να αγωνιστείς για να

νικήσεις. Τώρα, οι νίκες σου προσφέρονται. Όχι, πρέπει να διατηρήσεις την ομορφιά σου. Ζούμε σε μια εποχή που διαβάζει υπερβολικά με αποτέλεσμα να μην είναι σοφή, και σκέφτεται υπερβολικά με αποτέλεσμα να μην είναι όμορφη. Κι εσύ δεν είσαι εξαίρεση στον κανόνα. Και τώρα, καλά θα κάνεις να ντυθείς και να 'ρθεις μαζί μου στη λέσχη. Έχουμε ήδη αργήσει».

«Προτιμώ να σε συναντήσω στην Όπερα, Χάρυ. Νιώθω πολύ κουρασμένος και δεν μπορώ να φάω. Τι αριθμό έχει το θεωρείο της αδελφής σου;»

«Είκοσι εφτά, νομίζω. Στο διάζωμα των επισήμων. Θα δεις τ' όνομά της στην πόρτα. Αλλά πολύ λυπάμαι που δεν έρχεσαι να δειπνήσουμε».

«Δεν έχω κουράγιο» είπε ο Ντόριαν άτονα. «Όμως σου είμαι φοβερά υποχρεωμένος για όλα όσα μου είπες. Είσαι ο καλύτερός μου φίλος, δεν υπάρχει αμφιβολία γι' αυτό. Κανένας δε με κατάλαβε ποτέ όσο εσύ».

«Βρισκόμαστε ακόμα στην αρχή της φιλίας μας, Ντόριαν» αποκρίθηκε ο λόρδος Χένρυ, σφίγγοντάς του το χέρι. «Αντίο. Θα σε δω πριν τις εννιάμισι, ελπίζω. Και μην το ξεχνάς, απόψε τραγουδάει η Πάτι».

Καθώς ο λόρδος Χένρυ έκλεινε την πόρτα πίσω του, ο Ντόριαν Γκρέη χτύπησε το κουδούνι, και σε λίγα λεπτά εμφανίστηκε ο Βίκτωρ με τις λάμπες κι έκλεισε τα παντζούρια. Ο Ντόριαν ανυπομονούσε να τον δει να φεύγει. Ο υπηρέτης έμοιαζε να κάνει το καθετί μ' ένα ατέλειωτο χασομέρι.

Μόλις ο Βίκτωρ έφυγε, όρμησε στο παραβάν και το τράβηξε. Όχι, δεν είχε γίνει καμιά άλλη αλλαγή στο πορτρέτο. Ο πίνακας είχε δεχτεί τα νέα για το θάνατο της Σίμπυλ Βέιν πριν τα μάθει εκείνος. Αντιλαμβανόταν τα γεγονότα της ζωής τη στιγμή που συνέβαιναν. Η γεμάτη κακία σκληρότητα που χαλούσε τις λεπτές γραμμές του στόματος είχε εμφανιστεί, χωρίς αμφιβολία, τη στιγμή που η κοπέλα πήρε το δηλητήριο. Ή μήπως το πορτρέτο αδιαφορούσε για τ' αποτελέσματα; Μήπως ενδιαφερόταν μόνο για όσα συνέβαιναν μες στην ψυχή; Έμεινε ν' απορεί, ελπίζοντας κάποια μέρα να δει την αλλαγή να γίνεται μπροστά στα μάτια του· κι ανατρίχιασε με την ελπίδα του αυτή.

Καημένη Σίμπυλ! Τι ιστορία κι αυτή! Πολλές φορές είχε μιμηθεί το θάνατο πάνω στη σκηνή. Κι ύστερα, ο ίδιος ο Θάνατος

την άγγιξε και την πήρε μαζί του. Πώς να 'χε παίξει άραγε αυτή τη φοβερή, τελευταία σκηνή της ζωής της; Τον καταρώστηκε άραγε πεθαίνοντας; Όχι· είχε πεθάνει από έρωτα, και τώρα πια ο έρωτας θα ήταν γι' αυτόν κάτι ιερό. Η Σίμπυλ είχε εξιλεωθεί για όλα θυσιάζοντας τη ζωή της. Δε θα ξανασκεφτόταν ποτέ όσα τον είχε κάνει να υποφέρει εκείνη τη φριχτή βραδιά στο θέατρο. Όταν θα την έφερε στο μυαλό του, θα τη σκεφτόταν σαν μια υπέροχη τραγική μορφή που κατέβηκε στη σκηνή του κόσμου για να του δείξει την υπέρτατη αλήθεια του έρωτα. Μια υπέροχη τραγική μορφή; Δάκρυα πλημμύρισαν τα μάτια του καθώς θυμήθηκε το παιδιάστικο βλέμμα της, τους ανάλαφρους και χαριτωμένους τρόπους της, την ντροπαλή, δειλή χάρη της. Τα σκούπισε βιαστικά και κοίταξε ξανά το πορτρέτο.

Ένωσε ότι είχε έρθει στ' αλήθεια ο καιρός να κάνει την επιλογή του. Ή μήπως είχε κιόλας διαλέξει; Ναι, η ζωή είχε αποφασίσει γι' αυτόν —η ζωή, και η δική του αστείρευτη περιέργεια για τη ζωή. Αιώνια νιότη, απέραντο πάθος, απολαύσεις λεπτές και μυστικές, άγρια χαρά και ακόμη αγριότερες αμαρτίες —όλ' αυτά θα τα ζούσε. Το πορτρέτο έπρεπε να σηκώσει το βάρος της ντροπής του: αυτό ήταν όλο.

Ένα αίσθημα πόνου γλίστρησε σιγά σιγά μέσα του καθώς συλλογίστηκε τη βεβήλωση που επιφύλασσε η μοίρα στο όμορφο πρόσωπο που ήταν ζωγραφισμένο στο μουσαμά. Κάποτε, παριστάνοντας με μια παιδική, κοροϊδευτική διάθεση τον Νάρκισσο, είχε φιλήσει, ή μάλλον είχε προσποιηθεί ότι φιλούσε τα ζωγραφισμένα χείλη που τώρα του χαμογελούσαν τόσο σκληρά. Πρωινά ολόκληρα είχε καθίσει μπροστά στο πορτρέτο θαυμάζοντας την ομορφιά του, ήταν σχεδόν ερωτευμένος μαζί της, έτσι του φαινόταν μερικές φορές. Θα το 'βλεπε τώρα να αλλάζει και ν' ακολουθεί τις δικές του διαθέσεις; Θα γινόταν κάποτε ένα πράγμα τερατώδες και μισητό, κάτι που θα 'πρεπε να καταχωνιάσει σ' ένα διπλοκλειδωμένο δωμάτιο, να το κρύψει από το φως του ήλιου που τόσο συχνά είχε κάνει ακόμα πιο λαμπρό το χρυσαφένιο κυματιστό θαύμα των μαλλιών του; Τι κρίμα! Τι κρίμα!

Για μια στιγμή, σκέφτηκε να προσευχηθεί για να δοθεί ένα τέλος στη φριχτή σχέση ανάμεσα στον ίδιο και το πορτρέτο του. Το πορτρέτο είχε αλλάξει εισακούοντας μια προσευχή του. Και εισακούοντας μιαν άλλη προσευχή, ίσως να 'μενε αμετάβλητο.

Ποιος άνθρωπος όμως, που ξέρει έστω και λίγα για τη ζωή, θα έχανε την ευκαιρία να μείνει για πάντα νέος, όσο φανταστική και να 'ταν αυτή η ευκαιρία, με όσες μοιραίες συνέπειες και να 'ταν φορτωμένη; Εξάλλου, είχε ο ίδιος τον έλεγχο του φαινομένου; Ήταν όντως η προσευχή του που είχε γεννήσει την αλλαγή; Δε θα μπορούσε να υπάρχει κάποια μυστηριώδης επιστημονική αιτία για όλ' αυτά; Αν η σκέψη ασκεί μια επίδραση σ' έναν ζωντανό οργανισμό, δε θα μπορούσε να επιδράσει και πάνω σε νεκρά και ανόργανα αντικείμενα; Ή ακόμα, δίχως σκέψη ή συνειδητή επιθυμία, αποκλείεται τα πράγματα που είναι έξω από μας να δονούνται εναρμονιζόμενα με τις διαθέσεις και τα πάθη μας, τα άτομά τους να καλούν το ένα το άλλο ωθούμενα από τη μυστική αγάπη μιας παράξενης συγγένειας; Η αιτία όμως δεν είχε καμιά σημασία. Ποτέ ξανά δε θα τολμούσε να προκαλέσει με προσευχή μια τρομερή δύναμη. Αν το πορτρέτο ήταν μοιραίο να αλλάξει, ας άλλαζε. Αυτό ήταν όλο. Γιατί να το ψάχνει περισσότερο;

Κι έπειτα, θα ήταν πραγματική απόλαυση να το παρακολουθεί. Θα ακολουθούσε τη σκέψη του ως τις πιο μυστικές του κρυψώνες. Το πορτρέτο θα 'ταν γι' αυτόν ο μαγικός καθρέφτης. Όπως του είχε αποκαλύψει το κορμί του, θα του αποκάλυπτε και την ψυχή του. Κι όταν θα 'ρχόταν ο χειμώνας, εκείνος θα εξακολουθούσε να βρίσκεται στο σημείο που η άνοιξη, τρέμοντας, παραδίνεται στο καλοκαίρι. Όταν το αίμα θα 'φευγε απ' το πρόσωπο του πίνακα, αφήνοντας πίσω του μια ωχρή μάσκα με μάτια βαριά, εκείνος θα διατηρούσε τη λάμψη της νιότης. Ούτε ένας ανθος της ομορφιάς του δε θα μαραινόταν. Ούτε ένας παλμός της ζωής του δε θ' αδυνάτιζε. Σαν τους θεούς των Ελλήνων, θα 'μενε δυνατός, ευκίνητος και χαρούμενος. Τι σημασία έχει τι θα πάθαινε το ζωγραφισμένο είδωλο του μουσαμά; Εκείνος θα ήταν ασφαλής. Αυτό ήταν το παν.

Έσυρε ξανά το παραβάν μπροστά στο πορτρέτο χαμογελώντας, και πέρασε στην κρεβατοκάμαρά του όπου τον περίμενε ήδη ο καμαριέρης του. Μια ώρα αργότερα, βρισκόταν στην Όπερα και ο λόρδος Χένρυ έσκυβε πάνω απ' το κάθισμά του για να του μιλήσει.

9

Καθώς έπαιρνε το πρόγευμά του το επόμενο πρωί, μπήκε στο δωμάτιο ο Μπάζιλ Χόλγουορντ.

«Χαίρομαι πολύ που σε βρίσκω, Ντόριαν» είπε σοβαρά. «Πέρασα χτες το βράδυ και μου είπαν ότι ήσουν στην Όπερα. Φυσικά, ήξερα ότι κάτι τέτοιο ήταν αδύνατον να συμβαίνει. Έπρεπε να μου αφήσεις μήνυμα πού έχεις πάει στ' αλήθεια. Πέρασα ένα φριχτό βράδυ με το φόβο ότι μια δεύτερη τραγωδία θ' ακολουθούσε την πρώτη. Νομίζω ότι θα μπορούσες να μου 'χες στείλει ένα τηλεγράφημα όταν το πρωτόμαθες. Το διάβασα κατά τύχη σε μια βραδινή έκδοση της *Γκλόουμπ* που έπεσε στα χέρια μου στη λέσχη. Ήρθα εδώ αμέσως και ένιωσα απαισία που δε σε βρήκα. Δεν μπορώ να σου περιγράψω πόσο με συγκλόνησε αυτή η ιστορία. Ξέρω πόσο πρέπει να υποφέρεις. Όμως, πού ήσουν; Πήγες να δεις τη μητέρα της κοπέλας; Για μια στιγμή, σκέφτηκα να σε ψάξω εκεί. Η εφημερίδα έγραφε τη διεύθυνση. Κάπου στη Γιούστον Ρόουντ, έτσι δεν είναι; Φοβήθηκα όμως μην ενοχλήσω με την παρουσία μου. Είναι ένας πόνος που δε θα μπορούσα να απαλύνω. Καημένη γυναίκα! Σε τι κατάσταση θα πρέπει να βρίσκεται! Κι ήταν το μοναχοπαιδί της! Τι είπε για όλ' αυτά;»

«Αγαπητέ μου Μπάζιλ, πού θέλεις να ξέρω;» μουρμούρισε ο Ντόριαν Γκρέη, πίνοντας μια γουλιά αχνοκίτρινο κρασί από ένα λεπτό, χρυσοστολισμένο βενετσιάνικο ποτήρι. Είχε ένα ύφος τρομερά βαριεστημένο. «Ήμουν στην Όπερα. Έπρεπε να 'ρθεις από κει. Συνάντησα για πρώτη φορά τη λαίδη Γκουέντολιν, την αδελφή του Χάρυ. Ήμασταν στο θεωρείο της. Είναι φοβερά γοητευτική και η Πάτι τραγούδησε υπέροχα. Μη μιλάς για φριχτά πράγματα. Όταν δε μιλάς για ένα γεγονός, τότε δεν έχει συμβεί στ' αλήθεια. Η λεκτική έκφραση είναι, όπως λέει ο Χάρυ,

αυτή που κάνει τα πράγματα αληθινά. Θα 'θελα ακόμη να σου πω ότι η Σίμπυλ δεν ήταν το μοναχοπαιδί αυτής της γυναίκας. Υπάρχει κι ένας γιος, ένας γοητευτικός τύπος, νομίζω. Αλλά αυτός δεν παίζει στο θέατρο. Είναι ναυτικός, ή κάτι τέτοιο. Και τώρα, μίλησέ μου για σένα. Τι ζωγραφίζεις;»

«Πήγες στην Όπερα;» είπε ο Χόλγουορντ, μιλώντας πολύ αργά, και με μια έντονη χροιά πόνου στη φωνή του. «Πήγες στην Όπερα την ώρα που η Σίμπυλ Βέιν κειτόταν νεκρή σε κάποια άθλια πανσιόν; Πώς μπορείς και μιλάς για άλλες γοητευτικές γυναίκες και για την Πάτι που τραγούδησε θεϊκά, πριν καλά καλά η κοπέλα που αγάπησες αναπαυτεί στον τάφο της; Για τ' όνομα του Θεού, άνθρωπέ μου, το μικρό, λευκό κορμάκι της έχει να περάσει τρομακτικές ταλαιπωρίες ακόμη!»

«Σταμάτα, Μπάζιλ! Δε θέλω ν' ακούω!» φώναξε ο Ντόριαν, και πετάχτηκε πάνω. «Μη μου μιλάς για τέτοια πράγματα. Ό,τι έγινε, έγινε. Το παρελθόν είναι παρελθόν.»

«Δηλαδή το χτες είναι για σένα παρελθόν;»

«Τι σημασία έχει πόσος χρόνος πέρασε στην πραγματικότητα; Μόνο οι ρηχοί άνθρωποι χρειάζονται χρόνια και χρόνια για ν' απαλλαγούν από ένα συναίσθημα. Ένας άνθρωπος με αυτοκυριαρχία μπορεί να δώσει τέλος σ' έναν πόνο το ίδιο εύκολα, όσο εύκολα μπορεί ν' ανακαλύψει και μια καινούρια απόλαυση. Δε θέλω να αφεθώ στο έλεος των συναισθημάτων μου. Θέλω να τα χρησιμοποιώ, να τα απολαμβάνω και να τα εξουσιάζω.»

«Ντόριαν, αυτό που λες είναι φοβερό! Κάτι σ' έχει αλλάξει εντελώς. Εξωτερικά δείχνεις το ίδιο υπέροχο παιδί που κάθε μέρα ερχόταν στο ατελιέ μου και πόζαρε για το πορτρέτο του. Τότε όμως ήσουν απλός, φυσικός και συναισθηματικός. Ήσουν το πιο αγνό και γνήσιο πλάσμα του κόσμου. Τώρα, δεν ξέρω τι σ' έχει πιάσει. Μιλάς σαν να μην έχεις καρδιά και συμπόνια μέσα σου. Φταίει η επιρροή του Χάρυ. Είμαι σίγουρος.»

Το αγόρι έγινε κατακόκκινο, και πηγαίνοντας στο παράθυρο, κοίταξε για λίγα λεπτά τον καταπράσινο, ηλιόλουστο κήπο. «Χρωστάω πολλά στον Χάρυ, Μπάζιλ» είπε στο τέλος –«περισσότερα απ' όσα χρωστάω σ' εσένα. Εσύ, το μόνο που μου δίδες είναι η ματαιοδοξία.»

«Αν το 'κανα αυτό, έχω τιμωρηθεί, Ντόριαν –ή θα τιμωρηθώ μια μέρα.»

«Δεν καταλαβαίνω τι εννοείς, Μπάζιλ» αναφώνησε, κάνοντας μεταβολή. «Δεν καταλαβαίνω τι θέλεις. Πραγματικά, τι θέλεις;»

«Θέλω τον Ντόριαν Γκρέη που ζωγράφισα» είπε θλιμμένα ο καλλιτέχνης.

«Μπάζιλ» είπε ο νέος, πλησιάζοντάς τον και βάζοντας το χέρι του στον ώμο του ζωγράφου, «ήρθες πολύ αργά. Χτες, όταν έμαθα ότι η Σίμπυλ. Βέιν αυτοκτόνησε...»

«Αυτοκτόνησε! Θεέ μου! Είναι σίγουρο αυτό;» φώναξε ο Χόλγουορντ, κοιτάζοντάς τον με τρόμο.

«Αγαπητέ μου Μπάζιλ! Δε φαντάζομαι να πιστεύεις ότι ήταν κάποιο χυδαίο ατύχημα; Φυσικά αυτοκτόνησε».

Ο Μπάζιλ έκρυψε το πρόσωπο στα χέρια του. «Τρομερό» μουρμούρισε, κι ένα ρίγος διαπέρασε το κορμί του.

«Όχι» είπε ο Ντόριαν Γκρέη, «δεν υπάρχει τίποτα το φοβερό στην αυτοκτονία της. Είναι μια από τις μεγάλες ρομαντικές τραγωδίες της εποχής μας. Κατά κανόνα, οι ηθοποιοί ζουν την πιο κοινότυπη ζωή που μπορείς να φανταστείς. Είναι καλοί σύζυγοι ή πιστές σύζυγοι, ή κάτι άλλο εξίσου ανιαρό. Ξέρεις τι θέλω να πω –αυτή τη μικροαστική αρετή κι όλα τα σχετικά. Πόσο διαφορετική ήταν η Σίμπυλ! Εκείνη έζησε την πιο όμορφη τραγωδία της. Πάντα ήταν ηρωίδα. Το τελευταίο βράδυ που έπαιξε –το βράδυ που την είδες– έπαιξε άσχημα, γιατί είχε γνωρίσει την πραγματικότητα του έρωτα. Όταν κατάλαβε πως ήταν πλασματικός, πέθανε, ακριβώς όπως θα πέθαινε και η Ιουλιέτα. Πέρασε ξανά στη σφαίρα της τέχνης. Υπάρχει κάτι πάνω της που θυμίζει μάρτυρα. Ο θάνατός της είναι το ίδιο συγκινητικός και άχρηστος, όσο κι ο θάνατος ενός μάρτυρα, έχει όλη τη σπαταλημένη ομορφιά του μαρτυρίου. Όπως σου έλεγα, όμως, δεν πρέπει να νομίζεις ότι δεν υπέφερα. Αν είχες έρθει χτες, κάποια συγκεκριμένη στιγμή –γύρω στις πεντέμισι ή στις έξι παρά τέταρτο– θα μ'είχες βρει βουτηγμένο στα δάκρυα. Ακόμη κι ο Χάρυ, που ήταν εδώ, γιατί αυτός μου έφερε τα νέα του θανάτου της, δεν κατάλαβε καθόλου τι περνούσα. Υπέφερα απερίγραπτα. Ύστερα μου πέρασε. Δεν μπορώ να επαναλάβω ένα συναίσθημα. Κανένας δεν μπορεί, εκτός απ' τους αισθηματίες. Είσαι φοβερά άδικος, Μπάζιλ. Ήρθες εδώ για να με παρηγορήσεις. Μεγάλη καλοσύνη απ' τη μεριά σου. Με βρίσκεις παρηγορημένο και γίνεσαι έξαλλος. Τυπική συμπεριφορά ανθρώπου που συμπονά τον πλησίον

του! Μου θυμίζεις μια ιστορία που μου είπε ο Χάρυ για κάποιον φιλόδοξο που ξόδεψε είκοσι χρόνια της ζωής του προσπαθώντας να επανορθώσει μια αδικία ή ν' αλλάξει έναν άδικο νόμο –δε θυμάμαι τι ακριβώς. Στο τέλος το κατάφερε και η απογοήτευσή του δεν είχε όρια. Δεν είχε πια απολύτως τίποτα να κάνει, κόντεψε να πεθάνει από *ennui* (πλήξη) κι έγινε αμετάπειστα μισάνθρωπος. Και πέρα απ' αυτό, αγαπητέ μου Μπάζιλ, αν θέλεις πραγματικά να με παρηγορήσεις, μάθε με καλύτερα πώς να ξεχάσω αυτό που συνέβη, ή πώς να το δω απ' τη σωστή καλλιτεχνική του σκοπιά. Δεν ήταν ο Γκωτιέ αυτός που έγραφε για την *consolation des arts* (παρηγοριά των τεχνών); Θυμάμαι μια μέρα στο ατελιέ σου που άνοιξα τυχαία ένα μικρό βιβλιαράκι με εξώφυλλο από περγαμηνή κι έπεσα πάνω σ' αυτή την καταπληκτική φράση. Δεν είμαι βέβαια σαν εκείνο τον νέο που μου 'λεγες όταν πηγαίναμε μαζί στο Μάρλοου, τον νέο που έλεγε ότι το κίτρινο σατέν μπορεί να παρηγορήσει για όλες τις δυστυχίες της ζωής. Εγώ αγαπώ τα ωραία πράγματα που μπορείς να τ' αγγίξεις και να τα αισθανθείς: παλιά μπροκάρ, πρασινισμένους μπρούντζους, καλλιτεχνήματα λάκας, σκαλιστό ελεφαντόδοντο, εξάισιο περιβάλλον, πολυτέλεια, μεγαλοπρέπεια· έχουν πολλά να σου προσφέρουν. Αλλά το πιο σημαντικό για μένα είναι η καλλιτεχνική ιδιοσυγκρασία που δημιουργούν, ή έστω αποκαλύπτουν. Όταν γίνεσαι θεατής της ίδιας σου της ζωής, όπως λέει ο Χάρυ, ξεφεύγεις απ' τον πόνο της ζωής. Ξέρω ότι νιώθεις μεγάλη έκπληξη που μ' ακούς να σου μιλάω έτσι. Δεν έχεις καταλάβει πόσο έχω εξελιχθεί. Όταν με γνώρισες, ήμουν ένα σχολιαρόπαιδο. Τώρα είμαι άντρας. Έχω καινούρια πάθη, καινούριες σκέψεις, καινούριες ιδέες. Είμαι διαφορετικός, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι πρέπει να με συμπαθείς λιγότερο. Έχω αλλάξει, εσύ όμως πρέπει να μείνεις φίλος μου για πάντα. Φυσικά κι έχω μεγάλη αδυναμία στον Χάρυ. Ξέρω, ωστόσο, ότι εσύ είσαι καλύτερος από κείνον. Δεν είσαι δυνατότερος –φοβάσαι υπερβολικά τη ζωή– αλλά είσαι καλύτερος. Και πόσο ευτυχισμένοι ήμασταν κάποτε μαζί! Μη μ' εγκαταλείπεις, Μπάζιλ, και μη με μαλώνεις. Είμαι αυτός που είμαι. Δεν υπάρχει τίποτ' άλλο να πούμε πάνω σ' αυτό».

Ο ζωγράφος ένωσε παράξενα συγκινημένος. Ο νέος τού ήταν αφάνταστα αγαπητός, και η προσωπικότητά του είχε σταθεί

το μεγάλο σημείο καμπής στην τέχνη του. Δεν άντεχε την ιδέα να συνεχίσει να τον κατηγορεί. Στο κάτω κάτω, η αδιαφορία του ίσως και να 'ταν απλώς μια περαστική διάθεση, μια διάθεση της στιγμής. Υπήρχαν τόσο πολλά καλά στοιχεία μέσα του, στοιχεία τόσο ευγενικά.

«Καλά, Ντόριαν» είπε τελικά μ' ένα θλιμμένο χαμόγελο. «Δε θα σου ξαναμιλήσω γι' αυτή την τραγική ιστορία. Ελπίζω μονάχα να μην αναφερθεί τ' όνομά σου σε συσχετισμό μ' αυτήν. Η προανάκριση θα γίνει σήμερα το απόγευμα. Σ' έχουν καλέσει;»

Ο Ντόριαν κούνησε το κεφάλι του αρνητικά και στο πρόσωπό του φάνηκε ότι ενοχλήθηκε απ' την αναφορά της λέξης «προανάκριση». Σ' αυτά τα πράγματα υπήρχε κάτι τόσο ωμό και πεζό. «Δεν ξέρουν τ' όνομά μου» αποκρίθηκε.

«Εκείνη όμως, δεν μπορεί, θα το ήξερε».

«Μόνο το μικρό μου όνομα, και είμαι σίγουρος ότι δεν το είχε πει σε κανέναν. Μου είπε μια φορά ότι όλοι ήταν πολύ περιεργοί να μάθουν ποιος είμαι, κι εκείνη συνεχώς τους έλεγε πως με λένε Χαριτωμένο Πρίγκιπα. Ήταν πολύ όμορφο εκ μέρους της. Πρέπει να μου ζωγραφίσεις τη Σίμπυλ, Μπάζιλ. Θα 'θελα να 'χω κάτι απ' αυτήν, κάτι περισσότερο από την ανάμνηση λίγων φιλιών και μερικών μισοειπωμένων, παθιασμένων λέξεων».

«Θα προσπαθήσω να κάνω κάτι, Ντόριαν, αν αυτό θα σ' ευχαριστούσε. Αλλά πρέπει να έρθεις στο ατελιέ και να μου ξαναποζάρεις. Δεν μπορώ να δουλέψω χωρίς εσένα».

«Ποτέ δε θα μπορέσω να ξαναποζάρω για σένα, Μπάζιλ. Είναι αδύνατον!» αναφώνησε, κάνοντας ένα βήμα πίσω.

Ο ζωγράφος τον κοίταξε απορημένος. «Αγαπητό μου παιδί, τι ανοησίες είναι αυτές;» φώναξε. «Θέλεις να πεις ότι δε σου άρεσε το πορτρέτο που σου ζωγράφισα; Πού είναι; Γιατί το 'κρυψες πίσω απ' το παραβάν; Άσε με να το δω. Είναι ό,τι καλύτερο έχω ζωγραφίσει ποτέ. Τράβηξε το παραβάν, Ντόριαν. Είναι ντροπή να κρύβει ο υπηρέτης σου το έργο μου. Απ' τη στιγμή που μπήκα, ένιωσα ότι το δωμάτιο ήταν διαφορετικό».

«Ο υπηρέτης μου δεν έχει καμιά σχέση, Μπάζιλ. Φαντάζεσαι ότι θα τον άφηνα να τακτοποιεί το δωμάτιό μου όπως θέλει; Μερικές φορές μού γεμίζει τα βάζα με λουλούδια –αυτό είν' όλο. Όχι, εγώ το έβαλα εκεί. Έπεφτε πολύ φως πάνω στο πορτρέτο».

«Πολύ φως! Δεν πιστεύω να μιλάς σοβαρά, αγαπητέ μου; Η

θέση αυτή είναι καταπληκτική. Άσε με να το δω». Και ο Χόλγουορντ προχώρησε προς τη γωνία του δωματίου.

Μια κραυγή τρόμου ξέφυγε απ' τα χείλη του Ντόριαν Γκρέη, που όρμησε ανάμεσα στο ζωγράφο και το παραβάν. «Μπάζιλ» είπε κάτωχρος, «δεν πρέπει να το δεις. Δε θέλω να το δεις».

«Να μη δω το έργο μου! Δε μιλάς σοβαρά. Για ποιο λόγο να μην το δω;» διαμαρτυρήθηκε γελώντας ο Χόλγουορντ.

«Αν προσπαθήσεις να το δεις, Μπάζιλ, στο λόγο της τιμής μου δε θα σου ξαναμιλήσω ποτέ. Μιλώ πολύ σοβαρά. Δε θα σου δώσω καμιά εξήγηση, και μη με ρωτήσεις γιατί. Να ξέρεις όμως πως αν αγγίξεις αυτό το παραβάν, όλα έχουν τελειώσει μεταξύ μας».

Τον Χόλγουορντ σαν να τον χτύπησε κεραυνός. Κοιτούσε τον Ντόριαν Γκρέη αποσβολωμένος. Ποτέ δεν τον είχε δει σε τέτοια κατάσταση. Ο νέος ήταν κυριολεκτικά κάτωχρος από τη λύσσα. Οι γροθιές του ήταν σφιγμένες και οι κόρες των ματιών του έμοιαζαν με δίσκους γαλάζιας φλόγας. Έτρεμε ολόκληρος.

«Ντόριαν!»

«Μη μιλάς!»

«Μα τι συμβαίνει; Φυσικά και δε θα το δω αν δε θέλεις» είπε μάλλον ψυχρά, κάνοντας μεταβολή και πλησιάζοντας το παράθυρο. «Αλλά, πραγματικά, μου φαίνεται παράλογο να μην μπορώ να δω το ίδιο μου το έργο, και μάλιστα τώρα που αποφάσισα να το εκθέσω στο Παρίσι το φθινόπωρο. Ίσως χρειαστεί να του περάσω άλλο ένα χέρι βερνίκι πριν την έκθεση, οπότε κάποια μέρα θα το δω, γιατί όχι σήμερα λοιπόν;»

«Να το εκθέσεις! Θέλεις να το εκθέσεις;» φώναξε ο Ντόριαν Γκρέη, και μια παράξενη αίσθηση τρόμου τον κυρίεψε. Θα έβλεπε λοιπόν όλος ο κόσμος το μυστικό του; Θα χάζευαν οι άνθρωποι με το στόμα ανοιχτό το μυστήριο της ζωής του; Αυτό ήταν αδύνατον. Κάτι –δεν ήξερε τι– κάτι έπρεπε να γίνει αμέσως.

«Ναι. Δε φαντάζομαι να 'χεις αντίρρηση. Ο Ζωρζ Πετί θα συγκεντρώσει τους καλύτερους πίνακές μου για μια ειδική έκθεση στη Ρυ ντε Σεζ, που θ' ανοίξει την πρώτη βδομάδα του Οκτωβρίου. Το πορτρέτο θα λείπει μονάχα για ένα μήνα. Φαντάζομαι ότι δε σου είναι δύσκολο να το αποχωριστείς για τόσο λίγο. Εδώ που τα λέμε, εκείνο τον καιρό θα πρέπει να είσαι εκτός Λονδίνου. Κι αφού το 'χεις μονίμως κρυμμένο πίσω απ' το παραβάν, δεν πρέπει να σε νοιάζει και τόσο πολύ».

Ο Ντόριαν Γκρέη σκούπισε με την παλάμη του το μέτωπό του. Ήταν γεμάτο σταγόνες ιδρώτα. Ένιωθε ότι βρισκόταν στο χείλος ενός φοβερού κινδύνου. «Ένα μήνα πριν μου έλεγες ότι δε θα το εκθέσεις ποτέ» φώναξε. «Για ποιο λόγο άλλαξες γνώμη; Τελικά, εσείς που δηλώνετε συνεπείς, είστε το ίδιο επιρρεπείς στις περαστικές διαθέσεις όσο και ο καθένας. Η μόνη διαφορά είναι πως οι δικές σας διαθέσεις της στιγμής δεν έχουν κανένα νόημα. Δεν μπορείς να έχεις ξεχάσει ότι με διαβεβαίωνες με κάθε σοβαρότητα πως τίποτα στον κόσμο δε θα σ' έπειθε να το εκθέσεις. Και στον Χάρντ είπες το ίδιο ακριβώς». Σταμάτησε ξαφνικά και απ' τα μάτια του πέρασε μια λάμψη. Θυμήθηκε κάτι που του είχε πει κάποτε ο λόρδος Χένρυ, μεταξύ σοβαρού και αστείου: «Αν θέλεις να περάσεις ένα παράξενο και ενδιαφέρον τέταρτο της ώρας, βάλε τον Μπάτζιλ να σου πει γιατί δε θέλει να εκθέσει το πορτρέτο σου. Εμένα μου το είπε, και τα λόγια του ήταν μια αποκάλυψη». Ναι, ίσως και ο Μπάτζιλ να είχε το μυστικό του. Θα τον ρωτούσε και θα προσπαθούσε να το μάθει.

«Μπάτζιλ» είπε, κοιτάζοντάς τον κατάματα καθώς τον πλησίαζε, «έχουμε κι οι δυο ένα μυστικό. Πες μου το δικό σου και θα σου πω κι εγώ το δικό μου. Ποιος ήταν ο λόγος που αρνιόσουν ως τώρα να εκθέσεις το πορτρέτο μου;»

Ο ζωγράφος ανατρίχιασε. «Ντόριαν, αν σου το έλεγα, μπορεί να με συμπαθούσες λιγότερο, κι ασφαλώς θα με κοροΐδευες. Από σένα δε θα το άντεχα ούτε το ένα ούτε το άλλο. Αν δε θέλεις να ξαναδώ το πορτρέτο σου, εντάξει, δε με νοιάζει. Θα 'χω εσένα να βλέπω. Αν θέλεις το καλύτερο έργο που έκανα ποτέ να μείνει άγνωστο στον κόσμο, είμαι ικανοποιημένος. Η φιλία σου μου είναι πιο πολύτιμη και από τη δημοσιότητα και από τη φήμη».

«Όχι, Μπάτζιλ, πρέπει να μου πεις» επέμεινε ο Ντόριαν Γκρέη. «Νομίζω ότι έχω δικαίωμα να ξέρω». Ο φόβος τού είχε περάσει και τη θέση του είχε πάρει η περιέργεια. Ήταν αποφασισμένος ν' ανακαλύψει το μυστικό του Μπάτζιλ Χόλγουορντ.

«ΑΣ καθίσουμε, Ντόριαν» είπε ο ζωγράφος ταραγμένος. «ΑΣ καθίσουμε. Και απάντησέ μου σ' αυτό. Έχεις παρατηρήσει στον πίνακα κάτι περίεργο; –κάτι που ίσως στην αρχή δε σου 'κανε εντύπωση και σου αποκαλύφθηκε ξαφνικά;»

«Μπάτζιλ!» φώναξε ο νέος, αρπάζοντας τα μπράτσα της πο-

λυθρόνας του με χέρια τρεμάμενα, και κοιτάζοντάς τον με μάτια ορθάνοιχτα, αγριεμένα κι ανήσυχια.

«Όπως βλέπω, το 'χεις προσέξει. Μη μιλάς. Περίμενε ν' ακούσεις τι έχω να σου πω. Ντόριαν, απ' τη στιγμή που σε γνώρισα, η προσωπικότητά σου άσκησε επάνω μου την πιο περίεργη επίδραση που μπορείς να φανταστείς. Κυριάρχησες στην ψυχή, στο πνεύμα και στη δύναμή μου. Έγινες για μένα η ορατή ενσάρκωση εκείνου του αόρατου ιδανικού που η ανάμνησή του στοιχειώνει εμάς τους καλλιτέχνες σαν ένα εξαίσιο όνειρο. Σε λάτρευα. Άρχισα να ζηλεύω όποιον μιλούσε μαζί σου. Σε ήθελα αποκλειστικά για μένα. Ένιωθα ευτυχισμένος μονάχα όταν ήμουν μαζί σου. Όταν ήσουν μακριά μου, εξακολουθούσες να είσαι παρών στην τέχνη μου... Φυσικά, δε σ' άφησα ποτέ να καταλάβεις τίποτα απ' όλα αυτά. Δεν έπρεπε. Δε θα τα καταλάβαινες. Ούτε κι εγώ ο ίδιος δεν τα καταλάβαινα. Το μόνο που ήξερα, ήταν ότι είχα δει την τελειότητα καταπρόσωπο, και ότι ο κόσμος είχε γίνει υπέροχος στα μάτια μου –υπερβολικά υπέροχος ίσως, γιατί σε μια τέτοια παράφορη λατρεία υπάρχει κίνδυνος, ο κίνδυνος να τη χάσεις, αλλά κι ο κίνδυνος να τη διατηρήσεις... Οι βδομάδες περνούσαν κι εσύ με απορροφούσες όλο και πιο πολύ. Κι ύστερα τα πράγματα εξελίχθηκαν. Σε είχα σχεδιάσει σαν Πάρη με μια κομψή πανοπλία και σαν Άδωνη με γυαλιστερό ακόντιο και κυνηγετικό μανδύα. Στεφανωμένος με βαριά άνθη λωτού είχες καθίσει στην πλώρη του πλοίου του Αδριανού, κοιτάζοντας τον θολό, πράσινο Νείλο. Είχες σκύψει πάνω απ' τα ήσυχια νερά μιας λιμνούλας σε κάποιο ελληνικό δάσος και κοιτούσες στο σιωπηλό ασήμι του νερού το θαύμα της μορφής σου. Και όλ' αυτά ήταν έτσι όπως θα 'πρεπε να είναι η τέχνη: ασύνειδη, ιδανική κι απόμακρη. Μια μέρα, μια μοιραία μέρα, όπως σκέφτομαι καμιά φορά, αποφάσισα να ζωγραφίσω ένα υπέροχο πορτρέτο σου, όπως είσαι στ' αλήθεια, όχι με την αμφίεση των νεκρών εποχών, αλλά με τα δικά σου ρούχα και στη δική σου εποχή. Δεν ξέρω αν ήταν ο ρεαλισμός της μεθόδου, ή μόνο το θαύμα της προσωπικότητάς σου που παρουσιάστηκε έτσι άμεσα μπροστά μου, δίχως ομίχλες ή πέπλα. Ξέρω όμως ότι καθώς δούλευα, κάθε κουκκίδα, κάθε λεπτή στρώση χρώματος μου φαινόταν πως αποκάλυπτε το μυστικό μου. Άρχισα να φοβάμαι ότι οι άλλοι θα καταλάβαιναν την ειδωλολατρία μου. Ένιωθα, Ντόριαν, ότι είχα

πει πάρα πολλά, ότι είχα βάλει πάρα πολλά απ' τον εαυτό μου στο πορτρέτο. Τότε ήταν που αποφάσισα να μην επιτρέψω ποτέ να εκτεθεί αυτός ο πίνακας. Εσύ ενοχλήθηκες λίγο· δεν είχες καταλάβει τι σήμαινε για μένα. Όταν μίλησα με τον Χάρυ για όλ' αυτά, με κοροΐδεψε. Μα δε με πείραξε αυτό. Κι όταν ο πίνακας τελείωσε και έμεινα μόνος μαζί του, ένιωσα ότι είχα δίκιο... Ε, λίγες μέρες αργότερα, το πορτρέτο έφυγε απ' το ατελιέ μου, και μόλις ξέφυγα από την αβάσταχτη γοητεία της παρουσίας του, άρχισα να νιώθω πως ήμουν ανόητος να φαντάζομαι ότι είχα δει κάτι σ' αυτό, κάτι περισσότερο απ' το ότι είσαι εξαιρετικά όμορφος κι ότι εγώ ξέρω να ζωγραφίζω. Ακόμη και τώρα δεν μπορώ παρά να νιώθω ότι είναι λάθος να πιστεύουμε πως το πάθος που αισθάνεται κανείς όταν δημιουργεί, φαίνεται στ' αλήθεια στο τελειωμένο έργο. Η τέχνη είναι πάντοτε πιο αφηρημένη απ' όσο φανταζόμαστε. Η μορφή και το χρώμα μάς μιλούν για μορφή και χρώμα –κι αυτό είν' όλο. Πολύ συχνά, μου φαίνεται πως η τέχνη κρύβει τον καλλιτέχνη πολύ περισσότερο απ' όσο τον αποκαλύπτει. Κι έτσι, όταν μου έγινε αυτή η προσφορά απ' το Παρίσι, αποφάσισα να στείλω το πορτρέτο σου σαν το κυριότερο έργο της έκθεσής μου. Δε μου πέρασε ποτέ απ' το μυαλό η σκέψη ότι θ' αρνιόσουν. Τώρα βλέπω ότι έχεις δίκιο. Το πορτρέτο δεν μπορεί να εκτεθεί. Μη θυμώσεις μαζί μου, Ντόριαν, για όσα σου είπα. Όπως είχα πει κάποτε και στον Χάρυ, είσαι πλασμένος για να σε λατρεύουν».

Ο Ντόριαν Γκρέη πήρε μια βαθιά ανάσα. Τα μάγουλά του ξαναβρήκαν το χρώμα τους κι ένα χαμόγελο αχνοφάνηκε στα χείλη του. Ο κίνδυνος είχε περάσει. Για την ώρα ήταν ασφαλής. Κι ωστόσο, δεν μπόρεσε να μη νιώσει μιαν απέραντη λύπη για το ζωγράφο που μόλις του είχε κάνει αυτή την παράξενη εξομολόγηση, και αναρωτήθηκε αν θα τον εξουσίαζε ποτέ και τον ίδιο τόσο πολύ η προσωπικότητα ενός φίλου. Ο λόρδος Χένρυ είχε τη γοητεία ενός ανθρώπου πολύ επικίνδυνου. Όμως αυτό ήταν όλο. Ήταν υπερβολικά έξυπνος και κυνικός για να τον αγαπήσει κανείς πραγματικά. Θα υπήρχε άραγε ποτέ κανείς που θα τον γέμιζε μ' αυτή την παράξενη ειδωλολατρία; Μήπως ήταν αυτό ένα απ' τα πράγματα που του επιφύλασσε η ζωή;

«Μου φαίνεται καταπληκτικό, Ντόριαν» είπε ο Χόλγουορντ, «που τα διέκρινες όλ' αυτά στο πορτρέτο. Μα τα είδες πραγματικά;»

«Είδα κάτι» αποκρίθηκε εκφρινος, «κάτι που μου φάνηκε πολύ παράξενο».

«Λοιπόν, τι λες τώρα; Θα μ' αφήσεις να δω τον πίνακα;»

Ο Ντόριαν κούνησε το κεφάλι αρνητικά. «Μη μου το ζητάς αυτό, Μπάζιλ. Μου είναι αδύνατον να σου επιτρέψω να σταθείς μπροστά σ' αυτό το πορτρέτο».

«Μια άλλη φορά τότε».

«Ποτέ».

«Καλά, ίσως έχεις δίκιο. Και τώρα αντί, Ντόριαν. Είσαι ο μοναδικός άνθρωπος στη ζωή μου που επηρέασε πραγματικά την τέχνη μου. Ό,τι καλό έχω κάνει, το χρωστάω σ' εσένα. Α! Δεν ξέρεις πόσο μου στοίχισε να σου πω όλα όσα σου είπα».

«Αγαπητέ μου Μπάζιλ» είπε ο Ντόριαν, «τι μου είπες; Απλούστατα ότι ένιωθες πως με θαύμαζες υπερβολικά. Αυτό δεν είναι ούτε καν κομπλιμέντο».

«Δεν είχα την πρόθεση να σου κάνω κομπλιμέντο. Ήτανε μια εξομολόγηση. Τώρα που την έκανα, νομίζω ότι κάτι έφυγε από μέσα μου. Ίσως δεν πρέπει κανείς να εκφράζει τη λατρεία του με λόγια».

«Ήταν μια πολύ απογοητευτική εξομολόγηση».

«Μα τι περιμένεις, Ντόριαν; Δε φαντάζομαι να είδες και τίποτ' άλλο στο πορτρέτο; Υπάρχει κάτι ακόμη;»

«Όχι, δεν υπάρχει τίποτ' άλλο. Γιατί ρωτάς; Δεν πρέπει όμως να μιλάς για λατρεία. Είναι ανόητο. Εσύ κι εγώ είμαστε φίλοι, Μπάζιλ, και πρέπει να μείνουμε φίλοι για πάντα».

«Εσύ έχεις τον Χάρυ» είπε ο ζωγράφος θλιμμένα.

«Α, τον Χάρυ!» φώναξε ο νέος μ' ένα χαρούμενο γέλιο. «Ο Χάρυ περνάει τις μέρες του λέγοντας πράγματα απίστευτα και τα βράδια του κάνουντας πράγματα απίθανα. Είναι ακριβώς η ζωή που θα 'θελα κι εγώ να κάνω. Μα δε νομίζω ότι θα πήγαινα στον Χάρυ αν είχα κάποιο πρόβλημα. Σ' εσένα θα 'ρχόμουν πρώτα, Μπάζιλ».

«Θα μου ποζάρεις ξανά;»

«Αδύνατον!»

«Καταστρέφεις την καλλιτεχνική μου ζωή με την άρνησή σου, Ντόριαν. Κανένας δε συναντάει δύο ιδανικά στη ζωή του. Οι περισσότεροι δε συναντούν ούτε καν ένα».

«Δεν μπορώ να σου το εξηγήσω, Μπάζιλ, αλλά δεν πρέπει

ποτέ πια να σου ξαναποζάρω. Υπάρχει κάτι μοιραίο σ' ένα πορτρέτο. Έχει μια δική του ζωή. Θα έρθω να πούμε το τσάι μας μαζί. Αυτό θα είναι εξίσου ευχάριστο».

«Πιο ευχάριστο για σένα, φοβάμαι» μουρμούρισε λυπημένα ο Χόλγουορντ. «Και τώρα, αντί. Λυπάμαι που δε μου επιτρέπεις να ξαναδώ το πορτρέτο. Αλλά δεν μπορεί να γίνει τίποτε. Καταλαβαίνω απόλυτα τι αισθάνεσαι».

Μόλις βγήκε απ' το δωμάτιο, στο πρόσωπο του Ντόριαν Γκρέη σχηματίστηκε ένα χαμόγελο. Ο καημένος ο Μπάζιλ! Πόσο λίγο καταλάβαινε τον πραγματικό λόγο της άρνησής του! Και τι παράξενο ήταν που, αντί να αναγκαστεί εκείνος να αποκαλύψει το μυστικό του, είχε πετύχει, σχεδόν κατά τύχη, να αποσπάσει ένα μυστικό απ' το φίλο του! Και πόσα πράγματα του εξήγησε αυτή η παράξενη εξομολόγηση! Τις παράλογες εκρήξεις ζήλιας του ζωγράφου, την τυφλή του αφοσίωση, τα υπερβολικά του εγκώμια, τις περιέργες σιωπές του – τώρα τα καταλάβαινε όλα, και τον λυπόταν. Του φαινόταν ότι υπήρχε κάτι τραγικό σε μια φιλία με τόσο έντονο ρομαντικό χρώμα.

Αναστέναξε και χτύπησε το κουδούνι. Έπρεπε πάση θυσία να κρύψει κάπου το πορτρέτο. Δεν ήταν διατεθειμένος να το ριψοκινδυνέψει πάλι ν' ανακαλυφθεί το μυστικό του.

Ήταν τρέλα που το είχε αφήσει, έστω και για μια ώρα, σ' ένα δωμάτιο όπου θα μπορούσε ανά πάσα στιγμή να μπει κάποιος φίλος του.

10

Όταν ήρθε ο υπηρέτης του, τον κοίταξε έντονα κι αναρωτήθηκε αν του είχε περάσει η σκέψη να κρυφοκοιτάξει πίσω απ' το παραβάν. Είχε ένα ύφος εντελώς απαθές και περιμένε τις διαταγές του. Ο Ντόριαν άναψε ένα τσιγάρο, πλησίασε στον καθρέφτη και κοιτάχτηκε. Έβλεπε πολύ καθαρά και το πρόσωπο του υπηρέτη του. Έμοιαζε με ατάραχη μάσκα δουλοπρέπειας. Δεν είχε τίποτε να φοβηθεί. Σκέφτηκε όμως ότι θα 'ταν καλύτερο να πάρει τα μέτρα του.

Μιλώντας πολύ αργά, του είπε να ειδοποιήσει την οικονόμο ότι ήθελε να τη δει, και μετά να πάει στον κορνιζοποιό και να τον παρακαλέσει να στείλει αμέσως δυο ανθρώπους του. Του φάνηκε πως, καθώς ο υπηρέτης έφευγε από το δωμάτιο, γύρισε για μια στιγμή τα μάτια του προς τη μεριά του παραβάν. Η μήπως ήταν ιδέα του;

Σε λίγο, φορώντας το μαύρο μεταξωτό της φόρεμα και τα παλιομοδίτικα πλεχτά της γάντια, μπήκε βιαστικά στη βιβλιοθήκη η κυρία Ληφ. Της ζήτησε το κλειδί της αίθουσας διδασκαλίας.

«Της παλιάς αίθουσας διδασκαλίας, κύριε Ντόριαν;» αναφώνησε εκείνη. «Μα είναι γεμάτη σκόνη. Πρέπει να την τακτοποιήσω και να την καθαρίσω πρώτα. Δεν είναι καθόλου σωστό να τη δείτε έτσι, κύριε. Πραγματικά, καθόλου σωστό».

«Δε θέλω να την τακτοποιήσεις, Λήφ. Το μόνο που θέλω είναι το κλειδί».

«Μα, κύριε, θα γεμίσετε αράχνες. Για τ' όνομα του Θεού, αυτή την αίθουσα έχουμε να την ανοίξουμε σχεδόν πέντε χρόνια, από τότε που πέθανε η εντιμότης του».

Το πρόσωπό του συσπάστηκε μόλις άκουσε για τον παππού του. Είχε μισητές αναμνήσεις απ' αυτόν. «Δεν έχει σημασία» αποκρίθηκε. «Το μόνο που θέλω είναι να ριξω μια ματιά στο δωμάτιο – τίποτ' άλλο. Δώσε μου το κλειδί».

«Ορίστε το κλειδί, κύριε» είπε η ηλικιωμένη κυρία, ψάχνοντας τα κλειδιά της αρμαθιάς της με αβέβαια και τρεμάμενα χέρια. «Νά το. Θα το βγάλω αμέσως. Δεν πιστεύω όμως να θέλετε να μείνετε εκεί πάνω, κύριε, είστε τόσο καλά τακτοποιημένος εδώ».

«Όχι, όχι» φώναξε εκείνος ανυπόμονα. «Ευχαριστώ, Ληφ. Δε σε θέλω τίποτ' άλλο».

Εκείνη καθυστέρησε μερικά λεπτά, φλυαρώντας ακατάσχετα για κάποια λεπτομέρεια του νοικοκυριού. Ο Ντόριαν αναστέναξε και της είπε να τα κανονίσει όπως νόμιζε καλύτερα. Η οικονομός έφυγε απ' το δωμάτιο όλο χαμόγελα.

Μόλις έκλεισε η πόρτα, ο Ντόριαν έβαλε το κλειδί στην τσέπη του κι έριξε μια ματιά ολόγυρα. Το βλέμμα του έπεσε σ' ένα μεγάλο πορφυρό κάλυμμα από σατέν όλο χρυσά κεντήματα, ένα θαυμάσιο δείγμα βενετσιάνικης τέχνης του τέλους του δέκατου έβδομου αιώνα, που ο παππούς του είχε ανακαλύψει σ' ένα μοναστήρι κοντά στην Μπολόνια. Ναι, μ' αυτό θα τύλιγε το φοβερό πορτρέτο. Ίσως να το είχαν χρησιμοποιήσει πολλές φορές για κάλυμμα νεκρού. Τώρα θα έκρυβε κάτι που ήταν μολυσμένο με τη δική του σήψη, χειρότερη κι από τη σήψη του θανάτου – κάτι που θα γεννούσε φρίκη, μα δε θα πέθαινε ποτέ. Ό,τι είναι το σκουλήκι για το πτώμα, θα 'ταν οι αμαρτίες του για το ζωγραφισμένο είδωλό του πάνω στο μουσαμά. Θα κατέστρεφαν την ομορφιά του και θα κατέτρωγαν τη χάρη του. Θα το μόλυναν και θα το γέμιζαν ντροπή. Μα το πορτρέτο θα εξακολουθούσε να ζει. Θα 'μενε ζωντανό για πάντα.

Ρίγησε, και για μια στιγμή μετάνιωσε που δεν είχε πει στον Μπάτζιλ τον αληθινό λόγο για τον οποίο ήθελε να κρύψει το πορτρέτο. Ο Μπάτζιλ θα τον βοηθούσε να αντισταθεί στην επιρροή του λόρδου Χένρυ και στις ακόμη πιο δηλητηριώδεις επιρροές που προέρχονταν από την ίδια του την ιδιοσυγκρασία. Η αγάπη που του είχε –γιατί ήταν αληθινή αγάπη αυτό που ένιωθε ο Μπάτζιλ– δεν είχε τίποτα που να μην είναι ευγενικό και πνευματικό. Δεν ήταν εκείνος ο απλός θαυμασμός της ομορφιάς που γεννιέται από τις αισθήσεις και πεθαίνει όταν οι αισθήσεις κουραστούν. Ήταν μια αγάπη σαν αυτήν που είχε νιώσει ο Μιχαήλ Άγγελος και ο Μονταίν, ο Βίνκελμαν κι ο ίδιος ο Σαίξπηρ. Ναι, ο Μπάτζιλ θα μπορούσε να τον σώσει. Αλλά τώρα ήταν πια πολύ

αργά. Έτσι κι αλλιώς, το παρελθόν μπορείς πάντα να το εκμηδενίσεις. Το σβήνεις με τη μεταμέλεια, την άρνηση ή τη λησμονιά. Το μέλλον όμως είναι αναπόφευκτο. Είχε μέσα του πάθη που θα έβρισκαν την τρομερή τους διεξοδο, όνειρα που θα έκαναν πραγματικότητα τη διαβολική τους σκιά.

Σήκωσε από τον καναπέ το χρυσοπόρφυρο ύφασμα που τον κάλυπτε, και κρατώντας το στα χέρια του, πέρασε πίσω απ' το παραβάν. Μήπως το πρόσωπο στο μουσαμά ήταν πιο δολερό από πριν; Του φαινόταν ότι δεν είχε αλλάξει· όμως το μίσος που ένιωθε γι' αυτό είχε γίνει πιο δυνατό. Χρυσά μαλλιά, γαλάζια μάτια, ροδοκόκκινα χείλη –όλα εξακολουθούσαν να υπάρχουν. Μονάχα η έκφραση είχε αλλάξει. Και ήταν απαίσιια μες στη σκληρότητά της. Σε σχέση με την επίκριση και την αποδοκιμασία που έβλεπε μέσα της, πόσο ρηχές ήταν οι κατηγορίες του Μπάτζιλ για τη συμπεριφορά του μετά το θάνατο της Σίμπυλ Βέιν! –πόσο ρηχές και πόσο ασήμαντες! Η ίδια του η ψυχή τον κοιτούσε απ' το μουσαμά, τον έκρινε και τον κατέκρινε. Μια έκφραση πόνου απλώθηκε στο πρόσωπό του, και σκέπασε τον πίνακα με το βαρύτιμο κάλυμμα. Την ίδια στιγμή, ακούστηκε ένας χτύπος στην πόρτα. Βγήκε απ' το παραβάν την ώρα που ο υπηρέτης του έμπαινε στο δωμάτιο.

«Οι άνθρωποι είναι εδώ, κύριε».

Ένωσε ότι έπρεπε να ξεφορτωθεί αμέσως τον καμαριέρη του. Δεν έπρεπε να ξέρει πού θα μεταφερόταν ο πίνακας. Είχε κάτι το ύπουλο πάνω του, και τα μάτια του ήταν σκεφτικά, προδοτικά. Κάθισε στο γραφείο κι έγραψε ένα σημείωμα στο λόρδο Χένρυ, ζητώντας του να του στείλει κάτι να διαβάσει και υπενθυμίζοντάς του ότι είχαν ραντεβού στις οχτώμισι το βράδυ.

«Να περιμένεις απάντηση» είπε, δίνοντάς του το σημείωμα, «και πες στους ανθρώπους να περάσουν».

Σε δυο τρία λεπτά, ακούστηκε ξανά ένα χτύπημα στην πόρτα και μπήκε ο κύριος Χάμπαρντ αυτοπροσώπως, ο διάσημος κορνιζοποιός της Σάουθ Όντλεϋ Στρητ, μαζί με έναν κάπως άξεστο νεαρό βοηθό. Ο κύριος Χάμπαρντ ήταν ένας ροδοκόκκινος ανθρώπακος με πυρόξανθες φαβορίτες· το θαυμασμό του για την τέχνη τον μετρίαζε σημαντικά η μόνιμη απενταγία των περισσοτέρων καλλιτεχνών που είχαν συναλλαγές μαζί του. Κατά κανόνα, δεν έφευγε ποτέ απ' το κατάστημά του. Περιέμενε να τον επισκέ-

πονται οι πελάτες του. Για χάρη του Ντόριαν Γκρέη όμως έκανε πάντα μια εξαίρεση. Υπήρχε κάτι στον Ντόριαν που γοήτευε τους πάντες. Και το να τον βλέπεις μονάχα, ήταν μια απόλαυση.

«Τι μπορώ να κάνω για σας, κύριε Γκρέη;» είπε, τριβώντας τα παχουλά, γεμάτα φακίδες χεράκια του. «Έλαβα την τιμή να έρθω αυτοπροσώπως. Μόλις έπεσε στα χέρια μου μια υπέροχη κορνίζα, κύριε. Τη βρήκα σ' έναν πλειστηριασμό. Παλιά, φλωρεντινική. Πρέπει να 'ναι απ' το Φρόντχιλ.²⁵ Ταιριάζει καταπληκτικά σε πίνακα με θρησκευτικό περιεχόμενο, κύριε Γκρέη».

«Πολύ λυπάμαι που μπήκατε στον κόπο να έρθετε ο ίδιος, κύριε Χάμπαρντ. Θα περάσω οπωσδήποτε απ' το κατάστημά σας να δω την κορνίζα – αν και επί του παρόντος δε μ' ενδιαφέρει ιδιαίτερα η θρησκευτική τέχνη – σήμερα όμως το μόνο που θα 'θελα είναι να μου μεταφέρετε έναν πίνακα στο τελευταίο πάτωμα. Είναι αρκετά βαρύς και γι' αυτό σκέφτηκα να σας παρακαλέσω να μου στείλετε δυο υπαλλήλους σας».

«Κανένας κόπος, κύριε Γκρέη. Χαρά μου να σας εξυπηρετήσω. Ποιο είναι το έργο τέχνης, κύριε;»

«Αυτό» απάντησε ο Ντόριαν, τραβώντας το παραβάν. «Μπορείτε να το μεταφέρετε έτσι όπως είναι, με το κάλυμμά του; Δε θα 'θελα να γρατζουνιστεί κατά τη μεταφορά».

«Κανένα πρόβλημα, κύριε» είπε ο εγκάρδιος κορνιζοποιός, αρχίζοντας με τη βοήθεια του υπαλλήλου του να ξεκρεμάει τον πίνακα από τις μακριές μπρούντζινες αλυσίδες που τον κρατούσαν. «Και τώρα, κύριε Γκρέη, πού θα τον μεταφέρουμε;»

«Θα σας οδηγήσω εγώ, κύριε Χάμπαρντ. Ακολουθήστε με αν έχετε την καλοσύνη. Ή μάλλον, καλύτερα να περάσετε εσείς μπροστά. Δυστυχώς, πρέπει ν' ανέβουμε στη σοφίτα. Θα πάμε απ' την μπροστινή σκάλα που είναι πιο φαρδιά».

Τους άνοιξε την πόρτα, βγήκαν στο χολ κι άρχισαν ν' ανεβαίνουν. Η περίτεχνη, μεγάλη κορνίζα είχε κάνει τον πίνακα εξαιρετικά ογκώδη, και τότε τότε, παρά τις δουλοπρεπείς διαμαρτυρίες του κυρίου Χάμπαρντ, που σαν γνήσιος έμπορος δεν άντεχε να βλέπει έναν τζέντλεμαν να κάνει κάτι χρήσιμο, ο Ντόριαν έβαζε κι αυτός ένα χέρι για να τους βοηθήσει.

«Αρκετά ζόρικος στο κουβάλημα, κύριε» είπε λαχανιασμένος ο ανθρωπάκος, όταν έφτασαν στο τελευταίο κεφαλόσκαλο. Και σκούπισε το μέτωπό του που γυάλιζε από τον ιδρώτα.

«Δυστυχώς, είναι μάλλον βαρύς» μουρμούρισε ο Ντόριαν, ξεκλειδώνοντας την πόρτα του δωματίου που θα φύλαγε το περίεργο μυστικό της ζωής του και θα έκρυβε την ψυχή του από τα μάτια των ανθρώπων.

Είχε να μπει στο δωμάτιο αυτό περισσότερα από τέσσερα χρόνια – από τότε που σταμάτησε να το χρησιμοποιεί, πρώτα σαν δωμάτιο για παιχνίδι όταν ήταν μικρός, και κατόπιν σαν αναγνωστήριο όταν μεγάλωσε λίγο, δεν είχε ξαναπατήσει στο κατώφλι του. Ήταν ένα μεγάλο, ευρύχωρο δωμάτιο, που έχτισε ο τελευταίος λόρδος Κέλσο ειδικά για τον μικρό του εγγονό, που εξαιτίας της παράξενης ομοιότητάς του με τη μητέρα του, αλλά και για άλλους λόγους, ανέκαθεν τον μισούσε και ήθελε να τον κρατάει σε απόσταση. Στον Ντόριαν φάνηκε ότι δεν είχε αλλάξει σχεδόν καθόλου. Εξακολουθούσε να βρίσκεται εκεί η τεράστια ιταλική κασέλα με τις περίτεχνες ζωγραφίες στις πλευρές και τὰ χρυσοστόλιστα σκαλισμάτα, όπου τόσο συχνά κρυβόταν όταν ήταν μικρός. Εκεί βρισκόταν και η βιβλιοθήκη από σανταλόξυλο, γεμάτη με τα ταλαιπωρημένα σχολικά βιβλία του. Στον τοίχο πίσω της κρεμόταν μια φθαρμένη φλαμανδική ταπισερί όπου, ξεθωριασμένοι, ένας βασιλιάς και μια βασίλισσα έπαιζαν σκάκι σ' έναν κήπο, ενώ περνούσε πλάι τους μια παρέα κυνηγών καβάλα σ' άλογά τους, έχοντας πάνω στους γαντοφορεμένους καρπούς των χειρών τους γεράκια με το κεφάλι καλυμμένο με κουκούλα. Πόσο καλά τα θυμόταν όλα! Κάθε λεπτό της μοναχικής παιδικής ηλικίας του ξαναγύριζε στο νου του καθώς κοιτούσε ολόγυρα. Θυμήθηκε την άσπιλη αγνότητα των παιδικών του χρόνων και του φάνηκε φριχτό που θα έκρυβε ειδικά εδώ το μοιραίο πορτρέτο. Πόσο λίγο σκεφτόταν τότε, εκείνες τις μέρες που πέθαναν πια, αυτά που η μοίρα τού φύλαγε!

Ωστόσο, δεν υπήρχε κανένα άλλο μέρος στο σπίτι τόσο ασφαλές από περίεργα κι αδιάκριτα βλέμματα, όσο αυτό. Το κλειδί θα το κρατούσε εκείνος, και κανένας άλλος δε θα μπορούσε να μπει. Κάτω απ' το πορφυρό του κάλυμμα, το ζωγραφισμένο στο μουσαμά πρόσωπο θα μπορούσε να γίνει κτηνώδες, μαρμόρινο κι αηδιαστικό. Τι σημασία είχε; Κανείς δε θα το 'βλεπε. Ούτε κι ο ίδιος. Γιατί να παρακολουθεί τη φρικαλέα σήψη της ψυχής του; Είχε τη νιότη του – αυτό ήταν αρκετό. Κι εξάλλου, δεν υπήρχε τάχα περίπτωση ο χαρακτήρας του να γίνει πιο ευγενι-

κός με το πέρασμα των χρόνων; Δεν υπήρχε κανένας λόγος το μέλλον του να είναι γεμάτο ντροπή. Μπορεί στο μονοπάτι της ζωής να συναντούσε έναν έρωτα, έναν έρωτα που θα τον εξάγνιζε και θα τον προστάτευε απ' τις αμαρτίες που ένιωθε ήδη ν' αναδύονται στο πνεύμα και τη σάρκα του – εκείνες τις παράξενες αμαρτίες που δεν είχαν πάρει ακόμη συγκεκριμένο σχήμα και μορφή, και που το μυστήριο που τις κάλυπτε τους χάριζε τη λεπτότητα και τη γοητεία τους. Ίσως, μια μέρα, η σκληρή έκφραση να έφευγε από το πορφυρό, ευαίσθητο στόμα, και τότε θα μπορούσε να δείξει σ' όλο τον κόσμο το αριστούργημά του Μπάξιλ Χόλγουορντ.

Όχι, αυτό ήταν αδύνατον. Ώρα με την ώρα και βδομάδα με τη βδομάδα, το πρόσωπο πάνω στο μουσαμά γερνούσε. Μπορεί να γλίτωνε απ' τη φοίκη της αμαρτίας, αλλά η φοίκη των γηρατειών τον περιέμενε ανελέητη. Τα μάγουλα θα βαθούλωναν ή θα χαλάρωναν. Κίτρινες ρυτίδες θ' απλώνονταν γύρω απ' τα μάτια που θα ξεθώριαζαν ολοένα και θα γίνονταν απαίσια. Τα μαλλιά θα έχαναν τη λάμψη τους, το στόμα θα στράβωνε ή θα κρέμαγε, θα 'παυρνε μια έκφραση ηλιθιότητας ή χοντροκοπιάς, όπως είναι τα στόματα των γέρων. Ο ζαρωμένος λαιμός, τα κρύα χέρια με τις γαλάζιες πεταχτές φλέβες, το κυρτωμένο κορμί, όλα τού θυμίζαν τον παππού του που ήταν τόσο αυστηρός μαζί του όταν ήταν παιδί. Το πορτρέτο έπρεπε να κρυφτεί. Δε γινόταν αλλιώς.

«Φέрте το μέσα, κύριε Χάμπαρντ, σας παρακαλώ» είπε κουρασμένα, γυρίζοντας προς τον κορνιζοποιό. «Με συγχωρείτε που σας καθυστέρησα τόσο. Σκεφτόμουν κάτι άλλο».

«Ποτέ δε λέω όχι για ένα διαλειμματάκι, κύριε Γκρέη» αποκρίθηκε ο κορνιζοποιός, που αγκομαχούσε ακόμη. «Πού να το βάλουμε, κύριε;»

«Ω, όπου να 'ναι. Εδώ. Εδώ είναι εντάξει. Δε θέλω να το κρεμάσω. Ακουμπήστε το στον τοίχο. Ευχαριστώ».

«Θα μπορούσα να ρίξω μια ματιά στο έργο, κύριε;»

Ο Ντόριαν ταράχτηκε. «Δεν είναι απ' τα έργα που θα σας ενδιέφεραν, κύριε Χάμπαρντ» είπε, με τα μάτια καρφωμένα πάνω στον έμπορο. Ένιωθε έτοιμος να του χιμήξει και να τον ρίξει κάτω αν τολμούσε να σηκώσει το υπέροχο κάλυμμα που έκρυβε το μυστικό της ζωής του. «Δε σας χρειάζομαι άλλο. Σας είμαι πολύ υποχρεωμένος που είχατε την καλοσύνη να έρθετε».

«Αλίμονο, κύριε Γκρέη, τι λέτε! Πάντα έτοιμος να σας εξυπηρετήσω, κύριε». Και ο κύριος Χάμπαρντ και βήκε βιαστικά τις σκάλες, ακολουθούμενος από το βοηθό του που γύρισε το κεφάλι και ξανακοίταξε τον Ντόριαν, με μια έκφραση γεμάτη ντροπαλό θαυμασμό στο τραχύ, άσχημο πρόσωπό του. Δεν είχε ξαναδεί στη ζωή του τόσο όμορφο άνθρωπο.

Όταν ο ήχος των βημάτων τους έσβησε, ο Ντόριαν κλείδωσε την πόρτα κι έβαλε το κλειδί στην τσέπη του. Τώρα ένιωθε ασφαλής. Κανείς δε θα ξανάβλεπε τον φοβερό πίνακα. Κανένα άλλο μάτι εκτός από το δικό του δε θ' αντίκριζε την ντροπή του.

Φτάνοντας στη βιβλιοθήκη, διαπίστωσε ότι ήταν περασμένες πέντε και ότι το τσάι ήταν ήδη σερβιρισμένο. Σ' ένα μικρό τραπέζακι από βαθύχρωμο αρωματικό ξύλο με σιντεφένια επιστροφή, δώρο της λαίδης Ράντλυ, της γυναίκας του κηδεμόνα του, που ήταν μια χαριτωμένη εξ επαγγέλματος άρρωστη και είχε περάσει τον περασμένο χειμώνα στο Κάιρο, βρισκόταν ένα σημείωμα του λόρδου Χένρυ και δίπλα του ένα βιβλίο δεμένο με κίτρινο χαρτί, με το εξώφυλλο λίγο σκισμένο και τις άκρες λερωμένες. Πάνω στο δίσκο του τσαγιού υπήρχε ένα φύλλο της τρίτης έκδοσης της *Σαιντ Τζέιμς Γκαζέτ*. Ήταν φανερό ότι ο Βίκτωρ είχε επιστρέψει. Αναρωτήθηκε αν είχε συναντήσει τους ανθρώπους στο χολ ενώ έφευγαν και τους είχε ψαρέψει για να μάθει τι έκαναν στο σπίτι. Σίγουρα θα παρατηρούσε την απουσία του πίνακα – χωρίς αμφιβολία την είχε ήδη παρατηρήσει την ώρα που έφερνε το τσάι. Δεν είχε τραβήξει το παραβάν, και στον τοίχο φαινόταν το κενό που είχε αφήσει ο πίνακας. Ίσως κάποια νύχτα να τον τσάκωνε ν' ανεβαιίνει κρυφά πάνω και να προσπαθεί να παραβιάσει την πόρτα του δωματίου. Ήταν φοβερό να έχεις έναν κατάσκοπο μέσα στο ίδιο σου το σπίτι. Είχε ακούσει για πολλούς πλούσιους που τους εκβίαζε κάποιος υπηρέτης για όλη τους τη ζωή, γιατί είχε διαβάσει ένα γράμμα ή είχε κρυφακούσει μια συζήτηση, ή είχε βρει ένα επισκεπτήριο με μια διεύθυνση και είχε ανακαλύψει κάτω από ένα μαξιλάρι κάποιο ξεραμένο λουλούδι ή ένα κομμάτι τσαλακωμένη δαντέλα.

Αναστέναξε, κι αφού γέμισε το φλιτζάνι του τσάι, άνοιξε το σημείωμα του λόρδου Χένρυ. Του έλεγε μονάχα ότι του έστειλε τη βραδινή εφημερίδα κι ένα βιβλίο που θα τον ενδιέφερε, κι ότι θα ήταν στη λέσχη στις οχτώ και τέταρτο. Άνοιξε βαριεστημένος

τη *Σαιν Τζέιμς Γκαζέτ* και την ξεφύλλισε. Το βλέμμα του έπεσε σε μια παράγραφο στην πέμπτη σελίδα που ήταν σημαδεμένη με κόκκινο μολύβι.

«ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΙΣ ΔΙΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΗΘΟΠΟΙΟΥ. – Σήμερον την πρωίαν, εις την Μπελ Τάβερν της Χόξτον Ρούντ διεξήχθη προανάκρισις υπό του Περιφερειακού Ανακριτού, κυρίου Ντάνιμτν, διά τον θάνατον της Σίμυλ Βέιν, νεαρᾶς ηθοποιού ἥτις ηργάζετο εις το Βασιλικόν Θέατρον του Χόλμπορν. Το πόρισμα ἦτο θάνατος ἐξ ατυχήματος. Το ακροατήριον ἐξέφρασε ζωηρῶς την συμπάθειάν του προς την μητέρα της θανούσης, ἥτις κατελήφθη υπό μεγάλης συγκινήσεως ἐνῶ ἐδίδε την κατάθεσίν της και ἤκουεν την μαρτυρικὴν κατάθεσιν του δόκτορος Μπίρελ, ὅστις διενήργησε την νεκροψίαν».

Το πρόσωπό του σκοτεινίασε, έσκιωσε την εφημερίδα και πέταξε τα κομμάτια της στο καλάθι στην άλλη άκρη του δωματίου. Πόσο άσχημα ήταν όλα αυτά! Και πόσο φριχτά έκανε τα πράγματα η αληθινή ασχήμια! Ένωσε λίγο ενοχλημένος με το λόρδο Χένρυ που του έστειλε την εφημερίδα με τα νέα. Και σίγουρα ήταν ανοησία του που είχε σημαδέψει την παράγραφο με κόκκινο μολύβι. Μπορεί να το διάβαζε ο Βίκτωρ. Τα αγγλικά του υπηρέτη έφταναν και περίσσευαν για να διαβάσει κάτι τέτοιο.

Μπορεί να το είχε διαβάσει και να είχε αρχίσει κάτι να υποψιάζεται. Αλλά κι έτσι να 'ταν, τι σημασία είχε; Τι σχέση μπορούσε να έχει ο Ντόριαν Γκρέη με το θάνατο της Σίμυλ Βέιν; Δεν υπήρχε κανένας λόγος να φοβάται. Ο Ντόριαν Γκρέη δεν την είχε σκοτώσει.

Το βλέμμα του έπεσε στο κίτρινο βιβλίο που του είχε στείλει ο λόρδος Χένρυ. Τι ήταν άραγε, αναρωτήθηκε. Πλησίασε στο μικρό μαργαριταρόχρωμο οκτάγωνο τραπέζι, που πάντα του δημιουργούσε την εντύπωση ότι ήταν έργο κάποιων παράξενων αιγυπτιακών μελισσών που δούλευαν το ασήμι, και παίρνοντας το βιβλίο, κάθισε σε μια πολυθρόνα κι άρχισε να το ξεφυλλίζει. Σε λίγο, απορροφήθηκε. Ήταν το πιο παράξενο βιβλίο που είχε διαβάσει ποτέ. Του φαινόταν πως μπροστά του, εξάισια ντυμένες και κάτω απ' τον απαλό ήχο των φλάουτων, περνούσαν οι αμαρτίες του κόσμου σε μια βουβή παρέλαση. Πράγματα που είχε θολά ονειρευτεί, τα ένιωθε ξαφνικά να γίνονται αληθινά. Πράγματα που δεν είχε ποτέ ονειρευτεί, του αποκαλύπτονταν σιγά σιγά.

Ήταν ένα μυθιστόρημα χωρίς πλοκή, μ' έναν μόνο ήρωα, και στην πραγματικότητα δεν ήταν παρά μια ψυχολογική σπουδή ενός νεαρού Παριζιάνου, που πέρασε τη ζωή του προσπαθώντας να πραγματοποιήσει στον δέκατο ένατο αιώνα όλα τα πάθη και τους τρόπους σκέψης που ανήκαν σ' όλους τους άλλους αιώνες εκτός από τον δικό του, και να συνοψίσει, αν ήταν δυνατόν, στον εαυτό του τις διάφορες φάσεις που πέρασε το ανθρώπινο πνεύμα στη διάρκεια της ιστορίας του, αγαπώντας, απλώς και μόνο επειδή ήταν τεχνητές, εκείνες τις απαρνήσεις που οι άνθρωποι είχαν την αφροσύνη να αποκαλέσουν αρετές, αλλά κι εκείνες τις φυσικές εξεγέρσεις που οι σοφοί εξακολουθούν να ονομάζουν αμαρτίες. Το βιβλίο ήταν γραμμένο σ' εκείνο το περίεργο πλουμιστό ύφος, το ζωντανό και σκοτεινό συγχρόνως, ήταν γεμάτο αργκό και αρχαϊσμούς, τεχνικές εκφράσεις και καλοδουλεμένες παραφράσεις, στοιχεία που χαρακτηρίζουν το έργο μερικών από τους καλύτερους εκπροσώπους της γαλλικής σχολής των Συμβολιστών. Είχε μεταφορές τερατώδεις σαν ορχιδέες, με τους ίδιους λεπτούς χρωματισμούς. Η ζωή των αισθήσεων περιγραφόταν με όρους μυστικιστικής φιλοσοφίας. Μερικές φορές ήταν δύσκολο να καταλάβει κανείς αν διάβαζε τις πνευματικές εκστάσεις κάποιου μεσαιωνικού αγίου ή τις νοσηρές εξομολογήσεις ενός σύγχρονου αμαρτωλού. Ήταν ένα δηλητηριώδες βιβλίο. Μια βαριά οσμή θυμιάματος έμοιαζε να βγαίνει απ' τις σελίδες του και να αναστατώνει το μυαλό. Ο ρυθμός και μόνο των προτάσεών του, η λεπτή μονοτονία της μουσικής τους, γεμάτη πολύπλοκες επωδούς και κινήσεις που με τέχνη επαναλαμβάνονταν, προκαλούσαν στο μυαλό του νέου, καθώς περνούσε από κεφάλαιο σε κεφάλαιο, κάτι σαν ρεμβασμό, ένα ονειρικό βύθισμα που δεν τον άφηνε να δει ότι η μέρα έσβηνε και οι σκιές γλιστρούσαν στο δωμάτιο.

Ασυννέφιαστος, τρυπημένος από ένα μοναχικό αστέρι, ένας ουρανός χαλκοπράσινος έλαμπε μέσ' απ' τα παράθυρα. Ο Ντόριαν συνέχισε να διαβάσει στο αδύναμο φως ώσπου δεν έβλεπε πια. Ύστερα, αφού ο καμαριέρης του τον είχε ειδοποιήσει αρκετές φορές ότι η ώρα ήταν περασμένη, σηκώθηκε, πήγε στο διπλανό δωμάτιο, ακούμπησε το βιβλίο στο μικρό φλωρεντινό τραπέζι που βρισκόταν πάντα δίπλα στο κρεβάτι του κι άρχισε να ντύνεται για το δείπνο.

Όταν έφτασε στη λέσχη, ήταν σχεδόν εννιά η ώρα, και βρή-

κε το λόρδο Χένρυ να κάθεται μόνος του στο πρωινό δωμάτιο, με ύφος βαριεστημένο.

«Λυπάμαι πολύ, Χάρυ» φώναξε, «αλλά το φταίξιμο είναι όλο δικό σου. Το βιβλίο που μου 'στειλες με μάγεψε τόσο πολύ, που ξέχασα πως περνούσε η ώρα».

«Ναι, το 'ξερα ότι θα σου άρεσε» αποκρίθηκε ο οικοδεσπότης του, ενώ σηκωνόταν απ' την καρέκλα του.

«Δεν είπα ότι μου άρεσε, Χάρυ. Είπα ότι με μάγεψε. Υπάρχει μεγάλη διαφορά».

«Α, ώστε το ανακάλυψες κι αυτό;» μουρμούρισε ο λόρδος Χένρυ. Και πέρασαν στην τραπεζαρία.

11

Για πολλά χρόνια, ο Ντόριαν Γκρέη δεν μπορούσε να ελευθερωθεί από την επίδραση αυτού του βιβλίου. Ή ίσως θα ήταν πιο ακριβές να πούμε ότι ποτέ δεν προσπάθησε να ελευθερωθεί απ' αυτήν. Προμηθεύτηκε από το Παρίσι εννιά αντίτυπα μεγάλου σχήματος της πρώτης έκδοσης, τα έδωσε σε διάφορα χρώματα, ώστε να ταιριάζουν στις διαφορετικές διαθέσεις του και στις εναλλασσόμενες ιδιοτροπίες του χαρακτήρα του που, κατά καιρούς, έδειχνε να μην μπορεί να ελέγξει καθόλου. Ο ήρωας, ένας υπέροχος νεαρός Παριζιάνος, στον οποίο η ρομαντική και η επιστημονική ιδιοσυγκρασία αναμειγνυόταν τόσο παράξενα, έγινε γι' αυτόν κάτι σαν πρόδρομος του εαυτού του. Και πράγματι, του φαινόταν ότι το βιβλίο περιείχε την ιστορία της ζωής του, μια ιστορία που είχε γραφεί πριν τη ζήσει εκείνος.

Ός ένα βαθμό, ήταν πιο τυχερός από τον φανταστικό ήρωα του μυθιστορήματος. Εκείνος ποτέ δε γνώρισε –και ποτέ δεν είχε λόγο να γνωρίσει– τον κάπως κωμικοτραγικό τρόπο του ήρωα για τους καθρέφτες, τις γυαλιστερές μεταλλικές επιφάνειες και το ακίνητο νερό, που είχε κυριέψει τον νεαρό Παριζιάνο τόσο νωρίς στη ζωή του και οφειλόταν στην αιφνίδια φθορά της ομορφιάς του, που πρέπει να υπήρξε κάποτε αξιοσημείωτη. Με μια χαρά σχεδόν σκληρή –κι ίσως σε κάθε χαρά, όπως και σ' όλες τις απολαύσεις, η σκληρότητα έχει τη θέση της– διάβαζε το τελευταίο μέρος του βιβλίου, με την πραγματικά τραγική, αν και κάπως εμφατική, περιγραφή του πόνου και της απόγνωσης που νιώθει ο ήρωας, έχοντας χάσει αυτό που στους άλλους, και στον κόσμο ολόκληρο, εκτιμούσε περισσότερο από καθετί.

Γιατί η θαυμάσια ομορφιά που είχε τόσο πολύ μαγέψει τον Μπάτζιλ Χόλγουορντ και πολλούς άλλους, έμοιαζε να μη θέλει να τον εγκαταλείψει ποτέ. Ακόμη κι εκείνοι που είχαν ακούσει τα

γριχότερα πράγματα εναντίον του, γιατί από καιρό σε καιρό παραινενοί ψιθιτικοί σχητικά με τη ζωή του κυκλοφορούσαν υπογείως στο Λονδίνο και σχολιάζονταν σ' όλες τις λέσχες, δεν μπορούσαν να πιστέψουν τίποτε ατιμωτικό γι' αυτόν μόλις τον έβλεπαν. Διατηρούσε πάντα την όψη του ανθρώπου που έχει κρατήσει τον εαυτό του μακριά απ' τη βρωμιά του κόσμου. Ανθρώποι που μιλούσαν χυδαία, σάπαιναν μόλις ο Ντόριαν Γκρέη έμπαινε στο δωμάτιο. Υπήρχε κάτι στο αγνό του πρόσωπο που έμοιαζε να τους επικρίνει. Η απλή του παρουσία τους ξανάφερνε στο μυαλό την ανάμνηση της αθωότητας που είχαν κηλιδώσει. Αναρωτιόνταν πώς ήταν δυνατόν ένας τόσο γοητευτικός και χαριτωμένος άνθρωπος όπως αυτός να μην έχει τα σημάδια μιας εποχής που ήταν συγχρόνως πρόστυχη και αισθησιακή.

Πολύ συχνά, επιστρέφοντας στο σπίτι του μετά από μια μυστηριώδη και μακρόχρονη απουσία, από εκείνες που έδιναν λαβή σε τόσο παράξενες εικασίες ανάμεσα στους φίλους του, ή σ' όσους πίστευαν ότι ήταν φίλοι του, ανέβαινε κρυφά στο κλειδωμένο δωμάτιο, άνοιγε την πόρτα με το κλειδί που πάντα είχε πάνω του, και στεκόταν μ' έναν καθρέφτη στο χέρι μπροστά στο πορτρέτο που του είχε ζωγραφίσει ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ, κοιτώντας μια το κακό και γερασμένο πρόσωπο στο μουσαμά, και μια το ωραίο νεανικό πρόσωπο που του χαμογελούσε μέσ' απ' τη γυαλιστερή επιφάνεια του καθρέφτη. Η έντονη αντίθεση μεγάλωνε την ευχαρίστησή του. Ερωτευόταν όλο και περισσότερο την ομορφιά του, ενδιαφερόταν όλο και πιο πολύ για τη διαφθορά της ψυχής του. Εξέταζε με λεπτολόγα προσοχή, και μερικές φορές με μια τερατώδη και τρομακτική απόλαυση, τις φριχτές γραμμές που χάραζαν το ρυτιδιασμένο μέτωπο ή σέρνονταν γύρω από το βαρύ αισθησιακό στόμα, και μερικές φορές αναρωτιόταν ποια ήταν πιο απαίσια, τα σημάδια της αμαρτίας ή τα σημάδια της ηλικίας. Έβαζε τα λευκά του χέρια δίπλα στα τραχιά, πρησμένα χέρια του πορτρέτου και χαμογελούσε. Κοροΐδευε το παραμορφωμένο κορμί και τα εξασθενημένα μέλη του.

Υπήρχαν όμως και στιγμές, τη νύχτα, όταν ξάπλωνε και ξαγρυπνούσε στην αρωματισμένη κρεβατοκάμαρά του, ή στο άθλιο δωμάτιο της κακόφημης ταβέρνας κοντά στην αποβάθρα, όπου μεταμφιεσμένος και με ψευδώνυμο συνήθιζε να πηγαίνει, που σκεφτόταν τη διαφθορά της ψυχής του με λύπη, με μια λύπη που

ήταν ακόμη πιο οδυνηρή γιατί ήταν καθαρά εγωιστική. Αυτές οι στιγμές όμως ήταν σπάνιες. Η περιέργεια για τη ζωή, που πρώτος ο λόρδος Χένρυ τον είχε κάνει να νιώσει όταν κάθονταν οι δυο τους στον κήπο του φίλου τους, έμοιαζε να μεγαλώνει όσο την ικανοποιούσε. Όσο περισσότερα μάθαινε, τόσο περισσότερα επιθυμούσε να μάθει. Ένιωθε μιαν άγρια πείνα, που όσο την έτρεφε, τόσο πιο ακόρεστη γινόταν.

Ωστόσο, δεν παραμελούσε τις κοινωνικές του σχέσεις. Μία ή δύο φορές το μήνα στη διάρκεια του χειμώνα, και κάθε Τετάρτη βράδυ όσο διαρκούσε η κοσμική σεζόν, άνοιγε στον κόσμο το ωραίο του σπίτι και έφερνε τους πιο διάσημους μουσικούς της εποχής για να γοητεύουν τους καλεσμένους του με τα θαύματα της τέχνης τους. Τα μικρά του δείπνα, που τα οργάνωνε πάντα με τη βοήθεια του λόρδου Χένρυ, ήταν γνωστά τόσο για την προσεκτική επιλογή και τοποθέτηση των συνδαιτυμόνων, όσο και για το εξαιρετικό γούστο στη διακόσμηση του τραπέζιού, με τη λεπτή συμφωνική τακτοποίηση των εξωτικών λουλουδιών, τα κεντημένα τραπεζομάντιλα και τα παλιά σερβίτσια από χρυσάφι και ασήμι. Υπήρχαν πράγματι πολλοί, ειδικά ανάμεσα στους πολύ νεαρούς άντρες, που έβλεπαν, ή φαντάζονταν ότι έβλεπαν, στον Ντόριαν Γκρέη τη ζωντανή ενσάρκωση ενός τύπου που συχνά ονειρεύονταν όταν σπούδαζαν στο Ήτον ή στην Οξφόρδη, ενός τύπου που έπρεπε να συνδυάζει κάτι από την αληθινή καλλιέργεια του λόγιου με όλη τη χάρη, την ξεχωριστή παρουσία και τους τέλειους τρόπους ενός ανθρώπου του κόσμου. Τους φαινόταν ότι ο Ντόριαν Γκρέη συγκαταλέγεται ανάμεσα σ' εκείνους που ο Δάντης λέει ότι θέλησαν «να γίνουν τέλειοι λατρεύοντας την ομορφιά».²⁶ Σαν τον Γκωτιέ, ήταν απ' τους ανθρώπους, για τους οποίους «ο ορατός κόσμος υπήρχε».²⁷

Και βέβαια, γι' αυτόν η ζωή ήταν η πρώτη, η σπουδαιότερη των τεχνών, κι όλες οι άλλες τέχνες δεν ήταν παρά μια προετοιμασία για τη ζωή. Η μόδα, που κάνει το πραγματικά φανταστικό να γίνεται προς στιγμήν παγκόσμιο, και ο δανδισμός,²⁸ που με τον τρόπο του είναι μια απόπειρα να τεκμηριωθεί ο απόλυτος μοντερνισμός της ομορφιάς, είχαν, φυσικά, στοιχεία που τον γοήτευαν. Ο τρόπος που ντυνόταν και το ιδιαίτερο στυλ που από καιρό σε καιρό υιοθετούσε, είχαν μεγάλη επιρροή στους εκλεκτούς νεαρούς των χορών του Μέμφρεαρ και των λεσχών του Παλ

Μαλ, που τον αντέγραφαν σε οτιδήποτε έκανε και προσπαθούσαν να μιμηθούν την τυχαία γοητεία της χαριτωμένης επιτήδευσής του, που όμως ο ίδιος δεν έπαιρνε και πολύ στα σοβαρά.

Διότι, παρόλο που δεν είχε καμιά αντίρρηση να δεχτεί τη θέση που του προσφέρθηκε αμέσως μόλις ενηλικιώθηκε, και έβρισκε όντως μια λεπτή ευχαρίστηση στη σκέψη ότι θα μπορούσε να γίνει για το Λονδίνο της εποχής του αυτό που ήταν για την αυτοκρατορική Ρώμη της εποχής του Νέρωνα ο συγγραφέας του *Σατυρικού*,²⁹ κατά βάθος επιθυμούσε να γίνει κάτι παραπάνω από απλός *arbiter elegantiarum* (κριτής κομψότητας) που θα τον συμβουλευόνταν για το πώς φοριέται ένα κόσμημα, πώς δένεται μια γραβάτα ή πώς πρέπει να κρατιέται ένα μπαστούνι. Προσπαθούσε να επεξεργαστεί ένα νέο σχήμα ζωής που θα περιείχε μια λογική φιλοσοφία και ταξινομημένες αρχές, και η ανώτερη πραγματάωσή του θα ήταν η πνευματικοποίηση των αισθήσεων.

Η λατρεία των αισθήσεων πολλές φορές, και ίσως δίκαια, έχει επισύρει την κατακραυγή, γιατί οι άνθρωποι νιώθουν έναν φυσικό, ενστικτώδη φόβο για τις αισθήσεις και τα πάθη που μοιάζουν πιο δυνατά απ' αυτούς, και που ξέρουν πως έχουν κοινά στοιχεία και με λιγότερο οργανωμένες μορφές ύπαρξης. Αλλά ο Ντόριαν Γκρέη θεωρούσε πως η αληθινή φύση των αισθήσεων δεν είχε γίνει ποτέ κατανοητή, πως είχαν παραμείνει ζώοι και πρωτόγονες, γιατί ο κόσμος είχε προσπαθήσει να τις υποτάξει με την πείνα ή να τις σκοτώσει με τον πόνο, αντί να επιδιώξει να τις κάνει στοιχεία μιας νέας πνευματικότητας, που το κυρίαρχο χαρακτηριστικό της θα ήταν ένα λεπτό ένστικτο για την ομορφιά. Παρακολουθούσε την πορεία του ανθρώπου μες στην Ιστορία και τον κυρίευε ένα αίσθημα απώλειας. Τόσο πολλές υποταγές! Και τόσο άσκοπες! Η Ιστορία ήταν γεμάτη τρελές κι εκούσιες απορρίψεις, τερατώδεις μορφές αυτοβασανισμού και αυταπάρνης, που αιτία τους ήταν ο φόβος και το αποτέλεσμα ένας εκφυλισμός απείρως τρομερότερος από τον εκφυλισμό που οι άνθρωποι, μέσα στην άγνοιά τους, είχαν προσπαθήσει ν' αποφύγουν. Η φύση, με τη θαυμάσια ειρωνεία της, έστειλε τον αναχωρητή να τραφεί μαζί με τα θηρία της ερήμου κι έδωσε στον ερημίτη τ' αγρόμια για συντροφιά.

Ναι, όπως είχε προφητέψει ο λόρδος Χένρυ, θα ερχόταν ένας νέος ηδονισμός που θα ξαναδημιουργούσε τη ζωή και θα

την έσωζε απ' αυτόν τον τραχύ, άσχημο πουριτανισμό, που ζει στις μέρες μας μια παράξενη αναβίωση. Θα χρησιμοποιούσε, φυσικά, και τη λογική, δε θα αποδεχόταν όμως ποτέ καμιά θεωρία ή σύστημα που θα απαιτούσε τη θυσία οποιασδήποτε εμπειρίας πάθους. Ίσα ίσα, ο σκοπός του θα ήταν η ίδια η εμπειρία κι όχι ο καρπός της εμπειρίας, είτε γλυκός είτε πικρός είναι αυτός. Δε θα γνώριζε τον ασκητισμό που νεκρώνει τις αισθήσεις, ούτε και τη χυδαία ασωτία που τις αμβλύνει. Θα μάθαινε τον άνθρωπο να συγκεντρώνεται στις στιγμές μιας ζωής, που και η ίδια δεν είναι τίποτ' άλλο παρά μια στιγμή.

Λίγοι είναι αυτοί που δεν έχει τύχει να ξυπνήσουν μερικές φορές πριν το χάραμα, είτε μετά από μια νύχτα δίχως όνειρα, από κείνες που μας κάνουν να ερωτευτούμε σχεδόν το θάνατο, είτε μετά από μια νύχτα φρίκης και παραμορφωμένης χαράς, όταν μέσα στα δώματα του μυαλού γλιστρούν φαντάσματα πιο τρομερά κι απ' την ίδια την πραγματικότητα, το ένστικτο αποκτά τη ζωηράδα που κρύβεται σε καθετί κωμικοτραγικό και παράδοξο και δίνει στη γοτθική τέχνη την ανθεκτική της ζωντάνια· θα φανταζόταν κανείς πως η τέχνη αυτή είναι ειδικά η τέχνη εκείνων που το μυαλό τους έχει ταραχτεί απ' την αρρώστια του ρεμβασμού. Σιγά σιγά, δάχτυλα λευκά τρυπώνουν μέσ' απ' τις κουρτίνες και μοιάζει να τρέμουν. Με μαύρα, φανταστικά σχήματα, βουβές σκιές σέρονται στις γωνιές του δωματίου και μένουν εκεί κουλουριασμένες. Έξω, ακούγονται τα πουλιά που πεταρίζουν ανάμεσα στα φύλλα, ο θόρυβος των ανθρώπων που πηγαίνουν στις δουλειές τους, ή οι λυγμοί και οι αναστεναγμοί του ανέμου που κατεβαίνει από τους λόφους και περιτριγυρίζει το σιωπηλό σπίτι σαν να φοβάται πως θα ξυπνήσει αυτούς που κοιμούνται, ενώ ξέρει πως πρέπει να καλέσει τον ύπνο να βγει από την πορφυρή σπηλιά του. Το ένα μετά το άλλο τα λεπτά, σκοτεινά πέπλα σηκώνονται, σιγά σιγά τα πράγματα ξαναπαίρνουν το σχήμα και το χρώμα τους, και παρακολουθούμε την αυγή να ξαναδημιουργεί τον κόσμο με το αρχαίο του σχέδιο. Οι χλομοί καθαρέφτες ξαναποκτούν τη μιμική ζωή τους. Τα σθηστά κεριά στέκουν εκεί που τ' αφήσαμε, και δίπλα τους πεσμένο το βιβλίο που διαβάζαμε με τις μισές σελίδες του άκοπες ή το λουλούδι που φορούσαμε στο χορό, ένα γράμμα που φοβηθήκαμε να διαβάσουμε ή που διαβάσαμε χίλιες φορές. Τίποτα δε μας φαίνεται

αλλαγμένο. Μέσ' από τις εξωπραγματικές σκιές της νύχτας ξαναγυρνά η ζωή που ξέραμε. Πρέπει να ξαναρχίσουμε από και που σταματήσαμε, και τότε μας κυριεύει απρόβλεπτα η τρομερή αίσθηση της αναγκαιότητας που επιτάσσει να συνεχίσουμε να διοχετεύουμε την ενεργητικότητά μας στις ίδιες βαρετές και στερεότυπες συνήθειες, ή νιώθουμε μιαν άγρια επιθυμία ν' ανοίξουν ένα πρωί τα βλέφαρά μας σ' έναν κόσμο που πλάστηκε καινούριος στα σκοτεινά για ευχαρίστησή μας, έναν κόσμο όπου τα πράγματα θα 'χουν καινούριο σχήμα και χρώμα, θα είναι αλλαγμένα ή θα 'χουν άλλα μυστικά, έναν κόσμο όπου το παρελθόν θα έχει μικρή ή και καθόλου θέση, ή έστω δε θα επιβιώνει με τη μορφή της συνειδητής υποχρέωσης και της μεταμέλειας, γιατί ακόμη και η ανάμνηση της χαράς κρύβει πίκρα, και οι αναμνήσεις της απόλαυσης φέρνουν μαζί τους τον πόνο.

Η δημιουργία κόσμων σαν αυτούς ήταν για τον Ντόριαν Γκρέη ο αληθινός σκοπός, ή ένας από τους αληθινούς σκοπούς της ζωής, και στην αναζήτησή του για αισθήσεις που θα 'ταν συγχρόνως νέες και υπέροχες και θα είχαν το στοιχείο του παράξενου, που είναι τόσο σημαντικό για ένα ρομάντζο, συχνά υιοθετούσε τρόπους σκέψης που ήξερε πως είναι ξένοι στο χαρακτήρα του, παρέδιδε τον εαυτό του στην υπόγεια επίδρασή τους, και ύστερα, έχοντας συλλάβει το χρώμα τους κι έχοντας ικανοποιήσει την πνευματική του περιέργεια, τους εγκατέλειπε μ' εκείνη την περίεργη αδιαφορία που δεν είναι ασύμβατη με μια πραγματικά φλογερή ιδιοσυγκρασία, και μάλιστα, σύμφωνα με ορισμένους σύγχρονους ψυχολόγους, είναι μια από τις προϋποθέσεις της.

Οι φήμες έλεγαν ότι κάποτε ήταν έτοιμος να ασπασθεί το Ρωμαιοκαθολικό δόγμα· και η αλήθεια είναι ότι το τυπικό των Καθολικών τον γοήτευε πάντα ιδιαίτερα. Η καθημερινή θυσία, πραγματικά πιο φοβερή απ' όλες τις θυσίες του αρχαίου κόσμου, τον συγκινούσε τόσο με την υπέροχη απόρριψη της μαρτυρίας των αισθήσεων, όσο και με την πρωτόγονη απλότητα των στοιχείων της και το αιώνιο πάθος της ανθρώπινης τραγωδίας που προσπαθεί να συμβολίσει. Του άρεσε να γονατίζει στο κρύο μάρμαρο και να κοιτάζει τον ιερέα με τα σκληρά χρυσοστόλιστα άμφιά του να σηκώνει αργά με τ' άσπρα χέρια του το πέπλο του σκηνώματος, ή να υψώνει το γεμάτο πετράδια και σε σχήμα φαναριού αρτοφόριο με τη γλομή όστια, που κάποιες φορές θα πύ-

στευε κανείς πως είναι πράγματι το «panis caelestis», το ψωμί των αγγέλων, ή ντυμένον με τα άμφια των Παθών του Χριστού, να κόβει την όστια και να τη ρίχνει στο δυσκολότηρο, χτυπώντας το στήθος του για τις αμαρτίες του. Τα θυμιατήρια με το αρωματικό λιβάνι, που τα σοβαρά παπαδάκια με τα πορφυρά και δαντελένια φορέματά τους κουνούσαν στον αέρα σαν μεγάλα χρυσοστόλιστα λουλούδια, είχαν γι' αυτόν μια λεπτή γοητεία. Και βγαίνοντας, κοίταζε με θαυμασμό τα μαύρα εξομολογητήρια, και λαχταρούσε να καθίσει στη σκοτεινή σκιά τους για ν' ακούσει άντρες και γυναίκες να ψιθυρίζουν πίσω απ' το φθαρμένο κιγκλίδωμα την αληθινή ιστορία της ζωής τους.

Δεν διέπραξε όμως ποτέ το σφάλμα να ανακόψει την πνευματική του εξέλιξη με την τυπική αποδοχή οποιουδήποτε δόγματος ή συστήματος, ποτέ δεν έκανε το λάθος να θεωρήσει σπίτι του ένα πανδοχείο κατάλληλο μόνο για διαμονή μιας νύχτας, ή λίγων ωρών μιας νύχτας δίχως αστέρια και με φεγγάρι στη χάση του. Για ένα διάστημα, τον συγκίνησε ο μυστικισμός, με την καταπληκτική του δύναμη να κάνει τα κοινά πράγματα να μας φαίνονται παράξενα, καθώς και ο λεπτός αντινομισμός³⁰ που μοιάζει πάντα να τον συνοδεύει. Για ένα άλλο διάστημα, τον τράβηξαν οι υλιστικές θεωρίες του κινήματος του δαρβινισμού στη Γερμανία,³¹ κι έβρισκε μια περίεργη ικανοποίηση, ανιχνεύοντας την προέλευση των ανθρώπινων συναισθημάτων και παθών σε κάποιο μαργαριταρένιο κύτταρο του εγκεφάλου ή σε κάποιο λευκό νεύρο του σώματος· τον γοήτευε η θεωρία σύμφωνα με την οποία το πνεύμα εξαρτάται απόλυτα από ορισμένες καταστάσεις του σώματος, νοσηρές ή υγιείς, φυσιολογικές ή αρρωστημένες. Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, καμιά θεωρία για τη ζωή δεν του φαινόταν να έχει σημασία μπροστά στην ίδια τη ζωή. Ένωθε πολύ έντονα πόσο άγονες είναι όλες οι θεωρίες όταν δε συνοδεύονται απ' την πράξη και το πείραμα. Ήξερε ότι οι αισθήσεις, όπως και η ψυχή, μπορούν να μας αποκαλύψουν τα δικά τους πνευματικά μυστήρια.

Κι έτσι, άρχισε κάποια εποχή να μελετά τα αρώματα³² και τα μυστικά της παρασκευής τους, αποστάζοντας μυρωμένα έλαια και καίγοντας αρωματικές ρητίνες από την Ανατολή. Έβλεπε ότι δεν υπήρχε διάθεση του πνεύματος που να μην έχει το αντίστοιχο της στη ζωή των αισθήσεων, κι αποφάσισε να ανακαλύψει τις

αληθινές τους σχέσεις· αναρωτιόταν τι να 'ναι αυτό στο λιβάδι που μας κάνει μυστικιστές, στην άμβρα που ξυπνά τα πάθη μέσα μας, στις βιολέτες που ξυπνά την ανάμνηση πεθαμένων ερώτων, στο μόσχο που ταράζει το μυαλό μας και στο σαμπάκ που σημαδεύει τη φαντασία· προσπαθούσε να επεξεργαστεί μια πραγματική ψυχολογία των αρωμάτων και να υπολογίσει τις ακριβείς επιδράσεις που έχουν οι μυρωδάτες ρίζες, τα λουλούδια που είναι γεμάτα γύρη, τα αρωματικά βάλσαμα, τα σκούρα και μωσχομυριστά ξύλα, η νάρδος που αρωσταίνει, η χοβένια που τρελαίνει τους ανθρώπους και η αλόη που λένε πως διώχνει τη μελαγχολία απ' την ψυχή.

Μιαν άλλη εποχή, αφοσιώθηκε εντελώς στη μουσική, και σ' ένα στενόμακρο δωμάτιο με καφασωτά παράθυρα, με κοκκινόχρυσο ταβάνι και τοίχους στο χρώμα της ελιάς, έδινε παράξενα κοντσέρτα, όπου τρελοί τσιγγάνοι έπαιζαν άγρια μουσική στα μικρά τους τσίτερ, ή σοβαροί Τυνησιοί με κίτρινα τουρμπάνια έπαιζαν στις τενωμένες χορδές τεράστιων λαγούτων, ενώ χαμογελαστοί νέγροι χτυπούσαν μονότονα τα χάλκινα τύμπανά τους, και γονατισμένοι σε πορφυρά ψαθιά, λιγνοί σαρικοφόροι Ινδοί φύσαγαν τους μακρείς αυλούς τους από καλάμι ή χαλκό και μάγευαν ή παρίσταναν πως μάγευαν μεγάλες κόμπρες και κερασφόρες έχιδνες. Τα σκληρά διαστήματα και η στριγκιά παραφωνία της βάρβαρης μουσικής τον συγκινούσαν σε εποχές που η χάρη του Σούμπερτ, ο υπέροχος πόνος του Σοπέν και οι δυναμικές αρμονίες του Μπετόβεν τον άφηναν εντελώς αδιάφορο. Μάζεψε απ' όλα τα μέρη του κόσμου τα πιο παράξενα μουσικά όργανα που μπορούσαν να βρεθούν, είτε στους τάφους νεκρών λαών είτε στις λίγες φυλές που επιβίωσαν μετά την επαφή τους με τον δυτικό πολιτισμό, και του άρεσε πολύ να τα αγγίζει και να προσπαθεί να τα παίξει. Είχε το μυστηριώδες *γιουρούπαρις* των Ινδιάνων του Ρίο Νέγκρο που απαγορεύεται να το αντικρίσουν οι γυναίκες, και που ακόμη και οι νέοι δεν πρέπει να το δουν πριν υποστούν νηστείες και μαστιγώσεις, και τα πήλινα κανάτια των Περουβιανών που βγάζουν έναν διαπεραστικό ήχο σαν τα πουλιά, και φλάουτα από ανθρώπινα κόκαλα σαν αυτά που άκουσε στη Χιλή ο Αλφόνσο δε Οβάλε, και τα ηχηρά όργανα από πράσινο ίασπι που βρέθηκαν κοντά στο Κούτσκο και βγάζουν νότες μοναδικής γλυκύτητας. Είχε ζωγραφισμένες κολοκύ-

θες γεμάτες βότσαλα που κροταλίζουν όταν τις κουνήσεις, το μακρύ κλαρίν των Μεξικάνων, όπου ο μουσικός δε φυσάει για να το κάνει να ηχήσει, αλλά εισπνέει τον αέρα· το τραχύ τουρέ των φυλών του Αμαζονίου, που το κάνουν να ηχεί οι σκοποί που κάθονται όλη μέρα σε ψηλά δέντρα, κι ακούγεται, όπως λένε, τρεις λεύγες μακριά· το τεπονάτσλι, που έχει δύο δονούμενες ξύλινες γλώσσες και το χτυπούν με ραβδάκια, αλειμμένα με ελαστικό κόμμι από τον γαλακτώδη χυμό των φυτών· τα κουδούνια γιοτλ των Αζτέκων που κρέμονται σε τσαμπιά σαν σταφύλια· κι ένα τεράστιο κυλινδρικό τύμπανο, καλυμμένο με δέρμα μεγάλων ερπετών, σαν αυτό που είδε ο Μπερνάλ Ντιάζ όταν μπήκε με τον Κορτές στον μεξικάνικο ναό, και που τον λυπητερό ήχο του περιέγραψε με τόση ζωντάνια. Ο φανταστικός χαρακτήρας αυτών των οργάνων τον μάγευε, κι ένιωθε μια περίεργη χαρά στη σκέψη ότι η τέχνη, όπως και η φύση, έχει τα τεράτιά της, πράγματα με κτηνώδες σχήμα κι απαίσιες φωνές. Μα σε λίγο καιρό τα βαριόταν όλ' αυτά, ξανάρχιζε να εμφανίζεται στο θεωρείο του στην Όπερα μόνος ή με το λόρδο Χένρυ, κι άκουγε με φοβερή ευχαρίστηση τον *Τάνχούζερ*, βλέποντας στο προελούδιο αυτού του μεγάλου έργου τέχνης μια παράσταση της τραγωδίας της ίδιας του ψυχής.

Κάποια φορά, άρχισε να μελετά τους πολύτιμους λίθους κι εμφανίστηκε σ' ένα χορό μεταμφιεσμένων ως Αν ντε Ζουαγιέζ, ναύαρχος της Γαλλίας, φορώντας μια στολή στολισμένη με πεντακόσια εξήντα μαργαριτάρια. Η λατρεία του για τους πολύτιμους λίθους κράτησε πολλά χρόνια, θα 'λεγε μάλιστα κανείς ότι δεν τον εγκατέλειψε ποτέ. Πολύ συχνά, περνούσε μια ολόκληρη μέρα τακτοποιώντας και ξανατακτοποιώντας στις θήκες τους τα διάφορα πετράδια που είχε συλλέξει, όπως τον πράσινο χρυσοβήρυλλο που γίνεται κόκκινος στο φως της λάμπας, τον κυμοφανή με τη λεπτή σαν σύρμα ασημένια γραμμή, τον περιόδο με το φυσικό χρώμα, τα ρόδινα και αχνοκίτρινα τοπάζια, τα πορφυρά σαν τη φωτιά καρβούνια με τα τρεμουλιαστά τετράκινα αστέρια, κατακόκκινες κανελόπετρες, πορτοκαλιά και βιολετιά ρουμπίνια και τους αμέθυστους με νερά στο χρώμα του ρουμπινιού και του ζαφειριού. Αγαπούσε το κόκκινο χρυσάφι της ηλιόπετρας, τη μαργαριταρένια λευκότητα της φεγγαρόπετρας και το σπασμένο ουράνιο τόξο στο γαλακτερό οπάλι. Προμηθεύτηκε

από το Άμστερνταμ τρία σμαράγδια καταπληκτικά στο χρώμα και το μέγεθος, κι είχε στην κατοχή του μια γαλαζόπετρα που τη ζήλευαν όλοι οι συλλέκτες.

Ανακάλυψε επίσης υπέροχες ιστορίες με πολύτιμους λίθους. Στην *Clericalis Disciplina* (Κληρικῶν Εκπαίδευσις) του Αλφόνσο αναφέρεται ένα ερπετό με μάτια από αληθινό υάκινθο, και στη ρομαντική ιστορία του Αλεξάνδρου λέει πως ο κατακτητής της Ημαθίας βρήκε στην κοιλάδα του Ιορδάνη φίδια «με δακτύλιους από αληθινά σμαράγδια που μεγαλώνουν στη ράχη τους». Υπήρχε ένα πετράδι στο μυαλό του δράκοντα, μας λέει ο Φιλόστρατος, και «αν του έδειχνε κανείς χρυσά γράμματα κι έναν πορφυρό χιτώνα», το τέρας έπεφτε σε μαγικό ύπνο και μπορούσε να το σκοτώσει. Σύμφωνα με τον μεγάλο αλχημιστή Πιερ ντε Μπονιφάς, το διαμάντι κάνει τον άνθρωπο αόρατο κι ο αχάτης της Ινδίας τού χαρίζει ευφράδεια. Το καρνεόλιο κατευνάζει το θυμό, ο υάκινθος φέρνει ύπνο κι ο αμέθυστος διώχνει τη ζάλη του κρασιού. Ο γρανάτης διώχνει τους δαίμονες και ο *hydropicus* παίρνει από το φεγγάρι το χρώμα του. Ο σεληνίτης χάνει τη λάμψη του και αλλάζει με τις φάσεις της σελήνης, κι ο μελιλίθος που ανακαλύπτει τους κλέφτες, επηρεάζεται μόνο απ' το αίμα των κατσικιών. Ο Λεονάρδος Κάμιλος είδε να βγάζουν από το μυαλό ενός φρύνου που μόλις είχαν σκοτώσει ένα άσπρο πετράδι, αντίδοτο στα δηλητήρια. Το πετζάχι, που βρίσκεται στην καρδιά του αραβικού ελαφιού, χρησίμευε σαν ξόρκι που θεράπευε την πανούκλα. Στις φωλιές κάποιων πουλιών της Αραβίας βρίσκεται ο ασπιδόλιθος που, σύμφωνα με τον Δημόκριτο, προστατεύει αυτόν που τον φοράει απ' τη φωτιά.

Ο βασιλιάς της Κεϋλάνης στην τελετή της στέψης του διέτρεξε έφιππος την πόλη μ' ένα μεγάλο ρουμπίνι στο χέρι. Οι πύλες του παλατιού του Ιωάννη του Ιερέα ήταν «φτιαγμένες από σάρδιο όπου ήταν στερεωμένο το κέρατο του κερασφόρου φιδιού, ώστε κανένας να μην μπορεί να φέρει μέσα στο παλάτι δηλητήριο». Πάνω απ' το αέτωμα υπήρχαν «δύο χρυσά μήλα με δύο καρβούνια πάνω τους», για να λάμπει το χρυσάφι τη μέρα και τα καρβούνια τη νύχτα. Στο παράξενο μυθιστόρημα του Λοτζ *Μια μαργαρίτα της Αμερικής* αναφέρεται πως στο διαμέρισμα της βασίλισσας μπορούσε κανείς να δει «όλες τις αγνές γυναίκες του κόσμου σε ασημένιες εικόνες, κοιτάζοντας μέσ' από υπέροχους

καθρέφτες από χρυσόλιθους, καρβούνια, ζαφείρια και πράσινα σμαράγδια». Ο Μάρκο Πόλο είχε δει τους κατοίκους του Ζιπανγκού να βάζουν ροδόχρωμα μαργαριτάρια στο στόμα των νεκρών. Ένα θαλάσσιο τέρας είχε ερωτευτεί το μαργαριτάρι που ένας βουτηχτής έφερε στο βασιλιά Περοθές, σκότωσε τον κλέφτη και πένθησε επτά φεγγάρια το χαμό του. Όταν οι Ούννοι έριξαν με δόλο το βασιλιά στον μεγάλο λάκκο, εκείνος πέταξε το μαργαριτάρι μακριά –κι όπως μας λέει ο Προκόπιος– δεν το ξαναβρήκε κανείς, παρόλο που ο αυτοκράτορας Αναστάσιος πρόσφερε πέντε στατήρες χρυσά νομίσματα σ' όποιον θα το 'φερνε πίσω. Ο βασιλιάς του Μαλαμπάρ είχε δείξει σ' έναν Βενετσιάνο ένα κομπολόι με τριακόσια τέσσερα μαργαριτάρια, ένα για κάθε θεό που λάτρευε.

Όταν ο δούκας του Βαλεντινούα, γιος του Αλεξάνδρου ΣΤ', επισκέφθηκε τον Λουδοβίκο ΙΒ' της Γαλλίας, το άλογό του ήταν φορτωμένο με χρυσά φύλλα, σύμφωνα με τον Μπραντόμ, και το καπέλο του είχε δυο σειρές ρουμπίνια που λαμποκοπούσαν. Ο Κάρολος της Αγγλίας είχε καβαλήσει ένα άλογο που στους αναβολείς του ήταν κρεμασμένα τετρακόσια είκοσι ένα διαμάντια. Ο Ριχάρδος Β' είχε ένα πανωφόρι, αξίας τριάντα χιλιάδων μάρκων, που ήταν καλυμμένο με ρουμπίνια. Ο Χωλ λέει ότι ο Ερρίκος Η' πήγε στον Πύργο του Λονδίνου για τη στέψη του, φορώντας «ένα χιτώνιο από απόφιο χρυσάφι, με το στήθος κεντημένο με διαμάντια και άλλα πολύτιμα πετράδια, κι ένα μεγάλο περιλαίμιο από τεράστια ρουμπίνια». Οι ευνοούμενες του Ιάκωβου Α' φορούσαν σκουλαρίκια από σμαράγδια δεμένα με χρυσό φιλιγκράν. Ο Εδουάρδος Β' έδωσε στον Πηρς Γκέηβστοουν μια πανοπλία από κόκκινο χρυσάφι στολισμένη με υάκινθους, ένα κολάρο από χρυσά τριαντάφυλλα με γαλαζόπετρες κι ένα καπέλο δουλεμένο με μαργαριτάρια. Ο Ερρίκος Β' φορούσε γάντια ως τους αγκώνες στολισμένα με πετράδια, και είχε ένα γάντι για το κυνήγι στολισμένο με δώδεκα ρουμπίνια και πενήντα δύο μεγάλα μαργαριτάρια. Το δουκικό καπέλο του Κάρολου του Τολμηρού, του τελευταίου δούκα της Βουργουνδίας, ήταν καταστόλιστο με ζαφείρια κι αχλαδόσχημα μαργαριτάρια.

Πόσο εξάισια ήταν κάποτε η ζωή! Πόσο υπέροχη στην πομπώδη μεγαλοπρέπεια και τα στολίδια της! Και να διαβάξεις μόναχα για την πολυτέλεια των νεκρών, ήταν υπέροχο.

Ύστερα έστρεψε την προσοχή του στα κεντήματα και στις ταπισερί που αντικαθιστούσαν τις τοιχογραφίες στα ψυχρά δωμάτια των βόρειων λαών της Ευρώπης. Καθώς ερευνούσε το θέμα –και είχε πάντα μια εξαιρετική ικανότητα να απορροφείται εντελώς για ένα διάστημα από το οποιοδήποτε θέμα με το οποίο ασχολιόταν– ένιωσε να τον βαραίνει μια λύπη για την καταστροφή που είχε επιφέρει ο χρόνος σ' όλα αυτά τα υπέροχα πράγματα. Εκείνος τουλάχιστον είχε ξεφύγει απ' τη φθορά του. Το ένα καλοκαίρι διαδεχόταν τ' άλλο, οι κίτρινοι νάρκισσοι άνθιζαν και πέθαιναν πολλές φορές, και νύχτες φρίκης επαναλάμβαναν την ιστορία της ντροπής τους, όμως εκείνος έμενε πάντα ο ίδιος. Οι χειμώνες δεν άγγιξαν το πρόσωπό του ούτε σημάδεψαν την ανθισμένη του νιότη. Πόσο διαφορετικά ήταν με τα υλικά αντικείμενα! Τι να 'χαν γίνει άραγε; Πού ήταν ο μεγάλος κροκάτος πέπλος όπου ιστορούνταν η πάλη των Θεών και των Γιγάντων κι είχαν υφάνει μελαχρινά κορίτσια για χάρη της Αθηνάς; Πού ήταν το τεράστιο πανί που είχε απλώσει ο Νέρωνας πάνω στο Κολοσσαίο της Ρώμης, εκείνο το τιάνειο πορφυρό πανί που εικόνιζε τον έναστρο ουρανό και τον Απόλλωνα να οδηγεί με χρυσομένα χαλινάρια ένα άρμα που έσερναν άσπρα άλογα; Ήθελε να δει τα παράξενα τραπεζομάντιλα που είχαν υφάνει για τον Ιερέα του Ήλιου και εικόνιζαν όλες τις νοστιμιές και τα εκλεκτά εδέσματα που χρειάζονται σ' ένα συμπόσιο· το νεκρικό φόρεμα του βασιλιά Χιλπέριχου με τις τριακόσιες χρυσές μέλισσες· τις απίθανες εσθήτες που προκάλεσαν την αγανάκτηση του Επίσκοπου του Πόντου και παρίσταναν «λιοντάρια, πάνθηρες, αρκούδες, σκυλιά, δάση, βράχους, κυνηγούς –καθετί που ένας ζωγράφος μπορεί ν' αντιγράψει από τη φύση» και το πανωφόρι που φόρεσε κάποτε ο Κάρολος της Ορλεάνης, κι είχε στα μανίκια του κεντημένους τους στίχους ενός τραγουδιού που άρχιζε: *Madame, je suis tout joyeux* («Κυρία, είμαι πολύ χαρούμενος»), με τη μουσική συνοδεία κεντημένη με χρυσοκλωστή, και κάθε νότα, τετράγωνη όπως ήταν τότε οι νότες, σχηματισμένη από τέσσερα μαργαριτάρια. Διάβασε για το δωμάτιο που είχε ετοιμαστεί στο παλάτι της Ρεμς για την Ιωάννα της Βουργουνδίας, που ήταν στολισμένο με «χίλιους τριακόσιους είκοσι έναν παπαγάλους κεντημένους στο πανί, με το θυρεό του βασιλιά χαραγμένο πάνω τους, και πεντακόσιες εξήντα μία πεταλούδες που τα φτερά τους ήταν στολισμέ-

να όπως κι ο θυρεός της βασίλισσας, όλα δουλεμένα με χρυσάφι». Η Αικατερίνη των Μεδίκων είχε παραγγείλει να της φτιάξουν ένα νεκροκρέβατο από μαύρο βελούδο σπαρμένο με ήλιους και μισοφέγγαρα. Οι κουρτίνες του ήταν από ύφασμα δαμασκηνό με γιρλάντες και στεφάνια σχεδιασμένα πάνω σε ασημί και χρυσαφένιο φόντο, κεντημένα στις άκρες τους με μαργαριτάρια, και βρισκόταν σ' ένα δωμάτιο όπου ήταν κρεμασμένα σε σειρές ολόκληρες τα εμβλήματα της βασίλισσας από μαύρο βελούδο πάνω σε ασημί ύφασμα. Ο Λουδοβίκος ΙΔ' είχε στο διαμέρισμά του χρυσοκεντημένες Καρνατίδες πέντε μέτρα ψηλές. Το ανακτορικό κρεβάτι του Σομπιέσκι, του βασιλιά της Πολωνίας, ήταν φτιαγμένο από χρυσό μπροκάρ της Σμύρνης κεντημένο με γαλαζόπετρες που σχημάτιζαν στίχους από το Κοράνι. Οι κολόνες του ήταν από επιχρυσωμένο ασημί, όμορφα σκαλισμένο και στολισμένο σπάταλα με σχέδια από σμάλτο και πετράδια. Το είχαν αρπάξει οι Πολωνοί από το τουρκικό στρατόπεδο έξω απ' τη Βιέννη, και κάτω απ' τον επίχρυσο ουρανό του υπήρξε κάποτε η σημαία του Μωάμεθ.

Κι έτσι, για έναν ολόκληρο χρόνο, προσπαθούσε να μαζέψει τα πιο εξαισία παλιά υφάσματα και κεντήματα που μπορούσε να βρει, αγοράζοντας λεπτές μουσελίνες του Δελχί, με χρυσοκέντητα σχέδια φύλλων φοινικιάς που είχαν πάνω τους ραμμένα ιριδίζοντα φτερά από σκαθάρια· γάζες από την Ντάκα, που είναι τόσο διάφανες, ώστε στην Ανατολή τις λένε «υφασμένο αγέρα», «τρεχούμενο νερό» και «βραδινή πάχνη»· παράξενα ζωγραφιστά υφάσματα από την Ιάβα· καλοδουλεμένες κίτρινες ταπισερί από την Κίνα· βιβλία δεμένα με ανοιχτοκάστανο σατέν ή αγνογάλαζο μετάξι στολισμένα με κρίνα, πουλιά και μορφές· πέπλα από *lapis* δουλεμένα με συγγαρεζίκη βελονιά· μπροκάρ από τη Σικελία και σκληρά ισπανικά βελούδα· εργόχειρα της Γεωργίας με τα επίχρυσα νομίσματά τους και γιαπωνέζικα *Foukousas* με τις χρυσοπράσινες αποχρώσεις και τα πουλιά με το θαυμαστό φτέρωμα.

Είχε επίσης ένα ιδιαίτερο πάθος για τα εκκλησιαστικά άμφια, πάθος που επεκτεινόταν και σ' όλα όσα σχετίζονται με την εκκλησιαστική λατρεία. Στα μακρόστενα κέδρινα μπαούλα που ήταν τοποθετημένα στη σειρά στη δυτική στοά του σπιτιού του είχε αποθηκεύσει πολλά και σπάνια δείγματα απ' τις πραγματικές ενδυμασίες της Νύμφης του Χριστού, που πρέπει να φοράει πορ-

φύρα και κοσμήματα και λεπτά ασπρόρουχα για να κρύψει το ωχρό βασανισμένο κορμί της, τσακισμένο απ' τα μαρτύρια που η ίδια αποζητά και πληγωμένο απ' τον πόνο που η ίδια επιβάλλει στον εαυτό της. Είχε έναν υπέροχο επισκοπικό μανδύα από κατακόκκινο μετάξι και χρυσοϋφαντο δαμασκηνό, διακοσμημένο με ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο χρυσών ροδιών μέσα σε λουλούδια με έξι πέταλα, που πίσω τους, δεξιά κι αριστερά, υπήρχαν ανανάδες δουλεμένοι με μαργαριτάρια. Η μπροστινή ταινία του μανδύα ήταν χωρισμένη σε ορθογώνια και στο καθένα απ' αυτά εικονιζόταν μια σκηνή από τη ζωή της Παρθένου, ενώ η Στέψη της Παρθένου, κεντημένη με χρωματιστό μετάξι, κοσμούσε την κουκούλα. Αυτό ήταν ιταλικό έργο του δέκατου πέμπτου αιώνα. Ένας άλλος μανδύας ήταν φτιαγμένος από πράσινο βελούδο, κεντημένο με φύλλα ακάνθου σε καρδιόσχημους σχηματισμούς, απ' όπου ξεπερόβαλλαν άσπρα άνθη με μεγάλους μίσχους που οι λεπτομέρειές τους ήταν φτιαγμένες με ασημένια κλωστή και χρωματιστά κρύσταλλα. Πάνω στην πόρπη ήταν ένα κεφάλι Σεραφεΐμ φτιαγμένο με χρυσοκέντημα. Η μπροστινή ταινία του ήταν υφασμένη με κόκκινο και χρυσαφί μετάξι και στολισμένη με εικόνες πολλών αγίων και μαρτύρων, κι ανάμεσά τους ήταν και ο Άγιος Σεβαστιανός. Είχε ακόμη φαιλόνια από μετάξι στο χρώμα του κεχρμπιαριού, από χρυσό μπροκάρ και μπλε μετάξι, από κίτρινο μεταξωτό δαμασκηνό, κι από ύφασμα χρυσό κοσμημένο με σκηνές από τα Πάθη και τη Σταύρωση του Χριστού και κεντημένο με λιοντάρια, με παγόνια κι άλλα εμβλήματα· δαλματικές από λευκό σατέν και ροζ μεταξωτό δαμασκηνό, διακοσμημένο με τουλίπες, δελφίνια και κρίνα· ενδυτές από πορφυρό βελούδο και γαλάζιο λινό· πολλά κατασάρκια, αέρες και μανδήλες. Στις γεμάτες δέος και μυστικότητα λειτουργίες όπου τα χρησιμοποιούσαν όλ' αυτά υπήρχε κάτι που του ερέθιζε τη φαντασία.

Γιατί αυτοί οι θησαυροί, και καθετί που μάζευε στο όμορφο σπίτι του, ήταν γι' αυτόν ένας τρόπος να ξεχνά, μέθοδοι με τις οποίες, για μια περίοδο τουλάχιστον, κατάφερε να ξεφεύγει από το φόβο, ένα φόβο που μερικές φορές τού φαινόταν ανυπόφορος. Στον τοίχο του μοναχικού, κλειδωμένου δωματίου όπου είχε περάσει τα περισσότερα χρόνια της παιδικής του ηλικίας, είχε κρεμάσει με τα ίδια του τα χέρια το τρομερό πορτρέτο με τα χαρακτηριστικά που συνεχώς άλλαζαν και του έδειχναν την αλη-

θινή φθορά της ζωής του, και μπροστά του, σαν κουρτίνα, είχε κρεμάσει το χρυσοπόρφυρο κάλυμμα. Για βδομάδες ολόκληρες δεν πλησίαζε εκεί, ξεχνούσε την απαίσια ζωγραφιά, ξανάβρισκε την καλή του διάθεση, την υπέροχη ευθυμία του, και τον απορροφούσε ολόψυχα η απόλαυση τού ότι ζούσε και υπήρχε. Ύστερα, ξαφνικά, κάποια νύχτα έφευγε κρυφά απ' το σπίτι, πήγαινε σ' εκείνα τα φοβερά μέρη κοντά στο Μπλου Γκέητ Φηλντς³³ κι έμενε εκεί, μέρες ολόκληρες, ώσπου τον έδιωχναν. Όταν γύριζε, πήγαινε και καθόταν μπροστά στο πορτρέτο, μερικές φορές το μισούσε, μισούσε και τον εαυτό του μαζί, άλλες φορές πάλι, τον γέμιζε εκείνη η περηφάνια του ατομισμού που είναι η μισητή γοητεία της αμαρτίας, και χαμογελούσε με μια κρυφή ευχαρίστηση στην παραμορφωμένη σκιά που έπρεπε να σηκώσει το φορτίο της ντροπής αντί για κείνον.

Λίγα χρόνια αργότερα, δεν άντεχε πια να μένει μακριά από την Αγγλία πολύ καιρό, κι εγκατέλειψε τη βίλα στην Τρουβίλ που τη μοιραζόταν με το λόρδο Χένρυ όπως και το μικρό άσπρο, περιτοιχισμένο σπίτι στο Αλγέρι όπου είχαν περάσει αρκετούς χειμώνες. Δεν άντεχε να βρίσκεται μακριά από τον πίνακα που αποτελούσε ένα τόσο σημαντικό κομμάτι της ζωής του, κι ακόμη, φοβόταν μήπως κατά τη διάρκεια της απουσίας του μπει κάποιος στο δωμάτιο, παρά τις περίπλοκες αμπάρες που είχε βάλει στην πόρτα του.

Ήξερε πολύ καλά ότι και να τον έβλεπαν, δε θα τους έλεγε τίποτα. Είναι αλήθεια ότι το πορτρέτο, παρ' όλη τη χυδαιότητα και την ασχήμια του προσώπου, εξακολουθούσε να του μοιάζει πολύ. Μα τι θα μπορούσαν να μάθουν οι άλλοι απ' αυτό; Θα κορόιδευε οποιονδήποτε τολμούσε να το χλευάσει. Δεν το είχε ζωγραφίσει εκείνος. Τι τον ένοιαζε πόσο πρόστυχο και γεμάτο ντροπή έδειχνε; Ακόμη και να τους το 'λεγε, θα τον πίστευαν;

Κι όμως φοβόταν. Μερικές φορές, όταν βρισκόταν στο μεγάλο σπίτι του στο Νότινγχαμσαϊρ, διασκεδάζοντας τους κοσμικούς νεαρούς της κοινωνικής του τάξης που αποτελούσαν την κύρια συντροφιά του, και εκπλήσσοντας την επαρχία με την αχαλίνωτη πολυτέλεια και τη φανταχτερή μεγαλοπρέπεια της ζωής του, εγκατέλειπε ξαφνικά τους καλεσμένους του κι έτρεχε στην πόλη για να σιγουρευτεί ότι κανείς δεν είχε παραβιάσει την πόρτα και ότι το πορτρέτο εξακολουθούσε να βρίσκεται εκεί. Τι θα γινόταν

αν το έκλεβε κανείς; Και μόνο η σκέψη, τον έκανε να παγώνει από τρόμο. Σίγουρα τότε ο κόσμος θα μάθαινε το μυστικό του. Ίσως ήδη να το υποπτευόταν.

Γιατί, ενώ γοήτευε πολλούς, υπήρχαν κι αρκετοί που δεν τον εμπιστευόταν. Λίγο έλειψε να τον μαυρίσουν στις εκλογές μιας λέσχης του Γουέστ Εντ όπου και η κοινωνική του θέση και η καταγωγή του τού έδιναν κάθε δικαίωμα να γίνει μέλος, και λέγεται ότι μια φορά που ένας φίλος του τον πήγε στο καπνιστήριο της λέσχης Τσώρτσιλ, ο δούκας του Μπέργουικ κι ένας άλλος τζέντλεμαν σηκώθηκαν επιδεικτικά και βγήκαν απ' την αίθουσα. Μετά τα είκοσι πέντε του, άρχισαν να κυκλοφορούν γι' αυτόν κάτι περίεργες ιστορίες. Οι φήμες έλεγαν ότι τον είχαν δει να καβγαδίζει με ξένους ναυτικούς σ' ένα καταγώγιο στις μακρινές γειτονιές του Γουάιτσαπελ, κι ότι έκανε παρέα με κλέφτες και παραχαράκτες και γνώριζε τα μυστικά της δουλειάς τους. Οι παράξενες απουσίες του έγιναν διαβόητες, κι όταν έκανε πάλι την εμφάνισή του στην κοινωνία, άρχιζαν να ψιθυρίζουν γι' αυτόν στις γωνιές, τον προσπερνούσαν χαμογελώντας του περιφρονητικά ή τον κοίταζαν με ψυχρά, ερευνητικά μάτια, λες κι ήταν αποφασισμένοι να ανακαλύψουν το μυστικό του.

Σε τέτοιες θρασύτητες και προσβολές εκείνος, φυσικά, δεν έδινε σημασία, και κατά τη γνώμη των περισσοτέρων, οι ειλικρινείς και εγκάρδιοι τρόποι του, το παιδικό γοητευτικό του χαμόγελο και η άπειρη χάρη αυτής της υπέροχης νιότης που φαινόταν να μην τον εγκαταλείπει ποτέ, ήταν από μόνα τους μια ικανοποιητική απάντηση στις συκοφαντίες, όπως τις χαρακτηρίζαν, που κυκλοφορούσαν εναντίον του. Παρατηρήθηκε, ωστόσο, ότι μερικοί απ' τους πιο κοντινούς του φίλους άρχισαν μετά από λίγο να τον αποφεύγουν.

Γυναίκες που τον είχαν λατρέψει παράφορα και είχαν αφήσει για χάρη του τις κοινωνικές επικρίσεις, περιφρονώντας προκλητικά κάθε συμβατικότητα, γίνονταν κατάχλομες από τρόμο ή ντροπή μόλις έβλεπαν τον Ντόριαν Γκρέη.

Ωστόσο, αυτοί οι ψιθυροί περί σκανδάλων το μόνο που κατάφεραν ήταν να αυξάνουν, στα μάτια πολλών, την παράξενη κι επικίνδυνη γοητεία του. Η μεγάλη του περιουσία ήταν βέβαια ένα στοιχείο ασφάλειας. Η κοινωνία, η πολιτισμένη κοινωνία τουλάχιστον, δεν είναι ποτέ πρόθυμη να πιστέψει κάτι σε βάρος

εκείνων που είναι και πλούσιοι και γοητευτικοί. Νιώθει ενστικτωδώς ότι οι καλοί τρόποι είναι πιο σημαντικοί από την ηθική, και κατά τη γνώμη της, το να είναι κανείς ευυπόληπτος και αξιοσέβαστος έχει λιγότερη αξία από το να έχει στην κουζίνα του έναν καλό αρχιμάγειρο. Και στο κάτω κάτω, είναι πολύ μικρή παρηγοριά να ακούς ότι ο άνθρωπος που παρέθεσε ένα κακό δείπνο ή πρόσφερε κρασί δεύτερης ποιότητας, είναι άμεμπτος στην ιδιωτική του ζωή. Ακόμα και οι μεγαλύτερες αρετές δεν μπορούν να εξιλεώσουν για τα χλιαρά ορεκτικά, όπως παρατήρησε κάποτε ο λόρδος Χένρυ σε μια συζήτηση πάνω σ' αυτό το θέμα· και ίσως η άποψή του να μην είναι τόσο ακραία όσο φαίνεται. Γιατί οι κανόνες της καλής κοινωνίας είναι, ή θα 'πρεπε να είναι, ίδιοι με τους κανόνες της τέχνης. Η μορφή είναι γι' αυτήν κάτι πολύ ουσιαστικό. Το κοινωνικό παιχνίδι πρέπει να έχει την αξιοπρέπεια μιας τελετουργίας καθώς και τον εξωπραγματικό της χαρακτήρα, και να συνδυάζει τον ανειλικρινή χαρακτήρα ενός ρομαντικού θεατρικού έργου με το πνεύμα και την ομορφιά που μας κάνουν τα έργα αυτά ευχάριστα. Είναι η ανειλικρίνεια κάτι τόσο τρομερό; Δε νομίζω. Είναι απλά μια μέθοδος για να πολλαπλασιάζουμε τις προσωπικότητές μας.

Αυτή, τουλάχιστον, ήταν η γνώμη του Ντόριαν Γκρέη. Πολλές φορές απορούσε με τη ρηχή ψυχολογία εκείνων που αντιλαμβάνονται το Εγώ του ανθρώπου σαν κάτι απλό, μόνιμο, αξιοπисто και μονοσήμαντο. Για κείνον, ο άνθρωπος είναι ένα ον με μυριάδες ζωές και μυριάδες αισθήσεις, ένα πολύπλοκο και πολύμορφο πλάσμα που φέρει μέσα του παράξενες κληρονομίες σκέψης και πάθους, και που η ίδια η σάρκα του είναι μολυσμένη από τις τερατώδεις αρρώστιες των νεκρών. Λάτρευε να περιδιαβάσει στην κρύα, θλιβερή πινακοθήκη του εξοχικού του σπιτιού και να κοιτάζει τα πορτρέτα εκείνων που το αίμα τους κυλούσε τις φλέβες του. Έβλεπε τον Φίλιπ Χέρμπερτ, που ο Φράνσις Όσμπορν τον περιγράφει στο βιβλίο του *Απομνημονεύματα της βασιλείας της Βασιλίσσης Ελισάβετ και του Βασιλέως Ιακώβου* σαν άνθρωπο που «όλοι στην Αυλή αγαπούσαν για το όμορφο πρόσωπό του, που όμως γρήγορα τον εγκατέλειψε». Ήταν άραγε η ζωή του νεαρού Χέρμπερτ η ζωή που έκανε κι ο ίδιος μερικές φορές; Μήπως κάποιο παράξενο δηλητηριώδες σπέρμα είχε γλιστρήσει από κορμί σε κορμί και είχε φτάσει ως το δικό του;

Μήπως ήταν μια αμυδρή αίσθηση αυτής της κατεστραμμένης χάρις του προγόνου του, που τον είχε κάνει τόσο ξαφνικά, και σχεδόν χωρίς λόγο, να ξεστομίσει στο ατελιέ του Μπάζιλ Χόλγουορντ εκείνη την τρελή ευχή που είχε τόσο πολύ αλλάξει τη ζωή του; Δίπλα, με χρυσοκέντητο κόκκινο γιλέκο, πανωφόρι με πετράδια και χρυσαφί τέλειωμα στο περιλαίμιο και τις περιχειρίδες, ήταν όρθιος ο Σερ Άντονι Σέραρντ, και στα πόδια του ήταν σωριασμένη η ασημιά και μαύρη πανοπλία του. Τι να 'χε κληρονομήσει απ' αυτόν τον άνθρωπο; Τι του είχε αφήσει για κληρονομιά ο εραστής της Τζοβάννα της Νάπολης; Μήπως την αμαρτία και την ντροπή; Ήταν δυνατόν οι πράξεις του να 'ταν απλά και μόνο τα όνειρα που ο νεκρός δεν είχε τολμήσει να πραγματοποιήσει; Παρακάτω, απ' τον ξεθωριασμένο μουσαμά χαμογελούσε η λαϊδή Ελίζαμπεθ Ντεβερύ, με την τούλινη καλύπτρα της, μπούστο με μαργαριτάρια και σκιστά ροζ μανίκια. Στο δεξί της χέρι κρατούσε ένα λουλούδι και με το αριστερό ένα σμαλτωμένο κολιέ με άσπρα και πορφυρά τριαντάφυλλα. Πλάι της, πάνω σ' ένα τραπέζι βρισκόταν ένα μαντολίνο κι ένα μήλο. Τα μικρά μυτερά παπούτσια της είχαν μεγάλες ροζέτες. Ήξερε τη ζωή της και τις παράξενες ιστορίες που κυκλοφορούσαν για τους εραστές της. Είχε άραγε κι ο ίδιος κάτι από τη δική της ιδιοσυγκρασία; Αντά τα αμυγδαλωτά μάτια με τα βαριά βλέφαρα έμοιαζε να τον κοιτούν παράξενα. Και τι να πει κανείς για τον Τζωρτζ Γουίλομπυ, με τα πουδραρισμένα του μαλλιά και τις εντυπωσιακές, ψεύτικες ελιές. Πόσο κακός έδειχνε! Το πρόσωπό του ήταν σκυθρωπό και μελαχρινό, ενώ τα αισθησιακά χείλη του έμοιαζε να 'χουν παραμορφωθεί απ' την περιφρόνηση. Λεπτά δαντελένια μανικέτια έπεφταν πάνω στα αδύνατα κίτρινα χέρια του που ήταν παραφορτωμένα με δαχτυλίδια. Ήταν ένας δανδής του δέκατου όγδοου αιώνα και νεανικός φίλος του λόρδου Φέραρς. Ακολουθούσε ο δεύτερος λόρδος Μπάκενχαμ, ο σύντροφος του Πρίγκιπα Αντιβασιλέα στις πιο τρελές του μέρες κι ένας από τους μάρτυρες στον μυστικό του γάμο με την κυρία Φιτζχέρμπερτ. Πόσο ωραίος και περήφανος ήταν, με τις καστανές μπούκλες του και την προκλητική του στάση! Τι πάθη να του είχε κληροδοτήσει αυτός; Ο κόσμος τον αντιμετώπιζε σαν άνθρωπο ανήθικο. Πρωτοστατούσε στα όργια στο Κάρλτον Χάουζ. Το αστέρι του παράσημου της Περικνημίδας έλαμπε πάνω στο στήθος του. Δίπλα του κρεμόταν

το πορτρέτο της συζύγου του, μιας ωχρής γυναίκας με λεπτά χείλη, ντυμένης στα μαύρα. Και το δικό της αίμα έρεε στις φλέβες του. Πόσο περίεργα ήταν όλα! Κι απ' τη μητέρα του, που το πρόσωπό της θύμιζε τόσο πολύ τη λαϊδή Χάμιλτον, με τα υγρά χείλη στο χρώμα του κρασιού –από κείνην ήξερε τι είχε πάρει. Είχε πάρει την ομορφιά και το πάθος για την ομορφιά των άλλων. Του γελούσε ντυμένη σαν βακχίδα μ' ένα ριχτό, φαρδύ φόρεμα. Στα μαλλιά της ήταν πλεγμένα κληματόφυλλα. Το πορφυρό κρασί ξεχείλιζε απ' το κύπελλο που κρατούσε. Τα ρόδινα χρώματά της είχαν ξεθωριάσει, τα μάτια της όμως παρέμεναν υπέροχα, με βλέμμα βαθύ και χρώμα λαμπερό. Έμοιαζε να τον παρακολουθούν όπου κι αν πήγαινε.

Ωστόσο, προγόνους δεν έχει κανείς μόνο στη γενιά του αλλά και στη λογοτεχνία, και πολλοί απ' αυτούς του μοιάζουν ίσως περισσότερο στον τύπο και την ιδιοσυγκρασία, και η επίδρασή τους είναι πιο συνειδητή. Ήταν φορές που ο Ντόριαν Γκρέη ένιωθε πως όλη η ιστορία δεν ήταν παρά η καταγραφή της ζωής του, όχι όπως πράγματι την είχε ζήσει, αλλά όπως την είχε πλάσει η φαντασία του, όπως υπήρχε στο μυαλό και στα πάθη του. Ένιωθε ότι τις είχε γνωρίσει όλες αυτές τις παράξενες, τρομερές μορφές που είχαν περάσει απ' τη σκηνή του κόσμου κι έκαναν την αμαρτία τόσο υπέροχη, και το κακό γεμάτο λεπτότητα και χάρη. Του φαινόταν με κάποιο μυστηριώδη τρόπο ότι τις ζωές τους τις είχε ζήσει ο ίδιος.

Ο ήρωας του υπέροχου μυθιστορήματος που τόσο είχε επηρεάσει τη ζωή του, είχε κι εκείνος αυτή την περίεργη φαντασίωση. Στο έβδομο κεφάλαιο διηγείται πως, στεφανωμένος με δάφνες για να μην τον κάψει η αστραπή, κάθισε σαν τον Τιβέριο σ' έναν κήπο στο Κάπρι, διαβάζοντας τα άσεμνα βιβλία της Ελεφαντίδας, ενώ νάνοι και παγόνια περπατούσαν καμαρωτά τριγύρω του κι ο αυλητής κοροΐδευε τον υπηρετή που κρατούσε το θυματού: πως σαν τον Καλιγούλα, είχε γλεντήσει στους στάβλους με τους πρασινοντυμένους αναβάτες και είχε δειπνήσει σε μια φάτνη από ελεφαντόδοντο μαζί με ένα άλογο που φορούσε προμετωπίδιο στολισμένο με πετράδια και σαν τον Δομιτιανό, είχε περιπλανηθεί σ' ένα διάδρομο γεμάτο μαρμάρινους καθρέφτες, ψάχνοντας γύρω με μάτια κουρασμένα το καθρέφτισμα του μαχαιριού που θα 'δινε τέλος στη ζωή του, άρρωστος απ' την *ennui*

(πλήξη), αυτή τη φοβερή *tedium vitae* (κούραση της ζωής), που καταλαμβάνει εκείνους που η ζωή δεν τους αρνιέται τίποτα: και είχε κοιτάξει μέσα από ένα διάφανο σμαράγδι το κόκκινο σφαγείο του Ιππόδρομου, κι ύστερα, σ' ένα ανάκλιτρο από μαργαριτάρια και πορφύρα που το έσερναν μουλάρια με ασημένια πέταλα, πέρασε την Οδό των Ροδιών για να πάει στον Οίκο του Χρυσού, ενώ ο κόσμος ζητωκραύγαζε τον Καίσαρα Νέρωνα: και σαν τον Ηλιογάβαλο, είχε βάψει το πρόσωπό του με χρώματα, είχε γυρίσει τη ρόκα μαζί με τις γυναίκες και είχε φέρει τη Σελήνη από την Καρχηδόνα για να τη δώσει γυναίκα στον Ήλιο, σε γάμο μυστηριακό.

Διάβαζε και ξαναδιάβαζε ο Ντόριαν αυτό το εκπληκτικό κεφάλαιο, καθώς και τα δυο επόμενα, όπου, σαν σε κάποια ταπισερί ή σε περίτεχνα δουλεμένο σμάλτο, περιγράφονται οι φοβερές και ωραίες μορφές εκείνων που η Ανηθικότητα, το Αίμα και η Ανία τούς είχαν κάνει τέρατα ή τρελούς: ο Φίλιππος, ο δούκας του Μιλάνου, που δολοφόνησε τη γυναίκα του κι έβαψε τα χείλη της με πορφυρό δηλητήριο για να ρουφήξει ο εραστής της το θάνατο απ' το νεκρό σώμα που θα φιλούσε· ο Πιέτρο Μπάρμπι, ο Ενετός, γνωστός σαν Παύλος Β', που μες στη ματαιοδοξία του επιθυμούσε να αποκτήσει τον τίτλο του Ωραίου και που η τιάρα του, που άξιζε διακόσιες χιλιάδες φιορίνια, πληρώθηκε μ' ένα τρομερό αμάρτημα· ο Τζιαν Μαρία Βισκόντι, που χρησιμοποιούσε λαγωνικά για να κυνηγάει ανθρώπους, και που μια πόρνη που τον είχε αγαπήσει σκέπασε με τριαντάφυλλα το δολοφονημένο σώμα του· ο Βοργίας με το λευκό αλόγό του, με την Αδελφοκτονία καβάλα πλάι του, και το μανδύα του τον λεκιασμένο με το αίμα του Περότο· ο Πιέτρο Ριάριο, ο νεαρός καρδινάλιος, αρχιεπίσκοπος της Φλωρεντίας, παιδί κι ευνοούμενος του Σίξτου Δ', που η ομορφιά του ήταν ισάξια μόνο με την ακολασία του, και που υποδέχτηκε τη Λεωνόρα της Αραγόνας σ' ένα περίπτερο από άσπρο και πορφυρό μετάξι, γεμάτο με νύμφες και κενταύρους, και χρύσωσε ένα αγόρι για να τους σερβίρει στο συμπόσιο σαν Γανυμήδης ή σαν Ύλας· ο Εζελίν που τη μελαγχολία του τη θεράπευε μόνο η θέα του θανάτου, και είχε πάθος με το κόκκινο αίμα όπως άλλοι έχουν πάθος με το κόκκινο κρασί –ο γιος του Δαίμονα, έτσι ήταν γνωστός, που είχε κλέψει τον πατέρα του στα ζάρια παίζοντας μαζί του την ψυχή του την ίδια· ο Τζιανπατίστια

Τσίμπο, που ονομάστηκε κοροϊδευτικά «Αθώς» και που στις αρρωστές φλέβες του ένας εβραίος γιατρός είχε μεταγγίσει το αίμα τριών αγοριών· ο Σιγισμόνδος Μαλατέστα, ο εραστής της Ιζότα και άρχοντας του Ρίμινι, που το ομοίωμά του κήκε στην Ρώμη, γιατί θεωρήθηκε εχθρός του Θεού και των ανθρώπων, που είχε στραγγαλίσει την Πολυσένα με μια πετσέτα κι έδωσε δηλητήριο στην Τζινέβρα ντ' Έστε σε σμαραγδένιο κύπελλο, και προς τιμήν ενός επαίσχυντου πάθους έχτισε έναν ειδωλολατρικό ναό για χριστιανική λατρεία· ο Κάρολος ΣΤ', που είχε τόσο παράφορα λατρεύει τη γυναίκα του αδελφού του, ώστε ένας λεπρός τον προειδοποίησε πως θα τρελαθεί, κι όταν το μυαλό του αρρώστησε και παραφρόνησε, ηρεμούσε μόνο αν του έδειχναν σαρακηνά τραπουλόχαρτα με τις εικόνες του Έρωτα, του Θανάτου και της Τρέλας· και ο Γκριφονέτο Μπαλιόνι, με το στολισμένο χιτώνιο, το σκούφο με τα πετράδια και τις σγουρές μπούκλες, που δολοφόνησε τον Αστόρε με την αρραβωνιαστικιά του και τον Σιμονέτο με τον υπηρέτη του, κι είχε τέτοια ομορφιά, που καθώς πέθαινε στην Κίτρινη Πλατεία της Περούτζια, αυτοί που τον είχαν μισήσει δεν μπόρεσαν να μην κλάψουν, και η Αταλάνα που τον είχε καταραστεί, τον ευλόγησε.

Όλες αυτές οι μορφές τον γοήτευαν τρομερά. Τις έβλεπε τη νύχτα, και τάραζαν τη φαντασία του τη μέρα. Η Αναγέννηση ήξερε παράξενους τρόπους δηλητηρίασης –δηλητηρίαζε μ' ένα κράνος, μ' έναν αναμμένο πυρσό, μ' ένα κεντημένο γάντι και μια βεντάλια με πετράδια, μ' ένα επίχρυσο κουτί αρωμάτων κι ένα κεχριμπαρένιο περιδέραιο. Ο Ντόριαν Γκρέη είχε δηλητηριαστεί μ' ένα βιβλίο. Υπήρχαν στιγμές που έβλεπε το κακό απλώς σαν έναν τρόπο για να υλοποιήσει την αντίληψή του για το ωραίο.

12

Ήταν στις εννιά Νοεμβρίου, την παραμονή της μέρας που θα έκλεινε τα τριάντα οχτώ του χρόνια,³⁴ όπως συχνά θυμόταν αργότερα.

Γύριζε στο σπίτι του με τα πόδια γύρω στις έντεκα η ώρα, αφού είχε δειπνήσει στο σπίτι του λόρδου Χένρυ, και ήταν τυλιγμένος με μια βαριά γούνα, γιατί η νύχτα ήταν κρύα και γεμάτη ομίχλη. Στη γωνία της Πλατείας Γκρόσβενορ και της Σάουθ Ώντλν Στρητ ένας άντρας τον προσπέρασε μες στην ομίχλη, περπατώντας πολύ γρήγορα, με το γιακά του γκριζου μακριού πανωφοριού του σηκωμένο. Στο χέρι του κρατούσε μια τσάντα. Ο Ντόριαν τον αναγνώρισε. Ήταν ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ. Μια παράξενη κι ανεξήγητη αίσθηση φόβου τον κυριέψε. Δεν έδειξε κανένα σημάδι αναγνώρισης, και συνέχισε να περπατάει γρήγορα προς την κατεύθυνση του σπιτιού του.

Όμως ο Χόλγουορντ τον είχε δει. Ο Ντόριαν τον άκουσε πρώτα να σταματά στο πεζοδρόμιο κι έπειτα να έρχεται βιαστικά προς το μέρος του. Σε λίγα λεπτά το χέρι του ζωγράφου ακουμπούσε στο μπράτσο του.

«Ντόριαν! Τι καταπληκτική τύχη! Σε περίμενα στη βιβλιοθήκη σου απ' τις εννιά η ώρα. Στο τέλος λυπήθηκα τον κουρασμένο υπηρέτη σου και του είπα να πάει για ύπνο. Φεύγω για το Παρίσι με το τρένο των δώδεκα κι ήθελα πολύ να σε δω πριν φύγω. Υπέθεσα ότι ήσουν εσύ, ή μάλλον το γούνινο παλτό σου, όταν πέρασες δίπλα μου, αλλά δεν ήμουν κι εντελώς σίγουρος. Εσύ δε με γνώρισες;»

«Μ' αυτή την ομίχλη, αγαπητέ μου Μπάτζιλ; Εδώ δυσκολεύομαι ν' αναγνωρίσω ακόμη και την Πλατεία Γκρόσβενορ. Κάπου εδώ κοντά πρέπει να 'ναι και το σπίτι μου, αλλά δεν είμαι καθόλου σίγουρος. Λυπάμαι που φεύγεις, έχω τόσο καιρό να σε δω.

Φαντάζομαι όμως ότι θα επιστρέψεις σύντομα, έτσι δεν είναι;»

«Όχι, θα λείψω έξι μήνες απ' την Αγγλία. Σκοπεύω να νοικιάσω ένα ατελιέ στο Παρίσι και να κλειστώ εκεί μέσα μέχρι να τελειώσω έναν μεγάλο πίνακα που έχω στο μυαλό μου. Τέλος πάντων, δεν ήταν για μένα που ήθελα να σου μιλήσω. Μα φτάσαμε κιόλας στην πόρτα σου. Άφησέ με να περάσω μέσα για λιγάκι. Έχω κάτι να σου πω.»

«Και βέβαια να 'ρθεις. Δε θα χάσεις όμως το τρένο σου;» είπε γάθυμα ο Ντόριαν Γκρέη, καθώς ανέβαινε τα σκαλιά κι άνοιγε την πόρτα με το κλειδί του.

Το φως της λάμπας ίσα που φαινόταν μες στην ομίχλη και ο Χόλγουορντ κοίταξε το ρολόι του. «Έχω άφθονο χρόνο» αποκρίθηκε. «Το τρένο φεύγει στις δώδεκα και τέταρτο, και τώρα είναι μόλις έντεκα. Μάλιστα, όταν σε συνάντησα, πήγαινα στη λέσχη για να σε βρω. Βλέπεις, δε θα καθυστερήσω καθόλου με τις αποσκευές, γιατί τα βαριά πράγματα τα έχω ήδη στείλει. Ό,τι θα πάρω μαζί μου τα έχω σ' αυτή την τσάντα, και σε είκοσι λεπτά μπορώ άνετα να φτάσω στο σταθμό της Βικτώρια.»

Ο Ντόριαν τον κοίταξε και χαμογέλασε. «Καταπληκτικός τρόπος για να ταξιδεύει ένας ζωγράφος της μόδας! Μια πρόχειρη τσάντα, ένα ταξιδιωτικό πανωφόρι, κι αυτό είν' όλο! Έλα μέσα γρήγορα, μην μπει στο σπίτι η ομίχλη. Και πρόσεξε, μη μου μιλήσεις για τίποτα σοβαρό. Τίποτα δεν είναι σοβαρό στις μέρες μας. Η τουλάχιστον, δεν πρέπει να 'ναι.»

Ο Χόλγουορντ κούνησε το κεφάλι αρνητικά, κι ακολούθησε τον Ντόριαν στη βιβλιοθήκη. Στο μεγάλο τζάκι έκαιγε μια λαμπρή φωτιά με ξύλα. Οι λάμπες ήταν αναμμένες, και σ' ένα μικρό τραπεζάκι με μαρμελερί βρισκόταν ανοιχτή μια ασημένια ολλανδική κάβα με μεγάλα κρυστάλλινα ποτήρια και σιφόν σόδας.

«Όπως βλέπεις, ο υπηρέτης σου μ' έκανε να νιώσω σαν στο σπίτι μου, Ντόριαν. Μου πρόσφερε ό,τι ήθελα, ακόμη και τα καλύτερα τσιγάρα σου με το χρυσό επιστόμιο. Είναι πολύ φιλόξενος. Μου αρέσει πολύ περισσότερο απ' τον Γάλλο που είχες κάποτε. Τι απέγινε αλήθεια εκείνος ο Γάλλος;»

Ο Ντόριαν ανασήκωσε τους ώμους. «Νομίζω πως παντρεύτηκε την καμαριέρα της λαίδης Ράντλν και την εγκατέστησε στο Παρίσι σαν εγγλέζα μοδίστρα. Απ' ό,τι ακούω, η αγγλομανία είναι πολύ της μόδας εκεί. Ανόητο εκ μέρους των Γάλλων, δε συμ-

φωνείς; Αλλά –ξέρεις;– δεν ήταν καθόλου κακός υπηρέτης. Ποτέ δεν τον συμπάθησα ιδιαίτερα, δεν είχα όμως και κανένα παράπονο. Καμιά φορά, φαντάζεται κανείς πράγματα εντελώς παράλογα. Μου ήταν πραγματικά πολύ αφοσιωμένος και στενοχωρέθηκε όταν έφυγε. Θα πάρεις άλλο ένα μπράντι με σόδα; Ή προτιμάς κρασί με μεταλλικό νερό; Εγώ πάντα αυτό πίνω. Σίγουρα πρέπει να υπάρχει στο διπλανό δωμάτιο».

«Ευχαριστώ, δε θέλω τίποτ' άλλο» είπε ο ζωγράφος, βγάζοντας το ταξιδιωτικό καπέλο και το πανωφόρι του και ρίχνοντάς τα πάνω στην τσάντα που είχε αφήσει στη γωνία. «Και τώρα, αγαπητέ μου, θέλω να σου μιλήσω σοβαρά. Μην κατσουφιάζεις έτσι. Δυσκολεύεις τη θέση μου».

«Περί τίνος πρόκειται;» φώναξε ο Ντόριαν, με το ευερέθιστο ύφος που πολλές φορές έπαιρνε, ενώ έπεφτε στον καναπέ. «Ελπίζω να μην πρόκειται για μένα. Μ' έχει κουράσει ο εαυτός μου απόψε. Θα 'θελα να 'μουν κάποιος άλλος».

«Για σένα πρόκειται» αποκρίθηκε ο Χόλγουορντ, με τη σοβαρή, βαθιά φωνή του, «και είμαι υποχρεωμένος να σου το πω. Δε θα σε κρατήσω πάνω από μισή ώρα».

Ο Ντόριαν αναστέναξε κι άναψε ένα τσιγάρο. «Μισή ώρα!» μουρμούρισε.

«Δε σου ζητώ πολλά, Ντόριαν, κι εξάλλου, για το δικό σου το καλό θέλω να σου μιλήσω. Νομίζω πως πρέπει να μάθεις ότι ακούγονται απαίσια πράγματα για σένα στο Λονδίνο».

«Δε θέλω να ξέρω τίποτε γι' αυτά. Μ' αρέσει να μαθαίνω για τα σκάνδαλα των άλλων, αλλά τα σκάνδαλα γύρω από το άτομό μου δε μ' ενδιαφέρουν καθόλου. Δεν έχουν τη γοητεία του καινούριου».

«Πρέπει να σ' ενδιαφέρουν, Ντόριαν. Κάθε τζέντλεμαν ενδιαφέρεται για το καλό του όνομα. Δε φαντάζομαι να θέλεις να μιλάει ο κόσμος για σένα σαν να 'σουν κάνας έκφυλος και διεφθαρμένος. Φυσικά, έχεις την κοινωνική σου θέση, τον πλούτο σου κι όλα τα σχετικά. Αλλά η κοινωνική θέση και ο πλούτος δεν είναι το παν. Κοίταξε, εγώ δεν τις πιστεύω καθόλου αυτές τις φήμες. Τουλάχιστον, δεν μπορώ να τις πιστέψω όταν σε βλέπω. Η αμαρτία είναι κάτι που ζωγραφίζεται στο πρόσωπο ενός ανθρώπου. Δεν κρύβεται. Ο κόσμος μιλάει καμιά φορά για κρυφά βίτσια. Δεν υπάρχουν τέτοια πράγματα. Αν κάποιος χυδαίος έχει

ένα βίτσιο, αυτό φαίνεται στις γραμμές του στόματος, στα βαριά του βλέφαρα, ακόμη και στο σχήμα των χειρών του. Κάποιος –δε θ' αναφέρω τ' όνομά του, αλλά τον ξέρεις– ήρθε σ' εμένα πέρσι και μου ζήτησε να του κάνω το πορτρέτο. Ποτέ δεν τον είχα ξαναδει ούτε κι είχα ακούσει τίποτα γι' αυτόν, αν και από τότε άκουσα πολλά. Μου πρόσφερε ένα τεράστιο ποσό. Αρνήθηκα. Υπήρχε κάτι στο σχήμα των δαχτύλων του που μου προκαλούσε απέχθεια. Τώρα ξέρω ότι είχα δίκιο σ' όσα φαντάστηκα γι' αυτόν. Η ζωή του είναι φριχτή. Όμως εσύ, Ντόριαν, με το αγνό, λαμπερό κι αθώο πρόσωπο, και την υπέροχη, ακηλίδωτη νιότη σου –δεν μπορώ να πιστέψω τίποτε κακό για σένα. Μα σε βλέπω πολύ σπάνια, δεν περνάς πια απ' το ατελιέ, και όταν είμαι μακριά σου κι ακούω αυτά τα τρομερά πράγματα που ψιθυρίζει ο κόσμος για σένα, δεν ξέρω τι να πω. Για ποιο λόγο, Ντόριαν, ένας άνθρωπος σαν το δούκα του Μπέργουικ φεύγει απ' την αίθουσα της λέσχης όταν μπαίνεις εσύ; Για ποιο λόγο τόσο πολλοί άνθρωποι της καλής κοινωνίας δεν έρχονται ποτέ στο σπίτι σου ούτε σε προσκαλούν στο δικό τους; Κάποτε ήσουν φίλος με το λόρδο Στέηβλυ. Τον συνάντησα την περασμένη βδομάδα σε κάποιο δείπνο. Τ' όνομά σου έτυχε ν' αναφερθεί στη συζήτηση, σε σχέση με τις μινιατούρες που δάνεισες για να εκτεθούν στην γκαλερί Ντάντλυ.³⁵ Ο Ντέηβλυ, με ύφος πολύ περιφρονητικό, είπε πως μπορεί να έχεις εξαιρετικό καλλιτεχνικό γούστο, αλλά ότι είσαι ένας άντρας που καμιά ηθική κοπέλα δεν επιτρέπεται να γνωρίσει, και καμιά ενάρετη γυναίκα δεν πρέπει να βρεθεί στο ίδιο δωμάτιο μαζί σου. Του υπενθύμισα ότι είμαι φίλος σου και τον ρώτησα τι εννοούσε. Μου είπε. Μου το είπε εκεί, μπροστά σε όλους. Ήταν φοβερό! Για ποιο λόγο η φιλία σου είναι τόσο μοιραία για τους νέους; Ήταν εκείνο το δυστυχημένο παιδί της Φρουράς που αυτοκτόνησε. Ήσουν ο καλύτερος φίλος του. Ήταν ο Σερ Χένρυ Άστον που αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Αγγλία με το όνομά του κηλιδωμένο. Ήσανταν αχώριστοι. Και ο Άντριαν Σίνγκλετον, που είχε τόσο φριχτό τέλος; Και ο μοναχογιός του λόρδου Κεντ, που η καριέρα του καταστράφηκε; Συνάντησα τον πατέρα του χθες στην Σαιντ Τζέιμς Στριτ. Ήταν ερείπιο απ' την ντροπή και τον πόνο. Κι ο νεαρός δούκας του Περθ; Τι ζωή είν' αυτή που κάνει τώρα; Ποιος καθωσπρέπει άνθρωπος θα δεχόταν να 'χει σχέση μαζί του;»

«Σταμάτα, Μπάζιλ. Μιλάς για πράγματα που δεν ξέρεις» είπε ο Ντόριαν Γκρέη δαγκώνοντας τα χείλη του, μ' έναν τόνο απέραντης περιφρόνησης στη φωνή του. «Με ρωτάς για ποιο λόγο ο Μπέργουικ φεύγει απ' το δωμάτιο μόλις μπαίνω εγώ. Το κάνει γιατί εγώ ξέρω τα πάντα για τη ζωή του, κι όχι γιατί εκείνος ξέρει κάτι για τη δική μου. Με τέτοιο αίμα που κυλάει στις φλέβες του, πώς θα μπορούσε το παρελθόν του να είναι καθαρό; Με ρωτάς για τον Χένρυ Άστον και τον νεαρό Περθ. Εγώ ήμουν αυτός που δίδαξε στον έναν τα βίτσια του και στον άλλον τις ακολασίες του; Αν ο ανόητος γιος του Κεντ παίρνει για γυναίκα του μια του δρόμου, σε τι φταίω εγώ; Αν ο Άντριαν Σίνγκλετον πλαστογραφεί την υπογραφή του φίλου του σε μια επιταγή, εγώ είμαι υπεύθυνος γι' αυτό; Ξέρω πώς κουτσομπολεύει ο κόσμος στην Αγγλία. Οι μεσαίες τάξεις εκφράζουν τις ηθικές τους προκαταλήψεις ενώ κάθονται και δειπνούν στα κακόγουστα τραπέζια τους, και ψιθυρίζουν για τις ασωτίες, όπως τις ονομάζουν, των ανώτερων τάξεων, προσπαθώντας να δείξουν ότι ανήκουν κι αυτοί στην καλή κοινωνία κι έχουν στενές σχέσεις με τους ανθρώπους που συκοφαντούν. Σ' αυτή τη χώρα αρκεί ένας άνθρωπος να έχει κάποια ιδιαίτερα προσόντα, κοινωνικά ή πνευματικά, για ν' αρχίσει κάθε χυδαία γλώσσα να κουτσομπολεύει εναντίον του. Και τι ζωή κάνουν αυτοί οι άνθρωποι που μας ποζάρουν για ηθικοί; Αγαπητέ μου, ξεχνάς, μου φαίνεται, ότι ζούμε στη γενέτειρα της υποκρισίας».

«Ντόριαν» φώναξε ο Χόλγουορντ, «δεν είναι αυτό το θέμα. Η Αγγλία είναι άθλια χώρα, το ξέρω, και η εγγλέζικη κοινωνία σάπια. Αυτός είναι ο λόγος που θέλω να είσαι άμεμπτος. Κι εσύ δεν υπήρξες άμεμπτος. Νομίζω πως έχει κανείς το δικαίωμα να κρίνει έναν άνθρωπο απ' την επίδραση που έχει στους φίλους του. Οι δικοί σου φίλοι φαίνεται να χάνουν κάθε αίσθηση τιμής, καλοσύνης και αγνότητας. Τους γέμισες με μια παράφορη μανία για απολαύσεις. Κυλίστηκαν χαμηλά, πολύ χαμηλά. Εσύ τους οδήγησες εκεί. Ναι, εσύ τους οδήγησες εκεί, κι όμως μπορείς να χαμογελάς, όπως χαμογελάς τώρα. Και υπάρχουν κι άλλα, χειρότερα. Ξέρω ότι εσύ κι ο Χάρντ εισάσατε αχώριστοι. Και μόνο γι' αυτό, αν όχι για τίποτ' άλλο, δεν έπρεπε να καταστρέψεις τ' όνομα της αδελφής του».

«Πρόσεχε, Μπάζιλ. Το πας πολύ μακριά».

«Πρέπει να σου μιλήσω, κι εσύ πρέπει να μ' ακούσεις. Και

θα μ' ακούσεις. Όταν συνάντησες τη λαίδη Γκουέντολιν, τ' όνομά της δεν είχε αναμειχθεί ούτε καν σε υποψία σκανδάλου. Υπάρχει τώρα έστω και μια καθωσπρέπει γυναίκα στο Λονδίνο που θα δεχτεί να εμφανιστεί μαζί της στο Πάρκο; Για τ' όνομα του Θεού, δεν της επιτρέπεται να ζήσει ούτε καν στο ίδιο σπίτι με τα παιδιά της! Αλλά υπάρχουν κι άλλες ιστορίες –σ' έχουσε δει, λένε, να βγαίνουν χαράματα από κακόφημα σπίτια και να κυκλοφορείς μεταμφιεσμένος στα χειρότερα καταγώγια του Λονδίνου. Είναι αλήθεια; Είναι δυνατόν να 'ναι αλήθεια; Όταν τις πρωτάκουσα, έβαλα τα γέλια. Τώρα τις ακούω κι ανατριχιάζω. Και στο εξοχικό σου σπίτι, τι ζωή κάνεις εκεί; Αχ, Ντόριαν, δεν ξέρεις τι λέει ο κόσμος για σένα. Δε θα σου πω ότι δε θέλω να σου κάνω κήρυγμα. Θυμάμαι ότι ο Χάρντ είτε μια φορά πως κάθε ερασιτέχνης ιεροκήρυκας το λέει αυτό, και μετά συνεχίζει για να παραβεί το λόγο του. Εγώ όμως θέλω να σου κάνω κήρυγμα. Θέλω να ζεις μια ζωή που να κάνει τον κόσμο να σε σέβεται. Θέλω να έχεις όνομα καθαρό και παρελθόν ακηλίδωτο. Θέλω να ξεφορτωθείς τους απαίσιους ανθρώπους που σχετίζεσαι. Μη σηκώνεις έτσι τους ώμους σου. Μην είσαι τόσο αδιάφορος. Ασκέις μια καταπληκτική επιρροή πάνω στους άλλους. Ας είναι για καλό κι όχι για κακό. Λένε ότι διαφθείρεις όποιον σε πλησιάζει και ότι αρκεί να μπεις σ' ένα σπίτι, για ν' ακολουθήσει αμέσως κάποια ντροπή. Δεν ξέρω αν είναι αλήθεια ή όχι. Πώς θα μπορούσα να ξέρω; Όμως αυτό κυκλοφορεί για σένα. Μου είπαν πράγματα που δεν μπορώ να αμφισβητήσω. Ο λόρδος Γκλώστερ ήταν ένας από τους καλύτερους φίλους μου στην Οξφόρδη. Μου έδειξε ένα γράμμα που του είχε γράψει η γυναίκα του όταν πέθανε ολομόναχη στη βίλα της στο Μεντόν. Τ' όνομά σου ήταν μπλεγμένο στην πιο φοβερή εξομολόγηση που διάβασα ποτέ. Του είπα ότι ήταν παράλογο –ότι σε ήξερα πολύ καλά κι ότι ήσουν ανίκανος για μια τέτοια πράξη. Σε ξέρω; Αναρωτιέμαι, σε ξέρω άραγε; Πριν απαντήσω, θα 'πρεπε να δω την ψυχή σου».

«Να δεις την ψυχή μου!» μουρμούρισε ο Ντόριαν Γκρέη, και πετάχτηκε πάνω ενώ το πρόσωπό του γίνηκε άσπρο από το φόβο του.

«Ναι» αποκρίθηκε ο Χόλγουορντ σοβαρά, με βαθιά, λυπημένη φωνή –«να δω την ψυχή σου. Αλλά μόνο ο Θεός μπορεί να το κάνει αυτό».

Ένα πικρό, κοροϊδευτικό γέλιο ξέφυγε απ' τα χείλη του νέου. «Θα τη δεις λοιπόν την ψυχή μου, απόψε!» φώναξε, αρπάζοντας μια λάμπα απ' το τραπέζι. «Έλα, δικό σου έργο είναι. Γιατί να μην το δεις; Μπορείς κατόπιν, αν θέλεις, να πεις αυτό που θα δεις και στους άλλους. Σ' όλο τον κόσμο. Κανείς δε θα σε πιστέψει. Αν σε πίστευαν, θα με συμπαθούσαν περισσότερο. Ξέρω την εποχή μας καλύτερα από σένα, παρ' όλες τις ανιαρές πολυλογίες σου γι' αυτήν. Έλα, σου λέω. Φλυαρίσεις αρκετά για τη διαφθορά. Τώρα θα την αντικρίσεις καταπρόσωπο».

Σε κάθε λέξη που ξεστόμιζε υπήρχε η παραφροσύνη της περιφάνιας. Χτύπησε το πόδι του στο πάτωμα μ' εκείνο τον προκλητικό, παιδικό τρόπο του. Ένωθε μια τρομερή χαρά στη σκέψη ότι θα μοιραζόταν το μυστικό του με κάποιον άλλον, κι ότι ο άνθρωπος που είχε ζωγραφίσει το πορτρέτο, πηγή όλης της ντροπής του, θα σήκωνε σ' όλη την υπόλοιπη ζωή του το βάρος της απαίσιας ανάμνησης της πράξης του.

«Ναι» συνέχισε, πλησιάζοντάς τον και καρφώνοντας το βλέμμα στα αυστηρά του μάτια, «θα σου δείξω την ψυχή μου. Θα δεις αυτό που φαντάζεσαι ότι μόνο ο Θεός μπορεί να δει».

Ο Χόλγουορντ έκανε λίγο πίσω. «Αυτό είναι βλασφημία, Ντόριαν!» φώναξε. «Δεν πρέπει να λες τέτοια πράγματα. Είναι φοιητά και δεν έχουν κανένα νόημα».

«Έτσι νομίζεις;» Ο Ντόριαν γέλασε πάλι.

«Το ξέρω ότι είναι έτσι. Όσο γι' αυτά που σου είπα απόψε, σου τα είπα για το καλό σου. Ξέρεις ότι πάντα ήμουν πιστός σου φίλος».

«Μη μ' αγγίζεις. Τέλειωσε ό,τι έχεις να πεις».

Μια έκφραση φοβερής οδύνης σχηματίστηκε στο πρόσωπο του ζωγράφου. Σώπασε για λίγο, κι ένα παράφορο αίσθημα οίκτου τον κυρίεψε. Στο κάτω κάτω, τι δικαίωμα είχε να ανακατεύεται στη ζωή του Ντόριαν Γκρέη; Αν πράγματι είχε κάνει έστω κι ένα δέκατο απ' όσα ψιθυρίζονται γι' αυτόν, πόσο πρέπει να είχε υποφέρει! Ύστερα προχώρησε ως το τζάκι και στάθηκε εκεί, με το βλέμμα στραμμένο στα κούτσουρα που καίγονταν, με τις παλλόμενες φλόγες τους και τις στάχτες τους κάτασπρες σαν παγωνιά.

«Περιμένω, Μπάζιλ» είπε ο νέος, με φωνή σκληρή και καθαρή.

Ο ζωγράφος γύρισε και τον κοίταξε. «Νά τι έχω να σου πω» φώναξε. «Θέλω να μου δώσεις μια απάντηση για τις φοβερές κα-

τηγορίες που διατυπώνονται εναντίον σου. Αν μου πεις ότι είναι όλα ψέματα, ψέματα απ' την αρχή ως το τέλος, θα σε πιστέψω. Αρνήσου τες, Ντόριαν, αρνήσου τες! Δε βλέπεις πόσο υποφέρω; Θεέ μου! Μη μου πεις ότι είσαι κακός, διεφθαρμένος κι αναίσχυντος!»

Ο Ντόριαν Γκρέη χαμογέλασε, στραβώνοντας περιφρονητικά τα χείλη του. «Έλα πάνω, Μπάζιλ» είπε ήσυχα. «Κρατάω ένα ημερολόγιο, κάθε μέρα, και μένει πάντα στο δωμάτιο όπου το γράφω. Αν έρθεις μαζί μου, θα σ' το δείξω».

«Θα έρθω μαζί σου, Ντόριαν, αν το θέλεις. Όπως βλέπω, ήδη το έχασα το τρένο μου. Δεν έχει καμιά σημασία. Μπορώ να φύγω αύριο. Όμως μη μου ζητήσεις να διαβάσω τίποτε απόψε. Το μόνο που θέλω είναι μια απλή απάντηση στην ερώτησή μου».

«Θα σου δοθεί επάνω. Δεν μπορώ να σου τη δώσω εδώ. Δε θα χρειαστεί να διαβάσεις πολλά».

13

Βγήκε απ' το δωμάτιο κι άρχισε να ανεβαίνει τη σκάλα, ενώ ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ τον ακολουθούσε. Περπατούσαν απαλά, όπως από ένστικτο κάνουν τη νύχτα οι άνθρωποι. Η λάμπα έριχνε φανταστικές σκιές στον τοίχο και τη σκάλα. Ένας αέρας σηκώθηκε κι έκανε τα παραθυρόφυλλα να τριζούν.

Όταν έφτασαν στο τελευταίο κεφαλόσκαλο, ο Ντόριαν ακούμπησε τη λάμπα στο πάτωμα, και βγάζοντας το κλειδί από την τσέπη του, ξεκλείδωσε την πόρτα. «Επιμένεις να μάθεις, Μπάτζιλ;» ρώτησε χαμηλόφωνα.

«Ναι».

«Χαίρομαι πολύ» απάντησε μ' ένα χαμόγελο. Και κάπως πιο τραχιά, πρόσθεσε: «Είσαι ο μοναδικός άνθρωπος στον κόσμο που δικαιούται να ξέρει τα πάντα για μένα. Έπαιξες μεγαλύτερο ρόλο στη ζωή μου απ' όσο νομίζεις» και παίρνοντας τη λάμπα, άνοιξε την πόρτα και μπήκε στο δωμάτιο. Ένα ψυχρό ρεύμα αέρα τούς υποδέχτηκε, και η φλόγα της λάμπας τρεμόπαιξε παίρνοντας ένα βαθύ πορτοκαλί χρώμα. Ο Ντόριαν ανατρίχιασε. «Κλείσε την πόρτα πίσω σου» ψιθύρισε, αφήνοντας τη λάμπα στο τραπέζι.

Ο Χόλγουορντ έριξε μια ματιά γύρω του με βλέμμα απορημένο. Το δωμάτιο έμοιαζε ακατοίμητο για χρόνια. Μια ξεθωριασμένη φλαμανδική ταπισερί, ένας πίνακας καλυμμένος με μια κουρτίνα, μια παλιά ιταλική κασέλα, και μια σχεδόν άδεια βιβλιοθήκη –αυτά ήταν όλα κι όλα τα έπιπλα, μαζί μ' ένα τραπέζι και μια καρέκλα. Καθώς ο Ντόριαν Γκρέη άναβε ένα μισολιωμένο κερί στο περβάζι του τζακιού, είδε ότι το δωμάτιο ήταν γεμάτο σκόνη και το χαλί χιλιοτρυπημένο. Ένα ποντίκι έτρεξε και κρύφτηκε τρομαγμένο στην ξύλινη επένδυση του τοίχου. Μύριζε υγρασία και μούχλα.

«Νομίζεις λοιπόν ότι μόνο ο Θεός βλέπει την ψυχή, Μπάτζιλ; Τράβηξε αυτή την κουρτίνα, και θα δεις τη δική μου».

Η φωνή του ήταν ψυχρή και σκληρή. «Είσαι τρελός, Ντόριαν, ή παίζεις θέατρο» μουρμούρισε ο Χόλγουορντ σουφρώνοντας τα φρύδια.

«Δε θέλεις; Τότε θα το κάνω εγώ» είπε ο νέος, και τραβώντας την κουρτίνα απ' τη βέργα της, την πέταξε στο πάτωμα.

Μια κραυγή φρίκης ξέφυγε από τα χείλη του ζωγράφου καθώς είδε μες το αχνό φως το απαίσιο πρόσωπο στο μουσαμά να του χαμογελάει σαρκαστικά. Στην έκφρασή του υπήρχε κάτι που τον γέμισε αηδία και απέχθεια. Θεέ και Κύριε! Ήταν το πρόσωπο του Ντόριαν Γκρέη αυτό που αντίκριζε! Η φρίκη, ό,τι κι αν ήταν, δεν είχε καταστρέψει εντελώς την υπέροχη ομορφιά του. Υπήρχε ακόμα λίγο χρυσάφι στα μαλλιά που αραιώναν και λίγη πορφύρα στο αισθησιακό του στόμα. Τα σβησμένα μάτια διατηρούσαν λίγη απ' τη γαλάζια ομορφιά τους, οι ευγενικές γραμμές του λαιμού και των σμιλεμένων ρουθουνιών δεν είχαν εξαφανιστεί ολότελα. Ναι, ήταν ο Ντόριαν. Ποιος είχε κάνει αυτό τον πίνακα; Του φαινόταν πως αναγνώριζε τις πινελιές του, και η κορνίζα ήταν δικό του σχέδιο. Η ιδέα που του πέρασε απ' το νου ήταν τερατώδης, φοβήθηκε. Άρπαξε το αναμμένο κερί και το κράτησε κοντά στον πίνακα. Στην αριστερή γωνία ήταν τ' όνομά του, γραμμένο με μεγάλα, λαμπερά κόκκινα γράμματα.

Ήταν μια βρωμερή παρωδία, μια άτιμη, χυδαία σάτιρα. Εκείνος ποτέ δεν είχε κάνει κάτι τέτοιο. Κι όμως, ο πίνακας ήταν δικός του. Ήταν σίγουρος γι' αυτό· ένιωσε το αίμα στις φλέβες του από φωτιά που ήταν να γίνεται πάγος. Ο πίνακάς του! Τι σήμαινε αυτό; Γιατί είχε αλλάξει; Στράφηκε και κοίταξε τον Ντόριαν Γκρέη με μάτια αρρώστου. Το στόμα του έτρεμε και η ξερή του γλώσσα ήταν ανίκανη ν' αρθρώσει λέξη. Πέρασε την παλάμη του στο μέτωπό του. Ήταν γεμάτο στάλες παγωμένου ιδρώτα.

Ο νέος ήταν γερμένος στο περβάζι του τζακιού και τον παρατηρούσε μ' εκείνη την παράξενη έκφραση που βλέπει κανείς στα πρόσωπα όσων παρακολουθούν απορροφημένοι έναν μεγάλο καλλιτέχνη να παίζει στη σκηνή. Στο πρόσωπό του δεν υπήρχε ούτε αληθινή λύπη ούτε αληθινή χαρά. Υπήρχε μόνο το πάθος του θεατή, και ίσως στα μάτια του τρεμόπαιζε μια λάμψη θριάμ-

βου. Είχε βγάλει το λουλούδι απ' την μπουτονιέρα του και το μύριζε, ή προσποιόταν πως το μύριζε.

«Τι σημαίνει αυτό;» φώναξε στο τέλος ο Χόλγουορντ. Η φωνή του ήχησε παράξενη και στριγκή στα ίδια του τ' αυτιά.

«Πριν από χρόνια, όταν ήμουν παιδί ακόμα» είπε ο Ντόριαν Γκρέη, τσαλακώνοντας το λουλούδι στο χέρι του, «με συνάντησες, με κολάκεψες και μ' έμαθες να είμαι ματαιόδοξος για την ομορφιά μου. Μια μέρα, μου σύστησες ένα φίλο σου που μου εξήγησε το θαύμα της νιότης, και τέλειωσες το πορτρέτο που μου αποκάλυψε το θαύμα της ομορφιάς μου. Σε κάποια στιγμή τρέλας, που ακόμη και τώρα δεν ξέρω αν μετανιώνω γι' αυτήν ή όχι, ξεστόμισα μια ευχή, που εσύ ίσως αποκαλούσες προσευχή...»

«Το θυμάμαι! Α! Πόσο καλά το θυμάμαι! Όχι, δεν είναι δυνατόν! Το δωμάτιο είναι υγρό. Πρέπει να πέρασε μούχλα στο μουσαμά. Τα χρώματα που χρησιμοποίησα πρέπει να περιείχαν καποιο φοβερό ορυκτό δηλητήριο. Σου λέω, είναι αδύνατον.»

«Α, τι είναι αδύνατον;» μουρμούρισε ο νέος, πλησιάζοντας στο παράθυρο κι ακουμπώντας το μέτωπό του πάνω στο παγωμένο τζάμι.

«Μου είπες ότι το 'χες καταστρέψει».

«Έκανα λάθος. Αυτό με κατέστρεψε».

«Δεν πιστεύω ότι είναι δικός μου ο πίνακας».

«Δεν αναγνωρίζεις σ' αυτόν το ιδανικό σου;» είπε ο Ντόριαν με πίκρα.

«Το ιδανικό μου, όπως τ' ονομάζεις...»

«Εσύ το είπες έτσι».

«Στο ιδανικό μου δεν υπήρχε ούτε ίχνος κακίας, ούτε ίχνος ντροπής. Για μένα ήσουν ένα ιδανικό που παρόμοιο δε θα συναντήσω ποτέ ξανά. Αυτό είναι το πρόσωπο ενός σάτυρου».

«Είναι το πρόσωπο της ψυχής μου».

«Χριστέ μου! Τι πλάσμα λάτρεψα! Έχει μάτια διαβόλου».

«Ο καθένας μας έχει και τον παράδεισο και την κόλαση μέσα του, Μπάτζιλ» φώναξε ο Ντόριαν, με μιαν άγρια χειρονομία απόγνωσης.

Ο Χόλγουορντ στράφηκε ξανά στο πορτρέτο, και τα μάτια του έμειναν καρφωμένα πάνω του. «Θεέ μου! Αν είναι αλήθεια» αναφώνησε, «κι αν έτσι κατάντησες τη ζωή σου, τότε, τότε πρέπει να είσαι ακόμα χειρότερος απ' ό,τι φαντάζονται και οι πιο

φανατικοί εχθροί σου!» Κράτησε ξανά το κερί κοντά στο μουσαμά και τον κοίταξε προσεκτικά. Η επιφάνεια έμοιαζε λεία κι απείραχτη, ακριβώς όπως τη θυμόταν. Από τα βάθη του πίνακα είχε βγει αυτή η φρίκη, αυτή η διαφθορά, ήταν ολοφάνερο. Μέσω κάποιας περίεργης επιτάχυνσης της εσωτερικής ζωής, η λέπρα της αμαρτίας κατέτρωγε αργά το πρόσωπο που απεικονιζόταν. Και το θέαμα ήταν πιο φοβερό κι από τη σήψη ενός πτώματος σ' έναν υγρό τάφο.

Το χέρι του άρχισε να τρέμει, το κερί έπεσε απ' το κηροπήγιο στο πάτωμα κι έμεινε εκεί να τρεμοκαίει. Το πάτησε με το πόδι του και το 'σβησε. Ύστερα σωριάστηκε στην ετοιμόρροπη καρέκλα δίπλα στο τραπέζι κι έκρυψε το πρόσωπο στα χέρια του.

«Θεέ μου, Ντόριαν, τι μάθημα! Τι φοβερό μάθημα!» Δεν πήρε καμιά απάντηση, άκουσε όμως τους λυγμούς του νέου που έκλαιγε κοντά στο παράθυρο. «Προσευχήσου, Ντόριαν, προσευχήσου» μουρμούρισε. «Ποια προσευχή μάς μάθαιναν όταν ήμασταν παιδιά; “Και μη εισενέγκης ημάς εις πειρασμόν, αλλά ρύσαι ημάς από του πονηρού. Αφες ημίν τα οφειλήματα ημών...” Έλα να προσευχηθούμε μαζί. Η προσευχή της περηφάνιας σου εισακουστήκε. Θα εισακουστεί και η προσευχή της μεταμέλειάς σου. Σε λάτρεψα υπερβολικά. Τιμωρήθηκα γι' αυτό. Εσύ λάτρεψες υπερβολικά τον εαυτό σου. Τιμωρηθήκαμε και οι δύο».

Ο Ντόριαν Γκρέη γύρισε αργά και τον κοίταξε με μάτια θολωμένα από τα δάκρυα. «Είναι πάρα πολύ αργά, Μπάτζιλ» τραύλισε.

«Ποτέ δεν είναι πολύ αργά, Ντόριαν. Έλα να γονατίσουμε και να προσπαθήσουμε να θυμηθούμε μια προσευχή. Δεν υπάρχει κάπου ένας στίχος που λέει, “Κι αν οι αμαρτίες σου είναι πορφυρές, εγώ θα τις κάνω λευκές σαν το χιόνι;”»

«Αυτά τα λόγια δε σημαίνουν πια τίποτε για μένα».

«Πάψε! Μην το λες αυτό. Αρχικό κακό έκανες στη ζωή σου. Θεέ μου! Δε βλέπεις πώς μας κοροϊδεύει αυτό το καταραμένο πράγμα!»

Ο Ντόριαν Γκρέη έριξε μια ματιά στον πίνακα, και ξαφνικά ένιωσε ένα ανεξέλεγκτο μίσος για τον Μπάτζιλ Χόλγουορντ, ένα μίσος που λες και του το υπέβαλε το είδωλο του πίνακα, σαν να του το ψιθύρισε στ' αυτί μ' εκείνα τα χείλη που χαμογελούσαν

σατανικά. Μέσα του ζωντάνεψαν τα τρελά πάθη του κυνηγημένου ζώου, κι ένιωσε για τον άντρα που καθόταν στο τραπέζι μιαν απέχθεια που για τίποτα δεν είχε ξανανιώσει στη ζωή του. Κοίταξε γύρω του με βλέμμα άγριο. Κάτι γυάλιζε πάνω στη ζωγραφιστή κασέλα που είχε απέναντί του. Ήξερε τι ήταν. Ήταν ένα μαχαίρι που είχε φέρει πάνω πριν από μερικές μέρες για να κόψει ένα κομμάτι σπάγκο και το είχε ξεχάσει εκεί. Το πλησίασε αργά, προσπερνώντας τον Χόλγουορντ. Μόλις βρέθηκε πίσω του, άρπαξε το μαχαίρι και γύρισε απότομα. Ο Χόλγουορντ κινήθηκε στην καρέκλα του σαν να ετοιμαζόταν να σηκωθεί. Όρμησε πάνω του και βύθισε το μαχαίρι στη μεγάλη φλέβα πίσω απ' το αυτί, πιέζοντας το κεφάλι του άντρα πάνω στο τραπέζι και χτυπώντας τον πολλές φορές.

Ακούστηκε ένα υπόκωφο βογκητό κι ένας φριχτός ρόγχος καθώς πνιγόταν απ' το αίμα του. Τρεις φορές σήκωσε σπασμωδικά τα απλωμένα του μπράτσα, κουνώντας τρελά στον αέρα τα χέρια με τα κοκαλωμένα δάχτυλα. Τον μαχαίρωσε άλλες δυο φορές, αλλά ο άντρας δε σάλεψε. Κάτι άρχισε να στάζει στο πάτωμα. Περίμενε για λίγο, εξακολουθώντας να πιέζει το κεφάλι προς τα κάτω. Ύστερα πέταξε το μαχαίρι στο τραπέζι και στάθηκε ν' αφουγκραστεί.

Δεν άκουγε τίποτ' άλλο εκτός από τις σταγόνες του αίματος που έπεφταν στο φθαρμένο χαλί. Άνοιξε την πόρτα και βγήκε στο κεφαλόσκαλο. Στο σπίτι επικρατούσε απόλυτη ησυχία. Κανείς δεν ακουγόταν. Στάθηκε για μερικά δευτερόλεπτα σκυμμένος πάνω απ' τα κάγκελα, με το βλέμμα καρφωμένο στο μαύρο πηγάδι του σκοταδιού που έβραζε. Έπειτα πήρε το κλειδί απ' την πόρτα, γύρισε στο δωμάτιο και κλειδώθηκε μέσα.

Το πλάσμα που κάποτε ήταν ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ καθόταν ακόμα στην καρέκλα, πεσμένο πάνω στο τραπέζι, με σκυμμένο το κεφάλι, κυρτωμένη ράχη και μακριά παράξενα χέρια. Αν δεν υπήρχε η κόκκινη, οδοντωτή πληγή στο λαιμό και η μαύρη πηχτή λίμνη που όλο και μεγάλωνε πάνω στο τραπέζι, θα 'λεγε κανείς πως ο άντρας απλώς κοιμόταν.

Πόσο γρήγορα είχαν γίνει όλα! Ένωθε περίεργα ήρεμος, και πλησιάζοντας στην μπαλκονόπορτα, την άνοιξε και βγήκε στο μπαλκόνι. Ο άνεμος είχε διώξει την ομίχλη, κι ο ουρανός, στολισμένος με μυριάδες χρυσά αστερωτά μάτια, έμοιαζε με τε-

ράστια ουρά παγωνιού. Κοίταξε κάτω και είδε τον αστυνομικό που έκανε τη βάρδια του στη γειτονιά, ρίχνοντας το φως του φαναριού του στις πόρτες των σιωπηλών σπιτιών. Η κατακόκκινη κηλίδα ενός περαστικού μόνιππου έλαμψε στη γωνιά κι εξαφανίστηκε. Μια γυναίκα τυλιγμένη μ' ένα σάλι που το ανέμιζε ο αέρας, προχωρούσε αργά πλάι στα κάγκελα παραπατώντας. Πότε πότε, σταματούσε και κοίταζε πίσω. Κάποια στιγμή, άρχισε να τραγουδά με βραχνή φωνή. Ο αστυνομικός πλησίασε και κάτι της είπε. Εκείνη απομακρύνθηκε τρικλίζοντας και γελώντας. Μια παγωμένη ριπή ανέμου πέρασε πάνω απ' τη πλατεία. Οι λάμπες του γκαζιού τρεμόσβησαν, το φως τους έγινε γαλαζωπό και τα γυμνά δέντρα κούνησαν πέρα δώθε τα μαύρα, σιδερένια τους κλαδιά. Ανατρίχιασε και μπήκε πάλι στο δωμάτιο, κλείνοντας πίσω του την μπαλκονόπορτα.

Πήγε ξανά στην πόρτα του δωματίου, γύρισε το κλειδί και την άνοιξε. Ούτε καν κοίταξε τον δολοφονημένο άντρα. Ένωθε ότι το μυστικό σ' όλη την υπόθεση ήταν να μη συνειδητοποιήσει την κατάσταση. Ο φίλος που είχε ζωγραφίσει το μοιραίο πορτρέτο, το πορτρέτο που στάθηκε αιτία όλης της δυστυχίας του, είχε φύγει απ' τη ζωή του. Αυτό ήταν αρκετό.

Έπειτα θυμήθηκε τη λάμπα. Ήταν μια μάλλον παράξενη λάμπα μαυριτανικής τέχνης, φτιαγμένη από θαμπό ασήμι με ένθετα αραβουργήματα από γυαλιστερό ατσάλι και στολισμένη με ακατέργαστες γαλαζόπετρες. Μπορεί ο υπηρέτης του να παρατηρούσε την απουσία της και να τον ρωτούσε. Δίστασε για μια στιγμή, έπειτα γύρισε και την πήρε απ' το τραπέζι. Τα μάτια του έπεσαν άθελά τους πάνω στο νεκρό κορμί. Πόσο ακίνητο ήταν! Τι φριχτά λευκά που ήταν τα μακριά χέρια! Έμοιαζε με τρομακτικό κέρινο ομοίωμα.

Κλείδωσε την πόρτα πίσω του και κατέβηκε αθόρυβα τα σκαλιά. Τα σανίδια έτριζαν κι έμοιαζε να στεναίνουν απ' τον πόνο. Σταμάτησε αρκετές φορές και περίμενε. Όχι, όλα ήταν σιωπηλά και ακίνητα. Μόνο ο ήχος των βημάτων του ακουγόταν.

Όταν έφτασε στη βιβλιοθήκη, είδε την τσάντα και το πανωφόρι στη γωνιά. Κάπου έπρεπε να τα κρύψει. Ξεκλείδωσε ένα μυστικό ντουλάπι μέσα στην ξύλινη επένδυση του τοίχου, ένα ντουλάπι όπου έκρυβε τα ρούχα που χρησιμοποιούσε στις περίεργες μεταμφιέσεις του, και τα 'βαλε μέσα. Μπορούσε αργότε-

ρα να τα κάψει. Ύστερα έβγαλε το ρολόι του. Ήταν δύο παρά είκοσι.

Κάθισε κι άρχισε να σκέφτεται. Κάθε χρόνο –σχεδόν κάθε μήνα– άνθρωποι πέθαιναν στραγγαλισμένοι³⁶ στην Αγγλία για πράξεις σαν τη δική του. Στον αέρα ήταν διάχυτη η τρέλα της δολοφονίας. Κάποιο κόκκινο αστέρι πρέπει να είχε πλησιάσει υπερβολικά τη γη... Όμως, τι στοιχεία υπήρχαν εναντίον του; Ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ είχε φύγει απ' το σπίτι του στις έντεκα. Κανένας δεν τον είχε δει να ξαναγυρίζει. Οι περισσότεροι υπηρέτες ήταν στο Σέλμπτ Ρόγιαλ. Ο καμαριέρης του είχε πάει για ύπνο... Στο Παρίσι! Ναι. Ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ είχε πάει στο Παρίσι, είχε πάρει το τρένο των δώδεκα, όπως ακριβώς σκόπευε να κάνει. Με την παράξενη μυστικότητα που κάλυπτε τις κινήσεις του, θα περνούσαν μήνες ώσπου ο κόσμος ν' αρχίσει να θεωρεί ύποπτη την εξαφάνισή του. Μήνες! Όλα τα στοιχεία μπορούσαν να καταστραφούν σε πολύ λιγότερο χρόνο.

Μια ξαφνική σκέψη τού πέρασε απ' το νου. Έβαλε το καπέλο και το γούνινο πανωφόρι του και βγήκε στο χολ. Εκεί σταμάτησε, ακούγοντας το αργό, βαρύ βήμα του αστυνομικού στο πεζοδρόμιο έξω από το σπίτι και βλέποντας τη λάμψη του φαναριού του πάνω στο τζάμι. Περίμενε κρατώντας την ανάσα του.

Λίγα λεπτά αργότερα, έβγαλε το σύρτη και γλίστρησε έξω, κλείνοντας απαλά την πόρτα πίσω του. Ύστερα άρχισε να χτυπάει το κουδούνι. Σε πέντε λεπτά περίπου εμφανίστηκε ο καμαριέρης του μισοντυμένος και με νυσταγμένο ύφος.

«Πολύ λυπάμαι που αναγκάστηκα να σε ξυπνήσω, Φράνσις» είπε μπαίνοντας, «αλλά είχα ξεχάσει το κλειδί μου. Τι ώρα είναι;»

«Δύο και δέκα, κύριε» αποκρίθηκε ο υπηρέτης, κοιτάζοντας το ρολόι με μάτια που έκλειναν από τη νύστα.

«Δύο και δέκα! Τόσο αργά! Να με ξυπνήσεις στις εννιά αύριο. Έχω μια δουλειά να κάνω».

«Πολύ καλά, κύριε».

«Με ζήτησε κανείς το βράδι;»

«Ο κύριος Χόλγουορντ, κύριε. Έμεινε εδώ μέχρι τις έντεκα κι έπειτα έφυγε για να προλάβει το τρένο του».

«Ω! Πολύ λυπάμαι που δεν τον είδα. Άφησε κανένα μήνυμα;»

«Όχι, κύριε, είπε μόνο ότι θα σας γράψει απ' το Παρίσι, αν δε σας βρει στη λέσχη».

«Εντάξει, Φράνσις. Μην ξεχάσεις να με ξυπνήσεις στις εννιά αύριο».

«Μείνετε ήσυχος, κύριε».

Ο υπηρέτης χάθηκε στο διάδρομο σέρνοντας τις παντόφλες του.

Ο Ντόριαν Γκρέη πέταξε το πανωφόρι και το καπέλο του στο τραπέζι και μπήκε στη βιβλιοθήκη. Πέρασε ένα τέταρτο της ώρας βηματίζοντας πάνω κάτω στο δωμάτιο, δαγκώνοντας τα χείλη του και βυθισμένος σε σκέψεις. Ύστερα πήρε το ευρετήριο των διευθύνσεων από ένα ράφι κι άρχισε να το ξεφυλλίζει. «Άλαν Κάμπελ, Χέρτφορντ Στριτ 152, Μέιφεαρ». Ναι, αυτός ήταν ο άνθρωπος που χρειαζόταν.

14

Στις εννιά η ώρα το επόμενο πρωί, ο υπηρέτης μπήκε στην κρεβατοκάμαρά του μ' ένα φλιτζάνι ζεστή σοκολάτα σ' ένα δίσκο κι άνοιξε τα παντζούρια. Ο Ντόριαν κοιμόταν ήσυχα, γυρισμένος στο δεξί πλευρό με το ένα χέρι κάτω απ' το μάγουλό του. Έμοιαζε με παιδί που κοιμόταν εξουθενωμένο απ' τα παιχνίδια ή τη μελέτη.

Ο καμαριέρης χρειάστηκε να τον αγγίξει δυο φορές στον ώμο για να τον ξυπνήσει, και καθώς άνοιξε τα μάτια, ένα αχνό χαμόγελο πέρασε από το πρόσωπό του, σαν να 'ταν ακόμα βυθισμένος σ' ένα ευχάριστο όνειρο. Κι ωστόσο, δεν είχε ονειρευτεί καθόλου. Είχε περάσει μια ήσυχη νύχτα, δίχως καμιά εικόνα απόλαυσης ή πόνου. Αλλά η νιότη χαμογελάει χωρίς κανένα λόγο. Αυτό είναι ένα από τα πιο γοητευτικά χαρακτηριστικά της.

Γύρισε απ' την άλλη μεριά, και στηριγμένος στον αγκώνα του, άρχισε να πίνει τη σοκολάτα του. Ο γλυκός ήλιος του Νοέμβρη πλημμύριζε το δωμάτιο. Ο ουρανός ήταν λαμπερός και η ατμόσφαιρα απέπνεε μια τρυφερή ζεστασιά. Όλα θύμιζαν μαγιάτικο πρωινό.

Σιγά σιγά, τα γεγονότα της προηγούμενης νύχτας τρύπωσαν με σιωπηλά ματωμένα βήματα στο μυαλό του, και ξανασχηματίστηκαν εκεί με μια τρομερή ευκρίνεια. Το πρόσωπό του συσπάστηκε μόλις θυμήθηκε όλα όσα είχε υποφέρει, και για μια στιγμή ένιωσε ξανά εκείνη την παράξενη απέχθεια για τον Μπάτζιλ Χόλγουορντ που τον είχε κάνει να τον σκοτώσει εκεί που καθόταν στην καρέκλα, και πάγωσε ολόκληρος από την ένταση του πάθους του. Ο νεκρός καθόταν ακόμη εκεί, και τώρα τον έλουζε το φως του ήλιου. Τι τρομερό που ήταν! Τέτοια φριχτά πράγματα ταιριάζουν μονάχα στο σκοτάδι, όχι στο φως της μέρας.

Ένιωθε πως αν αφηνόταν να σκέφτεται όσα είχε υποφέρει,

θα αρρώσταινε ή θα τρελαινόταν. Υπάρχουν αμαρτίες που η γοητεία τους έγκειται περισσότερο στο να τις θυμάσαι παρά στο να τις διαπράττεις· παράξενοι θρίαμβοι που ικανοποιούν περισσότερο την περηφάνια παρά τα πάθη, και δίνουν στο πνεύμα μια έντονη αίσθηση χαράς, πολύ μεγαλύτερη από τη χαρά που προσφέρουν ή που θα μπορούσαν ποτέ να προσφέρουν στις αισθήσεις. Όμως η αμαρτία της περασμένης νύχτας δεν ήταν απ' αυτές. Ήταν κάτι που έπρεπε να το διώξει απ' το μυαλό του, να το ναρκώσει με αφιόνι, να το στραγγαλίσει, αλλιώς η ανάμνησή του θα στραγγάλιζε τον ίδιο.

Όταν χτύπησε εννιάμισι, σκούπισε το μέτωπο με την παλάμη του, σηκώθηκε βιαστικά από το κρεβάτι και ντύθηκε με ακόμη μεγαλύτερη προσοχή απ' όση συνήθως, διαλέγοντας μετά από πολλή περισκέψη τι γραβάτα και τι καρφίτσα θα φορούσε κι αλάζοντας αρκετές φορές τα δαχτυλίδια του. Πέρασε πολλή ώρα και στο τραπέζι, παίρνοντας το πρόγευμά του, δοκιμάζοντας τα διάφορα πιάτα, κουβεντιάζοντας με τον καμαριέρη του για τις καινούριες λιβρέες που σκεφτόταν να παραγγείλει για τους υπηρέτες στο Σέλμπυ και διαβάζοντας την αλληλογραφία του. Με ορισμένα γράμματα χαμογέλασε. Τρία τον έκαναν να βαρεθεί. Ένα το διάβασε αρκετές φορές κι έπειτα το έσκισε κάτω ενοχλημένος. «Τι φοβερό πράγμα η μνήμη της γυναίκας!» μονολόγησε, επαναλαμβάνοντας τα λόγια που είχε πει κάποτε ο λόρδος Χένρυ.

Αφού ήπιε ένα φλιτζάνι καφέ, σκούπισε αργά τα χείλη του με μια πετσέτα, έκανε νόημα στον υπηρέτη του να περιμένει, και πηγαίνοντας στο τραπέζι, κάθισε και έγραψε δύο γράμματα. Το ένα το έβαλε στην τσέπη, το άλλο το έδωσε στον καμαριέρη του.

«Πήγαινε το στη Χέρτφορντ Στριτ 152, Φράνσις, και αν ο κύριος Κάμπελ δεν είναι στην πόλη, ζήτησε τη διεύθυνσή του».

Μόλις έμεινε μόνος, άναψε ένα τσιγάρο κι άρχισε να σχεδιάζει πάνω σ' ένα χαρτί, στην αρχή λουλούδια, ύστερα κτίρια, και τέλος ανθρώπινα πρόσωπα. Ξαφνικά, παρατήρησε ότι κάθε πρόσωπο που σχεδίαζε είχε μια εκπληκτική ομοιότητα με τον Μπάτζιλ Χόλγουορντ. Σκυθρόπιασε, κι αφού πήγε στη βιβλιοθήκη, πήρε έναν τόμο στην τύχη.

Ήταν αποφασισμένος να μη σκεφτεί όσα είχαν συμβεί, ως τη στιγμή που θα ήταν απόλυτα αναγκαίο να το κάνει.

Ξάπλωσε στον καναπέ με το βιβλίο του και κοίταξε τον τίτλο. Ήταν το *Emma et Camées* («Σμάλτα και Καμέες») του Γκωτιέ, σε έκδοση του Σαρπαντιέ σε γιαπωνέζικο χαρτί με χαλκογραφίες του Ζακεμάρ. Το δέσιμο ήταν από κιτρινοπράσινο δέρμα, διακοσμημένο μ' ένα διχτυωτό χρυσαφί σχέδιο και στικτά ρόδια. Του το είχε χαρίσει ο Άντριαν Σίνγκλετον. Καθώς το ξεφύλλιζε, το μάτι του έπεσε σ' ένα ποίημα για το χέρι του Λασεναιόρ, το ψυχρό κίτρινο χέρι *du supplice encore mal lavée* (κακοπλυμένο ύστερα από το μαρτύριο) με τις απαλές κόκκινες τρίχες και τα *doigts de faune* (δάχτυλα φαύνου). Κοίταξε τα δικά του λευκά και λεπτά δάχτυλα, άθελά του αναρίγησε, και συνέχισε το ξεφύλλισμα, ώσπου έφτασε σ' εκείνες τις υπέροχες στροφές για τη Βενετία.

*Δες την, τα στήθια καλυμμένα με μαργαριτάρια
Το κορμί της απαλό,
Η Αφροδίτη της Αδριατικής υψώνεται
Στον ήχον το χρωματιστό κυματισμό.*

*Οι τρούλοι, πάνω στο γαλάζιο του νερού
Ακολουθούν τη μελωδία
Και φουσκώνουν σε μακρόσυρτους ρυθμούς,
Σαν στεναγμούς στα στήθη του έρωτα.*

*Η βάρκα αράζει και μ' αφήνει,
Τα σκοινιά πετώ στ' αραξοβόλι
και μπρος μου το ρόδινο μιας πρόσοψης
πάνω σε μαρμάρινα σκαλιά.*

Τι εξάισιοι σίχτοι! Καθώς τους διάβαζες, ένιωθες να πλέεις στα πράσινα κανάλια της ρόδινης και μαργαριταρένιας πόλης, καθισμένος σε μια μαύρη γόνδολα με ασημένια πλώρη και κυματιστές κουρτίνες. Ακόμη και οι γραμμές των σίχων τού φαινόταν σαν τις ίσιες σκουρογάλαζες γραμμές που ακολουθούν τη γόνδολα καθώς πλέει προς το Λίντο. Οι ξαφνικές αναλαμπές του χρώματος του θύμιζαν τη λάμψη των πουλιών με τους οπάλινους και ιριδόχρωμους λαιμούς που πετούν γύρω απ' το ψηλό, μελί Καμπανίλε ή περπατούν με τόσο μεγαλόπρεπη χάρη μέσα στις σκοτεινές και σκονισμένες στοές. Έγειρε πίσω, και με μισόκλειστα μάτια έλεγε και ξανάλεγε στον εαυτό του:

*και μπρος μου το ρόδινο μιας πρόσοψης
πάνω σε μαρμάρινα σκαλιά.*

Μέσα σ' αυτούς τους δύο στίχους βρισκόταν όλη η Βενετία. Θυμήθηκε το φθινόπωρο που είχε περάσει εκεί, κι έναν υπέροχο έρωτα που για χάρη του είχε κάνει απίθανες και ηδονικές τρέλες. Ρομαντισμός υπάρχει σε κάθε τόπο. Η Βενετία όμως, όπως και η Οξφόρδη, είχε διατηρήσει το κατάλληλο φόντο για μια τέτοια περιπέτεια, και για τον αληθινά ρομαντικό, το φόντο είναι το παν, ή σχεδόν το παν. Ο Μπάζιλ ήταν τότε μαζί του για ένα διάστημα και είχε ξετρελαθεί με τον Τιντορέτο. Καημένη Μπάζιλ! Τι φριχτός θάνατος!

Αναστέναξε και ξαναπήρε το βιβλίο προσπαθώντας να ξεχάσει. Διάβασε για τα χελιδόνια που μπαινοβγαίνουν στο καφεενδάκι της Σμύρνης, εκεί που κάθονται οι Χατζήδες και παίζουν τις κεχριμπαρένιες χάντρες των κομπολογιών τους, κι οι έμποροι με τα τουρμπάνια καπνίζουν τις μακριές τους πίπες συζητώντας σοβαρά μεταξύ τους. Διάβασε για τον οβελίσκο στην Πλας ντε λα Κονκόρντ που κλαίει με γρανιτένια δάκρυα στη μοναχική, ανήλιαγη εξορία του και λαχταρά να ξαναγυρίσει στον Νείλο με τους χιλιάδες λωτούς, εκεί που βρίσκονται οι Σφίγγες, οι ροδοκόκκινες ίβιδες, οι λευκοί γύπες με τα χρυσά νύχια και οι κροκόδειλοι με τα μικρά βηρύλλινα μάτια που σέρνονται πάνω στην πράσινη αχιστή λάσπη. Άρχισε να συλλογιέται εκείνες τις στροφές που, παίρνοντας μουσική από το πολυφίλητο μάρμαρο, μιλούν για το περίεργο άγαλμα που ο Γκωτιέ παρομοιάζει με μια φωνή κοντράλτο, το *monstre charmant* (γοητευτικό τέρας) που βρίσκεται μισοξαπλωμένο στο Λούβρο, σε μια αίθουσα από πορφυρίτη. Μα σε λίγο το βιβλίο έπεσε απ' τα χέρια του. Τον έπιασε μια νευρική κατάσταση κι ένας φριχτός φόβος τον κυρίεψε. Κι αν ο Άλαν Κάμπελ έλειπε στο εξωτερικό; Θα περνούσαν μέρες μέχρι να επιστρέψει. Μπορεί και ν' αρνιόταν να επιστρέψει. Τι θα 'κανε τότε; Κάθε λεπτό είχε ζωτική σημασία. Κάποτε, πριν από πέντε χρόνια, ήταν πολύ φίλοι, σχεδόν αχώριστοι. Ξαφνικά, η φιλία τους τέλειωσε. Όταν συναντιόνταν τώρα πια σε κοσμικές συγκεντρώσεις, μόνο ο Ντόριαν Γκρέη χαμογελούσε στον παλιό του φίλο, ο Άλαν Κάμπελ ποτέ.

Ήταν ένας εξαιρετικά έξυπνος νέος, αν και δεν έτρεφε με-

γάλη εκτίμηση στις εικαστικές τέχνες, κι αυτή η μικρή αίσθηση για την ομορφιά της ποίησης που διέθετε, οφειλόταν αποκλειστικά στην επιρροή του Ντόριαν. Το κυρίαρχο πνευματικό του πάθος ήταν η επιστήμη. Στο Κέμπριτζ είχε περάσει τον περισσότερο χρόνο του δουλεύοντας στο εργαστήριο κι είχε διακριθεί στο διαγωνισμό για το βραβείο των Φυσικών Επιστημών της χρονιάς του. Εξακολουθούσε μάλιστα να είναι αφοσιωμένος στη μελέτη της χημείας και είχε ένα εργαστήριο δικό του όπου κλεινόταν όλη μέρα, προς μεγάλη απογοήτευση της μητέρας του που ποθούσε διακαώς να δει το γιο της στο Κοινοβούλιο, και είχε την αδύναμη εντύπωση ότι χημικός είναι αυτός που εκτελεί ιατρικές συνταγές. Παρ' όλα αυτά, ο Άλαν Κάμπελ ήταν και εξαιρετικός μουσικός κι έπαιζε βιολί και πιάνο καλύτερα απ' τους περισσότερους ερασιτέχνες. Για την ακρίβεια, η μουσική ήταν αυτή που τον είχε πρωτοφέρει κοντά στον Ντόριαν Γκρέη –η μουσική κι εκείνη η απροσδιόριστη έλξη που ο Ντόριαν μπορούσε να ασκεί όποτε ήθελε, και πράγματι, την ασκούσε συχνά χωρίς καν να το συνειδητοποιεί. Είχαν συναντηθεί στο σπίτι της λαίδης Μπέρκσαϊρ το βράδυ που έπαιζε εκεί ο Ρούμπινσταϊν,³⁷ και από τότε τους έβλεπαν πάντοτε μαζί στην Όπερα και όπου αλλού παιζόταν καλή μουσική. Η στενή σχέση τους κράτησε δεκαοχτώ μήνες. Ο Κάμπελ ήταν συνέχεια στο Σέλμπτ Ρόγιαλ ή στο σπίτι της Πλατείας Γκρόσβενορ. Γι' αυτόν, όπως και για πολλούς άλλους, ο Ντόριαν Γκρέη ήταν το πρότυπο για καθετί όμορφο και γοητευτικό στη ζωή. Κανείς δεν ήξερε αν τσακώθηκαν. Ξαφνικά όμως, ο κόσμος παρατήρησε πως όταν συναντιόνταν, σχεδόν δεν ανταλλάσσαν κουβέντα, και πως ο Κάμπελ πάντα έφευγε νωρίς από τις συγκεντρώσεις όπου συμμετείχε και ο Ντόριαν Γκρέη. Είχε αλλάξει κιόλας ο Κάμπελ –μερικές φορές ήταν παράξενα μελαγχολικός, έδειχνε σχεδόν να μη θέλει ν' ακούσει μουσική κι ο ίδιος δεν έπαιζε ποτέ, φέρνοντας σαν δικαιολογία κάθε φορά που του πρότειναν να παίξει ότι ήταν τόσο απορροφημένος απ' την επιστήμη, που δεν του έμενε καθόλου χρόνος να μελετάει. Κι αυτό ήταν αλήθεια. Μέρα με τη μέρα, αφοσιωνόταν όλο και πιο πολύ στη μελέτη της βιολογίας, και τ' όνομά του εμφανίστηκε μια δυο φορές σε επιστημονικά περιοδικά σε σχέση με διάφορα περίεργα πειράματα.

Αυτός ήταν ο άνθρωπος που περίμενε ο Ντόριαν Γκρέη. Κοίταζε το ρολόι κάθε δευτερόλεπτο. Καθώς η ώρα περνούσε, η τα-

ραχή του μεγάλωνε ολοένα. Κάποια στιγμή σηκώθηκε κι άρχισε να βηματίζει πάνω κάτω στο δωμάτιο, με όψη όμορφου φυλακισμένου ζώου. Περπατούσε με μεγάλες, γρήγορες δρασκελιές. Τα χέρια του ήταν παγωμένα.

Η αγωνία του έγινε αβάσταχτη. Του φαινόταν πως ο χρόνος σερόνταν με πόδια βαριά σαν το μολύβι, ενώ τερατώδεις άνεμοι έσπρωχναν τον ίδιο ως το απόκρημνο χείλος ενός μαύρου χάσματος. Ήξερε τι τον περίμενε εκεί το είδε, κι αναριγώντας, πίεσε με χέρια υγρά τα φλογισμένα του βλέφαρα, λες και θα μπορούσε να αρπάξει την ίδια του την όραση απ' το μυαλό του και να ξαναβάλει τους βολβούς των ματιών του στις κόχες τους. Ανώφελη προσπάθεια. Το μυαλό του τρεφόταν απ' τις δικές του πηγές, και η φαντασία του, αλλόκοτη τώρα απ' τον τρόμο, διαστρεβλωμένη και παραμορφωμένη απ' τον πόνο, χόρευε σαν κολασμένο ανδρείκελο πάνω σ' ένα βάθρο και γελούσε σαρκαστικά μέσ' από κινούμενες μάσκες. Κι ύστερα, ξαφνικά, ο χρόνος σταμάτησε γι' αυτόν. Ναι, αυτό το τυφλό πράγμα που βαριανάσαινε σταμάτησε να σέρνεται, και μια που ο χρόνος ήτανε πια νεκρός, τρομακτικές σκέψεις ξεπρόβαλαν γρήγορα κι ανέσυραν από τον τάφο του ένα απαίσιο μέλλον, και του το έδειξαν. Το κοίταξε επίμονα. Κι απ' τη φρίκη που αντίκρισε, πέτρωσε.

Επιτέλους, η πόρτα άνοιξε και μπήκε ο υπηρέτης του. Ο Ντόριαν γύρισε και τον κοίταξε με γυάλινα μάτια.

«Ο κύριος Κάμπελ, κύριε» είπε ο υπηρέτης.

Ένας αναστεναγμός ανακούφισης ξέφυγε απ' τα ξερά του χείλη, και τα μάγουλά του ξαναβρήκαν το χρώμα τους.

«Πες του να περάσει, Φράνσις, να περάσει αμέσως». Ένωσε πως ήταν πάλι ο εαυτός του. Η κρίση δειλίας είχε περάσει.

Ο υπηρέτης υποκλίθηκε και αποσύρθηκε. Σε λίγα λεπτά μπήκε στο δωμάτιο ο Άλαν Κάμπελ, με ύφος αυστηρό και πρόσωπο ωχρό, που φαινόταν ακόμη ωχρότερο απ' τα κατάμαυρα μαλλιά και τα σκούρα φρύδια του.

«Άλαν! Πολύ ευγενικό εκ μέρους σου. Σ' ευχαριστώ που ήρθες».

«Σκόπευα να μην ξαναπατήσω ποτέ στο σπίτι σου, Γκρέη. Μου έγραψες όμως ότι ήταν ζήτημα ζωής και θανάτου». Η φωνή του ήταν σκληρή και ψυχρή. Κι υπήρχε μια περιφρόνηση στο σταθερό κι ερευνητικό βλέμμα που έριξε στον Ντόριαν. Είχε τα

χέρια στις τσέπες του αστραχάν πανωφοριού του κι έδειξε να μην πρόσεξε το χέρι που του άπλωσε ο οικοδεσπότης του για να τον χαιρετήσει.

«Ναι, είναι ζήτημα ζωής και θανάτου, Άλαν, και μάλιστα για πολλούς ανθρώπους. Κάθισε».

Ο Κάμπελ κάθισε σε μια καρέκλα κοντά στο τραπέζι κι ο Ντόριαν πήρε θέση απέναντί του. Τα μάτια των δύο αντρών συναντήθηκαν. Στα μάτια του Ντόριαν υπήρχε μια άπειρη συμπόνια. Ήξερε πως αυτό που θα έκανε ήταν φοβερό.

Πέρασε ένα λεπτό σιωπής γεμάτης ένταση, κι ύστερα έσκυψε προς το μέρος του παλιού του φίλου και είπε πολύ ήσυχα, προσέχοντας όμως την επίδραση κάθε λέξης στο πρόσωπο του συνομιλητή του: «Άλαν, σ' ένα κλειδωμένο δωμάτιο στη σοφίτα αυτού του σπιτιού, σ' ένα δωμάτιο όπου δεν μπαίνει κανείς άλλος εκτός από μένα, είναι ένας νεκρός καθισμένος στο τραπέζι. Είναι νεκρός εδώ και δέκα ώρες. Μην ταράζεσαι και μη με κοιτάξεις έτσι. Ποιος είναι ο άνθρωπος αυτός, γιατί πέθανε και πώς πέθανε, είναι θέματα που δε σε αφορούν. Αυτό που έχεις να κάνεις εσύ, είναι...»

«Σταμάτα, Γκρέη. Δε θέλω να μάθω τίποτα περισσότερο. Δε μ' ενδιαφέρει αν αυτά που μου είπες είναι αλήθεια ή όχι. Αρνούμαι κατηγορηματικά να αναμειχθώ στη ζωή σου. Κράτα τα απαίσια μυστικά σου για τον εαυτό σου. Δε μ' ενδιαφέρουν καθόλου».

«Άλαν, πρέπει να ενδιαφερθείς. Για το τωρινό τουλάχιστον πρέπει να ενδιαφερθείς. Λυπάμαι πολύ, Άλαν. Μα δεν μπορώ να κάνω αλλιώς. Είσαι ο μοναδικός άνθρωπος που μπορεί να με σώσει. Είμαι υποχρεωμένος να σ' ανακατέψω στην υπόθεση. Δεν έχω άλλη επιλογή. Άλαν, είσαι επιστήμονας. Ξέρεις χημεία και τα σχετικά. Έχεις κάνει πειράματα. Αυτό που πρέπει να κάνεις τώρα, είναι να καταστρέψεις εκείνο το πράγμα που βρίσκεται πάνω –να το καταστρέψεις με τέτοιο τρόπο, που να μη μείνει ούτε το παραμικρό του ίχνος. Κανένας δεν είδε τον άνθρωπο αυτό να μπαίνει στο σπίτι. Και μάλιστα τώρα που μιλάμε, υποτίθεται ότι βρίσκεται στο Παρίσι. Θα περάσουν μήνες μέχρι να τον αναζητήσουν. Όταν συμβεί αυτό, δεν πρέπει να βρίσκεται κανένα ίχνος του εδώ. Εσύ, Άλαν, εσύ πρέπει να κάνεις τον ίδιο και τα πράγματά του μια χούφτα στάχτη που να μπορώ να τη σκορπίσω στον αέρα».

«Είσαι τρελός, Ντόριαν».

«Α! Επιτέλους, με είπες Ντόριαν».

«Είσαι τρελός σου λέω –είσαι τρελός για να φαντάζεσαι πως θα κουνούσα εστω και το μικρό μου δαχτυλάκι για να σε βοηθήσω, είσαι τρελός για να μου κάνεις αυτή την τερατώδη εξομολόγηση. Δε θέλω να ανακατευτώ καθόλου σ' αυτή την ιστορία –όποια και να 'ναι. Νομίζεις ότι θα καταστρέψω την υπόληψή μου για χάρη σου; Τι με νοιάζουν εμένα οι διαβολοδουλειές σου;»

«Ήταν αυτοκτονία, Άλαν».

«Χαίρομαι που το μαθαίνω. Αλλά ποιος τον οδήγησε στην αυτοκτονία; Εσύ, φαντάζομαι».

«Αρνείσαι λοιπόν να μου κάνεις αυτή τη χάρη;»

«Φυσικά αρνούμαι. Δε θέλω να έχω την παραμικρή σχέση μ' αυτή την ιστορία. Όποια ντροπή κι αν πέσει πάνω σου, δε με νοιάζει. Την αξίζεις. Δε θα λυπηθώ καθόλου αν σε δω να ατιμάζεσαι, να ατιμάζεσαι δημοσίως. Πώς τολμάς να μου ζητάς εμένα, εμένα ειδικά, να αναμειχθώ σ' αυτή τη φρίκη; Πίστευα ότι ήξερες περισσότερο τους χαρακτήρες των ανθρώπων. Όπως φαίνεται, ο φίλος σου, ο λόρδος Χένρυ Γουώτον, σου 'μαθε πολλά άλλα, μα δε σου έμαθε ψυχολογία. Τίποτα δεν μπορεί να με πείσει να σε βοηθήσω. Βρήκες λάθος άνθρωπο. Ζήτα βοήθεια από κανένα φίλο σου. Όχι από μένα».

«Άλαν, ήταν δολοφονία. Τον σκότωσα. Δεν ξέρεις τι υπέφερα εξαιτίας του. Όποια κι αν είναι η ζωή μου, εκείνος ήταν πολύ πιο υπεύθυνος για τη δημιουργία της ή την καταστροφή της απ' ό,τι ο καημένος ο Χάρυ. Μπορεί να μην το 'κανε σκόπιμα, όμως το αποτέλεσμα ήταν το ίδιο».

«Δολοφονία! Για τ' όνομα του Θεού, Ντόριαν, εκεί κατάντησες; Δε θα σε καταδώσω. Δεν είναι δική μου δουλειά. Εξάλλου, και τίποτα να μην κάνω εγώ, αργά ή γρήγορα θα σε συλλάβουν. Κανένας δεν κάνει ένα έγκλημα χωρίς να κάνει και την ανοησία που θα τον προδώσει. Εγώ όμως δε θέλω να ανακατευτώ καθόλου».

«Μα πρέπει να ανακατευτείς. Περιμένε, περιμένε ένα λεπτό. Άκουσέ με. Άκουσέ με λιγάκι, Άλαν. Το μόνο που σου ζητώ είναι να εκτελέσεις ένα επιστημονικό πείραμα. Πηγαίνεις σε νοσοκομεία και νεκροτομεία, και τα φριχτά πράγματα που κάνεις εκεί δε σ' επηρεάζουν καθόλου. Αν έβρισκες αυτό τον άνθρωπο σ' ένα αποτρόπαιο ανατομείο ή σε κάποιο βρωμερό εργαστήριο,

Ξαπλωμένο σ' ένα μολυβένιο τραπέζι με αυλάκια για να φεύγει το αίμα, θα τον αντιμετώπιζες απλώς σαν ένα θαυμάσιο αντικείμενο μελέτης. Δε θα ταραζόσουν καθόλου. Δε θα πίστευες ότι κάνεις κάτι κακό. Αντίθετα, ίσως και να 'νιωθες ότι ευεργετείς το ανθρώπινο είδος, ότι αυξάνεις τις γνώσεις της ανθρωπότητας, ότι ικανοποιείς την επιστημονική περιέργεια, ή κάτι τέτοιο. Αυτό που σου ζητώ είναι κάτι που ήδη το 'χεις κάνει πολλές φορές. Θα 'λεγα μάλιστα πως το να καταστρέψεις ένα πτώμα πρέπει να είναι πολύ λιγότερο φριχτό από κείνα που είσαι συνηθισμένος να κάνεις. Και μην ξεχνάς, είναι το μόνο ενοχοποιητικό στοιχείο εναντίον μου. Αν ανακαλυφθεί, είμαι χαμένος· και σίγουρα θα ανακαλυφθεί αν δε με βοηθήσεις».

«Δεν έχω καμιά όρεξη να σε βοηθήσω. Το ξεχνάς αυτό. Απλούστατα, αδιαφορώ. Δεν έχω καμιά σχέση μ' αυτή την ιστορία».

«Άλαν, σε ικετεύω. Σκέψου σε τι θέση βρίσκομαι. Λίγο πριν έρθεις, σχεδόν λιποθύμησα απ' τον τρόμο. Μπορεί κι εσύ μια μέρα να νιώσεις τι είναι ο τρόμος. Όχι! Μην το σκέφτεσαι αυτό. Δες το θέμα από την καθαρά επιστημονική του άποψη. Δεν ψάχνεις την προέλευση των πτωμάτων που χρησιμοποιείς στα πειράματά σου. Αυτό να κάνεις και τώρα. Σου είπα ήδη πάρα πολλά. Αλλά σε εκπληκτώ να με βοηθήσεις. Ήμασταν φίλοι κάποτε, Άλαν».

«Μη μιλάς για κείνες τις μέρες, Ντόριαν, έχουν πεθάνει πια».

«Οι νεκροί μερικές φορές επιμένουν να ζουν. Ο άνθρωπος εκεί πάνω δε φεύγει. Κάθεται στο τραπέζι με το κεφάλι σκυμμένο και τα χέρια απλωμένα. Άλαν! Άλαν! Αν δε με βοηθήσεις, καταστράφηκα. Για τ' όνομα του Θεού, Άλαν, θα με κρεμάσουν! Το καταλαβαίνεις; Θα με κρεμάσουν γι' αυτό που έκανα».

«Δεν έχει νόημα να παρατείνουμε τη σκηνή. Αρνούμαι ν' ανακατευτώ σ' αυτή την υπόθεση. Είναι τρέλα να μου το ζητάς».

«Αρνιέσαι;»

«Ναι».

«Σε ικετεύω, Άλαν».

«Είναι ανώφελο».

Η ίδια έκφραση συμπόνιας ζωγραφίστηκε στα μάτια του Ντόριαν Γκρέη. Απλωσε το χέρι του, πήρε ένα χαρτί κι έγγραψε κάτι. Το διάβασε δυο φορές, το διπλώσε προσεκτικά και το έσπρωξε προς την απέναντι πλευρά του τραπεζιού. Ύστερα σηκώθηκε και πήγε στο παράθυρο.

Ο Κάμπελ τον κοίταξε σασιτισμένος κι ύστερα πήρε το χαρτί και το άνοιξε. Μόλις το διάβασε, το πρόσωπό του έγινε κάτασπρο κι έγειρε στη ράχη της καρέκλας· τον έπιασε μια τρομερή ζαλάδα. Ένωθε ότι η καρδιά του χτυπούσε τόσο δυνατά, που δε θ' άντεχε και θα σταματούσε στο κενό.

Μετά από δυο τρία λεπτά τρομακτικής σιωπής, ο Ντόριαν γύρισε, τον πλησίασε, στάθηκε πίσω του κι ακούμπησε το χέρι στον ώμο του.

«Λυπάμαι πάρα πολύ για σένα, Άλαν» μουρμούρισε, «αλλά δε μου αφήνεις άλλη λύση. Έχω ήδη γράψει ένα γράμμα. Νά το. Βλέπεις τη διεύθυνση του παραλήπτη. Αν δε με βοηθήσεις, πρέπει να το στείλω. Αν δε με βοηθήσεις, θα το στείλω. Ξέρεις ποιο θα είναι το αποτέλεσμα. Αλλά θα με βοηθήσεις. Δε σε παίρνει να μου το αρνηθείς τώρα. Προσπάθησα να σε γλιτώσω απ' αυτή τη δοκιμασία. Πρέπει να το παραδεχτείς αυτό. Ήσουν αυστηρός, απότομος, προσβλητικός. Μου φέρθηκες έτσι όπως κανένας δεν έχει τολμήσει ποτέ να μου φερθεί – κανένας θνητός, τουλάχιστον. Τα κατάπια όλα. Τώρα είναι η σειρά μου να σου υπαγορεύσω τους όρους μου».

Ο Κάμπελ έκρυψε το πρόσωπο μέσα στα χέρια του κι ένα ρίγος τον διατέρασε.

«Ναι, είναι η σειρά μου να υπαγορεύσω τους όρους μου, Άλαν. Ξέρεις ποιοι είναι. Το πράγμα είναι πολύ απλό. Έλα, μην ταράζεσαι τόσο. Πρέπει να κάνεις αυτό που σου ζητώ. Αντιμετώπισέ το με θάρρος, και κάν' το».

Ένα μουγκρητό ξέφυγε απ' τα χείλη του Κάμπελ κι ανατρίχιασε ολόκληρος. Το τικ τακ του ρολογιού πάνω στο μάρμαρο του τζακιού τού φαινόταν πως έτεμνε το χρόνο σε ξεχωριστά άτομα αγωνίας, και το καθένα τους ήταν τόσο τρομερό, που του φαινόταν πως δε θα το άντεχε. Ένωθε λες κι ένα σιδερένιο στεφάνι σφιγγόταν όλο και πιο πολύ γύρω απ' το μέτωπό του, λες και η ατίμωση που τον απειλούσε είχε πέσει κιόλας πάνω του. Το χέρι στον ώμο του τον βάραινε σαν να 'ταν από μολύβι. Ήταν ανυπόφορο. Έμοιαζε να τον συνθλίβει.

«Έλα, Άλαν, πρέπει ν' αποφασίσεις αμέσως».

«Δεν μπορώ να το κάνω» είπε εκείνος μηχανικά, λες και τα λόγια θα μπορούσαν να αλλάξουν την κατάσταση.

«Πρέπει να το κάνεις. Δεν έχεις άλλη επιλογή. Μην καθυστερείς».

Ο Κάμπελ δίστασε για μια στιγμή. «Υπάρχει φωτιά στο δωμάτιο επάνω;»

«Ναι, υπάρχει μια σόμπα γκαζιού με αμίαντο».

«Θα χρειαστεί να πάω στο σπίτι για να πάρω μερικά πράγματα απ' το εργαστήριο».

«Όχι, Άλαν, δεν πρέπει να φύγεις από δω. Γράψε σ' ένα χαρτί τι θέλεις, κι ο υπηρέτης μου θα πάρει ένα αμάξι να σου φέρει τα πράγματα εδώ».

Ο Κάμπελ έγραψε βιαστικά λίγες γραμμές, τις στέγνωσε με το στυπόχαρτο κι έγραψε σ' ένα φάκελο το όνομα του βοηθού του. Ο Ντόριαν πήρε το σημείωμα και το διάβασε προσεκτικά. Έπειτα χτύπησε το κουδούνι και το έδωσε στον καμαριέρη του, με την εντολή να επιστρέψει όσο πιο γρήγορα γινόταν, φέρνοντας μαζί και τα πράγματα.

Μόλις έκλεισε η πόρτα του χολ, ο Κάμπελ πετάχτηκε πάνω νευρικά και κατευθύνθηκε προς το τζάκι. Έτρεμε ολόκληρος, σαν από θέρμη. Για είκοσι λεπτά περίπου, κανένας από τους δυο άντρες δε μίλησε. Μια μύγα ζουζούνιζε στο δωμάτιο, και τα τικ τακ του ρολογιού ηχούσαν σαν χτυπήματα σφυριού.

Όταν το ρολόι χτύπησε μία, ο Κάμπελ έστρεψε το κεφάλι, και κοιτάζοντας τον Ντόριαν Γκρέη, είδε πως τα μάτια του ήταν γεμάτα δάκρυα. Υπήρχε κάτι στην αγνότητα και στη λεπτότητα αυτού του θλιμμένου προσώπου που τον εξόργισε. «Είσαι άτιμος, είσαι παλιάνθρωπος!» μουρμούρισε.

«Σώπα, Άλαν. Μου έσωσες τη ζωή» είπε ο Ντόριαν.

«Σου έσωσα τη ζωή; Θεέ μου! Τι ζωή είν' αυτή! Κατρακύλησες από διαφθορά σε διαφθορά, έφτασες ακόμη και στο έγκλημα. Κάνοντας αυτό που κάνω, αυτό που με εξαναγκάζεις να κάνω, δε σκέφτομαι καθόλου τη ζωή σου».

«Αχ, Άλαν» μουρμούρισε ο Ντόριαν με έναν αναστεναγμό, «μακάρι να ένιωθες για μένα έστω και το ένα χιλιοστό του οίκτου που νιώθω εγώ για σένα». Του γύρισε την πλάτη καθώς μιλούσε, και στάθηκε με το βλέμμα στραμμένο έξω στον κήπο. Ο Κάμπελ δεν είπε τίποτα.

Σε δέκα λεπτά περίπου, ακούστηκε ένα χτύπος στην πόρτα και μπήκε στο δωμάτιο ο υπηρέτης κουβαλώντας ένα μεγάλο μαονένιο κουτί με χημικά, μια κουλούρα σύρμα από ατσάλι και πλατίνα³⁸ και δύο σιδερένιους σφιγκτήρες με παράξενο σχήμα.

«Ν' αφήσω τα πράγματα εδώ, κύριε;» ρώτησε τον Κάμπελ.

«Ναι» είπε ο Ντόριαν. «Και πολύ φοβάμαι, Φράνσις, ότι πρέπει να σε στείλω και κάπου αλλού. Πώς λέγεται αυτός ο άνθρωπος στο Ρίτσομντ που προμηθεύει τις ορχιδέες στο Σέλμπτ;»

«Χάρντεν, κύριε».

«Μάλιστα –Χάρντεν. Πρέπει να πας αμέσως στο Ρίτσομντ, να βρεις τον ίδιο τον Χάρντεν και να του πεις να στείλει διπλάσιες ορχιδέες απ' όσες του παράγγειλα, αλλά όσο το δυνατόν λιγότερες λευκές. Ή μάλλον, δε θέλω καθόλου λευκές ορχιδέες. Είναι πολύ ωραία μέρα σήμερα, Φράνσις, και το Ρίτσομντ είναι θαυμάσιο μέρος, αλλιώς δε θα σ' ενοχλούσα».

«Δε μου κάνει καθόλου κόπο, κύριε. Τι ώρα θέλετε να επιστρέψω;»

Ο Ντόριαν κοίταξε τον Κάμπελ. «Πόση ώρα θα πάρει το πείραμά σου, Άλαν;» είπε με φωνή ήρεμη και αδιάφορη. Η παρουσία ενός τρίτου ανθρώπου στο δωμάτιο έμοιαζε να του δίνει πολύ κουράγιο.

Ο Κάμπελ συνοφρυώθηκε και δάγκωσε τα χείλη του. «Θα πάρει γύρω στις πέντε ώρες» αποκρίθηκε.

«Τότε μπορείς να επιστρέψεις στις επτάμισι, Φράνσις. Ή μάλλον, όχι. Ετοίμασέ μου πρώτα τα ρούχα για το βράδυ. Σου δίνω άδεια για την υπόλοιπη μέρα. Δε θα δειπνήσω στο σπίτι, κι έτσι δε θα σε χρειαστώ».

«Σας ευχαριστώ, κύριε» είπε ο υπηρέτης, και βγήκε απ' το δωμάτιο.

«Και τώρα Άλαν, δεν έχουμε ούτε λεπτό για χάσιμο. Τι βαρύ που είναι αυτό το κουτί! Θα το κουβαλήσω εγώ. Εσύ φέρε τα υπόλοιπα». Μιλούσε γρήγορα κι επιτακτικά. Ο Κάμπελ ένιωθε να βρίσκεται κάτω απ' την απόλυτη εξουσία του. Βγήκαν από το δωμάτιο μαζί.

Όταν έφτασαν στο τελευταίο κεφαλόσκαλο, ο Ντόριαν έβγαλε απ' την τσέπη του το κλειδί και ξεκλείδωσε την πόρτα. Ύστερα σταμάτησε και στα μάτια του φάνηκε μια ταραχή. Ανατρίχιασε. «Νομίζω ότι δεν μπορώ να μπω, Άλαν» μουρμούρισε.

«Δε με νοιάζει. Δε σε χρειάζομαι» είπε ο Κάμπελ ψυχρά.

Ο Ντόριαν μισάνοιξε την πόρτα. Είδε το πρόσωπο του πορτρέτου να του χαμογελάει σαρκαστικά στο φως του ήλιου. Στο πάτωμα μπροστά του ήταν πεσμένη η κουρτίνα που το κάλυπτε.

Θυμήθηκε πως την προηγούμενη νύχτα είχε ξεχάσει, πρώτη φορά, να κρύψει τον μοιραίο πίνακα, κι έκανε να ορμήσει προς τα κει, αλλά οπισθοχώρησε τρέμοντας.

Τι ήταν εκείνες οι σιχαμερές κόκκινες σταγόνες που γυάλιζαν υγρές πάνω στο ένα χέρι, λες και ο μουσαμάς είχε ιδρώσει αίμα; Τι φριχτό που ήταν! –ακόμη πιο φριχτό, του φάνηκε για μια στιγμή, κι από το σιωπηλό πλάσμα που ήξερε πως ήταν πεσμένο πάνω στο τραπέζι, το πλάσμα αυτό που η παράδοξη και παραμορφωμένη του σκιά στο λεκιασμένο χαλί τού φανέρωνε πως δεν είχε κουνηθεί καθόλου, αλλά παρέμενε εκεί, ακριβώς έτσι όπως το είχε αφήσει.

Πήρε μια βαθιά ανάσα, άνοιξε την πόρτα λίγο περισσότερο, και με μισόκλειστα μάτια και το κεφάλι γυρισμένο απ' την άλλη μπήκε γρήγορα στο δωμάτιο αποφασισμένος να μη ρίξει ούτε μια ματιά στον νεκρό. Έπειτα έσκυψε, πήρε τη χρυσοπόρφυρη κουρτίνα και σκέπασε τον πίνακα.

Εκεί σταμάτησε, νιώθοντας φόβο να γυρίσει το κεφάλι, και τα μάτια του καρφώθηκαν στα πολύπλοκα σχέδια της κουρτίνας μπροστά του. Άκουσε τον Κάμπελ να φέρνει μέσα το βαρύ κιβώτιο, τους σιδερένιους σφιγκτήρες και τα άλλα αντικείμενα που είχε ζητήσει για το φριχτό του έργο. Άρχισε ν' αναρωτιέται αν ο Άλαν και ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ είχαν ποτέ συναντηθεί, κι αν ναι, τι γνώμη είχαν σχηματίσει ο ένας για τον άλλον.

«Άφησέ με μόνο τώρα» είπε μια ανστηρή φωνή πίσω του.

Γύρισε και βγήκε βιαστικά, αφού μόλις και πρόλαβε να δει ότι ο Κάμπελ είχε γείρει τον νεκρό πάνω στη ράχη της καρέκλας και κοίταζε εξεταστικά το γυαλιστερό κίτρινο πρόσωπό του. Καθώς κατέβαινε κάτω, άκουσε το κλειδί να γυρίζει στην κλειδαριά.

Ήταν περασμένες επτά όταν ο Κάμπελ επέστρεψε στην βιβλιοθήκη. Ήταν ωχρός, αλλά εντελώς ψύχραιμος. «Έκανα αυτό που μου ζήτησες» μουρμούρισε. «Και τώρα, αντίο. Ελπίζω να μην ξανασυναντηθούμε ποτέ».

«Μ' έσωσες από την καταστροφή, Άλαν. Δε θα το ξεχάσω ποτέ» είπε απλά ο Ντόριαν.

Μόλις ο Κάμπελ έφυγε, ο Ντόριαν ανέβηκε πάνω. Μεσ στο δωμάτιο υπήρχε μια φοβερή μυρωδιά από νιτρικό οξύ. Αλλά το πλάσμα που καθόταν στο τραπέζι, δεν υπήρχε πια.

15

Εκείνο το βράδυ, στις οχτώμισι, εξάισια ντυμένος και φορώντας στην μπουτονιέρα του μενεξέδες της Πάρμας, ο Ντόριαν Γκρέη έμπαινε στο σαλόνι της λαίδης Νάρμπορω συνοδευόμενος από υποκλινόμενους υπηρέτες. Στο μέτωπό του έπαλλαν σαν τρελά τα νεύρα και μέσα του ένιωθε μίαν άγρια υπερδιέγερση, αλλά ο τρόπος που φίλησε το χέρι της οικοδέσποινας ήταν άνετος και χαριτωμένος όπως πάντα. Ίσως ποτέ δε φαίνεται κανείς τόσο ήρεμος, όσο όταν έχει να παίξει έναν συγκεκριμένο ρόλο. Κανένας απ' όσους είδαν τον Ντόριαν Γκρέη εκείνο το βράδυ δε θα μπορούσε ασφαλώς να πιστέψει ότι μόλις είχε περάσει την πιο φριχτή τραγωδία της εποχής μας. Αυτά τα λεπτοφτιαγμένα δάχτυλα δεν ήταν δυνατόν να έχουν αρπάξει ένα μαχαίρι και να έχουν βυθιστεί στην αμαρτία, ούτε αυτά τα χαμογελαστά χείλη ήταν δυνατόν να έχουν ξεστομίσει λόγια βλάσφημα για το Θεό και την αρετή. Κι ο ίδιος απορούσε με την ψύχραιμη συμπεριφορά του, και για μια στιγμή ένιωθε έντονα την τρομερή απόλαυση της διπλής ζωής.

Η συγκέντρωση ήταν μικρή, οργανωμένη μάλλον βιαστικά από τη λαίδη Νάρμπορω, μια πολύ έξυπνη γυναίκα, που έφερε πάνω της, κατά την περιγραφή του λόρδου Χένρυ, τα απομεινάρια μιας ιδιαίτερα αξιοπρόσεχτης ασχήμιας. Είχε αποδειχτεί εξαιρετική σύζυγος ενός απ' τους πιο ανιαρούς πρεσβευτές μας, κι έχοντας θάψει με σεβασμό τον άντρα της σε ένα μαρμαρίνο μανσολείο που είχε σχεδιάσει η ίδια, αφού πάντρεψε τις κόρες της με πλούσιους και μάλλον ηλικιωμένους άντρες, αφιέρωνε πλέον τη ζωή της στις απολαύσεις των γαλλικών μυθιστορημάτων, της γαλλικής μαγειρικής και του γαλλικού πνεύματος, όποτε μπορούσε να το βρει.

Ο Ντόριαν ήταν ένας από τους ιδιαίτερα ευνοούμενους της,

και πάντοτε του έλεγε ότι ήταν πολύ ευχαριστημένη που δε τον είχε συναντήσει νωρίτερα στη ζωή της. «Ξέρω, αγαπητέ μου, ότι θα σας ερωτευόμουν τρελά» του έλεγε πολύ συχνά, «και θα πετούσα τη σκούφια μου ψηλά, πάνω απ' τους μύλους για χάρη σας. Ευτυχώς, εκείνη την εποχή εσείς δεν υπήρχατε ούτε καν στη σκέψη της μητέρας σας. Έτσι λοιπόν, επειδή οι σκούφιας μας ήτανε τόσο άκαμπες και οι μύλοι τόσο απασχολημένοι προσπαθώντας να σηκώσουν λίγο αέρα, η ζωή μου πέρασε χωρίς καν ένα φλερτ. Τέλος πάντων, γι' αυτό ευθύνεται ο Νάρμπορω και κανένας άλλος. Ήταν φοβερά κοντόφθαλμος και δεν προξενεί την παραμικρή ευχαρίστηση να απατάς ένα σύζυγο που δε βλέπει τίποτα πέρα από τη μύτη του».

Οι καλεσμένοι της εκείνο το βράδυ ήταν μάλλον βαρετοί. Αιτία γι' αυτό, όπως εξήγησε στον Ντόριαν πίσω από μια φθαρμένη βεντάλια, ήταν μια από τις παντρεμένες της κόρες που είχε έρθει απροειδοποίητα να μείνει μαζί της, και για να ολοκληρωθεί η καταστροφή, είχε φέρει μαζί της και τον άντρα της. «Νομίζω ότι είναι πολύ σκληρό εκ μέρους της, αγαπητέ μου» του ψιθύρισε. «Βέβαια, πηγαίνω και μένω μαζί τους κάθε καλοκαίρι όταν γυρίζω απ' το Χόμπουργκ, όμως γριές γυναίκες σαν εμένα χρειάζονται πού και πού λίγο καθαρό αέρα, κι εκτός αυτού, ζωντανεύει το σπίτι τους όταν πηγαίνω. Δεν μπορείτε να φανταστείτε τι ζωή κάνουν εκεί κάτω. Αγνή και ανόθευτη ζωή της υπαίθρου. Σηκώνονται νωρίς, γιατί έχουν πάρα πολλά να κάνουν, και κοιμούνται νωρίς, γιατί δεν έχουν τίποτε απολύτως να σκεφτούν. Έχει να γίνει σκάνδαλο στην περιοχή από την εποχή της βασίλισσας Ελισάβετ κι είναι πολύ φυσικό μετά το δείπνο να τους παίρνει όλους ο ύπνος. Δε θα καθίσετε κοντά τους. Θα καθίσετε δίπλα μου να με διασκεδάσετε».

Ο Ντόριαν μουρμούρισε μια χαριτωμένη φιλοφρόνηση κι έριξε μια ματιά γύρω του. Ναι, η συγκέντρωση ήταν αναμφίβολα βαρετή. Δύο από τους καλεσμένους τούς έβλεπε πρώτη φορά, και οι υπόλοιποι ήταν ο Έρνεστ Χάροουντεν, μια από κείνες τις μεσόκοπες μετριότητες που αφθονούν στις λέσχες του Λονδίνου και που δεν έχουν κανέναν εχθρό, τους αντιπαθούν όμως πέρα για πέρα οι φίλοι τους· η λαίδη Ράξτον, μια γυναίκα σαράντα εφτά χρονών, ντυμένη φανταχτερά, με γαμψή μύτη, που προσπαθούσε με κάθε τρόπο να διασυρθεί, μα ήταν τόσο άχαρη και

άγευστη, που κανένας δεν πίστευε το παραμικρό εναντίον της, προς μεγάλη της απογοήτευση· η κυρία Έρλιν, ένα μηδενικό που επιδίωκε την κοινωνική καταξίωση, ψεύδιζε χαριτωμένα κι είχε κόκκινα βενετσιάνικα μαλλιά· η λαίδη Άλις Τσάπμαν, η κόρη της οικοδέσποινας, μια άκομψη ανιαρή κοπέλα, μ' ένα από κείνα τα τυπικά βρετανικά πρόσωπα που τα βλέπεις μια φορά και δεν τα ξαναθυμάσαι ποτέ· κι ο άντρας της, ένα πλάσμα με κόκκινα μάγουλα κι άσπρες φαβορίτες που, όπως και τόσοι άλλοι της τάξης του, είχε την εντύπωση πως η άμετρη ευθυμία σε εξιλεώνει για την παντελή έλλειψη ιδεών.

Είχε σχεδόν μετανιώσει που είχε έρθει, ώσπου η λαίδη Νάρμπορω κοιτάζοντας το μεγάλο επίχρυσο ρολόι με τα σκαλισμάτα που άπλωνε τις πομπώδεις καμπύλες του πάνω στο περβάζι του τζακιού με το μαβί κάλυμμα, αναφώνησε: «Τι απαίσιο που ο λόρδος Χένρυ Γουώτον αργεί τόσο πολύ! Του έστειλα μήνυμα σήμερα το πρωί, και μου υποσχέθηκε ειλικρινά να μη με απογοητεύσει».

Το γεγονός ότι θα ερχόταν και ο Χένρυ ήταν μια παρηγοριά, κι όταν άνοιξε η πόρτα κι άκουσε την αργή, μελωδική φωνή του να προφέρει με χάρη κάποια ανειλικρινή δικαιολογία, έπαψε να νιώθει ανία.

Στο δείπνο, ωστόσο, δεν μπόρεσε να φάει τίποτα. Τα πιάτα περνούσαν από μπροστά του κι εκείνος δεν ήταν σε θέση ούτε να τα δοκιμάσει. Η λαίδη Νάρμπορω τον μάλωνε συνεχώς γι' αυτό που αποκαλούσε «προσβολή για τον καημένο τον Αδόλφο, που έφτιαξε το μενού ειδικά για σας», και πότε πότε ο λόρδος Χένρυ τού έριχνε ερευνητικές ματιές, απορώντας με τη σιωπή και την αφηρημάδα του. Κάθε τόσο, ο αρχιθαλαμηπόλος τού γέμιζε το ποτήρι με σαμπάνια. Έπινε συνέχεια, κι έμοιαζε να διψάει όλο και πιο πολύ.

«Ντόριαν» είπε ο λόρδος Χένρυ στο τέλος, την ώρα που σερβιριζόταν το *chaud-froid*,³⁹ «τι σου συμβαίνει απόψε; Είσαι πολύ κακόκεφος».

«Νομίζω ότι είναι ερωτευμένος» φώναξε η λαίδη Νάρμπορω, «και φοβάται να μου το πει για να μη ζηλέψω. Έχει απόλυτο δίκιο. Σίγουρα θα ζηλέψω».

«Αγαπητή λαίδη Νάρμπορω» μουρμούρισε ο Ντόριαν χαμογελώντας, «έχω να ερωτευτώ μια ολόκληρη εβδομάδα –για την

ακρίβεια, από τότε που η Μαντάμ ντε Φερόλ έφυγε απ' το Λονδίνο».

«Μα πώς μπορείτε εσείς οι άντρες κι ερωτεύεστε αυτή τη γυναίκα!» αναφώνησε η γηραιά λαίδη. «Πραγματικά, δεν μπορώ να το καταλάβω».

«Απλουστάτα, γιατί αυτή η κυρία σάς θυμάται από τότε που ήσασταν μικρό κοριτσάκι, λαίδη Νάρμπορω» είπε ο λόρδος Χένρυ. «Είναι ο μοναδικός συνδετικός κρίκος ανάμεσα σ' εμάς και στα κοντά σας φουστανάκια».

«Δε θυμάται καθόλου τα κοντά μου φουστανάκια, λόρδε Χένρυ. Εγώ όμως τη θυμάμαι πολύ καλά στη Βιέννη πριν από τριάντα χρόνια, και θυμάμαι με πόσο ντεκολτέ κυκλοφορούσε τότε».

«Εξακολουθεί να κυκλοφορεί με ντεκολτέ» αποκρίθηκε εκείνος, παίρνοντας μια ελιά με τα μακριά του δάχτυλα, «και όταν φοράει επίσημο φόρεμα, θυμίζει *édition de luxe* (έκδοση πολυτελείας) ενός κακού γαλλικού μυθιστορήματος. Πραγματικά, είναι υπέροχη και γεμάτη εκπλήξεις. Η ικανότητά της για οικογενειακή στοργή είναι καταπληκτική. Όταν πέθανε ο τρίτος της σύζυγος, τα μαλλιά της γίναν χρυσά απ' τη λύπη της».⁴⁰

«Χάρη, πώς μπορείς να λες τέτοια πράγματα!» φώναξε ο Ντόριαν.

«Είναι μια πολύ ρομαντική εξήγηση» γέλασε η οικοδέσποινα. «Αλλά τρίτος σύζυγος, λόρδε Χένρυ! Θέλετε να πείτε ότι ο Φερόλ είναι ο τέταρτος;»

«Φυσικά, λαίδη Νάρμπορω».

«Δεν πιστεύω ούτε λέξη».

«Καλά, τότε ρωτήστε τον κύριο Γκρέη. Είναι ένας από τους πιο στενούς της φίλους».

«Αλήθεια είναι, κύριε Γκρέη;»

«Έτσι με διαβεβαίωσε εκείνη, λαίδη Νάρμπορω» είπε ο Ντόριαν. «Τη ρώτησα αν είχε βαλσαμώσει τις καρδιές των συζύγων της για να τις κρεμάσει στη ζώνη της, όπως η Μαργαρίτα της Ναβάρρας. Μου είπε ότι δεν το έκανε, γιατί κανένας τους δεν είχε καρδιά».

«Τέσσερις σύζυγοι! Ειλικρινά, αυτό δείχνει *trop de zèle*» (υπερβολικό ζήλο)

«Εγώ θα 'λεγα *trop d'audace*» (υπερβολικό θράσος) είπε ο Ντόριαν.

«Α, πραγματικά, έχει πολύ θράσος, αγαπητέ μου, είναι ικανή για όλα. Και ο Φερόλ, τι άνθρωπος είναι; Δεν τον ξέρω».

«Οι σύζυγοι των πολύ ωραίων γυναικών ανήκουν στις τάξεις των εγκληματιών» είπε ο λόρδος Χένρυ πίνοντας μια γουλιά κρασί.

Η λαίδη Νάρμπορω του έδωσε ένα χτυπηματάκι με τη βεντάλια της. «Λόρδε Χένρυ, δε μου κάνει καθόλου εντύπωση που ο κόσμος λέει ότι είστε εξαιρετικά κακός».

«Ναι, αλλά ποιος κόσμος το λέει αυτό;» ρώτησε ο λόρδος Χένρυ σηκώνοντας τα φρύδια του. «Μάλλον ο άλλος κόσμος. Με τον κόσμο εδώ έχουμε άριστες σχέσεις».

«Όλοι οι γνωστοί μου λένε ότι είστε πολύ κακός» φώναξε η γηραιά λαίδη κουνώντας το κεφάλι.

Ο λόρδος Χένρυ σοβαρεύτηκε για λίγα λεπτά. «Είναι τερατώδες» είπε στο τέλος, «ο κόσμος μάς κουτσομπολεύει πίσω από την πλάτη μας, λέγοντας πράγματα που είναι απολύτως κι εντελώς αληθινά».

«Δεν είναι αδιόρθωτος;» φώναξε ο Ντόριαν, γέροντας στη ράχη της καρέκλας του.

«Ελπίζω» είπε η οικοδέσποινα γελώντας. «Αλλά πραγματικά, αν όλοι σας λατρεύετε τη Μαντάμ ντε Φερόλ μ' αυτό τον γελοίο τρόπο, θ' αναγκαστώ να ξαναπαντρευτώ για να είμαι στη μόδα».

«Δε θα ξαναπαντρευτείτε ποτέ, λαίδη Νάρμπορω» παρεμβλήθηκε ο λόρδος Χένρυ. «Υπήρξατε πολύ ευτυχισμένη σύζυγος. Όταν μια γυναίκα ξαναπαντρεύεται, το κάνει γιατί μισούσε τον πρώτο της άντρα. Όταν ένας άντρας ξαναπαντρεύεται, το κάνει γιατί λάτρευε την πρώτη του γυναίκα. Οι γυναίκες δοκιμάζουν την τύχη τους, οι άντρες ριψοκινδυνεύουν να τη χάσουν».

«Ο Νάρμπορω δεν ήταν τέλειος» φώναξε η γηραιά κυρία.

«Αν ήταν τέλειος, δε θα τον είχατε αγαπήσει, αγαπητή μου κυρία» ήταν η απάντηση. «Οι γυναίκες μάς αγαπούν για τα ελαττώματά μας. Αν έχουμε αρκετά, μας συγχωρούν τα πάντα, ακόμη και την εξυπνάδα μας. Πολύ φοβάμαι ότι δε θα με ξανακαλέσετε σε δείπνο ύστερα απ' αυτό που είπα, λαίδη Νάρμπορω, όμως αυτή είναι η αλήθεια».

«Φυσικά είναι αλήθεια, λόρδε Χένρυ. Αν οι γυναίκες δε σας αγαπούσαν για τα ελαττώματά σας, τι θα κάνατε όλοι σας; Δε θα

παντρεύσασταν ποτέ. Θα ήσασταν όλοι μια παρέα δυστυχισμέ-
να γεροντοπαλίκαρα. Όχι, βέβαια, πως κάτι τέτοιο θα άλλαζε
και τόσο τη ζωή σας. Στις μέρες μας, όλοι οι παντρεμένοι ζουν
σαν εργένηδες, κι όλοι οι εργένηδες ζουν σαν παντρεμένοι».

«*Fin de siècle*» (τέλος του αιώνα) μουρμούρισε ο λόρδος Χένρυ.

«*Fin du globe*» (τέλος του κόσμου) αποκρίθηκε η οικοδέσποινα.

«Μακάρι να 'ταν *fin du globe*» είπε ο Ντόριαν αναστενάζο-
ντας. «Η ζωή είναι μεγάλη απογοήτευση».

«Ω, αγαπητέ μου» φώναξε η λαίδη Νάρμπορω, βάζοντας τα
γάντια της, «μη μου πείτε ότι έχετε εξαντλήσει τη ζωή. Όταν το
λέει αυτό ένας άντρας, καταλαβαίνεις αμέσως ότι η ζωή τον έχει
εξαντλήσει. Ο λόρδος Χένρυ είναι πολύ κακός, και μερικές φο-
ρές θα 'θελα να ήμουν κι εγώ κακιά στα νιάτα μου, εσείς όμως
είστε πλασμένοι για να είστε καλός –δείχνετε τόσο καλός, πρέ-
πει οπωσδήποτε να σας βρω μια καλή σύζυγο. Λόρδε Χένρυ, δε
νομίζετε ότι ο κύριος Γκρέη θα 'πρεπε να παντρευτεί;»

«Του το λέω συνέχεια, λαίδη Νάρμπορω» είπε ο λόρδος
Χένρυ με μια υπόκλιση.

«Ωραία λοιπόν, πρέπει να του βρούμε μια γυναίκα που να
του ταιριάζει. Θα ψάξω προσεκτικά τον *Debrett*⁴¹ απόψε, και θα
κάνω έναν κατάλογο με όλες τις δεσποινίδες που είναι κατάλλη-
λες για τον κύριο Γκρέη».

«Θα γράψετε και τις ηλικίες τους, λαίδη Νάρμπορω;» ρώτη-
σε ο Ντόριαν.

«Φυσικά και θα τις γράψω, ελαφρά διορθωμένες όμως. Και
τίποτα δεν πρέπει να γίνει βιαστικά. Θέλω ο γάμος σας να είναι
αυτό που η *Μόρνινγκ Ποστ* αποκαλεί “ταιριαστή ένωση με τα δε-
σμά του Υμεναίου” και θέλω και οι δυο να ευτυχίσετε».

«Μα τι ανοησίες λένε οι άνθρωποι για τους ευτυχισμένους
γάμους!» αναφώνησε ο λόρδος Χένρυ. «Ένας άντρας μπορεί να
είναι ευτυχισμένος με οποιαδήποτε γυναίκα αρκεί να μην την
αγαπά».

«Ω! Τι κυνικός που είστε!» φώναξε η οικοδέσποινα, ενώ
έσπρωχνε πίσω την καρέκλα της κι έκανε νόημα στη λαίδη Ράξτον
να την ακολουθήσει. «Πρέπει οπωσδήποτε να ξαναδειπνήσουμε
μαζί το συντομότερο. Είστε στ' αλήθεια ένα καταπληκτικό τονω-
τικό, πολύ καλύτερο απ' αυτό που μου γράφει στις συνταγές του
ο Σερ Αντριου. Πρέπει να μου πείτε όμως τι ανθρώπους θα σας

άρεσε να συναντήσετε. Θέλω η συντροφιά να είναι ευχάριστη».

«Μ' αρέσουν οι άντρες που έχουν μέλλον και οι γυναίκες που
έχουν παρελθόν» αποκρίθηκε εκείνος. «Η πιστεύετε ότι με τέ-
τοιες προδιαγραφές η συντροφιά θα ήταν αποκλειστικά γυναικεία;»

«Πολύ φοβάμαι πως ναι» είπε εκείνη γελώντας, και σηκώθη-
κε από το τραπέζι. «Χίλια συγνώμη, αγαπητή μου λαίδη Ράξτον»
πρόσθεσε. «Δεν πρόσεξα πως δεν είχατε τελειώσει το τσιγάρο
σας».

«Δεν πειράζει, λαίδη Νάρμπορω. Καπνίζω πάρα πολύ. Στο
μέλλον θα το περιορίσω κάπως».

«Σας παρακαλώ, μην το κάνετε, λαίδη Ράξτον» είπε ο λόρ-
δος Χένρυ. «Το μέτριο είναι κάτι μοιραίο. Το αρκετό είναι κακό
όσο ένα απλό γεύμα. Το υπερβολικό είναι τόσο καλό, όσο ένα
συμπόσιο».

Η λαίδη Ράξτον τού έριξε μια ματιά γεμάτη περιέργεια.
«Πρέπει να με επισκεφθείτε κανένα απόγευμα και να μου το
εξηγήσετε αυτό, λόρδε Χένρυ. Φαίνεται πολύ ελκυστική θεω-
ρία» μουρμούρισε βγαίνοντας απ' το δωμάτιο.

«Και προσέξτε, μη μείνετε πολύ εδώ κουβεντιάζοντας για
πολιτική και σκάνδαλα» φώναξε η λαίδη Νάρμπορω από την
πόρτα. «Αν αργήσετε, εμείς πάνω θ' αρχίσουμε σίγουρα να μα-
λώνουμε».

Οι άντρες γέλασαν, και ο κύριος Τσάπμαν σηκώθηκε επίση-
μα από την άκρη του τραπεζιού και κάθισε στην κεφαλή. Ο Ντό-
ριαν Γκρέη άλλαξε θέση και κάθισε δίπλα στο λόρδο Χένρυ. Ο
κύριος Τσάπμαν άρχισε να μιλάει με φωνή βροντερή για την κα-
τάσταση στη Βουλή των Κοινοτήτων. Κάγχαζε μιλώντας για τους
αντιπάλους του. Η λέξη δογματιστής –μια λέξη που γεμίζει τρόμο
τη βρετανική σκέψη– ακουγόταν κάθε τόσο μες στις εκρήξεις
του. Παρηχητικά προθέματα στόλιζαν τη ρητορική του. Ύψωνε
την αγγλική σημαία στις απάτητες κορυφές της σκέψης. Παρου-
σίαζε την κληρονομική ηλιθιότητα της φυλής –τη στέρεη εγγλέζι-
κη κοινή λογική, όπως εύθυμα την αποκαλούσε– σαν προμαχώνα
της κοινωνίας.

Ένα χαμόγελο φάνηκε στα χείλη του λόρδου Χένρυ, κι
έστρεψε το κεφάλι να κοιτάξει τον Ντόριαν.

«Είσαι καλύτερα, αγαπητέ μου;» ρώτησε. «Στο δείπνο φαι-
νόσουν πολύ κακόκεφος».

«Είμαι αρκετά καλά, Χάρυ. Είμαι κουρασμένος, αυτό είναι όλο».

«Χτες το βράδυ ήσουν πολύ γοητευτικός. Η μικρή δούκισσα σου είναι εντελώς αφοσιωμένη. Μου είπε ότι θα 'ρθει στο Σέλμπυ».

«Υποσχέθηκε να έρθει στις είκοσι του μηνός».

«Θα είναι και ο Μόνμαουθ εκεί;»

«Α, ναι, Χάρυ».

«Τον βαριέμαι τρομερά, σχεδόν όσο τον βαριέται κι εκείνη. Είναι πολύ έξυπνη, υπερβολικά έξυπνη για γυναίκα. Της λείπει αυτή η απροσδιόριστη γοητεία της αδυναμίας. Τα πηλίνα πόδια είναι αυτά που κάνουν πολύτιμο το χρυσάφι του αγάλματος. Τα δικά της ποδαράκια είναι πολύ χαριτωμένα, αλλά δεν είναι πηλίνα. Είναι, αν θέλεις, από λευκή πορσελάνη. Έχουν περάσει απ' τη φωτιά, κι ό,τι δεν καταστρέφει η φωτιά, το σκληραίνει. Είχε αρκετές εμπειρίες στη ζωή της».

«Πόσο καιρό είναι παντρεμένη;» ρώτησε ο Ντόριαν.

«Μια αιωνιότητα, λέει εκείνη. Σύμφωνα με το βιβλίο των ευγενών, πρέπει να είναι παντρεμένη γύρω στα δέκα χρόνια, αλλά δέκα χρόνια με τον Μόνμαουθ πρέπει να της φάνηκαν μια αιωνιότητα και κάτι παραπάνω. Ποιος άλλος θα είναι στο Σέλμπυ;»

«Α, οι Γουίλομπυ, ο λόρδος Ράγκμπυ και η γυναίκα του, η οικοδέσποινά μας απόψε, ο Τζώφρεϋ Κλάουστον, η συνηθισμένη παρέα. Κάλεσα και το λόρδο Γκρότριαν».

«Τον συμπαθώ αυτόν» είπε ο λόρδος Χένρυ. «Πολύς κόσμος τον αντιπαθεί, εγώ όμως τον βρίσκω γοητευτικό. Καμιά φορά ντύνεται πολύ εξεζητημένα, εξιλεώνεται όμως πάντα με την υπερβολική του μόρφωση. Είναι ένας τύπος πολύ μοντέρνος».

«Δεν ξέρω αν θα μπορέσει να 'ρθει, Χάρυ. Ίσως χρειαστεί να πάει στο Μόντε Κάρολο με τον πατέρα του».

«Τι μελάς που είναι οι δικοί μας! Προσπάθησε να τον πείσεις να έρθει. Αλήθεια, Ντόριαν, το 'σκασες πολύ νωρίς χτες το βράδυ. Έφυγες πριν από τις έντεκα. Πηγές κατευθείαν στο σπίτι;»

Ο Ντόριαν του έριξε μια βιαστική ματιά και συνοφρυώθηκε. «Όχι, Χάρυ» είπε στο τέλος, «γύρισα στο σπίτι μου κατά τις τρεις».

«Πήγες στη λέσχη;»

«Ναι» αποκριθήκε, και δάγκωσε το χείλι του. «Όχι, δεν εννοώ αυτό. Δεν πέρασα απ' τη λέσχη. Περάτησα. Δε θυμάμαι τι έκανα... Τι αδιάκριτος που είσαι, Χάρυ! Θέλεις πάντα να μαθαί-

νεις τι κάνουν οι άλλοι. Εγώ θέλω πάντα να ξεχνάω τι έκανα. Γύρισα στο σπίτι μου στις δυόμισι, αν θέλεις να ξέρεις την ακριβή ώρα. Είχα ξεχάσει το κλειδί μου στο σπίτι κι αναγκάστηκα να ξυπνήσω τον υπηρέτη μου για να μου ανοίξει. Αν θέλεις επιβεβαιωτικές μαρτυρίες επί του θέματος, δεν έχεις παρά να τον ρωτήσεις».

Ο λόρδος Χένρυ σήκωσε τους ώμους. «Αγαπητέ μου, φαντάζεσαι πως με νοιάζει; Ας ανέβουμε στο σαλόνι. Όχι, δε θέλω σέρυ, σας ευχαριστώ, κύριε Τσάπμαν. Κάτι σου συνέβη, Ντόριαν. Πες μου τι είναι. Δεν είσαι ο εαυτός σου απόψε».

«Μη μου δίνεις σημασία, Χάρυ. Είμαι εκνευρισμένος και κακόκεφος. Θα περάσω να σε δω αύριο ή μεθαύριο. Ζήτα συγγνώμη εκ μέρους μου από τη λαίδη Νάριμπορω. Δε θ' ανέβω πάνω. Θα γυρίσω σπίτι. Πρέπει να πάω σπίτι».

«Εντάξει, Ντόριαν. Ελπίζω να σε δω αύριο στο τσάι. Θα είναι και η δούκισσα».

«Θα προσπαθήσω να 'ρθω, Χάρυ» είπε βγαίνοντας απ' το δωμάτιο. Καθώς γύριζε με την άμαξα στο σπίτι του, ένιωσε ότι το αίσθημα του τρόμου που πίστευε πως το είχε στραγγαλίσει, τον είχε κυριέψει πάλι. Οι τυχαίες ερωτήσεις του λόρδου Χένρυ τον είχαν κάνει να χάσει προς στιγμήν την ψυχραιμία του, και είχε κάθε λόγο να τη χρειάζεται ακόμη. Υπήρχαν επικίνδυνα πράγματα που έπρεπε να τα καταστρέψει. Έκανε ένα μορφασμό. Αηδίαζε στη σκέψη πως έπρεπε να τ' αγγίξει.

Αλλά έπρεπε να το κάνει. Το πήρε απόφαση, και μόλις κλείδωσε την πόρτα της βιβλιοθήκης του, άνοιξε το μυστικό ντουλάπι όπου είχε πετάξει την τσάντα και το πανωφόρι του Μπάτζιλ Χόλγουορντ. Στο τζάκι έλαμπε μια τεράστια φωτιά. Έριξε άλλο ένα κούτσουρο. Η μυρωδιά απ' το ύφασμα και το δέρμα που καιγόταν ήταν φοβερή. Του πήρε τρία τέταρτα της ώρας για να τα κάψει όλα. Στο τέλος ένιωσε ναυτία και μια φοβερή αδυναμία, κι αφού άναψε μερικές αλγερινικές αρωματικές παστιλιές σ' ένα τρυπητό μπρούντζινο μαγκαλάκι, έβρεξε τα χέρια και το μέτωπό του με δροσερό ξίδι αρωματισμένο με μόσχο.

Ξαφνικά αναπήδησε. Τα μάτια του έλαμψαν παράξενα και δάγκωσε νευρικά το κάτω χείλι του. Ανάμεσα στα δυο παράθυρα βρισκόταν ένα μεγάλο φλωρεντινό ερμάρι από έβενο, με ένθετα σχέδια από φίλνισι και λαζούλιθο. Το κοίταξε λες ήταν κά-

τι που θα μπορούσε να γοητέψει ή να φοβίσει, λες και είχε μέσα του κρυμμένο κάτι που λαχταρούσε και ταυτόχρονα σχεδόν σιχαινόταν. Η ανάσα του έγινε πιο γρήγορη. Μια τρελή επιθυμία τον κυριέψε. Αναψε ένα τσιγάρο και αμέσως το 'σβησε. Τα βλέφαρά του χαμήλωσαν ώσπου τα μακριά του ματόκλαδα άγγιξαν σχεδόν τα μάγουλά του. Εξακολουθούσε όμως να 'χει τα μάτια του καρφωμένα στο ερμάρι. Στο τέλος, σηκώθηκε απ' τον καναπέ όπου ήταν ξαπλωμένος, το πλησίασε, κι αφού το ξεκλείδωσε, άγγιξε κάποιο κρυφό ελατήριο. Ένα τριγωνικό συρτάρι πρόβαλε αργά. Τα δάχτυλά του κινήθηκαν ενστικτωδώς προς τα κει, βυθίστηκαν μέσα κι άρπαξαν κάτι. Ήταν ένα μικρό κινεζικό κουτί από μαύρη λάκα με χρυσόσκονη, περίτεχνα δουλεμένο στις πλευρές του είχε ζωγραφισμένα καμπυλωτά κύματα, και τα μεταξωτά κορδόνια είχαν στις άκρες τους στρογγυλά κρυσταλλάκια και φούντες από μεταλλική κλωστή. Το άνοιξε. Μέσα υπήρχε μια πράσινη αλοιφή, κηρώδης στην όψη και με οσμή περίεργα βαριά και επίμονη.

Δίστασε μερικά λεπτά, μ' ένα παράξενα ακίνητο χαμόγελο στο πρόσωπό του. Ένα ρίγος τον διαπέρασε, παρόλο που η ατμόσφαιρα στο δωμάτιο ήταν φοβερά ζεστή, ίσωσε το κορμί του και κοίταξε το ρολόι. Ήταν δώδεκα παρά είκοσι. Έβαλε το κουτί στη θέση του, έκλεισε το μυστικό ερμάρι και πήγε στην κρεβατοκάμαρά του.

Καθώς τα μεσάνυχτα ηχούσαν με μπρούντζινους ήχους μες στο σκοτάδι, ο Ντόριαν Γκρέη ντυμένος συνηθισμένα και μ' ένα κασκόλ τυλιγμένο γύρω στο λαιμό του, γλίστρησε αθόρυβα απ' το σπίτι. Στην Μποντ Στροητ βρήκε ένα μόνιππο με καλό άλογο. Το κάλεσε κι έδωσε χαμηλόφωνα τη διεύθυνση στον αμαξά.

Εκείνος κούνησε το κεφάλι του αρνητικά. «Είναι πολύ μακριά για μένα» μουρμούρισε.

«Σου δίνω μία λίρα» είπε ο Ντόριαν. «Θα πάρεις άλλη μία αν φτάσουμε γρήγορα».

«Εντάξει, κύριε» αποκρίθηκε ο οδηγός, «θα 'σαστε εκεί σε μια ώρα», και μόλις ο επιβάτης του μπήκε στην άμαξα, έστριψε το άλογό του και κατευθύνθηκε ολοταχώς προς το ποτάμι.

16

Μια κρύα βροχή άρχισε να πέφτει, και τα θολά φανάρια του δρόμου έμοιαζαν με φαντάσματα μες στην υγρή καταχνιά. Τα κέντρα έκλειναν, και σκοτεινές φιγούρες αντρών και γυναικών ήταν μαζεμένες παρέες παρέες γύρω απ' τις πόρτες τους. Από μερικά μπαρ ακούγονταν φριχτά γέλια. Σε άλλα οι μεθυσμένοι καβγάδιζαν και ούρλιαζαν.

Γερμένος στο κάθισμα του μόνιππου, με το καπέλο πεσμένο χαμηλά στο μέτωπο, ο Ντόριαν Γκρέη παρατηρούσε με μάτια άτονα την αθλιότητα και την ντροπή της μεγάλης πολιτείας, και κάθε τόσο μονολογούσε, επαναλαμβάνοντας τα λόγια που του είχε πει ο λόρδος Χένρυ την πρώτη μέρα της γνωριμίας τους: «Να θεραπεύεις την ψυχή μέσω των αισθήσεων, και τις αισθήσεις μέσω της ψυχής». Ναι, αυτό ήταν το μυστικό. Πολλές φορές είχε δοκιμάσει να το κάνει, και τώρα θα δοκίμαζε ξανά. Υπήρχαν καταγώγια όπου μπορούσε να καπνίσει όπιο και ν' αγοράσει τη λησμονιά, φριχτά καταγώγια όπου η ανάμνηση των παλιών αμαρτιών μπορούσε να σβήσει μες στην τρέλα αμαρτιών καινούριων.

Το φεγγάρι κρεμόταν χαμηλά στον ουρανό σαν κίτρινο κρανίο. Κάπου κάπου, ένα τεράστιο παραμορφωμένο σύννεφο άπλωνε ένα μακρύ χέρι και το έκρυβε. Τα φανάρια του γκαζιού άρχισαν ν' αραιώνουν και οι δρόμοι ήταν τώρα στενοί και σκοτεινοί. Κάποια στιγμή, ο αμαξάς έχασε το δρόμο του κι αναγκάστηκε να γυρίσει μισό μίλι πίσω. Το άλογο άχνιζε καθώς τσιλιβουτούσε στις λιμνούλες της βροχής. Τα πλαϊνά παράθυρα του μόνιππου είχαν θαμπώσει απ' την γκρίζα πηχτή ομίχλη.

«Να γιατρεύεις την ψυχή μέσω των αισθήσεων, και τις αισθήσεις μέσω της ψυχής!» Πώς ηχούσαν τα λόγια αυτά απ' αιτία του! Η ψυχή του σίγουρα υπέφερε από αρωστικά θινάιιμη.

Ήταν άραγε αλήθεια πως οι αισθήσεις θα μπορούσαν να τη γιαιτρέψουν; Είχε χυθεί αθώο αίμα. Τι θα μπορούσε να τον εξιλιώσει για την πράξη αυτή; Αχ! Δεν υπήρχε εξιλέωση· αν όμως η συγχώρεση ήταν αδύνατη, θα μπορούσε να βρει τη λησμονιά, και ήταν αποφασισμένος να λησμονήσει, να εξαφανίσει την ανάμνηση που τον κυνηγούσε, να τη συντριψει, όπως συντριβει κανείς την οχιά που τον τσίμπησε. Αλήθεια, τι δικαίωμα είχε ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ να του μιλήσει όπως του μίλησε; Ποιος τον είχε ορίσει κριτή για τις πράξεις των άλλων; Του είχε πει πράγματα φριχτά, φοβερά, πράγματα αβάσταχτα.

Το μόνιππο συνέχιζε κουρασμένο την πορεία του, και με κάθε βήμα έμοιαζε να προχωρά όλο και πιο αργά. Άνοιξε το παραθυράκι και φώναξε στον αμαξά να πάει πιο γρήγορα. Εκείνη η τρομακτική δίψα για όπιο είχε αρχίσει να τον τυραννάει. Το λαρύγγι του έκαιγε, και τα λεπτά του χέρια έσφιγγαν σπασμωδικά το ένα τ' άλλο. Χτύπησε το άλογο με το μπαστούνι του σαν τρελός. Ο αμαξάς γέλασε κι έβαλε το καμτσίκι του σε λειτουργία. Ο Ντόριαν του αποκρίθηκε μ' ένα γέλιο που έκανε τον αμαξά να σωπάσει.

Ο δρόμος έμοιαζε ατελείωτος και τα δρομάκια φάνταζαν σαν τον μαύρο ιστό μιας σερνάμενης αράχνης. Η μονοτονία ήταν τώρα αφόρητη, και καθώς η ομίχλη πυκνωνε, άρχισε να φοβάται.

Σε λίγο, πέρασαν μπροστά από κάτι έρημα τουβλάδικα. Η ομίχλη ήταν αραιότερη εκεί, και μπορούσε να διακρίνει τα καμίνια με το παράξενο σχήμα που θύμιζε μποτίλια, και τις πορτοκαλιές γλώσσες της φωτιάς που έβγαιναν από τα στόματά τους. Ένας σκύλος γάβγιζε καθώς περνούσαν, και πέρα μακριά στο σκοτάδι έκρωξε ένας μοναχικός γλάρος. Το άλογο σκόνταψε σ' ένα χαντάκι, το παράκαμψε κι άρχισε να καλπάζει.

Μετά από αρκετή ώρα, άφησαν το χωματόδρομο και οι οπλές του αλόγου άρχισαν και πάλι να κροταλίζουν πάνω στο σκληρό λιθόστρωτο.⁴² Τα περισσότερα παράθυρα ήταν σκοτεινά, πού και πού μόνο, σε κάποιο φωτισμένο παντζούρι διαγράφονταν φανταστικές σκιές. Τις παρατηρούσε με περιέργεια. Κινούνταν σαν τερατώδεις μαριονέτες και χειρονομούσαν σαν πλάσματα ζωντανά. Τις μισούσε. Στην καρδιά του σιγόβραζε μια υποχθόνια λύσσα. Καθώς έστριβαν σε μια γωνία, μια γυναίκα στρίγκλισε κάτι πίσω τους από μια ανοιχτή πόρτα και δυο άντρες

πήραν στο κατόπι το αμάξι κάπου εκατό μέτρα μακριά. Ο αμαξάς τούς χτύπησε με το καμτσίκι του.

Λένε ότι το πάθος σε κάνει να σκέφτεσαι κυκλικά. Και τα καταδαγκωμένα χείλη του Ντόριαν Γκρέη, με απαίσια επιμονή, σχημάτιζαν και ξανασχημάτιζαν εκείνες τις ύπουλες λέξεις που μιλούσαν για την ψυχή και τις αισθήσεις, ώσπου βρήκε σ' αυτές την πλήρη έκφραση της διάθεσής του, και δικαίωσε με την επιδοκιμασία του μυαλού πάθη που χωρίς αυτή τη δικαίωση θα εξακολουθούσαν να τον εξουσιάζουν. Από κύτταρο σε κύτταρο του εγκεφάλου του γλιστρούσε μία και μόνο σκέψη· και η άγρια επιθυμία να ζήσει, η πιο τρομερή απ' όλες τις ορέξεις του ανθρώπου, ξυπνούσε κι ερέθιζε κάθε ίνα και νεύρο του κορμιού του. Η ασχήμια, που κάποτε του ήταν μισητή γιατί έκανε τα πράγματα αληθινά, του ήταν τώρα αγαπητή για τον ίδιο ακριβώς λόγο. Η ασχήμια ήταν η μόνη πραγματικότητα. Οι άγριοι καβγάδες, το απηδιαστικό καταγώγιο, η ωμή βία της παρανομίας, αυτή καθαυτή η αθλιότητα του κλέφτη και του απόβλητου ήταν πιο ζωντανά μέσα στην έντονη πραγματικότητα των εντυπώσεων απ' όλες τις λεπτές κι ευγενικές μορφές της τέχνης και τις ονειρικές σκιές του τραγουδιού. Ήταν ακριβώς αυτό που χρειαζόταν για να κερδίσει τη λησμονιά. Σε τρεις μέρες θα ήταν ελεύθερος.

Ξαφνικά, ο αμαξάς σταμάτησε απότομα στην αρχή μιας σκοτεινής παρόδου. Πάνω από τις χαμηλές στέγες και τις μυτερές καμινάδες των σπιτιών υψώνονταν τα μαύρα κατάρτια πλοίων. Στεφάνια άσπρης ομίχλης κάλυπταν τα ναυπηγεία σαν φανταστικά πανιά καραβιών.

«Κάπου εδώ δεν είπατε, κύριε;» ρώτησε βραχνά μέσ' απ' το παραθυράκι ο αμαξάς.

Ο Ντόριαν ανακάθισε ξαφνιασμένος και κοίταξε γύρω. «Καλά είναι εδώ» αποκρίθηκε, και βγαίνοντας βιαστικά, έδωσε στον αμαξά την ιδιαίτερη αμοιβή που του είχε υποσχεθεί και προχώρησε γρήγορα προς την αποβάθρα. Δω κι εκεί ένα φανάρι φώτιζε την πρύμνη κάποιου τεράστιου εμπορικού πλοίου. Το φως λιχνιζόταν κι έσπαγε πάνω στις λιμνούλες της βροχής. Μια κόκκινη λάμψη έβγαινε από ένα ατμόπλοιο που ετοιμαζόταν να σαλπάρει και φόρτωνε κάρβουνο. Το γλιστερό πεζοδρόμιο έμοιαζε με υγρό αδιάβροχο.

Βάδιζε βιαστικά προς τ' αριστερά, ρίχνοντας κάθε τόσο μα-

τιές πίσω του για να δει αν τον ακολουθούσε κανείς. Σ' εφτά οχτώ λεπτά, έφτασε σ' ένα μικρό φτωχόσπιτο που ήταν στριμωγμένο ανάμεσα σε δυο στενές προσόψεις εργοστασίων. Ένα απ' τα πάνω παράθυρα το φώτιζε μια λάμπα. Σταμάτησε και χτύπησε την πόρτα συνθηματικά.

Σε λίγο, άκουσε βήματα στο διάδρομο και τον ήχο της αλυσίδας που έβγαζαν απ' το γάντζο της. Η πόρτα άνοιξε αθόρυβα και πέρασε μέσα δίχως να πει κουβέντα στη σκυφή παραμορφωμένη σιλουέτα που κρύφτηκε στη σκιά καθώς εκείνος περνούσε. Στο τέρμα του διαδρόμου κρεμόταν μια πράσινη κουρελιασμένη κουρτίνα που ανέμιση απ' το ρεύμα του αέρα που μπήκε μαζί του απ' το δρόμο. Την παραμέρισε και μπήκε σ' ένα μακρύ χαμηλοτάβανο δωμάτιο που έδειχνε ότι κάποτε στο παρελθόν υπήρξε αίθουσα χορού τρίτης κατηγορίας. Στους τοίχους ολόγυρα κρέμονταν λάμπες γκαζιού με δυνατές φλόγες, που φαινόταν παραμορφωμένες και θαμπές μες στους μυγοφτυσμένους καθρέφτες απέναντί τους. Οι λιγδιασμένοι ανακλαστές από αυλακωτό τενεκέ πίσω τους δημιουργούσαν τρεμάμενους δίσκους φωτός. Το πάτωμα ήταν σκεπασμένο με πριονίδι στο χρώμα της ώχρας, ποδοπατημένο δω κι εκεί τόσο, που είχε γίνει λάσπη, και λεκιασμένο από σκούρους κύκλους χυμένων ποτών. Μερικοί Μαλαίοι ήταν ζαρωμένοι γύρω από μια σόμπα με κάρβουνα κι έπαιζαν με κοκάλινα ζάρια, δείχνοντας τα λευκά τους δόντια καθώς φλυαρούσαν μεταξύ τους. Σε μια γωνιά, με το κεφάλι χωμένο στα μπράτσα του, ένας ναυτικός ήταν πεσμένος σ' ένα τραπέζι, και μπροστά στον φανταχτερό πάγκο του μπαρ που έπιανε ολόκληρη τη μια πλευρά του δωματίου, στέκονταν δυο εξαθλιωμένες γυναίκες και κοροΐδευαν ένα γέρο που τίναζε το μανίκι του πανωφοριού του με μια έκφραση αηδίας στο πρόσωπό του. «Νομίζει πως έχει κόκκινα μυρμήγκια πάνω του» γέλασε η μία, καθώς ο Ντόριαν περνούσε πλάι της. Ο άντρας την κοίταξε με τρόμο κι άρχισε να κλαψουρίζει.

Στην άλλη άκρη της αίθουσας υπήρχε μια σκαλίτσα που οδηγούσε σ' ένα σκοτεινό δωμάτιο. Καθώς ο Ντόριαν ανέβαινε βιαστικά τα τρία ετοιμόρροπα σκαλοπάτια, τον πήρε η βαριά μυρωδιά του όπιου. Πήρε μια βαθιά ανάσα και τα ρουθούνια του τρεμούλιασαν από ευχαρίστηση. Μόλις μπήκε, ένας νέος άντρας με ίσια ξανθά μαλλιά που έσκυβε πάνω από μια λάμπα για ν' ανά-

ψει τη λεπτή του πίπα, σήκωσε τα μάτια, τον κοίταξε και του έγνεψε διστακτικά.

«Εσύ εδώ, Άντριαν;» μουρμούρισε ο Ντόριαν.

«Πού αλλού να είμαι;» αποκρίθηκε άτονα ο άλλος. «Κανένας απ' τους φίλους δε μου μιλάει πια».

«Νόμιζα ότι είχες φύγει απ' την Αγγλία».

«Ο Ντάρλινγκτον δεν πρόκειται να κάνει τίποτα. Ο αδελφός μου πλήρωσε τελικά το χρέος. Ούτε ο Τζωρτζ μου μιλάει πια... Δε με νοιάζει» πρόσθεσε αναστενάζοντας. «Όσο έχει κανείς αυτό το πράμα, δεν χρειάζεται φίλους. Μου φαίνεται πως είχα υπερβολικά πολλούς φίλους».

Ο Ντόριαν έκανε μια γκριμάτσα, και κοίταξε ολόγυρα τα αλλόκοτα πλάσματα που κείτονταν στα κουρελιασμένα στρώματα σε στάσεις φανταστικές. Τα συσπασμένα άκρα, τα στόματα που έχασκαν, τα θαμπά μάτια με το απλανές βλέμμα τον μάγευαν. Ήξερε σε τι παράξενους ουρανούς υπέφεραν, και ποια σκοτεινή κόλαση τους μάθαινε το μυστικό μιας κανούριας χαράς. Η μοίρα τους ήταν καλύτερη από τη δική του. Εκείνος ήταν φυλακισμένος στις σκέψεις του. Οι αναμνήσεις, σαν μια φοιχτή αρρώστια, του κατέτρωγαν την ψυχή. Πότε πότε, του φαινόταν πως έβλεπε τα μάτια του Μπάτζιλ Χόλγουορντ να τον κοιτάζουν. Μα ένιωθε πως δεν μπορούσε να μείνει εκεί. Η παρουσία του Άντριαν Σίνγκλετον τον ενοχλούσε. Ήθελε να βρεθεί σ' ένα μέρος όπου κανένας δε θα τον ήξερε. Ήθελε να ξεφύγει απ' τον εαυτό του.

«Θα πάω στο άλλο μαγαζί» είπε μετά από μια μικρή παύση.

«Στην αποβάθρα;»

«Ναι».

«Εκείνη η τρελή σίγουρα θα είν' εκεί. Εδώ δεν τη βάζουνε μέσα πια».

Ο Ντόριαν ανασήκωσε τους ώμους. «Σιχάθηκα τις γυναίκες που μ' αγαπούν. Οι γυναίκες που με μισούν είναι πολύ πιο ενδιαφέρουσες. Εξάλλου, το πράμα εκεί είναι καλύτερο».

«Το ίδιο είναι».

«Εμένα μ' αρέσει περισσότερο εκείνο. Έλα να πιούμε κάτι. Έχω ανάγκη από ένα ποτό».

«Δε θέλω να πιω τίποτα» μουρμούρισε ο νέος.

«Δεν πειράζει».

Ο Άντριαν Σίνγκλετον σηκώθηκε αργά κι ακολούθησε τον

Ντόριαν στο μπαρ. Ένας μιγάς, με κουρελιασμένο σαρίκι και φθαρμένο πανωφόρι, τους χαιρέτησε μ' ένα αποκρουστικό χαμόγελο, σπρώχνοντας προς το μέρος τους ένα μπουκάλι μπράντι και δυο ποτήρια. Οι γυναίκες τούς πλησίασαν κι άρχισαν να φλυαρούν. Ο Ντόριαν τους γύρισε την πλάτη και κάτι είπε χαμηλόφωνα στον Άντριαν Σίνγκλετον.

Ένα στραβό χαμόγελο σαν μαλαισιακό μαχαίρι παραμόρφωσε την όψη της μιας γυναίκας. «Πολύ περήφανοι είμαστε απόψε» είπε κοροϊδευτικά.

«Για τ' όνομα του Θεού, μη μου μιλάς» φώναξε ο Ντόριαν, χτυπώντας το πόδι του στο πάτωμα. «Τι θέλεις; Λεφτά; Πάρε. Και μη μου ξαναμιλήσεις ποτέ».

Δυο κόκκινες σπίθες φλόγισαν για μια στιγμή τα θολά μάτια της γυναίκας κι αμέσως έσβησαν και τ' άφησαν θαμπά και γυάλινα. Τίναξε το κεφάλι της προς τα πίσω κι άρπαξε τα κέρματα απ' τον πάγκο με άπληστα δάχτυλα. Η συντρόφισσά της την κοίταξε φθονερά.

«Δεν έχει νόημα» αναστέναξε ο Άντριαν Σίνγκλετον. «Δε θέλω να γυρίσω πίσω. Είμαι πολύ ευτυχισμένος εδώ».

«Θα μου γράψεις αν χρειαστείς κάτι, εντάξει;» είπε ο Ντόριαν σε λίγο.

«Ίσως».

«Καληνύχτα, τότε».

«Καληνύχτα» αποκρίθηκε ο νέος, ανεβαίνοντας τα σκαλοπάτια και σκουπίζοντας το ξερό του στόμα μ' ένα μαντίλι.

Ο Ντόριαν προχώρησε προς την πόρτα με μια έκφραση πόνου στο πρόσωπό του. Καθώς παραμέριζε την κουρτίνα, ένα απαίσιο γέλιο ακούστηκε απ' τα βαμμένα χείλη της γυναίκας που είχε πάρει τα χρήματά του.

«Φεύγει το παιδί του διαβόλου!» φώναξε βραχνά, ενώ η φωνή της έσπαγε απ' το λόξιγκα.

«Καταραμένη!» της είπε. «Μη με λες έτσι!»

Εκείνη του έκανε μια περιφρονητική χειρονομία. «Προτιμάς να σε φωνάζουν Χαριτωμένο Πρίγκιπα, έτσι;» ούρλιαξε πίσω του.

Ο μισοκοιμισμένος ναυτικός πετάχτηκε πάνω ξαφνιασμένος κι έριξε γύρω ένα άγριο βλέμμα. Άκουσε το θόρυβο της πόρτας που έκλεινε. Όρμησε έξω λες και κυνηγούσε κάποιον.

Ο Ντόριαν Γκρέη προχωρούσε βιαστικά στην αποβάθρα μέ-

σα στο φιλόβροχο. Η συνάντησή του με τον Άντριαν Σίνγκλετον τον είχε συγκινήσει παράξενα, κι αναρωτιόταν αν η καταστροφή του νεαρού οφειλόταν πράγματι σ' αυτόν, όπως τόσο προσβλητικά και σκληρά του είχε πει ο Μπάτζιλ Χόλγουορντ. Δάγκωσε τα χείλη του, και για μερικά δευτερόλεπτα τα μάτια του πήραν μια θλιμμένη έκφραση. Αλλά, στο κάτω κάτω, τι τον ένοιαζε; Η ζωή μας είναι τόσο σύντομη, που δεν μπορούμε να φορτωθούμε και τα λάθη των άλλων στην πλάτη μας. Κάθε άνθρωπος ζει τη ζωή του και πληρώνει το τίμημα που του αναλογεί για τη ζωή που διαλέγει. Το κακό είναι μόνο ότι πληρώνει πολλές φορές για ένα και μόνο σφάλμα. Πραγματικά, στη ζωή μας πληρώνουμε και ξαναπληρώνουμε. Στις συναλλαγές της με τους ανθρώπους η μοίρα δεν κλείνει ποτέ τους λογαριασμούς της.

Υπάρχουν στιγμές, μας λένε οι ψυχολόγοι, που το πάθος για την αμαρτία, ή γι' αυτό που ο κόσμος αποκαλεί αμαρτία, κυριαρχεί τόσο πάνω σ' έναν άνθρωπο, που κάθε ίνα του κορμιού, όπως και κάθε κύτταρο του εγκεφάλου, μοιάζει με ένστικτο γεμάτο φοβερές παρορμήσεις. Άντρες και γυναίκες σε τέτοιες στιγμές χάνουν την ελευθερία της βούλησής τους. Προχωρούν προς το τρομερό τους τέλος σαν ανδρείκελα. Η δυνατότητα της επιλογής τους έχει αφαιρεθεί και η συνείδησή τους σκοτώνεται, μα κι αν ακόμα ζήσει, ζει μονάχα για να δώσει στην εξέγερση τη γοητεία της και στην ανυπακοή τη χάρη της. Γιατί όλα τα αμαρτήματα –οι θεολόγοι δεν κουράζονται ποτέ να μας το θυμίζουν– είναι αμαρτήματα ανυπακοής. Όταν εκείνο το υψηλό πνεύμα, το πρωινό άστρο του κακού, έπεσε από τον ουρανό, έπεσε γιατί εξεγέρθηκε.

Σκληρός, με τη σκέψη συγκεντρωμένη στο κακό, με το μυαλό κηλιδωμένο και την ψυχή διψασμένη για εξέγερση, ο Ντόριαν Γκρέη προχωρούσε βιαστικά, επιτάχυνε το βήμα του όλο και πιο πολύ, και στρίβοντας μέσα σε μια σκοτεινή στοά, που χρησιμοποιούσε συχνά για να κόβει δρόμο πηγαίνοντας στο κακόφημο καταγάγιο που ήταν ο προορισμός του και τώρα, ένιωσε να τον αρπάζουν από πίσω, και πριν προλάβει να αμυνθεί, βρέθηκε με την πλάτη κολλημένη στον τοίχο κι ένα κτηνώδες χέρι γύρω απ' το λαιμό του.

Πάλεψε με λύσσα για να σωθεί, και με μια τρομερή προσπάθεια κατάφερε να τραβήξει από πάνω του τα δάχτυλα που τον έσφιγγαν. Την ίδια στιγμή, άκουσε το κλικ ενός περιστρόφου, κι

είδε τη λάμψη της γυαλιστερής κάνης να σημαδεύει το κεφάλι του και τη σκοτεινή μορφή ενός κοντού γεροδεμένου άντρα να στέκεται μπροστά του.

«Τι θέλεις;» κατάφερε να πει λαχανιασμένος.

«Κάτσε ήσυχα» είπε ο άντρας. «Αν κουνηθείς, πυροβολώ».

«Είσαι τρελός. Τι σου έκανα;»

«Κατέστρεψες τη ζωή της Σίμπυλ Βέιν» του απάντησε, «και η Σίμπυλ Βέιν ήταν αδελφή μου. Αυτοκτόνησε. Το ξέρω. Εσύ φταις για το θάνατό της. Ορκίστηκα πως θα σε σκοτώνα. Χρόνια ολόκληρα σε ψάχνω. Δεν είχα κανένα στοιχείο, δεν ήξερα τίποτε για σένα. Οι δύο άνθρωποι που θα μπορούσαν να σε περιγράψουν, ήταν νεκροί. Δεν ήξερα τίποτ' άλλο εκτός απ' το χαϊδευτικό όνομα που σε φώναζε εκείνη. Απόψε το άκουσα τυχαία. Ζήτη συγχώρεση απ' το Θεό, γιατί απόψε θα πεθαίνεις».

Ο Ντόριαν Γκρέη ένιωσε να λιγοθυμάει απ' το φόβο του. «Δεν τη γνώρισα ποτέ» τραύλισε. «Ούτε καν τ' όνομά της δεν έχω ακούσει. Είσαι τρελός».

«Καλύτερα να εξομολογηθείς την αμαρτία σου, γιατί να μη λένε Τζέιμς Βέιν, απόψε θα πεθαίνεις». Η στιγμή ήταν τρομερή. Ο Ντόριαν δεν ήξερε τι να πει ή τι να κάνει. «Πέσε στα γόνατα!» γρύλισε ο άντρας. «Σου δίνω ένα λεπτό να κάνεις την προσευχή σου –ούτε δευτερόλεπτο παραπάνω. Σαλλάρω απόψε για την Ινδία, και πρέπει να τελειώνω. Ένα λεπτό σου δίνω μόνο».

Τα χέρια του Ντόριαν έπεσαν άτονα στα πλευρά του. Παραλυμένος απ' τον τρόμο, δεν ήξερε τι να κάνει. Ξαφνικά, μια τρελή ελπίδα πέρασε σαν αστραπή απ' το μυαλό του. «Σταμάτα!» φώναξε. «Πόσο καιρό έχει που πέθανε η αδελφή σου; Γρήγορα, πες μου!»

«Δεκαοχτώ χρόνια» είπε ο άντρας. «Γιατί με ρωτάς; Τι σημασία έχουν τα χρόνια;»

«Δεκαοχτώ χρόνια» γέλασε ο Ντόριαν Γκρέη, μ' έναν τόνο θριάμβου στη φωνή του. «Δεκαοχτώ χρόνια! Πήγαινε με κάτω απ' τη λάμπα και δες το πρόσωπό μου».

Ο Τζέιμς Βέιν δίστασε για μια στιγμή, μην καταλαβαίνοντας τι ήθελε ο Ντόριαν να του πει. Έπειτα τον άρπαξε και τον τράβηξε έξω απ' τη στοά.

Όσο αχνό και τρεμάμενο κι αν ήταν το φως της λάμπας που τη χτυπούσε ο άνεμος, έφτανε για να του δείξει το φοβερό λάθος που, ως φαίνεται, είχε κάνει, γιατί το πρόσωπο του άντρα που

ήθελε να σκοτώσει είχε όλο το σφρίγος της εφηβείας, όλη την ακηλίδωτη αγνότητα της νιότης. Έδειχνε λίγο μεγαλύτερος από έναν έφηβο είκοσι χρόνων, ελάχιστα μεγαλύτερος ή στην ίδια ηλικία που είχε η αδελφή του όταν χώρισαν πριν από τόσα χρόνια. Ήταν φανερό πως δεν ήταν αυτός ο άνθρωπος που της είχε καταστρέψει τη ζωή.

Τον άφησε κι έκανε λίγο πίσω. «Θεέ μου! Θεέ μου!» φώναξε, «κι εγώ θα σε σκοτώνα!»

Ο Ντόριαν Γκρέη πήρε μια βαθιά ανάσα. «Παραλίγο να κάνεις ένα φοβερό έγκλημα, άνθρωπέ μου» είπε, κοιτάζοντάς τον αυστηρά. «Αυτό πρέπει να σου γίνει μάθημα και να μην ξαναπαρείς την εκδίκηση με τα χέρια σου».

«Συγχωρήστε με, κύριε» μουρμούρισε ο Τζέιμς Βέιν. «Γελάστηκα. Μια λέξη που άκουσα τυχαία σ' εκείνο το καταραμένο καταγώγιο μ' έστειλε σε λάθος άνθρωπο».

«Καλά θα κάνεις να πας στο σπίτι σου και να κρύψεις αυτό το πιστόλι, αλλιώς θα 'χεις μπλεξίματα» είπε ο Ντόριαν Γκρέη, έκανε μεταβολή και κατηφόρισε αργά το δρόμο.

Ο Τζέιμς Βέιν έμεινε στο πεζοδρόμιο κοκαλωμένος απ' τη φρίκη. Έτρεμε ολόκληρος. Σε λίγο, μια μαύρη σκιά που περπατούσε αργά δίπλα στον υγρό τοίχο βγήκε στο φως και τον πλησίασε αθόρυβα. Ένιωσε ένα χέρι ν' ακουμπάει στο μπράτσο του κι έστρεψε ξαφνιασμένος το κεφάλι του. Ήταν μια από τις δυο γυναίκες που έπιναν στο μπαρ.

«Γιατί δεν τον σκοτώσες;» σφύριξε, πλησιάζοντας το τσακισμένο της πρόσωπο στο δικό του. «Το ήξερα ότι τον είχες πάρει από πίσω όταν έφυγες τρέχοντας από του Ντάλυ. Ηλίθιε! Έπρεπε να τον σκοτώσεις. Έχει πολλά λεφτά και είναι πιο κακός κι από το σατανά».

«Δεν είναι ο άνθρωπος που γυρεύω» αποκρίθηκε εκείνος, «και δε θέλω τα λεφτά κανενός. Αυτό που θέλω είναι η ζωή ενός άντρα. Κι ο άντρας που θέλω να σκοτώσω πρέπει να 'ναι γύρω στα σαράντα τώρα. Αυτός εδώ είναι σχεδόν παιδί. Δόξα τω Θεώ, δεν έβαψα τα χέρια μου με το αίμα του».

Η γυναίκα γέλασε πικρά. «Σχεδόν παιδί!» γέλασε σαρκαστικά. «Για τ' όνομα του Θεού, άνθρωπέ μου, κοντεύουν δεκαοχτώ χρόνια από τότε που ο Χαριτωμένος Πρίγκιπας μ' έκανε αυτό που είμαι τώρα».

«Λες ψέματα!» φώναξε ο Τζέιμς Βέν.

Εκείνη σήκωσε το χέρι της προς τον ουρανό. «Ορκίζομαι στο Θεό πως λέω την αλήθεια» φώναξε.

«Ορκίζεσαι στο Θεό;»

«Να με χτυπήσει αστροπελέκι και να μου κόψει τη μιλιά. Είμαι ο χειρότερος απ' όσους έρχονται εδώ. Λένε ότι πούλησε την ψυχή του στο διάβολο για ένα ωραίο πρόσωπο. Πάνε δεκαοχτώ χρόνια που τον γνώρισα και σχεδόν δεν έχει αλλάξει από τότε. Εγώ όμως άλλαξα πολύ» πρόσθεσε, κοιτάζοντάς τον λοξά μ' ένα πολύξερο, αρρωστιάρικο βλέμμα.

«Τ' ορκίζεσαι;»

«Τ' ορκίζομαι» ακούστηκε σαν βραχνή ηχώ η απάντηση από το πλαδαρό της στόμα. «Μη με προδώσεις όμως» κλαψούρισε, «τον φοβάμαι. Δώσ' μου λίγα λεφτά για να κοιμηθώ κάπου το βράδυ».

Έφυγε από κοντά της με μια βρυσιά κι έτρεξε στη γωνιά του δρόμου, αλλά ο Ντόριαν Γκρέη είχε εξαφανιστεί. Όταν γύρισε να κοιτάξει πίσω, είχε εξαφανιστεί και η γυναίκα.

17

Μια βδομάδα αργότερα, ο Ντόριαν Γκρέη καθόταν στο θερμοκήπιο του Σέλμιτ Ρόγιαλ και μιλούσε με τη χαριτωμένη δούκισσα του Μόνμαουθ, που μαζί με τον άντρα της, έναν κουρασμένο εξηντάρη, συμπεριλαμβανόταν στην παρέα των φίλων που είχε προσκαλέσει στο εξοχικό του. Ήταν ώρα για το απογευματινό τσάι, και το απαλό φως της τεράστιας λάμπας με το δαντελένιο αμπαζούρ πάνω στο τραπέζι φώτιζε τη λεπτή πορσελάνη και τα σφυρήλατα ασημικά του σερβίτσιου· η δούκισσα σερβίριζε το τσάι. Τα λευκά της χέρια έπιαναν με λεπτότητα τα φλιτζάνια, και τα σαρκώδη κόκκινα χείλη της χαμογελούσαν με κάτι που της είχε ψιθυρίσει ο Ντόριαν. Ο λόρδος Χένρυ ήταν ξαπλωμένος σε μια ψάθινη πολυθρόνα με μεταξωτό κάλυμμα και τους κοιτούσε. Σ' ένα ντιβάνι στο χρώμα του ροδάκινου καθόταν η λαίδη Νάρμπορω κι έκανε πως ακούει το δούκα που της περιέγραφε το τελευταίο σκαθάρι της Βραζιλίας που είχε προσθέσει στη συλλογή του. Τρεις νεαροί με κομψά σμόκιν πρόσφεραν βουτήματα σε μερικές από τις κυρίες της συντροφιάς. Οι φιλοξενούμενοι ήταν δώδεκα, και την επόμενη μέρα θα κατέφταναν κι άλλοι.

«Τι συζητάτε εσείς οι δύο;» είπε ο λόρδος Χένρυ, πλησιάζοντας κι αφήνοντας το φλιτζάνι του στο τραπέζι. «Ελπίζω, Γκλάντνυς, ο Ντόριαν να σου μίλησε για το σχέδιό μου να ξαναβαφτίσω τα πάντα. Είναι μια υπέροχη ιδέα».

«Εγώ όμως δε θέλω να ξαναβαφτιστώ, Χάρυ» αποκρίθηκε η δούκισσα, κοιτάζοντάς τον με τα υπέροχα μάτια της. «Είμαι πολύ ικανοποιημένη με τ' όνομά μου, και είμαι σίγουρη πως και ο κύριος Γκρέη είναι ικανοποιημένος με το δικό του».

«Αγαπητή μου Γκλάντνυς, για τίποτα στον κόσμο δε θ' άλλαζα τα δικά σας ονόματα. Είναι και τα δύο τέλεια. Στο νου μου είχα κυρίως τα λουλούδια. Χτες έκοψα μια ορχιδέα για την

μπουτονιέρα μου. Ήταν ένα υπέροχο πραγματάκι όλο κηλίδες, κι ελκυστικό σαν τα επτά θάνασιμα αμαρτήματα. Σε μια στιγμή απερισκεψίας ρώτησα έναν κηπουρό πώς το λένε. Μου είπε πως είναι ένα πολύ καλό δείγμα Ροβινσωνιάνας, ή κάτι παρόμοιο εξίσου απαίσιο. Είναι μια θλιβερή αλήθεια, αλλά έχουμε χάσει την ικανότητα να δίνουμε όμορφα ονόματα στα πράγματα. Τα ονόματα είναι το παν. Δεν έχω ποτέ αντίρρηση για τις πράξεις. Η μοναδική μου αντίρρηση αφορά τις λέξεις. Αυτός είναι και ο λόγος που απεχθάνομαι τον χυδαίο ρεαλισμό στη λογοτεχνία. Τον άνθρωπο που λέει το φτυάρι φτυάρι, θα 'πρεπε να τον αναγκάσουν και να το χρησιμοποιήσει. Μόνο γι' αυτό είναι κατάλληλος».

«Εσένα τότε πώς έπρεπε να σε φωνάζουμε, Χάρυ;» ρώτησε εκείνη.

«Τ' όνομά του είναι Πρίγκιπας του Παράδοξου» είπε ο Ντόριαν.

«Τον αναγνωρίζω αμέσως» αναφώνησε η δούκισσα.

«Δε θέλω ούτε να τ' ακούω» γέλασε ο λόρδος Χένρυ, βουλιάζοντας σε μια πολυθρόνα. «Απ' τη συκοφαντία δεν ξεφεύγει κανείς! Αρνούμαι τον τίτλο».

«Οι βασιλείς δεν μπορούν να παραιτηθούν» του υπενθύμισαν δυο χαριτωμένα χείλη.

«Θέλεις λοιπόν να υπερασπιστώ το θρόνο μου;»

«Ναι».

«Λέω τις αυριανές αλήθειες».

«Προτιμώ τα λάθη τού σήμερα» απάντησε εκείνη.

«Με αποπλίζεις, Γκλάντυς» φώναξε εκείνος, συλλαμβάνοντας την πεισματώδη διάθεσή της.

«Σου παίρνω την ασπίδα, Χάρυ, όχι το ακόντιο».

«Ποτέ δεν κονταρομαχώ με την Ομορφιά» είπε εκείνος με μια αβρή κίνηση του χεριού.

«Αυτό είναι το λάθος σου, Χάρυ, πίστεψέ με. Δίνεις υπερβολική αξία στην ομορφιά».

«Πώς μπορείς να το λες αυτό; Παραδέχομαι πως πιστεύω ότι είναι καλύτερο να είσαι όμορφος παρά καλός. Απ' την άλλη μεριά όμως, πρώτος απ' όλους παραδέχομαι ότι είναι προτιμότερο να 'σαι καλός παρά άσχημος».

«Η ασχήμια είναι δηλαδή ένα απ' τα επτά θάνασιμα αμαρτή-

ματα;» φώναξε η δούκισσα. «Πού πάει τότε η παρομοίωσή σου με την ορχιδέα;»

«Η ασχήμια είναι μια από τις επτά θανάσιμες αρετές, Γκλάντυς. Εσύ, σαν καλή συντηρητική, δεν πρέπει να τις υποτιμάς. Η μπίρα, η Βίβλος και οι επτά θανάσιμες αρετές έκαναν την Αγγλία μας αυτό που είναι σήμερα».

«Δε σου αρέσει λοιπόν η χώρα σου;» ρώτησε εκείνη.

«Ζω σ' αυτήν».

«Για να μπορείς να την κριτικάρεις πιο εύκολα».

«Θα 'θελες να δεχτώ την ετυμηγορία της Ευρώπης, γι' αυτήν;» ρώτησε ο λόρδος Χένρυ.

«Τι λένε για μας;»

«Ότι ο Ταρτούφος⁴³ μετανάστευσε στην Αγγλία κι άνοιξε μαγαζί».

«Δικό σου είν' αυτό Χάρυ;»

«Σου το χαρίζω».

«Δε θα μπορούσα να το χρησιμοποιήσω. Παραείναι αληθινό».

«Δεν υπάρχει λόγος να φοβάσαι. Οι συμπατριώτες μας ποτέ δεν αναγνωρίζουν κάτι απ' την περιγραφή του».

«Είναι πρακτικοί άνθρωποι».

«Είναι περισσότερο πανούργοι παρά πρακτικοί. Όταν κάνουν τον ισολογισμό τους, ισοζυγίζουν την ηλιθιότητα με τον πλούτο, και τη διαφθορά με την υποκρισία».

«Κι όμως, έχουμε κάνει μεγάλα πράγματα».

«Τα μεγάλα πράγματα μας έχουν επιβληθεί, Γκλάντυς».

«Κουβαλήσαμε όμως το φορτίο τους».

«Μονάχα ως το χρηματιστήριο».

Η δούκισσα κούνησε το κεφάλι της. «Εγώ πιστεύω στη φυλή μας» φώναξε.

«Αντιπροσωπεύει την επιβίωση των φιλόδοξων».

«Έχει μέσα της την ανάπτυξη».

«Η παρακμή με γοητεύει περισσότερο».

«Και η τέχνη τι είναι;»

«Μια αρρώστια».

«Ο έρωτας;»

«Μια ψευδαίσθηση».

«Η θρησκεία;»

«Υποκατάστατο της πίστης, πολύ της μόδας».

«Είσαι σκεπτικιστής».

«Ποτέ! Ο σκεπτικισμός είναι η αρχή της πίστης».

«Τι είσαι, λοιπόν;»

«Ορίζω σημαίνει περιορίζω».

«Δώσε μου ένα μίτο».

«Ο μίτος της Αριάδνης σπάζει. Θα 'χανες το δρόμο σου στο λαβύρινθο».

«Με πηρεδεύεις. Ας μιλήσουμε για κανέναν άλλον».

«Ο οικοδεσπότης μας είναι υπέροχο θέμα. Πριν από πολλά χρόνια βαφτίστηκε Χαριτωμένος Πρίγκιπας».

«Αχ! Μη μου το θυμίζεις» φώναξε ο Ντόριαν Γκρέη.

«Ο οικοδεσπότης μας είναι μάλλον απαίσιος απόψε» είπε η δούκισσα κοκκινίζοντας. «Θα νομίζει ασφαλώς ότι ο Μόνμαουθ με παντρεύτηκε για αποκλειστικά επιστημονικούς λόγους, σαν το καλύτερο δείγμα μοντέρνας πεταλούδας που μπορούσε να βρει».

«Ελπίζω να μη σας τρυπάει με καρφίτσες, δούκισσα» γέλασε ο Ντόριαν.

«Α, αυτό το έχει αναλάβει η καμαριέρα μου, κύριε Γκρέη, όταν είναι θυμωμένη μαζί μου».

«Και για ποιο λόγο θυμώνει μαζί σας, δούκισσα;»

«Για τα πιο ασήμαντα πράγματα, κύριε Γκρέη, σας διαβεβαιώ. Συνήθως γιατί γυρίζω σπίτι στις εννιά παρά δέκα και της λέω ότι πρέπει να είμαι ντυμένη στις οχτώμισι».

«Τι παράλογο εκ μέρους της! Θα 'πρεπε να την απολύσετε».

«Δεν τολμώ, κύριε Γκρέη. Δεν τολμώ, γιατί μου φτιάχνει τα πιο υπέροχα καπέλα. Θυμάστε εκείνο που φορούσα στο γκάρντεν πάρτι της λαίδης Χίλστοουν; Δεν το θυμάστε, αλλά είναι πολύ ευγενικό που προσποιείστε ότι το θυμάστε. Ε, λοιπόν, αυτή το είχε φτιάξει, με το τίποτα. Όλα τα καλά καπέλα είναι φτιαγμένα με το τίποτα».

«Όπως και κάθε καλή φήμη, Γκλάντυς» τη διέκοψε ο λόρδος Χένρυ. «Κάθε εντύπωση που προκαλεί κανείς, του δημιουργεί κι έναν εχθρό. Για να είναι κανείς δημοφιλής, πρέπει να είναι μετριότητα».

«Αυτό δεν ισχύει για τις γυναίκες» είπε η δούκισσα κουνώντας το κεφάλι, «και οι γυναίκες κυβερνούν τον κόσμο. Σας διαβεβαιώ ότι δεν ανεχόμαστε τις μετριότητες. Εμείς οι γυναίκες,

όπως είπε κάποιος, αγαπάμε με τ' αυτιά μας, ενώ εσείς οι άντρες αγαπάτε με τα μάτια σας, αν ποτέ αγαπήσετε».

«Μου φαίνεται ότι δεν κάνουμε και τίποτ' άλλο» μουρμούρισε ο Ντόριαν.

«Α! Τότε δεν αγαπάτε ποτέ πραγματικά, κύριε Γκρέη» αποκρίθηκε η δούκισσα με προσποιητή θλίψη.

«Αγαπητή μου Γκλάντυς!» φώναξε ο λόρδος Χένρυ. «Πώς μπορείς να το λες αυτό; Το ρομάντζο ζει με την επανάληψη, και η επανάληψη μετατρέπει μια απλή όρεξη σε τέχνη. Άλλωστε, κάθε φορά που αγαπά κανείς είναι η μοναδική φορά που αγάπησε. Το γεγονός ότι τα αντικείμενα είναι διαφορετικά δεν αλλάζει τη μοναδικότητα του πάθους. Απλώς την επιτείνει. Στη ζωή μπορούμε να έχουμε μόνο μια μεγάλη εμπειρία, στην καλύτερη περίπτωση, και το μυστικό της ζωής είναι να ξαναζούμε αυτή την εμπειρία όσο πιο συχνά γίνεται».

«Ακόμα και όταν έχουμε πληγωθεί απ' αυτήν, Χάρυ;» ρώτησε η δούκισσα μετά από μια μικρή παύση.

«Ειδικά όταν έχουμε πληγωθεί απ' αυτήν» απάντησε ο λόρδος Χένρυ.

Η δούκισσα γύρισε και κοίταξε τον Ντόριαν Γκρέη με μια περίεργη έκφραση στα μάτια της. «Τι λέτε εσείς γι' αυτό, κύριε Γκρέη;» ρώτησε.

Ο Ντόριαν δίστασε για μια στιγμή. Ύστερα έγειρε πίσω το κεφάλι και γέλασε. «Πάντα συμφωνώ με τον Χάρυ, δούκισσα».

«Ακόμα κι όταν κάνει λάθος;»

«Ο Χάρυ δεν κάνει ποτέ λάθος, δούκισσα».

«Και η φιλοσοφία του σας κάνει ευτυχομένο;»

«Ποτέ δεν αναζήτησα την ευτυχία. Ποιος τη θέλει την ευτυχία; Αναζήτησα την απόλαυση».

«Και τη βρήκατε, κύριε Γκρέη;»

«Πολλές φορές. Πάρα πολλές φορές».

Η δούκισσα αναστέναξε. «Εγώ αναζητώ τη γαλήνη» είπε, «κι αν δεν πάω να ντυθώ, δε θα βρω καθόλου τη γαλήνη μου απόψε».

«Επιτρέψτε μου να σας φέρω μερικές ορχιδέες, δούκισσα» φώναξε ο Ντόριαν, ενώ σηκωνόταν ορμητικά και κατευθυνόταν στην άλλη άκρη του θερμοκηπίου.

«Φλερτάρεις ξεδιάντροπα μαζί του» είπε ο λόρδος Χένρυ

στην ξαδέλφη του. «Καλά θα κάνεις να προσέχεις. Είναι πάρα πολύ γοητευτικός».

«Αν δεν ήταν, δε θα γινόταν μάχη».

«Έλληνας με Έλληνα, δηλαδή;»

«Εγώ είμαι με τη μεριά των Τρώων. Πολέμησαν για μια γυναίκα».

«Και νικήθηκαν».

«Υπάρχουν και χειρότερα απ' την αιχμαλωσία» είπε εκείνη.

«Καλπάζεις αχαλίνωτα».

«Η ταχύτητα δίνει ζωή» ήταν η απάντησή της.

«Θα το γράψω στο ημερολόγιό μου απόψε».

«Τι πράγμα;»

«Ότι ένα παιδί που κήκε, αγαπάει τη φωτιά».

«Ούτε καν καψαλίστηκα. Τα φτερά μου είναι ανέγγιχτα».

«Τα φτερά σου τα χρησιμοποιείς για οτιδήποτε άλλο εκτός απ' το να πετάς».

«Το θάρρος έχει φύγει από τους άντρες κι έχει έρθει στις γυναίκες. Είναι μια νέα εμπειρία για μας».

«Έχεις μια αντιζήλο».

«Ποια;»

Εκείνος γέλασε. «Τη λαίδη Νάρμπορω» της ψιθύρισε. «Κυριολεκτικά τον λατρεύει».

«Με γεμίζεις αγωνία. Η γοητεία της αρχαιότητας είναι μοιραία για μας τους ρομαντικούς».

«Τους ρομαντικούς; Εσύ χρησιμοποιείς όλες τις μεθόδους της επιστήμης».

«Οι άντρες μάς μόρφωσαν».

«Αλλά δε σας εξήγησαν».

«Κάνε μια περιγραφή του φύλου μας» τον προκάλεσε.

«Είστε Σφίγγες χωρίς μυστικά».

Τον κοίταξε χαμογελώντας. «Πόσο αργεί ο κύριος Γκρέη!» είπε. «Ας πάμε να τον βοηθήσουμε. Δεν του είπα το χρώμα του φορέματός μου».

«Α! Πρέπει να ταιριάζεις το φόρεμά σου με τα λουλούδια του, Γλάντυς».

«Αυτό θα 'ταν πρόωρη παράδοση».

«Η ρομαντική τέχνη αρχίζει με την κορύφωση».

«Πρέπει να κρατήσω κι ένα δρόμο υποχώρησης».

«Όπως οι Πάρθοι;»

«Εκείνοι σώθηκαν καταφεύγοντας στην έρημο. Εγώ δε θα μπορούσα να το κάνω αυτό».

«Οι γυναίκες δεν έχουν πάντα το δικαίωμα της επιλογής» απάντησε εκείνος, αλλά δεν είχε προλάβει να τελειώσει τη φράση του, κι απ' το βάθος του θερμοκηπίου ακούστηκε ένα πνιγμένο βογκητό κι αμέσως μετά ένας δυνατός γδούπος. Πετάχτηκαν όλοι πάνω. Η δούκισσα έμεινε παγωμένη απ' τον τρόμο. Με τα μάτια γεμάτα φόβο ο λόρδος Χένρυ έτρεξε ανάμεσα στους φοίνικες και βρήκε τον Ντόριαν Γκρέη να κείτεται μπρούμυτα στα πλακάκια λιπόθυμος, σαν πεθαμένος.

Τον μετέφεραν αμέσως στο γαλάζιο σαλόνι και τον ξάπλωσαν σ' έναν καναπέ. Σε λίγο συνήλθε και κοίταξε γύρω του ζαλισμένος.

«Τι έγινε;» ρώτησε. «Α! Θυμάμαι. Είμαι ασφαλής εδώ, Χάρυ;» Άρχισε να τρέμει.

«Αγαπητέ μου Ντόριαν» αποκρίθηκε ο λόρδος Χένρυ, «απλώς λιποθύμησες. Αυτό είν' όλο. Πρέπει να 'σαι πολύ κουρασμένος. Καλύτερα να μην κατέβεις για το δείπνο. Θα σε αντικαταστήσω εγώ».

«Όχι, θα κατέβω» είπε εκείνος, προσπαθώντας με κόπο να σηκωθεί. «Προτιμώ να κατέβω. Δεν πρέπει να μείνω μόνος».

Πήγε στο δωμάτιό του και ντύθηκε. Στο τραπέζι η συμπεριφορά του φανέρωνε μιαν άγρια και αχαλίνωτη ευθυμία, αλλά πότε πότε ένα ρίγος τρόμου τον διαπερνούσε όταν θυμόταν πως, κολλημένο στο παράθυρο του θερμοκηπίου, σαν λευκό μαντίλι, είχε δει το πρόσωπο του Τζέημς Βέιν να τον παρακολουθεί.

18

Την επόμενη μέρα, δε βγήκε καθόλου από το σπίτι. Πέρασε την περισσότερη ώρα στο δωμάτιό του, άρρωστος σχεδόν από έναν άγριο τρόπο ότι θα πέθαινε, κι ωστόσο αδιάφορος για την ίδια τη ζωή. Η αίσθηση ότι κάποιος τον κυνηγούσε, τον έψαχνε και παρακολουθούσε κάθε του κίνηση, είχε αρχίσει να τον καταδυναστεύει. Μόλις οι κουρτίνες τρέμιζαν απ' τον αέρα, ανατριχίαζε. Τα νεκρά φύλλα που τα χτυπούσε ο άνεμος πάνω στα τζάμια, του φαίνονταν σαν τις σπαταλημένες αποφάσεις του και τις άγριες τύψεις που τον βασάνιζαν. Όταν έκλεινε τα μάτια, έβλεπε ξανά το πρόσωπο του ναυτικού να τον κοιτάζει μέσ' απ' το θαμπό τζάμι, κι ο τρόμος άπλωνε γι' άλλη μια φορά το χέρι του πάνω στην καρδιά του.

Ίσως όμως να ήταν η φαντασία του αυτή που είχε καλέσει την εκδίκηση από το σκοτεινό βασίλειο της νύχτας και του έφερνε μπροστά στα μάτια τις πιο φριχτές μορφές της τιμωρίας. Η πραγματική ζωή είναι ένα χάος, στη φαντασία όμως υπάρχει κάτι τρομερά λογικό. Η φαντασία είναι αυτή που στέλνει τη μεταμέλεια να κυνηγήσει σαν το σκυλί τα ίχνη της αμαρτίας. Η φαντασία είναι αυτή που σε κάθε έγκλημα φορτώνει και το βάρος των τρομερών συνεπειών του. Στον κοινό κόσμο των γεγονότων οι κακοί δεν τιμωρούνται, ούτε οι καλοί ανταμείβονται. Η επιτυχία προσφέρεται στους δυνατούς, και στους αδύναμους επιβάλλεται η αποτυχία. Αυτό είν' όλο. Εξάλλου, αν κάποιος ξένος κυκλοφορούσε γύρω από το σπίτι, θα τον έβλεπαν οι υπηρέτες ή οι φύλακες. Αν είχαν βρεθεί ίχνη βημάτων στα παρτέρια των λουλουδιών, οι κηπουροί θα το είχαν αναφέρει. Ναι, φαντασία του ήταν όλα. Ο αδελφός της Σίμπυλ Βέιν δεν είχε γυρίσει για να τον σκοτώσει. Είχε σαλπάρει με το καράβι του για να πνιγεί σε κάποια χειμωνιάτικη θάλασσα. Απ' αυτόν τουλάχιστον ήταν ασφα-

λής. Δεν ήξερε ποιος ήταν κι ούτε μπορούσε να το μάθει. Η μάσα της νιότης τον είχε σώσει.

Όμως αν ήταν όλα μια ψευδαίσθηση, τι τρομερή που ήταν η σκέψη ότι η συνείδηση μπορούσε να ξυπνήσει τέτοια φοβερά φαντάσματα, να τους δώσει μορφή ανθρώπινη και να τα κάνει να κινούνται μπροστά σου! Τι ζωή θα ήταν αυτή που θα ζούσε, αν μέρα και νύχτα οι σκιές του εγκλήματός του τον παρακολουθούσαν από σιωπηλές γωνιές και τον κοροΐδευαν μέσ' απ' τις κρυψώνες τους, ψιθύριζαν στ' αυτί του ενώ καθόταν στο τραπέζι του γλεντιού και τον ξυπνούσαν με τα παγωμένα τους δάχτυλα την ώρα που κοιμόταν! Μόλις η σκέψη αυτή τρύπωσε στο μυαλό του, χλόμιασε από τρόμο και του φάνηκε ξαφνικά πως ο αέρας είχε γίνει ψυχρότερος. Σε τι άγρια στιγμή τρέλας είχε σκοτώσει το φίλο του! Πόσο φρικαλέα ήταν η ανάμνηση και μόνο της σκηνής! Την ξανάβλεπε μπροστά του. Κάθε φριχτή λεπτομέρεια του ξανάβλεπε στο μυαλό πιο αποτρόπαιη παρά ποτέ. Μέσ' απ' τη μαύρη σπηλιά του χρόνου, τρομακτική και τυλιγμένη στα κόκκινα, πρόβαλε η εικόνα της αμαρτίας του. Όταν ο λόρδος Χένρυ μπήκε στο δωμάτιό του στις έξι η ώρα, τον βρήκε να κλαίει, όπως κλαίνε αυτοί που η καρδιά τους πάει να σπάσει.

Μόνο την τρίτη μέρα τόλμησε να βγει από το σπίτι. Υπήρχε κάτι στην καθαρή, αρωματισμένη με πεύκο ατμόσφαιρα του χειμωνιάτικου εκείνου πρωινού που του ξανάφερε την παλιά του χαρά και το πάθος για τη ζωή. Δεν ήταν όμως μόνο το φυσικό περιβάλλον που είχε προκαλέσει την αλλαγή. Η ίδια του η φύση είχε επαναστατήσει ενάντια στην υπερβολή της αγωνίας, που είχε προσπαθήσει να ακρωτηριάσει και να καταστρέψει την τελειότητα της ηρεμίας του. Με τους λεπτούς κι ευαίσθητους χαρακτήρες έτσι γίνεται πάντα. Τα δυνατά τους πάθη πρέπει να τους τσακίσουν ή να λυγίσουν. Ή σκοτώνουν τον άνθρωπο ή πεθαίνουν τα ίδια. Οι ρηχές λύπες και οι ρηχοί έρωτες επιβιώνουν. Οι μεγάλοι έρωτες και οι μεγάλες λύπες καταστρέφονται από την ίδια τους την ένταση. Είχε πείσει άλλωστε τον εαυτό του ότι είχε πέσει θύμα της τρομοκρατημένης του φαντασίας, και αντιμετώπιζε τώρα τους φόβους του με κάποιο οίκτο κι αρκετή περιφρόνηση.

Μετά το πρόγευμα, περπάτησε μια ώρα στον κήπο με τη δούκισσα, κι έπειτα διέσχισε το πάρκο με την άμαξα για να συνα-

ντήσει τη συντροφιά που είχε βγει για κυνήγι. Η τριζάτη πάχνη είχε πασπαλίσει το χορτάρι σαν αλάτι. Ο ουρανός έμοιαζε με ανεστραμμένο κύπελλο από γαλάζιο μέταλλο. Ένα λεπτό στρώμα πάγου σκέπαζε τις όχθες της καλαμόφυτης λίμνης.

Στην άκρη του πευκοδάσους το μάτι του πήρε τον Τζώφρεϋ Κλάουστον, τον αδελφό της δούκισσας, να πετάει απ' το όπλο του δυο άδεια φυσίγγια. Πήδησε απ' το αμάξι, είτε στον ιπποκόμο του να πάει τη φοράδα στο σπίτι, και προχώρησε να συναντήσει τον καλεσμένο του μέσ' απ' τις μαραμμένες φτέρες και τ' αγριόχορτα.

«Πώς πάει το κυνήγι, Τζώφρεϋ;» ρώτησε.

«Όχι πολύ καλά, Ντόριαν. Νομίζω ότι τα περισσότερα πουλιά έχουν φύγει απ' το δάσος. Ελπίζω να είναι καλύτερα μετά το γεύμα, όταν θα πάμε σ' άλλο μέρος».

Ο Ντόριαν περπατούσε αργά δίπλα του. Ο δροσερός, αρωματισμένος αέρας, τα καφετιά και κόκκινα φώτα που τρεμόσβηναν στο δάσος, οι βραχνές κραυγές των κυνηγών που ακούγονταν εδώ κι εκεί και οι δυνατοί πυροβολισμοί των όπλων που ακολουθούσαν, τον μάγευαν και τον πλημμύριζαν με μια υπέροχη αίσθηση ελευθερίας. Ένιωθε να τον κυριαρχεί η ανεμελιά της ευτυχίας, η τέλεια αδιαφορία της χαράς.

Ξαφνικά, μέσ' από κάποιο σύθαμνο, κάπου είκοσι μέτρα μακριά τους, πετάχτηκε ένας λαγός με όρθια τ' αυτιά, και τα πίσω πόδια τεντωμένα καθώς πηδούσε. Όρμησε να κρυφτεί σ' ένα σύδεντρο από σκλήθρες. Ο Σερ Τζώφρεϋ πήρε το όπλο του κι ετοιμάστηκε να πυροβολήσει, όμως η κίνηση του ζώου είχε τέτοια χάρη, που ο Ντόριαν Γκρέη ένωσε μια παράξενη γοητεία και φώναξε αμέσως: «Μην το χτυπάς, Τζώφρεϋ! Ας' το να ζήσει!»

«Τι ανοησίες, Ντόριαν!» γέλασε ο σύντροφός του, και την ώρα που ο λαγός πηδούσε μες στο σύδεντρο, πυροβόλησε. Ακούστηκαν δύο κραυγές, η κραυγή πόνου του χτυπημένου λαγού και η κραυγή αγωνίας ενός ανθρώπου, που ήταν ακόμη πιο τρομακτική.

«Θεέ μου! Χτύπησα ένα φύλακα!» φώναξε ο Σερ Τζώφρεϋ. «Τι ανόητος, να πάει να σταθεί μπροστά στα όπλα! Σταματήστε! Μην πυροβολείτε!» φώναξε όσο πιο δυνατά μπορούσε. «Κάποιος πληγώθηκε».

Ο αρχιεπιστάτης εμφανίστηκε τρέχοντας μ' ένα ραβδί στο

χέρι. «Πού, κύριε; Πού είναι;» φώναξε. Την ίδια στιγμή, όλοι οι πυροβολισμοί σταμάτησαν.

«Εδώ» αποκρίθηκε ο Σερ Τζώφρεϋ με θυμό, τρέχοντας προς το σύδεντρο. «Γιατί στην ευχή δεν κρατάς πίσω τους άντρες σου; Πάει το κυνήγι για σήμερα».

Ο Ντόριαν τους παρακολουθούσε καθώς έμπαιναν στις πυκνές σκλήθρες, παραμερίζοντας από μπροστά τους τα κλαριά που τους έφραζαν το δρόμο. Σε λίγα λεπτά, ξαναβγήκαν στο φως του ήλιου σέρνοντας πίσω τους ένα κορμί. Απομακρύνθηκε γεμάτος φρίκη. Του φάνηκε πως όπου κι αν πήγαινε, τον ακολουθούσε η κακοτυχία. Άκουσε τον Σερ Τζώφρεϋ να ρωτάει αν ο άνθρωπος ήταν νεκρός και την καταφατική απάντηση του φύλακα. Του φάνηκε ξαφνικά πως το δάσος είχε γεμίσει πρόσωπα. Ακουστήκε ένα ποδοβολητό από χιλιάδες πόδια κι ένα σιγανό βουητό από φωνές. Ένας μεγάλος φασιανός με χαλκόχρωμο στήθος πέταξε ανάμεσα στα κλαδιά πάνω απ' τα κεφάλια τους.

Σε λίγα λεπτά, που μέσα στην ταραχή του τού φάνηκαν σαν ατέλειωτες ώρες πόνου, ένωσε ένα χέρι ν' ακουμπά στον ώμο του. Σάστισε και γύρισε να δει.

«Ντόριαν» είπε ο λόρδος Χένρυ, «νομίζω πως είναι καλύτερα να τους πω ότι το κυνήγι τέλειωσε για σήμερα. Θα κάνει κακή εντύπωση αν συνεχίσουμε».

«Μακάρι να σταματούσε για πάντα, Χάρυ» αποκρίθηκε πικρά. «Όλη αυτή η ιστορία του κυνηγιού είναι απαίσια, απάνθρωπη. Ο άνθρωπος είναι...»

Δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει τη φράση του.

«Δυστυχώς, ναι» απάντησε ο λόρδος Χένρυ. «Τα σκάγια τον πήραν κατάστημα. Πρέπει να πέθανε σχεδόν αμέσως. Έλα, πάμε στο σπίτι».

Προχώρησαν πλάι πλάι κάπου πενήντα μέτρα προς τον μεγάλο δρόμο. Στην αρχή ήταν σιωπηλοί. Κάποια στιγμή, ο Ντόριαν κοίταξε το λόρδο Χένρυ και είπε μ' έναν βαρύ αναστεναγμό: «Είναι κακός οιωνός αυτός, Χάρυ, πολύ κακός οιωνός».

«Τι πράγμα;» ρώτησε ο λόρδος Χένρυ. «Α, το ατύχημα, εννοείς. Αγαπητέ μου, τι να γίνει; Ο ίδιος έφταιγε. Γιατί πήγε μπροστά στα ντουφέκια; Εξάλλου, εμείς δεν έχουμε καμιά σχέση. Για τον Τζώφρεϋ βέβαια η κατάσταση είναι μάλλον δύσκολη. Δεν είναι ωραίο ν' αλατίζεις με σκάγια τους φύλακες. Ο κόσμος θα λέ-

ει ότι είσαι πολύ κακός στο σημάδι. Κι ο Τζώφρεϋ δεν είναι καθόλου κακός· χτυπάει πάντα στο στόχο. Μα δεν έχει νόημα πια να το συζητάμε το θέμα».

Ο Ντόριαν κούνησε το κεφάλι του. «Είναι κακός οιωνός, Χάρυ. Νιώθω πως κάτι φοβερό θα συμβεί σε κάποιον από μας. Σ' εμένα, μάλλον» πρόσθεσε, περνώντας το χέρι πάνω απ' τα μάτια του, σαν να πονούσε.

Ο λόρδος γέλασε. «Το μοναδικό φοβερό πράγμα στον κόσμο είναι η επηϊ (πλήξη), Ντόριαν. Είναι η μοναδική αμαρτία για την οποία δεν υπάρχει συγχώρεση. Μα εμείς αποκλείεται να υποφέρουμε απ' αυτήν, εκτός κι αν οι φίλοι μας συνεχίσουν να μιλούν και στο δείπνο για το συμβάν. Πρέπει να τους πω ότι το θέμα αυτό είναι ταμπού. Όσο για τους οιωνούς που λες, δεν υπάρχουν. Η μοίρα δε μας στέλνει προάγγελους. Είναι πολύ σοφή ή πολύ σκληρή για να κάνει κάτι τέτοιο. Κι έπειτα, τι θα μπορούσε να σου συμβεί εσένα, Ντόριαν; Έχεις τα πάντα. Δεν υπάρχει άνθρωπος στον κόσμο που δε θα 'θελε ν' αλλάξει τη θέση του με τη δική σου».

«Δεν υπάρχει άνθρωπος στον κόσμο που δε θα 'θελα εγώ ν' αλλάξω τη ζωή του με τη δική μου, Χάρυ. Μη γελάς. Σου λέω την αλήθεια. Ο δύστηνος ο χωριάτης που μόλις πέθανε, βρίσκεται σε καλύτερη θέση από μένα. Δε με τρομάζει ο θάνατος. Αυτό που με τρομάζει είναι ο ερχομός του. Νιώθω τα τερατώδη φτερά του να σκίζουν το μολυβένιο αέρα που με τυλίγει. Θεέ μου! Δε βλέπεις κάποιον εκεί, πίσω απ' τα δέντρα, που με παρακολουθεί, που με περιμένει;»

Ο λόρδος Χένρυ κοίταξε προς τη μεριά που του έδειχνε το τρεμάμενο, γαντοφορεμένο χέρι. «Ναι» είπε χαμογελώντας. «Βλέπω τον κηπουρό που σε περιμένει. Φαντάζομαι ότι θέλει να σε ρωτήσει τι λουλούδια επιθυμείς για το τραπέζι απόψε. Τι παρόλογο νευρικός που είσαι, αγαπητέ μου! Πρέπει να πας να σε δει ο γιατρός μου όταν γυρίσουμε στην πόλη».

Ο Ντόριαν έβγαλε έναν αναστεναγμό ανακούφισης βλέποντας τον κηπουρό να τους πλησιάζει. Αυτός μόλις έφτασε κοντά τους, άγγιξε το καπέλο του, έριξε μια διστακτική ματιά στο λόρδο Χένρυ, κι ύστερα έβγαλε ένα γράμμα και το 'δωσε στον κύριό του. «Η υψηλότητά της μου είπε να περιμένω απάντηση» μουρμούρισε.

Ο Ντόριαν έβαλε το γράμμα στην τσέπη του. «Πες στην υψηλότητά της ότι έρχομαι» είπε ψυχρά. Ο κηπουρός έκανε μεταβολή και προχώρησε βιαστικά προς το σπίτι.

«Πόσο αρέσουν στις γυναίκες τα επικίνδυνα πράγματα!» γέλασε ο λόρδος Χένρυ. «Είναι ένα απ' τα προσόντα τους που θαυμάζω περισσότερο απ' όλα. Μια γυναίκα είναι πρόθυμη να φλερτάρει με τον οποιοδήποτε, αρκεί να έχει θεατές».

«Πόσο σου αρέσει να λες επικίνδυνα πράγματα, Χάρυ! Στη συγκεκριμένη περίπτωση όμως πέφτεις πολύ έξω. Η δούκισσα μου αρέσει πολύ, αλλά δεν την αγαπώ».

«Και η δούκισσα σ' αγαπάει πάρα πολύ κι ας μην της αρέσεις και τόσο, άρα ταιριάζετε υπέροχα».

«Κουτσομπολεύεις, Χάρυ, και ποτέ δεν υπάρχει βάση για οποιοδήποτε κουτσομπολιό!»

«Η βάση κάθε σκανδάλου είναι μια ανήθικη βεβαιότητα» είπε ο λόρδος Χένρυ, ανάβοντας ένα τσιγάρο.

«Αχ, Χάρυ, θα θυσιάζες τον καθένα για χάρη ενός αποφθέγματος».

«Ο κόσμος πηγαίνει στο βωμό της θυσίας με τη θέλησή του» ήταν η απάντηση.

«Μακάρι να μπορούσα ν' αγαπήσω» φώναξε ο Ντόριαν Γκρέη, μ' έναν βαθύ τόνο πάθους στη φωνή του.

«Φαίνεται όμως πως έχασα το πάθος και ξέχασα την επιθυμία. Είμαι υπερβολικά συγκεντρωμένος στον εαυτό μου. Η ίδια μου η προσωπικότητα μου έχει γίνει βάρος. Θέλω να δραπετεύσω, να φύγω μακριά, να ξεχάσω. Ήταν ανοησία μου να έρθω εδώ. Θα στείλω ένα τηλεγράφημα στον Χάρβεϋ να ετοιμάσει το γιωτ. Στο γιωτ είναι κανείς ασφαλής».

«Ασφαλής από τι, Ντόριαν; Κάτι σε στεναχωρεί. Γιατί δε μου λες τι τρέχει; Ξέρεις ότι θα σε βοηθούσα».

«Δεν μπορώ να σου πω, Χάρυ» αποκρίθηκε θλιμμένα. «Ίσως να 'ναι όλα στη φαντασία μου. Αυτό το ατύχημα με αναστάτωσε. Έχω ένα φριχτό προαίσθημα ότι κάτι ανάλογο θα μου συμβεί κι εμένα».

«Τι ανοησία!»

«Ελπίζω να είναι ανοησία, τι να κάνω, το νιώθω. Α! Νά και η δούκισσα, σαν Άρτεμη, ντυμένη πανέμορφα. Όπως βλέπετε, δούκισσα, επιστρέψαμε».

«Τα 'μαθα όλα, κύριε Γκρέη» απάντησε εκείνη. «Ο καημένος ο Τζώφρεϋ είναι φοβερά ταραγμένος. Κι όπως φαίνεται, εσείς τον παρακαλέσατε να μην πυροβολήσει το λαγό. Τι περιέργο!»

«Ναι, ήταν πολύ περιέργο. Δεν ξέρω τι μ' έκανε να το πω. Κάποια ξαφνική παρόρμηση, φαντάζομαι. Ήταν τόσο χαριτωμένο ζώακι. Λυπάμαι που σας μίλησαν για κείνο τον άτυχο. Είναι φριχτό».

«Είναι απλώς ενοχλητικό» τον διέκοψε ο λόρδος Χένρυ. «Δεν έχει την παραμικρή ψυχολογική αξία. Αν ο Τζώφρεϋ το 'χε κάνει επίτηδες, τι ενδιαφέρον που θα είχε! Θα 'θελα να γνωρίσω κάποιον που να 'χει κάνει έναν αληθινό φόνο».

«Τι απαίσιος που είσαι, Χάρυ!» φώναξε η δούκισσα. «Δε συμφωνείτε, κύριε Γκρέη; Χάρυ, ο κύριος Γκρέη δε νιώθει καλά. Θα λιποθυμήσει».

Ο Ντόριαν συνήλθε με κόπο και χαμογέλασε. «Δεν είναι τίποτα, δούκισσα» μουρμούρισε, «τα νεύρα μου έχουν τα χάλια τους. Αυτό είν' όλο. Μάλλον περπάτησα πολύ σήμερα το πρωί. Δεν άκουσα τι είπε ο Χάρυ. Ήταν πολύ κακό; Θα μου πείτε μιαν άλλη φορά. Νομίζω ότι πρέπει να πάω να ξαπλώσω. Ελπίζω να με συγχωρήσετε».

Είχαν φτάσει στη μεγάλη σκάλα που οδηγούσε από το θερμοκήπιο στη βεράντα. Καθώς η τζαμωτή πόρτα έκλεισε πίσω από τον Ντόριαν, ο λόρδος Χένρυ γύρισε και κοίταξε τη δούκισσα με τα νυσταγμένα μάτια. «Είσαι πολύ ερωτευμένη μαζί του;» ρώτησε.

Πέρασε ώρα ώσπου ν' απαντήσει. Στεκόταν και κοίταζε το τοπίο. «Μακάρι να 'ξερα» είπε στο τέλος.

Εκείνος κούνησε το κεφάλι του. «Η γνώση θα ήταν μοιραία. Η αβεβαιότητα είναι που μας γοητεύει. Η ομίχλη κάνει τα πράγματα υπέροχα».

«Μπορεί όμως να χάσεις το δρόμο σου».

«Όλοι οι δρόμοι καταλήγουν στο ίδιο σημείο, αγαπητή μου Γκλάντυς».

«Και ποιο είναι αυτό;»

«Η απογοήτευση».

«Αυτό ήταν το ντεμπούτο μου στη ζωή» αναστέναξε εκείνη.

«Σου ήρθε όμως με κορόνες και διάσημα».

«Τα 'χω βαρεθεί».

«Σου πάνε».

«Μόνο μπροστά σε κόσμο».

«Θα σου λείψουν αν τα χάσεις» είπε ο λόρδος Χένρυ.

«Δε θα χάσω ούτε ένα».

«Ο Μόνμαουθ έχει αυτιά».

«Οι γέροι είναι βαρήκοοι».

«Δε ζήλεψε ποτέ;»

«Μακάρι να 'χε ζηλέψει».

Ο λόρδος Χένρυ κοίταξε γύρω του, λες κι έψαχνε κάτι. «Τι ψάχνεις;» τον ρώτησε εκείνη.

«Το ξίφος σου» αποκρίθηκε. «Σου έπεσε».

Η δούκισσα γέλασε. «Έχω τη μάσκα».

«Ομορφαίνει τα μάτια σου» της είπε.

Εκείνη γέλασε ξανά. Τα δόντια της φάνηκαν σαν λευκοί σπόροι με φρούτο πορφυρό.

Επάνω, στο δωμάτιό του, ο Ντόριαν Γκρέη ήταν ξαπλωμένος σ' έναν καναπέ κι ο τρόμος φώλιαζε σε κάθε ίνα του κορμού του. Η ζωή είχε γίνει ξαφνικά γι' αυτόν ένα εφιαλτικό φορτίο που δεν άντεχε να σηκώνει. Ο φοβερός θάνατος του άτυχου φύλακα που σκοτώθηκε στο σύδεντρο σαν αγρίμι, του φαινόταν πως προεικόνιζε και τον δικό του θάνατο. Λίγο έλειψε να λιποθυμήσει όταν άκουσε τα λόγια που είπε τυχαία ο λόρδος Χένρυ κάνοντας ένα κυνικό αστείο.

Στις πέντε η ώρα, φώναξε τον υπηρέτη του και του έδωσε οδηγίες να ετοιμάσει τις βαλίτσες του, να τις στείλει στην πόλη με τη νυχτερινή ταχεία και να ειδοποιήσει να βρίσκεται το μόνιπο στην είσοδο στις οχτώμισι το βράδυ. Ήταν αποφασισμένος να μην κοιμηθεί άλλη νύχτα στο Σέλμπυ Ρόγιαλ. Το μέρος ήταν δυσοίωνα. Εκεί τριγυρνούσε ο θάνατος μέσα στο φως της μέρας. Το χορτάρι του δάσους είχε κηλιδωθεί με αίμα.

Ύστερα έγραψε ένα σημείωμα στο λόρδο Χένρυ, λέγοντάς του ότι πήγαινε στην πόλη για να συμβουλευτεί το γιατρό του, και παρακαλώντας τον να διασκεδάσει αυτός τους καλεσμένους του κατά τη διάρκεια της απουσίας του. Καθώς έβαζε το σημείωμα στο φάκελο, ακούστηκε ένας χτύπος στην πόρτα, και ο καμαριέρης του τον πληροφόρησε πως ήθελε να τον δει ο αρχιφύλακας. Συνοφρυώθηκε και δάγκωσε τα χείλη του. «Πες του να περάσει» μουρμούρισε, αφού δίστασε για λίγο.

Μόλις ο άνθρωπος μπήκε στο δωμάτιο, ο Ντόριαν έβγαλε το

βιβλιάριο των επιταγών του απ' το συρτάρι και το άνοιξε μπροστά του.

«Υποθέτω ότι ήρθες για κείνο το ατύχημα που συνέβη το πρωί, έτσι δεν είναι, Θόρντον;» είπε, παίρνοντας μια πένα.

«Μάλιστα, κύριε» είπε ο φύλακας.

«Ήταν παντρεμένος ο άτυχος που σκοτώθηκε; Είχε ανθρώπους που συντηρούσε;» ρώτησε ο Ντόριαν με βλέμμα βαριεστημένο. «Αν είναι έτσι, δε θα 'θελα να βρεθούν οι δικοί του σε ανάγκη και θα τους στείλω όποιο χρηματικό ποσό κρίνεις εσύ αναγκαίο».

«Δεν ξέρουμε ποιος είναι, κύριε. Γι' αυτό πήρα το θάρρος να σας ενοχλήσω».

«Δεν ξέρετε ποιος είναι;» ρώτησε άτονα ο Ντόριαν. «Τι θέλεις να πεις; Δεν ήταν ένας από τους άντρες σου;»

«Όχι, κύριε. Δεν τον έχω ξαναδεί. Μοιάζει με ναυτικό, κύριε».

Η πένα έπεσε απ' το χέρι του Ντόριαν Γκρέη κι ένωσε λες και η καρδιά του είχε σταματήσει να χτυπά. «Με ναυτικό;» φώναξε. «Είπες μοιάζει με ναυτικό;»

«Ναι, κύριε. Φαίνεται ότι κάποτε ήταν ναυτικός. Έχει τατουάζ και στα δυο του μπράτσα, κι όλα τα σχετικά».

«Δε βρέθηκε τίποτε πάνω του;» είπε ο Ντόριαν, σκύβοντας μπροστά και κοιτάζοντας το φύλακα με μάτια ταραγμένα. «Τίποτα που να φανερώνει την ταυτότητά του;»

«Λίγα χρώματα, κύριε -όχι πολλά, κι ένα εξάσφαιρο. Όνομα δε βρήκαμε πουθενά. Πρέπει να 'ταν τίμιος άνθρωπος, κύριε, λίγο χοντροκομμένος μόνο. Εμείς λέμε ότι ήταν ναυτικός».

Ο Ντόριαν σηκώθηκε απότομα. Μια τρομερή ελπίδα φτερούγισε μέσα του. Αρπάχτηκε απ' αυτήν σαν τρελός. «Πού είναι το πτώμα;» φώναξε. «Γρήγορα! Πρέπει να το δω αμέσως».

«Βρίσκεται σ' έναν άδειο στάβλο στο υποστατικό, κύριε. Οι άνθρωποι δε θέλουν νεκρούς στα σπίτια τους. Λένε ότι ένα πτώμα φέρνει γρουσουζιά».

«Στο υποστατικό! Πήγαινε αμέσως εκεί και θα 'ρθω κι εγώ. Πες σ' έναν ιπποκόμο να φέρει το άλογό μου. Όχι, άσε. Θα πάω μόνος μου στους στάβλους. Ας μη χάνουμε χρόνο».

Σε λιγότερο από ένα τέταρτο της ώρας, ο Ντόριαν Γκρέη κάλπαζε στη δημοσιά όσο πιο γρήγορα μπορούσε. Τα δέντρα έμοιαζε να χάνονται πίσω του σε μια φασματική παρέλαση και

τρελές σκιές έπεφταν μπροστά στα πόδια του αλόγου του που έτρεχαν μανιασμένα. Κάποια στιγμή, η φοράδα σταμάτησε απότομα μπροστά σ' έναν άσπρο στύλο και παρά λίγο να ρίξει κάτω τον αναβάτη της. Τη χτύπησε στο λαιμό με το καμτσίκι του. Ξανάρχισε να σκίζει σαν βέλος τον αέρα του δειλινού. Οι πέτρες τινάζονταν δω κι εκεί κάτω απ' τις σπλές της.

Επιτέλους, έφτασε στο υποστατικό. Δύο άντρες χάζευαν στην αυλή. Πήδηξε απ' τη σέλα και πέταξε τα χαλινάρια στον έναν απ' αυτούς. Στον τελευταίο στάβλο τρεμόπαιζε ένα φως. Κάτι του έλεγε πως το πτώμα ήταν εκεί. Πήγε βιαστικά στην πόρτα κι έβαλε το χέρι του στο μάνταλο.

Εκεί σταμάτησε για μια στιγμή, νιώθοντας πως βρίσκεται μπροστά σε μια ανακάλυψη που ή θα του έσωζε τη ζωή ή θα την κατέστρεφε. Άνοιξε απότομα την πόρτα και μπήκε.

Πάνω σ' ένα σωρό σακιά σε μια γωνιά ήταν ξαπλωμένο το πτώμα ενός άντρα που φορούσε ένα τραχύ πουκάμισο και μπλε παντελόνι. Είχαν σκεπάσει το πρόσωπό του μ' ένα βρώμικο μαντίλι. Ένα χοντρό κερί, μπηγμένο σε μια μποτίλια, έκαιγε αδύναμα πλάι του.

Ο Ντόριαν Γκρέη ανατρίχιασε. Ένωθε ότι δεν μπορούσε να σηκώσει ο ίδιος το μαντίλι και φώναξε έναν υπηρέτη του υποστατικού.

«Βγάλε αυτό πράμα απ' το πρόσωπό του. Θέλω να το δω» είπε, και στηρίχτηκε στην πόρτα.

Όταν ο υπηρέτης πήρε το μαντίλι, έκανε ένα βήμα μπροστά. Μια κραυγή χαράς ξέφυγε απ' τα χείλη του. Ο άντρας που είχε σκοτωθεί στο σύδεντρο ήταν ο Τζέιμς Βέιν.

Στάθηκε εκεί μερικά λεπτά κοιτάζοντας το πτώμα. Καθώς γύριζε με το άλογο στο σπίτι, τα μάτια του ήταν γεμάτα δάκρυα, γιατί ήξερε πως είχε σωθεί.

19

«Δεν υπάρχει λόγος να μου λες ότι από δω και πέρα θα είσαι καλός» φώναξε ο λόρδος Χένρυ, βουτώντας τα λευκά του δάχτυλα σ' ένα μπρούντζινο τάσι με ροδόνερο. «Είσαι τέλειος. Σε παρακαλώ, μην αλλάξεις».

Ο Ντόριαν Γκρέη κούνησε το κεφάλι του. «Όχι, Χάρυ, έχω κάνει πολλά φοβερά πράγματα στη ζωή μου. Δεν πρόκειται να κάνω άλλα. Άρχισα τις καλές μου πράξεις από χτες».

«Πού ήσουν χτες;»

«Στην εξοχή, Χάρυ. Έμεινα μόνος μου σ' ένα μικρό πανδοχείο».

«Αγαπητό μου παιδί» είπε ο λόρδος Χένρυ χαμογελώντας, «όλοι μπορούν να είναι καλοί στην εξοχή. Δεν υπάρχουν πειρασμοί εκεί. Γι' αυτόν το λόγο άλλωστε οι άνθρωποι που ζουν έξω απ' την πόλη είναι εντελώς απολίτιστοι. Ο πολιτισμός δεν κατακτιέται καθόλου εύκολα. Υπάρχουν μόνο δύο τρόποι για να φτάσουμε ως εκεί. Ο ένας είναι με την καλλιέργεια κι ο άλλος με τη διαφθορά. Οι άνθρωποι της υπαίθρου δεν έχουν τη δυνατότητα ούτε για το ένα ούτε για το άλλο, κι έτσι αποτελματώνονται».

«Καλλιέργεια και διαφθορά» επανέλαβε σαν ηχώ ο Ντόριαν. «Τα γνώρισα και τα δυο. Τώρα μου φαίνεται φοβερό που πάνε πάντα μαζί. Γιατί έχω ένα καινούριο ιδανικό, Χάρυ. Θ' αλλάξω. Νομίζω ότι έχω αλλάξει κιόλας».

«Δε μου 'πες ακόμη ποια ήταν η καλή σου πράξη. Ή μήπως έκανες περισσότερες από μία;» ρώτησε ο σύντροφός του, βάζοντας στο πιάτο του μια μικρή κόκκινη πυραμίδα φράουλες, που τις πασπάλισε με άσπρη ζάχαρη από ένα τρυπητό κουταλάκι σε σχήμα αχιβάδας.

«Σ' εσένα μπορώ να το πω, Χάρυ. Σε κανέναν άλλον δε θα μπορούσα να διηγηθώ αυτή την ιστορία. Λυπήθηκα μια κοπέλα

και δεν την κατέστρεψα. Ακούγεται πολύ ματαιόδοξο, καταλαβαίνεις όμως τι θέλω να πω. Ήταν πολύ όμορφη κι έμοιαζε καταπληκτικά με τη Σίμπυλ Βέιν. Νομίζω ότι αυτό ήταν που με τράβηξε κοντά της στην αρχή. Τη θυμάσαι τη Σίμπυλ; Πόσο μακρινός μου φαίνεται ο έρωτάς μου γι' αυτήν! Ας είναι. Η Χέτυ δεν ήταν της τάξης μας, φυσικά. Ήταν ένα απλό κορίτσι του χωριού. Αλλά την αγάπησα αληθινά. Είμαι εντελώς σίγουρος πως την αγάπησα. Όλο αυτό τον υπέροχο Μάιο που πέρασε, πήγαινα και την έβλεπα δυο τρεις φορές τη βδομάδα. Χτες με συνάντησε σ' έναν μικρό οπωρώνα. Τα άνθη της μηλιάς έπεφταν πάνω στα μαλλιά της κι εκείνη γελούσε, όλο γελούσε. Θα φεύγαμε μαζί σήμερα το πρωί, το χάραμα. Ξαφνικά, αποφάσισα να φύγω μόνος μου και να την αφήσω αγνή σαν μπουμπουκι όπως τη βρήκα».

«Υποθέτω πως το αίσθημα αυτό ήταν τόσο καινούριο για σένα, που σου 'φερε ρίγη αληθινής απόλαυσης, Ντόριαν» τον διέκοψε ο λόρδος Χένρυ. «Μπορώ όμως να σου πω τη συνέχεια του ειδυλλίου σου. Της έδωσες καλές συμβουλές και της ράγισες την καρδιά. Αυτή ήταν η αρχή της αναμόρφωσής σου».

«Χάρυ, είσαι φριχτός! Δεν πρέπει να λες αυτά τα απαίσια πράγματα. Η καρδιά της Χέτυ δε ράγισε. Φυσικά έκλαψε, στενοχωρήθηκε, κι όλα αυτά. Μα δεν τη βαραίνει η ατίμωση. Μπορεί να ζήσει σαν την Περντίτα, μες στις μέντες και τα χρυσάνθεμα του κήπου της».

«Και να θρηνεί για τον άπιστο Φλοριζέλ» είπε ο λόρδος Χένρυ γελώντας, ενώ ξάπλωνε αναπαυτικά στην καρέκλα του. «Αγαπητέ μου Ντόριαν, έχεις τις πιο παράξενες εφηβικές παρορμήσεις. Πιστεύεις ότι αυτή η κοπέλα μπορεί τώρα πια να μείνει ικανοποιημένη μ' έναν άνθρωπο της τάξης της; Φαντάζομαι ότι κάποια μέρα θα παντρευτεί έναν άξεστο καροτσέρη ή κάναν χαμογελαστό ζευγολάτη. Ε, λοιπόν, το γεγονός ότι γνώρισε εσένα και σ' αγάπησε, θα την κάνει να περιφρονεί τον άντρα της και να είναι δυστυχημένη. Από ηθική άποψη, δεν εκτιμώ και πολύ τη μεγάλη σου αυταπάρα. Ακόμη και σαν αρχή, είναι πολύ φτωχή. Κι ύστερα, πού το ξέρεις ότι η Χέτυ αυτή τη στιγμή δεν πλέει σε κάποια αστροφατίστη λιμνούλα, με όμορφα νούφαρα τριγύρω της, σαν την Οφηλία;»

«Είσαι ανυπόφορος, Χάρυ! Κοροϊδεύεις τα πάντα κι ύστερα μιλάς για φοβερές τραγωδίες που μπορεί να 'χουν συμβεί. Με

κάνεις να μετανιώνω που σου μίλησα. Δε με νοιάζει τι άλλο θα μου πεις. Ξέρω ότι είχα δίκιο να κάνω αυτό που έκανα. Καημένη Χέ-τυ! Καθώς περνούσα με το άλογο μου απ' το αγρόκτημα σήμερα το πρωί, είδα το λευκό της προσωπάκι στο παράθυρο, σαν ένα κλαδάκι γιασεμί. Ας μη μιλήσουμε άλλο γι' αυτό το θέμα, και μην προσπαθείς να με πείσεις ότι η πρώτη καλή πράξη που έκανα μετά από τόσα χρόνια, το πρώτο μικρό δείγμα αυτοθυσίας που γεννήθηκε ποτέ μέσα μου, είναι στην πραγματικότητα μια αμαρτία. Θέλω να είμαι καλύτερος. Θα γίνω καλύτερος. Πες μου κάτι για σένα. Τι γίνεται στην πόλη; Έχω μέρες να πάω στη λέσχη».

«Ο κόσμος κουβεντιάζει ακόμα την εξαφάνιση του καημένου του Μπάτζιλ».

«Φανταζόμουν ότι θα 'χαν βαρεθεί πια να κουβεντιάζουν γι' αυτό το θέμα» είπε ο Ντόριαν, βάζοντας στο ποτήρι του λίγο κρασί και σουφρώνοντας ελαφρά τα φρύδια.

«Αγαπητό μου παιδί, έξι βδομάδες μονάχα το συζητούν, και το βρετανικό κοινό παθαίνει πνευματική υπερχόπωση αν του προκύψουν θέματα συζήτησης περισσότερα από ένα στους τρεις μήνες. Τελευταία, βέβαια, οι συμπολίτες μας στάθηκαν πολύ τυχεροί. Είχαν θέματα όπως το δικό μου διαζύγιο και την αυτοκτονία του Άλαν Κάμπελ. Τώρα έχουν τη μυστηριώδη εξαφάνιση ενός καλλιτέχνη. Η Σκότλαντ Γουαρντ επιμένει ότι ο άνθρωπος με το γκριζό πανωφόρι που έφυγε για το Παρίσι στις εννιά Νοεμβρίου με το τρένο των δώδεκα ήταν ο καημένος ο Μπάτζιλ, ενώ η γαλλική αστυνομία δηλώνει ότι ο Μπάτζιλ δεν έφτασε ποτέ στο Παρίσι. Υποθέτω ότι σε δυο βδομάδες θα μας πουν ότι κάποιον τον είδαν στο Σαν Φραντσίσκο. Είναι πολύ περιέργο, αλλά για όποιον εξαφανίζεται, λένε ότι τον είδαν στο Σαν Φραντσίσκο. Πρέπει να είναι μια υπέροχη πόλη και να έχει όλα τα θέλητρα του άλλου κόσμου».

«Τι λες να συνέβη στον Μπάτζιλ;» ρώτησε ο Ντόριαν, σηκώνοντας στο φως το ποτήρι του με το κρασί της Βουργουνδίας, και απορώντας που ήταν σε θέση να συζητά το θέμα τόσο ψύχραιμα.

«Δεν έχω την παραμικρή ιδέα. Αν ο Μπάτζιλ αποφάσισε να εξαφανιστεί από προσώπου γης, δεν είναι δική μου δουλειά. Αν είναι νεκρός, δε θέλω να τον σκέφτομαι. Ο θάνατος είναι το μόνο πράγμα που με τρομάζει. Τον μισώ».

«Γιατί;» ρώτησε κουρασμένα ο Ντόριαν.

«Γιατί;» είπε ο λόρδος Χένρυ, περνώντας κάτω απ' τα ρουθούνια του το επίχρυσο πλέγμα ενός ανοιχτού μυροδοχείου, «στις μέρες μας μπορεί κανείς να τα αντέξει όλα εκτός απ' αυτό. Ο θάνατος και η χυδαιότητα είναι τα μοναδικά πράγματα του δέκατου ένατου αιώνα που δεν μπορεί κανείς να εξηγήσει. Ας πιούμε τον καφέ μας στο δωμάτιο της μουσικής, Ντόριαν. Πρέπει να μου παίξεις λίγο Σοπέν. Ο άντρας που μαζί του το 'σκασε η γυναίκα μου έπαιξε εξαίσια Σοπέν. Καημένη Βικτώρια! Τη συμπαθούσα πολύ. Το σπίτι είναι έρημο χωρίς αυτήν. Φυσικά, η έγγαμη ζωή είναι απλώς μια συνήθεια, και μάλιστα μια κακή συνήθεια. Ωστόσο, πάντα στενοχωριόμαστε όταν χάνουμε τις συνήθειές μας, ακόμη και τις χειρότερες. Ίσως μάλιστα η απώλεια αυτών των τελευταίων να είναι και πιο οδυνηρή για μας. Αποτελούν τόσο σημαντικό κομμάτι της προσωπικότητάς μας».

Ο Ντόριαν δεν είπε τίποτα. Σηκώθηκε από το τραπέζι, και περνώντας στο διπλανό δωμάτιο, κάθισε στο πιάνο κι άφησε τα δάχτυλά του να ταξιδεύουν στα ασπρόμαυρα φιλντισένια πλήκτρα. Μόλις ήρθε ο καφές, σταμάτησε να παίζει, και κοιτάζοντας το λόρδο Χένρυ, είπε: «Χάρη, σου πέρασε ποτέ η ιδέα ότι ο Μπάτζιλ δολοφονήθηκε;»

Ο λόρδος Χένρυ χασμουρήθηκε. «Ο Μπάτζιλ ήταν πολύ δημοφιλής, και φορούσε πάντα ρολόι Γουότερμπερ.⁴⁴ Γιατί να τον δολοφονήσουν; Δεν ήταν αρκετά έξυπνος για να έχει εχθρούς. Φυσικά, ήταν μια υπέροχη ζωγραφική ιδιοφυΐα. Αλλά μπορεί κανείς να ζωγραφίζει σαν τον Βελάσκεθ και στην προσωπική του ζωή να είναι ασύλληπτα βαρετός. Ο Μπάτζιλ ήταν όντως πολύ βαρετός. Μόνο μια φορά μού κίνησε το ενδιαφέρον, πριν από χρόνια, όταν μου είπε ότι σε λάτρευε παράφορα κι ότι ήσουν το σημαντικότερο κίνητρο της τέχνης του».

«Τον συμπαθούσα πολύ τον Μπάτζιλ» είπε ο Ντόριαν, μ' έναν τόνο θλίψης στη φωνή του. «Ο κόσμος όμως δε λέει ότι μπορεί να δολοφονήθηκε;»

«Ω, μερικές εφημερίδες κάνουν κάτι τέτοιους υπαινιγμούς. Εμένα δε μου φαίνεται καθόλου πιθανό. Ξέρω ότι υπάρχουν φοβερά μέρη στο Παρίσι, αλλά ο Μπάτζιλ δεν ήταν άνθρωπος που θα πήγαινε εκεί. Δεν είχε καμιά περιέργεια. Αυτό ήταν το κυριότερο ελάττωμά του».

«Τι θα 'λεγες, Χάρη, αν σου ομολογούσα πως εγώ δολοφό-

νησα τον Μπάζιλ;» είπε ο Ντόριαν. Τελειώνοντας τη φράση του, κοίταξε επίμονα το συνομιλητή του στα μάτια.

«Θα 'λεγα, αγαπητέ μου, ότι πας να παραστήσεις κάτι που δε σου ταιριάζει. Κάθε έγκλημα είναι χυδαίο, όπως και κάθε χυδαίότητα είναι έγκλημα. Δεν το 'χεις μέσα σου, Ντόριαν, να κάνεις φόνο. Λυπάμαι αν σου πληγώνω τη ματαιοδοξία, αλλά σε διαβεβαιώ ότι είναι αλήθεια. Το έγκλημα ανήκει αποκλειστικά στις κατώτερες τάξεις. Δεν τους κατηγορώ καθόλου. Θα 'λεγα πως το έγκλημα είναι γι' αυτούς ό,τι είναι για μας η τέχνη, ένας τρόπος, δηλαδή, που προκαλεί έντονες συγκινήσεις».

«Ένας τρόπος που προκαλεί συγκινήσεις; Πιστεύεις, λοιπόν, ότι ένας άνθρωπος που έκανε κάποτε ένα έγκλημα θα μπορούσε να κάνει το ίδιο έγκλημα ξανά; Μη μου πεις ότι πιστεύεις κάτι τέτοιο».

«Α! Το καθετί γίνεται απόλαυση αν το κάνεις πολύ συχνά» φώναξε γελώντας ο λόρδος Χένρυ. «Αυτό είναι ένα από τα πιο σημαντικά μυστικά της ζωής. Θα 'λεγα, ωστόσο, ότι ο φόνος είναι πάντα ένα σφάλμα. Ποτέ δεν πρέπει να κάνεις κάτι που να μην μπορείς να το κουβεντιάσεις μετά το δείπνο. Μα ας μη μιλήσουμε άλλο για τον καημένο τον Μπάζιλ. Μακάρι να μπορούσα να πιστέψω ότι είχε τόσο ρομαντικό τέλος σαν αυτό που υπέθεσες. Δεν μπορώ όμως. Το πιο πιθανό είναι πως έπεσε απ' το λεωφορείο στον Σηκουάνα κι ο εισπράκτορας αποσιώπησε το σκάνδαλο. Ναι, ναι, αυτό πρέπει να ήταν το τέλος του. Λες και τον βλέπω να κείτεται ανάσκελα μες στα θολά, πράσινα νερά του Σηκουάνα, από πάνω του περνούν βαριές μαούνες και στα μαλλιά του είναι μπλεγμένα μακριά νερόχορτα. Ξέρεις κάτι; Δε νομίζω ότι θα ζωγράφιζε άλλα ωραία έργα. Τα τελευταία δέκα χρόνια η ζωγραφική του είχε χαλάσει πολύ».

Ο Ντόριαν αναστέναξε, και ο λόρδος Χένρυ διέσχισε αργά το δωμάτιο κι άρχισε να χαϊδεύει το κεφάλι ενός περιέργου παπαγάλου της Ιάβας, ενός μεγάλου πουλιού με γκριζο φτέρωμα, με ροζ λοφίο και ροζ ουρά, που ισορροπούσε πάνω σε μια βέργα από μπαμπού. Όταν τα λεπτά δάχτυλα του λόρδου Χένρυ τον άγγιξαν, χαμήλωσε τα λευκά ρυτιδωμένα του βλέφαρα πάνω στα μαύρα γυάλινα μάτια του κι άρχισε να κουνιέται μπρος πίσω.

«Ναι» συνέχισε ο λόρδος Χένρυ, στρέφοντας το κεφάλι και βγάζοντας ένα μαντίλι απ' την τσέπη του, «η ζωγραφική του είχε

χαλάσει. Μου φαινόταν πως είχε χάσει κάτι. Είχε χάσει το ιδανικό της. Όταν εκείνος κι εσύ πάψατε να είστε πολύ φίλοι, έπαιξε κι ο Μπάζιλ να είναι μεγάλος καλλιτέχνης. Τι σας έκανε να χωρίσετε; Φαντάζομαι ότι άρχισες να τον βαριέσαι. Αν είναι έτσι, δε σου το συγχώρεσε ποτέ. Είναι συνήθεια όλων των βαρετών ανθρώπων. Μα για πες μου, τι έγινε εκείνο το υπέροχο πορτρέτο που σου έκανε; Δε νομίζω ότι το 'χω ξαναδεί από τότε που ο Μπάζιλ το τελείωσε. Α! Μάλιστα. Θυμάμαι που μου είπες πριν από χρόνια ότι το έστειλες στο Σέλμπυ κι ότι στο δρόμο χάθηκε ή το κλέψανε. Δεν το ξαναβρήκες ποτέ; Τι κρίμα! Ήταν πραγματικά ένα αριστούργημα. Θυμάμαι που ήθελα να το αγοράσω. Μακάρι να το είχα αγοράσει. Ανήκε στην καλύτερη περίοδο του Μπάζιλ. Από τότε, τα έργα του γίναν εκείνο το περίεργο μείγμα κακής ζωγραφικής και καλών προθέσεων, που δίνει το δικαίωμα σ' έναν άνθρωπο να φέρει τον τίτλο του αντιπροσωπευτικού βρετανού καλλιτέχνη. Έβαλες καμιά αγγελία για να τον ξαναβρείς; Θα 'πρεπε να βάλεις».

«Δε θυμάμαι» είπε ο Ντόριαν. «Υποθέτω ότι έβαλα μερικές. Ωστόσο, ποτέ δε μου άρεσε στ' αλήθεια. Μετανιώνω που ποζάρισα γι' αυτό. Ως και η ανάμνησή του μου είναι μισητή. Γιατί μου μιλάς γι' αυτόν; Μου θύμιζε πάντα εκείνους τους παράξενους στίχους ενός θεατρικού έργου –του *Άμλετ*, νομίζω– πώς ήταν ακριβώς;

*Σαν τη ζωγραφιά μιας θλίψης,
Ένα πρόσωπο χωρίς καρδιά.*

Ναι, κάπως έτσι ήταν».

Ο λόρδος Χένρυ γέλασε. «Αν ένας άνθρωπος αντιμετωπίζει τη ζωή καλλιτεχνικά, το μυαλό του είναι η καρδιά του» αποκρίθηκε, και βούλιαξε σε μια πολυθρόνα.

Ο Ντόριαν Γκρέη κούνησε το κεφάλι του κι έπαιξε στο πιάνο μερικές απαλές συγχορδίες. «Σαν τη ζωγραφιά μιας θλίψης» επανέλαβε, «ένα πρόσωπο χωρίς καρδιά».

Ο λόρδος Χένρυ έγειρε πίσω και τον κοίταξε με μισόκλειστα μάτια. «Για πες μου, Ντόριαν» είπε, αφού έμεινε για λίγο σιωπηλός, «τι ωφεληθήσεται άνθρωπος εάν τον κόσμο κερδίση, την δε ψυχήν αυτού –πώς συνεχίζει το ρητό;– *ζημιωθή;*»

Η μουσική ήχησε παράφωνα, ο Ντόριαν Γκρέη ταράχτηκε

και γύρισε να κοιτάξει το φίλο του. «Γιατί το ρωτάς αυτό, Χάρυ;»

«Αγαπητέ μου» είπε ο λόρδος Χένρυ, ανασηκώνοντας έκπληκτος τα φρύδια του, «ρώτησα, γιατί πίστευα ότι ίσως μπορούσες να μου δώσεις μια απάντηση. Αυτό είν' όλο. Περνούσα απ' το Πάρκο την Κυριακή, και κοντά στη Μαρμάρινη Αψίδα ήταν μαζεμένο ένα μπουλουκι φτωχοντυμένοι άνθρωποι που άκουγαν έναν άθλιο ιεροκήρυκα του δρόμου. Καθώς περνούσα λοιπόν, άκουσα τον ιεροκήρυκα να βροντοφωνάζει αυτή την ερώτηση στο ακροατήριό του. Η σκηνή μου φάνηκε αρκετά δραματική. Το Λονδίνο είναι πλούσιο σε κάτι τέτοια περίεργα θεάματα. Μια βροχερή Κυριακή, ένας παράξενος χριστιανός με αδιάβροχο, ένας κύκλος αρρωστιάρικα χλομά πρόσωπα κάτω από μια σπασμένη στέγη από ομπρέλες που στάζουν, και μια υπέροχη φράση που δονεί τον αέρα, σαν στρογγυλιά από υστερικά χείλη –η σκηνή ήταν πραγματικά ωραία στο είδος της, κι αρκετά υποβλητική. Σκέφτηκα να πω στον προφήτη πως η τέχνη έχει ψυχή, ενώ ο άνθρωπος δεν έχει. Φοβάμαι, όμως, ότι δε θα με καταλάβαινε».

«Όχι, Χάρυ, δεν είναι έτσι. Η ψυχή είναι μια τρομερή πραγματικότητα. Μπορείς να την αγοράσεις, να την πουλήσεις και να την παζαρέψεις. Μπορεί να δηλητηριαστεί ή να γίνει τέλεια. Ο καθένας μας έχει μέσα του μια ψυχή. Το ξέρω».

«Είσαι σίγουρος γι' αυτό που λες, Ντόριαν;»

«Απόλυτα».

«Α! Τότε θα πρέπει να είναι μια ανταπάτη. Τα πράγματα για τα οποία νιώθουμε απολύτως σίγουροι, δεν είναι ποτέ αληθινά. Αυτή είναι η μοίρα της Πίστης και το δίδαγμα που μας προσφέρει καθετί ρομαντικό. Τι σοβαρός που είσαι! Μην είσαι τόσο σοβαρός. Τι σχέση έχουμε εσύ κι εγώ με τις δεισιδαιμονίες της εποχής μας; Όχι, εμείς έχουμε εγκαταλείψει την πίστη μας στην ψυχή. Παίξε μου κάτι. Παίξε μου ένα νοτούρνο, Ντόριαν, και καθώς θα παίζεις, λέγε μου με χαμηλή φωνή πώς διατήρησες τη νιότη σου. Πρέπει να 'χεις κάποιο μυστικό. Είμαι μόνο δέκα χρόνια μεγαλύτερός σου, κι είμαι γεμάτος ρυτίδες, κουρασμένος και χλομός. Εσύ είσαι πραγματικά υπέροχος, Ντόριαν. Κι απόψε είσαι πιο γοητευτικός παρά ποτέ. Μου θυμίζεις τη μέρα που σε πρωτογνώρισα. Ήσουν κάπως αναιδής και λιγάκι ντροπαλός μαζι, μα εντελώς ασυνήθιστος. Άλλαξες από τότε, φυσικά, αλλά όχι στην εμφάνιση. Θα 'θελα να μου πεις το μυστικό σου. Για να ξα-

ναβρώ τη νιότη μου, θα έκανα τα πάντα, εκτός απ' το να κάνω γυμναστική, να σηκώνομαι νωρίς το πρωί ή να φέρομαι σαν αξιοσεβαστος πολίτης... Νιότη! Τίποτα δε συγκρίνεται μαζί της. Κι είναι παράλογο να μιλάμε για την άγνοια της νιότης. Οι μόνοι άνθρωποι που σέβομαι τώρα τη γνώμη τους είναι άνθρωποι πολύ νεότεροί μου. Μου φαίνεται πως βρίσκονται πολύ πιο μπροστά από μένα. Η ζωή τους έχει αποκαλύψει το τελευταίο της θαύμα. Όσο για τους ηλικιωμένους, πάντα διαφωνώ μαζί τους. Είναι ζήτημα αρχής. Αν τους ζητήσεις τη γνώμη τους για κάτι που συνέβη χτες, σου λένε πολύ επίσημα την άποψη που ήταν του συρμού το 1820, όταν ο κόσμος φορούσε ψηλά κολάρα, πίστευε στα πάντα και δεν ήξερε απολύτως τίποτα. Τι όμορφο είν' αυτό που παίζεις! Αναρωτιέμαι αν ο Σοπέν το έγγραψε στη Μαγιόρκα, με τη θάλασσα να θρηνεί γύρω απ' το σπίτι και την αρμύρα να σκάει πάνω στα τζάμια. Είναι θαυμάσια ρομαντικό. Τι ευλογία που μας έχει μείνει τουλάχιστον μια τέχνη που δεν είναι μιμητική! Μη σταματάς. Θέλω μουσική απόψε. Νιώθω σαν να 'σαι εσύ ο νεαρός Απόλλωνας, κι εγώ ο Μαρσύας⁴⁵ που σ' ακούει. Έχω στη ζωή μου λύπες, Ντόριαν, που κι εσύ ακόμη αγνοείς. Η τραγωδία των γηρατειών δεν είναι ότι είσαι γέρος, αλλά ότι νιώθεις ακόμη νέος. Μένω κατάπληκτος καμιά φορά με την ειλικρίνειά μου. Αχ, Ντόριαν, τι ευτυχισμένος που είσαι! Τι εξαισία ζωή έχεις ζήσει! Ήπιες τα πάντα αχόρταγα. Έστυψες τα σταφύλια της ζωής και τα γεύτηκες στον ουρανό σου. Δεν έχει μείνει τίποτα κρυφό για σένα. Και όλα τα δέχτηκες τόσο απλά, σαν τον ήχο της μουσικής. Δε σε χάλασαν. Είσαι ακόμη ο ίδιος».

«Δεν είμαι ο ίδιος, Χάρυ».

«Ναι, είσαι ο ίδιος. Αναρωτιέμαι πώς θα κυλήσει η υπόλοιπη ζωή σου. Μην την καταστρέψεις με την ανταπάρηση. Τώρα είσαι ένας τύπος ανθρώπου τέλειος. Μη χάσεις αυτή την τελειότητα. Δεν έχεις κανένα ψεγάδι. Μην κουνάς το κεφάλι, το ξέρεις πως έχω δίκιο. Κι ύστερα, Ντόριαν, μην έχεις αυταπάτες. Τη ζωή δεν την κυβερνάει η θέληση ούτε η πρόθεση. Η ζωή είναι ζήτημα νεύρων, ινών, και κυττάρων που χτίζονται σιγά σιγά και μέσα τους κρύβεται η σκέψη, και το πάθος φωλιάζει τα όνειρά του. Μπορεί να φαντάζεσαι τον εαυτό σου ασφαλή και να πιστεύεις πως είσαι δυνατός. Αλλά ένας τυχαίος χρωματισμός σ' ένα δωμάτιο ή στον πρωινό ουρανό, ένα συγκεκριμένο άρωμα που κά-

ποτε είχες αγαπήσει και που φέρνει μαζί του αμυδρές αναμνήσεις, ένας στίχος από κάποιο ξεχασμένο ποίημα που έτυχε να ξανακούσεις, η καντέντσα ενός μουσικού κομματιού που έπαφες πια να παίζεις –σου λέω, Ντόριαν, από πραγματάκια σαν αυτά εξαρτάται η ζωή μας. Ο Μπράουνινγκ κάπου το γράφει αυτό: εμείς το φανταζόμαστε μόνο με τις αισθήσεις μας. Υπάρχουν στιγμές που συναντώ ξαφνικά το άρωμα από άσπρες πασχαλιές, και ξαναζώ απ' την αρχή τον πιο παράξενο μήνα της ζωής μου. Πολύ θα 'θελα ν' αλλάξω τη θέση μου με τη δική σου, Ντόριαν. Ο κόσμος μάς έχει κατηγορήσει και τους δυο, εσένα όμως πάντα σε λάτρευε. Και πάντα θα σε λατρεύει. Είσαι ο τύπος του ανθρώπου που η εποχή μας αναζητά και που φοβάται ότι επιτέλους τον ανακάλυψε. Χάιρομαι που ποτέ δεν έκανες τίποτα, ποτέ δε σμίλεψες ένα άγαλμα, ποτέ δε ζωγράφισες έναν πίνακα, ποτέ δε δημιούργησες τίποτα έξω απ' τον εαυτό σου! Η ζωή ήταν η δική σου τέχνη. Έκανες τον εαυτό σου μουσική. Οι μέρες που έζησες είναι τα σονέτα σου».

Ο Ντόριαν σηκώθηκε απ' το πιάνο και πέρασε το χέρι στα μαλλιά του. «Ναι, η ζωή μου υπήρξε εξαιρετική» μουρμούρισε, «μα δε θα συνεχίσω την ίδια ζωή, Χάρυ. Κι εσύ δεν πρέπει να μολυνθείς αυτά τα εξωφρενικά πράγματα. Δεν ξέρεις τα πάντα για μένα. Νομίζω ότι αν τα 'ξερες, ακόμα κι εσύ θα μου γύριζες την πλάτη. Γελάς. Μη γελάς».

«Γιατί σταμάτησες να παίζεις, Ντόριαν; Πήγαινε στο πιάνο και ξαναπαίξε μου το νοτούρο. Κοίτα τη μελένια σελήνη που κρέμεται στον σκοτεινό ουρανό. Περιμένει να τη μαγέψεις, κι αν παίζεις, θα 'ρθει πιο κοντά στη γη. Δε θέλεις; Πάμε στη λέσχη, τότε. Η βραδιά ήταν πολύ γοητευτική και πρέπει να την τελειώσουμε το ίδιο γοητευτικά. Υπάρχει κάποιος στον Γουάιτ που επιθυμεί διακαώς να σε γνωρίσει –ο νεαρός λόρδος Πουλ, ο πρωτότοκος γιος του Μπόρνμαουθ. Ήδη έχει αντιγράψει τις γραβάτες σου και με ικετεύει να σου τον συστήσω. Είναι υπέροχος τύπος και μου θυμίζει εσένα».

«Ελπίζω όχι» είπε ο Ντόριαν, με μια έκφραση θλίψης στα μάτια. «Μα είμαι κουρασμένος απόψε, Χάρυ. Δε θα πάω στη λέσχη. Κοντεύει έντεκα και θέλω να πέσω νωρίς στο κρεβάτι».

«Μείνε λίγο. Ποτέ δεν έπαιξες τόσο καλά όσο απόψε. Υπήρχε κάτι υπέροχο στον τρόπο που άγγιζες τα πλήκτρα. Έπαιξες πιο εκφραστικά παρά ποτέ».

«Είναι επειδή στο μέλλον θα γίνω καλός» αποκρίθηκε χαμογελώντας. «Έχω κιόλας αλλάξει λίγο».

«Για μένα δε θ' αλλάξεις, Ντόριαν» είπε ο λόρδος Χένρυ. «Εσύ κι εγώ θα 'μαστε πάντα φίλοι».

«Κάποτε όμως με δηλητηρίασες μ' ένα βιβλίο. Δε θα 'πρεπε να σ' το συγχωρήσω αυτό. Χάρυ, δώσε μου το λόγο σου ότι δε θα δανείσεις το βιβλίο αυτό σε κανέναν. Είναι θλιβερό».

«Αγαπητό μου παιδί, αρχίζεις πραγματικά να ηθικολογείς. Σε λίγο θα τρέχεις από δω κι από κει σαν τους προσήλυτους ή τους ευαγγελιστές και θα προειδοποιείς τους ανθρώπους για τους κινδύνους των αμαρτιών που εσύ έχεις βαρεθεί πια. Είσαι πολύ γοητευτικός για να καταντήσεις εκεί. Κι έπειτα, είναι άσκοπο. Εσύ κι εγώ είμαστε αυτό που είμαστε, και θα είμαστε αυτό που θα είμαστε. Όσο για το ότι σε δηλητηρίασε ένα βιβλίο, δε γίνονται τέτοια πράγματα. Η τέχνη δεν έχει καμιά επίδραση στη δράση. Εκμηδενίζει την επιθυμία για δράση. Είναι εξαιρετική στείρα. Τα βιβλία που ο κόσμος αποκαλεί ανήθικα είναι αυτά που δείχνουν στον κόσμο τη διαφθορά του. Αυτό είν' όλο. Μα δε θα συζητήσουμε τώρα για λογοτεχνία. Έλα από δω αύριο. Θα πάω για ιππασία στις έντεκα. Μπορούμε να πάμε μαζί κι έπειτα θα σε πάρω μαζί μου να γευματίσουμε με τη λαίδη Μπράνκοσμ. Είναι πολύ γοητευτική γυναίκα και θέλει να σε συμβουλευτεί για κάτι χαλιά που σκέφτεται ν' αγοράσει. Ελπίζω να 'ρθεις. Ή προτιμάς να γευματίσουμε με τη μικρή μας δούκισσα; Λέει ότι έχει πολύ καιρό να σε δει. Μήπως σε κούρασε η Γκλάντνυς; Το φανταζόμουν. Η έξυπνη γλωσσίσσα της γίνεται μερικές φορές εκνευριστική. Τέλος πάντων, έλα από δω στις έντεκα».

«Πρέπει οπωσδήποτε να 'ρθω, Χάρυ»;

«Βεβαίως. Το Πάρκο είναι στις μεγάλες του ομορφιές. Δε νομίζω ότι ξαναείδα τέτοιες πασχαλιές απ' τη χρονιά που σε γνώρισα».

«Πολύ καλά. Θα 'μαι εδώ στις έντεκα» είπε ο Ντόριαν. «Καληνύχτα Χάρυ». Φτάνοντας στην πόρτα, κοντοστάθηκε για μια στιγμή σαν να 'θελε να πει κάτι ακόμα. Ύστερα αναστέναξε κι έφυγε.

20

Η νύχτα ήταν υπέροχη, και τόσο ζεστή, που δε φόρεσε το πανωφόρι του ούτε το μεταξωτό φουλάρι του. Καθώς περπατούσε αργά προς το σπίτι καπνίζοντας ένα τσιγάρο, τον προσπέρασαν δυο νεαροί με βραδινό κοστούμι. Άκουσε τον έναν απ' αυτούς να ψιθυρίζει στον άλλον, «Νά ο Ντόριαν Γκρέη». Θυμήθηκε πόσο χαιρόταν κάποτε όταν ο κόσμος τον έδειχνε, τον κοίταζε με θαυμασμό ή μιλούσε γι' αυτόν. Τώρα πια είχε κουραστεί ν' ακούει τ' όνομά του. Η μισή γοητεία του μικρού χωριού όπου τόσο συχνά πήγαινε τελευταία ήταν ότι εκεί κανένας δεν τον ήξερε. Πολλές φορές είχε πει στην κοπέλα που την είχε πλανέψει και την είχε κάνει να τον αγαπήσει πως ήταν φτωχός, κι εκείνη τον είχε πιστέψει. Μια φορά τής είχε πει πως ήταν κακός, κι εκείνη είχε γελάσει και του είχε απαντήσει πως οι κακοί άνθρωποι είναι πάντα γέροι κι άσχημοι. Τι όμορφο γέλιο που είχε! –σαν το κελάηδημα της τσίχλας. Και τι χαριτωμένη που ήταν με τα βαμβακερά της φορεματάκια και τα μεγάλα ψάθινα καπέλα! Δεν ήξερε τίποτε, αλλά είχε όλα αυτά που εκείνος είχε χάσει.

Όταν έφτασε στο σπίτι, βρήκε τον υπηρέτη του να τον περιμένει. Τον έστειλε για ύπνο, βούλιαξε στον καναπέ της βιβλιοθήκης κι άρχισε να ξανασκέφτεται αυτά που του είχε πει ο λόρδος Χένρυ.

Ήταν άραγε αλήθεια ότι δεν μπορεί κανείς ν' αλλάξει; Ένωθε μιαν άγρια νοσταλγία για την άσπιλη αγνότητα της εφηβείας του –τη λευκοροδίνη εφηβεία του, όπως την είχε αποκαλέσει κάποτε ο λόρδος Χένρυ. Ήξερε ότι είχε βρωμίσει τον εαυτό του, είχε γεμίσει το μυαλό του διαφθορά και τη φαντασία του με φρίκη. Ήξερε ότι είχε ασκήσει κακή επιρροή στους άλλους κι είχε νιώσει μια τρομερή χαρά γι' αυτό. Ήξερε ότι απ' όλες τις ζωές που είχαν διασταυρωθεί με τη δική του, τις πιο αγνές κι

εκείνες που έκρυβαν τις περισσότερες υποσχέσεις τις είχε οδηγήσει στην ντροπή. Ήταν άραγε ανεπανόρθωτα όλ' αυτά; Δεν υπήρχε πια καμιά ελπίδα;

Αχ! Σε τι τερατώδη στιγμή πάθους και περηφάνιας είχε προσευχηθεί να σηκώσει το πορτρέτο το βάρος των ημερών του, κι ο ίδιος να κρατήσει την αγνή λαμπρότητα της αιώνιας νιότης! Όλη η αποτυχία της ζωής του οφειλόταν σ' εκείνη τη στιγμή. Θα 'ταν προτιμότερο κάθε αμαρτία της ζωής του να έφερνε μαζί της και την άμεση, σίγουρη τιμωρία. Η τιμωρία εξαγνίζει. Όχι «Άφες ημίν τα οφειλήματα ημών», αλλά «Σύντριπέ μας για τ' ανομήματά μας» –αυτή θα 'πρεπε να είναι η προσευχή του ανθρώπου σε έναν απόλυτα δίκαιο Θεό.

Ο καθρέφτης με τα παράξενα σκαλισμάτα που του είχε χαρίσει ο λόρδος Χένρυ πριν από τόσα χρόνια βρισκόταν στο τραπέζι, και οι ερωτιδεείς με τα λευκά μέλη γελούσαν γύρω του όπως παλιά. Τον πήρε, όπως είχε κάνει κι εκείνη τη νύχτα της φρίκης όταν είχε παρατηρήσει για πρώτη φορά την αλλαγή στο μοιραίο πορτρέτο, και με μάτια αγριεμένα, θολά απ' τα δάκρυα, κοίταξε στη γυαλιστερή του επιφάνεια. Κάποτε, κάποιος που τον είχε αγαπήσει φοβερά, του είχε γράψει ένα παράφορο γράμμα που τελείωνε μ' αυτά τα ειδωλολατρικά λόγια: «Ο κόσμος άλλαξε, γιατί εσύ είσαι φτιαγμένος από φιλντισι και χρυσάφι. Οι καμπύλες των χειλιών σου ξαναγράφουν την Ιστορία». Οι φράσεις ξαναγύρισαν στη μνήμη του και τις έλεγε και τις ξανάλεγε μέσα του. Μίσησε τότε την ομορφιά του, και πετώντας τον καθρέφτη στο πάτωμα, τον έσπασε σε χιλιάδες ασημένια κομματάκια με το τακούνι του. Η ομορφιά του ήταν αυτή που τον είχε καταστρέψει, η ομορφιά και η νιότη που είχε προσευχηθεί να κρατήσουν για πάντα. Χωρίς αυτά η ζωή του μπορεί να κυλούσε ακηλίδωτη. Η ομορφιά δεν ήταν γι' αυτόν παρά μια μάσκα, η νιότη του μια κοροϊδία. Τι είναι η νιότη στην καλύτερη περίπτωση; Μια εποχή πράσινη, ανώριμη, μια εποχή ρηχών διαθέσεων κι αρρωστημένων σκέψεων. Γιατί είχε φορέσει τη λιβρέα της; Η νιότη τον είχε καταστρέψει.

Καλύτερα να μη σκέφτεται κανείς το παρελθόν. Τίποτα δεν μπορεί να το αλλάξει. Τον εαυτό του και το μέλλον του, αυτά έπρεπε να σκεφτεί. Ο Τζέιμς Βέιν ήταν θαμμένος σ' έναν ανώνυμο τάφο στην αυλή της εκκλησίας του Σέλμπυ. Ο Άλαν Κάμπελ

είχε αυτοκτονήσει μια νύχτα στο εργαστήριό του, δεν αποκάλυψε όμως ποτέ το μυστικό που έμαθε παρά τη θέλησή του. Ο θόρυβος για την εξαφάνιση του Μπάζιλ Χόλγουορντ πολύ γρήγορα θα καταλάγιαζε. Ήδη είχε αρχίσει να σβήνει. Ως προς αυτό, ήταν απόλυτα ασφαλής. Κι ούτε ένιωθε το θάνατο του Μπάζιλ Χόλγουορντ να του βαραίνει τη σκέψη. Αυτό που τον γέμιζε αγωνία ήταν ο ζωντανός θάνατος της ψυχής του. Ο Μπάζιλ είχε ζωγραφίσει το πορτρέτο που του κατέστρεψε τη ζωή. Δεν μπορούσε να του το συγχωρήσει αυτό. Το πορτρέτο έφταιγε για όλα. Ο Μπάζιλ τού είχε πει πράγματα αφόρητα κι αυτός τα είχε ανεχτεί με υπομονή. Ο φόνος δεν ήταν παρά η τρέλα της στιγμής. Όσο για τον Άλαν Κάμπελ, η αυτοκτονία του ήταν δική του υπόθεση. Μόνος του το 'χε διαλέξει. Αυτός δεν είχε καμία σχέση.

Μια καινούρια ζωή! Αυτό ήταν που ήθελε. Αυτό ήταν που περίμενε. Την είχε κιόλας αρχίσει, σίγουρα. Είχε σώσει ένα αθώο πλάσμα απ' την ατίμωση. Ποτέ ξανά δε θα 'βαζε σε πειρασμό την αθωότητα. Θα ήταν καλός.

Με τη σκέψη της Χέτυ Μέρτον, άρχισε ν' αναρωτιέται αν το πορτρέτο στο κλειδωμένο δωμάτιο είχε αλλάξει. Δεν μπορεί να ήταν τόσο απαίσιο όσο πριν. Ίσως, αν η ζωή του γινόταν αγνή, να μπορούσε να εξαλείψει όλα τα σημάδια του σατανικού πάθους απ' το πρόσωπο του πίνακα. Ίσως τα σημάδια του κακού να είχαν ήδη φύγει. Θα πήγαινε να δει.

Πήρε τη λάμπα απ' το τραπέζι κι ανέβηκε αθόρυβα τη σκάλα. Καθώς ξεμαντάλωνε την πόρτα, ένα χαμόγελο χαράς πέρασε από το παράξενα νεανικό του πρόσωπο κι έμεινε για λίγο χαραγμένο γύρω στα χείλη του. Ναι, θα ήταν καλός, και το απαίσιο πράγμα που είχε κρύψει εκεί θα έπαυε πια να του προκαλεί τρόμο. Ένωσε σαν να 'χε φύγει κιόλας από πάνω του το βάρος.

Μπήκε αθόρυβα στο δωμάτιο, κλειδώνοντας την πόρτα πίσω του όπως συνήθιζε, και τράβηξε απ' το πορτρέτο την πορφυρή κουρτίνα που το έκρυβε. Μια κραυγή πόνου και αγανάκτησης ξέφυγε απ' τα χείλη του. Δεν έβλεπε καμιά αλλαγή, μόνο τα μάτια του είχαν τώρα μια έκφραση πανουργίας και η ρυτίδα της υποκρισίας κύρτωνε το στόμα του. Το πορτρέτο παρέμενε σιχαμερό –ακόμη πιο σιχαμερό από πριν– και οι κόκκινες στάλες που κηλίδωναν το χέρι φαίνονταν εντονότερες, έμοιαζαν περισσότερο με φρεσκοχυμένο αίμα. Άρχισε να τρέμει. Ήταν άραγε σκέτη

ματαιοδοξία αυτό που τον είχε ωθήσει να κάνει τη μοναδική καλή του πράξη; Ή η επιθυμία για μια καινούρια συγκίνηση, όπως είχε υπαινιχθεί ο λόρδος Χένρυ με το κοροϊδευτικό του γέλιο; Ή μήπως το πάθος να παίξει ένα ρόλο, που μερικές φορές μάς ωθεί να κάνουμε πράγματα πιο ευγενικά απ' αυτά που μας επιτάσσει η φύση μας; Ή μήπως ήταν όλ' αυτά μαζί; Και για ποιο λόγο η κόκκινη κηλίδα ήταν μεγαλύτερη από πριν; Έμοιαζε να 'χει απλωθεί σαν μια φριχτή αρρώστια πάνω στα ζωρωμένα δάχτυλα. Υπήρχε αίμα και πάνω στα ζωγραφισμένα πόδια, λες και οι στάλες είχαν κυλήσει ως κάτω –αίμα ακόμη και στο χέρι που δεν είχε πιάσει το μαχαίρι. Να ομολογήσει; Μήπως όλ' αυτά σήμαιναν ότι έπρεπε να ομολογήσει; Να παραδοθεί και να οδηγηθεί στο θάνατο; Γέλασε. Ένωσε πως η ιδέα ήταν τερατώδης. Άλλωστε, ακόμη κι αν ομολογούσε, ποιος θα τον πίστευε; Δεν υπήρχε πουθενά το παραμικρό ίχνος του δολοφονημένου άντρα. Ό,τι του ανήκε, είχε καταστραφεί. Το είχε κάψει ο ίδιος στη βιβλιοθήκη. Ο κόσμος θα έλεγε πως ήταν τρελός. Θα τον έκλειναν στο φρενοκομείο αν επέμενε στην ιστορία του... Κι όμως, ήταν καθήκον του να ομολογήσει, να υποστεί τη δημόσια ταπείνωση και να εξιλεωθεί δημόσια για την πράξη του. Υπάρχει ένας Θεός που καλεί τους ανθρώπους να ομολογούν τις αμαρτίες τους και στη γη και στον ουρανό. Καμιά πράξη δε θα μπορούσε να τον εξαγνίσει αν δεν ομολογούσε πρώτα την αμαρτία του. Την αμαρτία του; Σήκωσε τους ώμους. Ο θάνατος του Μπάζιλ Χόλγουορντ τού φάνηκε κάτι ασήμαντο. Τη Χέτυ Μέρτον σκεφτόταν. Γιατί ήταν άδικος καθρέφτης, αυτός ο καθρέφτης της ψυχής του όπου κοιτούσε. Ματαιοδοξία; Περιέργεια; Υποκρισία; Πίσω απ' την αυταπάτησή του λοιπόν δεν κρυβόταν τίποτ' άλλο; Κι όμως, κρυβόταν. Τουλάχιστον έτσι νόμιζε. Αλλά ποιος θα μπορούσε να το πει;... Όχι. Δεν υπήρχε τίποτ' άλλο. Η ματαιοδοξία τον είχε σπρώξει να μην την ατιμάσει. Υποκριτικά είχε φορέσει τη μάσκα της καλοσύνης. Από περιέργεια είχε δοκιμάσει την αυταπάτησή του. Το αναγνώριζε τώρα.

Ωστόσο, ο φόνος αυτός –θα τον κυνηγούσε σ' όλη του τη ζωή; Θα τον βάραινε για πάντα το παρελθόν του; Μήπως έπρεπε να ομολογήσει; Ποτέ. Μόνο ένα επιβαρυντικό στοιχείο υπήρχε εναντίον του. Το ίδιο το πορτρέτο –αυτό ήταν. Θα το κατέστρεφε. Γιατί το είχε κρατήσει τόσον καιρό; Κάποτε ήταν γι' αυτόν

μα απόλαυση να το παρακολουθεί ν' αλλάζει και να γερνάει. Τώρα τελευταία, δεν ένιωθε πια την ίδια ευχαρίστηση. Τον κρατούσε ξάγρυπνο τις νύχτες. Όταν έλειπε, τον έπιανε τρόμος στη σκέψη ότι θα μπορούσαν να τον αντικρίσουν μάτια άλλα από τα δικά του. Του 'φερνε τη μελαγχολία εμπόδιο στα πάθη του. Και η ανάμνησή του μονάχα είχε καταστρέψει πολλές στιγμές χαράς. Ήταν γι' αυτόν κάτι σαν τη συνείδησή του. Ναι, ήταν η συνείδησή του. Θα το κατέστρεφε.

Κοίταξε γύρω του κι είδε το μαχαίρι που είχε χρησιμοποιήσει για να σκοτώσει τον Μπάτζιλ Χόλγουορντ. Το είχε καθαρίσει πολλές φορές, ώσπου δεν έμεινε ο παραμικρός λεκές πάνω του.

Ήταν λαμπερό και γυάλιζε. Όπως είχε σκοτώσει το ζωγράφο, θα σκότωνε και το έργο του ζωγράφου κι όλα όσα συμβόλιζε. Θα σκότωνε το παρελθόν, και όταν το παρελθόν θα 'ταν νεκρό, εκείνος θα ήταν ελεύθερος. Θα σκότωνε αυτή την τερατώδη ψυχή-ζωή, κι απαλλαγμένος απ' τις φριχτές προειδοποιήσεις της, θα ζούσε ήρεμος πια. Άρπαξε το μαχαίρι και το κάρφωσε στο πορτρέτο.

Ακούστηκε μια κραυγή κι ένας γδούπος. Η κραυγή ήταν τόσο τρομακτική κι εναγώνια, που οι υπηρέτες ξύπνησαν τρομαγμένοι και βγήκαν απ' τα δωμάτιά τους. Δυο κύριοι που περνούσαν απ' την πλατεία σταμάτησαν και κοίταξαν το μεγάλο σπίτι. Προχώρησαν ώσπου βρήκαν έναν αστυφύλακα και τον έφεραν μαζί τους πίσω. Ο αστυνομικός χτύπησε το κουδούνι αρκετές φορές, αλλά κανείς δεν ήρθε ν' ανοίξει. Εκτός από ένα φως σ' ένα από τα πάνω παράθυρα, το σπίτι ήταν θεοσκοτεινό. Σε λίγο, απομακρύνθηκε, στάθηκε σε μια γειτονική είσοδο κι έμεινε να παρακολουθεί το σπίτι.

«Τίνος είναι το σπίτι αυτό, αστυφύλαξ;» ρώτησε ο πιο ηλικιωμένος από τους δυο κυρίους.

«Του κυρίου Ντόριαν Γκρέη» αποκρίθηκε ο αστυνομικός.

Οι άντρες κοιτάχτηκαν και συνέχισαν το δρόμο τους μ' ένα περιφρονητικό γέλιο. Ο ένας απ' αυτούς ήταν ο θείος του Σερ Χένρυ Άστον.

Μέσα, στα διαμερίσματα του προσωπικού, οι μισοντυμένοι υπηρέτες μιλούσαν ψιθυριστά μεταξύ τους. Η γριά κυρία Ληφ έκλαιγε κι έσφιγγε τα χέρια της σπασμωδικά. Ο Φράνσις ήταν ωχρός σαν το θάνατο.

Σ' ένα τέταρτο περίπου, πήρε τον αμαξά κι έναν υπηρέτη κι ανέβηκαν πάνω. Χτύπησαν την πόρτα, αλλά δεν πήραν απάντηση. Φώναξαν πολλές φορές. Όλα ήταν σιωπηλά. Στο τέλος, αφού προσπάθησαν μάταια να παραβιάσουν την πόρτα, σκαρφάλωσαν στη στέγη και πήδηξαν στο μπαλκόνι του δωματίου. Οι μπαλκονόπορτες υποχώρησαν εύκολα. Οι σύρτες τους ήταν παλιοί και φθαρμένοι.

Όταν μπήκαν στο δωμάτιο, βρήκαν κρεμασμένο στον τοίχο ένα λαμπρό πορτρέτο του κυρίου τους όπως ήταν την τελευταία φορά που τον είχαν δει, σ' όλο το θαύμα της εξαισίας νιότης κι ομορφιάς του. Στο πάτωμα κειτόταν ένας άντρας νεκρός, ντυμένος με βραδινό κοστούμι και μ' ένα μαχαίρι καρφωμένο στην καρδιά του. Ήταν μαραμένος, ρυτιδιασμένος κι αποκρουστικός στην όψη. Μόνο όταν κοίταξαν προσεκτικά τα δαχτυλίδια του, τον αναγνώρισαν.

Σημειώσεις

1. *Πρόλογος*. Μια πολυσυζητημένη περιλήψη των αισθητικών απόψεων του Γουάιλντ. Δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στη *Δεκαπενθήμερη επιθεώρηση*, στο τεύχος του Μαρτίου του 1891.
2. *Λόρδος Χένρυ Γουότον*: Μερικοί κριτικοί ταυτίζουν απόλυτα το λόρδο Γουότον με τον Γουάιλντ. Αξιίζει ωστόσο να αναφέρουμε την παρατήρηση του ίδιου του Γουάιλντ σχετικά με το θέμα: «Ο Μπάζιλ Χόλγουορντ είναι αυτό που νομίζω ότι είμαι· ο λόρδος Χένρυ είναι αυτό που ο κόσμος νομίζει ότι είμαι· ο Ντόριαν είναι αυτό που θα 'θελα να είμαι –σε άλλες εποχές ίσως». (Ο Όσκαρ Γουάιλντ στον Ραλφ Πέην, 12 Φεβρουαρίου 1894).
3. *Γκαλερί Γκρόσβενορ*: Γκαλερί που κυρίως εξέθετε τόσο πρωτοποριακούς ζωγράφους, όπως ήταν οι προραφαηλιστικοί. Συνδέθηκε επίσης με το αισθητικό κίνημα του 1880 και ενέπνευσε το σκαωπικό ποιηματάκι του Γ.Σ. Γκίλμπερτ στην *Υπομονή*:

*Μια πρασινάδα δροσερή, της Γκρόσβενορ η γκαλερί,
Με το 'να πόδι είσαι στον τάφο, νεαρέ!*
4. Sir William Agnew (1825-1910), έμπορος έργων τέχνης.
5. Πρόκειται ίσως για μια έμμεση αναφορά στο έργο του Χουίσιμανς A Rebours [Αντιστροφός] (εκδ. 1884), που ο Άρθουρ Σίμονς περιέγραψε ως «σύνοψη της παρακμής».
6. Θεωρία συμπεριφοράς, σύμφωνα με την οποία η απόλαυση είναι το πιο σημαντικό αξιολογικό κριτήριο.
7. Λέσχη για κυρίους του καλού κόσμου στην Πλατεία Σαιντ Τζέιμς.
8. Διαμερίσματα για εργένηδες κοντά στο Πικαντίλι.
9. Ισαβέλλα Β': βασίλισσα της Ισπανίας από το 1833 ως το 1868. Χουάν Πριμ: ισπανός στρατηγός και πολιτικός (1814-1870) που έπαιξε σημαντικό ρόλο στην εκθρόνισή της.
10. *Αγγλική κυανή βίβλος*: οι επίσημες εκθέσεις και τα έγγραφα της Βουλής των Κοινοτήτων και του Ανακτοβουλίου ήταν γνωστά ως κυανές βίβλοι.

11. *Μπουοναρότι*: πιο γνωστός ως Μιχαήλ Άγγελος (1475-1564), γλύπτης, ζωγράφος και ποιητής.
12. Ο τρόπος που μιλά εδώ ο λόρδος Χένρυ παρουσιάζει μια αξιοσημείωτη ομοιότητα με τον τρόπο που οι σύγχρονοι του Γουάιλντ τον περιγράφουν να μιλά στις συναναστροφές του.
13. *Ο σοφός Ομάρ*: αναφορά στον πέρση ποιητή *Ομάρ Καγιάμ*. Η μετάφραση του *Ρουμπαγιάτ* που είχε κάνει ο Έντουαρντ Φιτζέραλντ ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής εκείνη την εποχή.
14. *Clodion*: γάλλος γλύπτης (1738-1814) που συνδέεται κυρίως με το ρεύμα του Ροκοκό στην τέχνη.
15. Les Cent Nouvelles nouvelles [Οι Εκατό νέες Νουβέλες]: συλλογή γαλλικών διηγημάτων που έγραψε ο *Philippe de Vigneulles* ανάμεσα στο 1505 και το 1515.
16. *Μαργαρίτα του Βαλονά*: σύζυγος του βασιλιά της Ναβάρας (1553-1615), διάσημη για τα *Απομνημονεύματά* της.
17. *Cloris Eve*: βιβλιοδέτης της γαλλικής Αυλής, του οποίου τα χαρακτηριστικά φανφαρόνικα σχέδια ήταν πολύ αγαπητά στα τέλη του δέκατου έκτου αιώνα.
18. *Manon Lescaut: Histoire du Chevalier des Grieux et de Manon Lescaut* [Ιστορία του Ιππότη ντε Γκριέ και της Μανόν Λεσκώ], 1731, ένα «αισθηματικό μυθιστόρημα» του Αββά Πρεβό, το οποίο μιλά για έναν νεαρό που καταστρέφει τη ζωή του για χάρη μιας εταίρας.
19. Το άσπρο βισμουθίο χρησιμοποιούνταν ως βαφή και καλλυντικό.
20. Η περιγραφή της εμφάνισης και της συμπεριφοράς της κυρίας Βέιν σ' αυτήν και στις επόμενες σελίδες μοιάζει πολύ με περιγραφές της λαίδης Γουάιλντ, της μητέρας του Όσκαρ Γουάιλντ. Ωστόσο, η ομοιότητα μπορεί να είναι και συμπτωματική.
21. Δρόμος μιας περιοχής του βόρειου Λονδίνου, όπου τότε ζούσαν άνθρωποι της κατώτερης και μεσαίας τάξης.
22. Αυτές οι παρατηρήσεις σχετικά με το γάμο πρέπει να είναι εμπνευσμένες από τα έξι χρόνια που ήδη είχε ζήσει ο Γουάιλντ με την Κονστάνς.
23. Το κομμάτι αυτό, όπου περιγράφονται οι ομορφιές της λονδρέζικης αυγής, μοιάζει πολύ με ένα ανάλογο κομμάτι στο δεύτερο μέρος του *Εγκλήματος του Λόρδου Άρθουρ Σάβιλ*. Ο Γουάιλντ δε φοβόταν να επαναλαμβάνει τον εαυτό του: μπορούμε να πούμε μάλιστα ότι το ανήγαγε σε τέχνη.
24. *Andelina Patti* (1843-1919): μια από τις μεγαλύτερες σοπράνο του δέκατου ένατου αιώνα.
25. *Fronthill*: το γοτθικό «αβαείο» στο Γουίλτσαϊρ που υπήρξε κατοικία του Γουίλιαμ Μπέκφορντ (1760-1844), συγγραφέα του *Χαλίφη Βατέκ*.

26. Η φράση αυτή αναφέρεται από τον Walter Pater στο βιβλίο *Marius the Epicurean*, δεν είναι όμως του Δάντη.
27. Είναι παρμένο από φράση του Γκωτιέ στο *Journal* του Γκονκούρ της 1ης Μαΐου 1857.
28. Φιλοσοφία που τις αρχές της σκιαγραφεί ο Μπωντλαίρ, σύμφωνα με την οποία το «ηρωικό άτομο» είναι μια μοναδική και αυτοκαθοριζόμενη οντότητα.
29. Ο συγγραφέας του «*Σατυρικού*»: Πετρώνιος (πέθανε το 66 μ.Χ.). Ήταν γνωστός ως *arbiter elegantiae* του Νέρωνα (σε ελεύθερη μετάφραση: «κριτής του καλού γούστου»).
30. *Αντινομισμός*: η απόρριψη της υπακοής ως νόμιμης υποχρέωσης.
31. Το κίνημα του δαρβινισμού στη Γερμανία: Η απόπειρα να εφαρμοσθεί η εξελικτική θεωρία σε όλο και ευρύτερους τομείς της ανθρώπινης νόησης και δράσης.
32. Τα μεγάλα περιγραφικά αποσπάσματα για τα αρώματα, τα μουσικά όργανα, τα πετράδια, τα κεντήματα και τα εκκλησιαστικά άμφια είναι παρμένα (μερικές φορές κατά λέξη) από μια ποιιλία πηγών, κατά κύριο λόγο όμως από τον Χούισμανς και το Εγχειρίδιο Τέχνης του Μουσείου του Σάουθ Κένσινγκτον.
33. *Μπλου Γκέητ Φηλντς*: δρόμος σε κακόφημη περιοχή κοντά στο Λάιμχαουζ και την οδική αρτηρία του Ράτκλιφ.
34. Στην πρώτη έκδοση, στο περιοδικό *Lippincott*, ο Γουάιλντ γράφει: «Την παραμονή της μέρας που θα έκλεινε τα τριάντα δύο του χρόνια». Η ηλικία αυτή έχει μεγαλύτερη βαρύτητα, γιατί τριάντα δύο χρόνων ήταν και ο Γουάιλντ όταν είχε την πρώτη του ομοφυλοφιλική εμπειρία, κι επιβεβαιώνει τη σχέση ανάμεσα στην «αμαρτία» ή την ενοχή του Ντόριαν και τη δική του.
35. *The Dudley*: γκαλερί του Πικαντίλι, γνωστότερη ίσως από το γεγονός ότι εκεί εξέθετε τα έργα του ο Γουίστλερ.
36. Εννοεί: «πέθαιναν στην κρεμάλα».
37. *Artur Rubinstein* (1829-1894): μεγάλος ρώσος πιανίστας και συνθέτης.
38. Μια από τις λίγες απόπειρες του Γουάιλντ να αναφερθεί στον κόσμο της επιστήμης. Σε τι χρησίμευε αυτό το σύρμα είναι ασαφές.
39. Παγωμένο κρέας μέσα σε ζελέ.
40. Πρόκειται για μια από τις περίφημες εκείνες φράσεις που ο Γουάιλντ ξαναχρησιμοποίησε, βάζοντας τον Αλτζερνον να τη λέει στο έργο του *Η σημασία του να είσαι σοβαρός*. Η περίπτωση αυτή δεν είναι μοναδική, γιατί πολλές φράσεις από τον *Ντόριαν Γκρέη* εμφανίζονται και σε μεταγενέστερα έργα του Γουάιλντ.
41. *Debrett*: ευρετήριο αριστοκρατών· ο πλήρης τίτλος του είναι:

Debrett's Complete Peerage of the United Kingdom of Great Britain and Ireland.

42. Εδώ πρέπει να φανταστούμε τον Ντόριαν να κατευθύνεται ανατολικά, να περνάει το Γουάιτσαπελ και να διασχίζει το Λάιμχαουζ, για να φτάσει στον φριχτό προορισμό του.

43. Το σύμβολο του υποκριτή.

44. Το περίφημο ρολόι «του ενός δολαρίου», πολύ δημοφιλές ρολόι τσέπης.

45. Ο Μαρσύας προκάλεσε τον Απόλλωνα σε μουσικό διαγωνισμό και για το θράσος του αυτό γδάρθηκε ζωντανός. Είναι μια από τις αγαπημένες μυθολογικές μορφές του Γουάιλντ.